GEORGES

SIMENON

KOMISARO MEGRĖ ISTORIJOS

TOMAS

I

GEORGES SIMENON

Komisaro Megrė istorijos

I

GEORGES SIMENON

Komisaro Megrė istorijos

I

NAKTIS KRYŽKELĖJE

•

KOMISARAS MEGRĖ SPENDŽIA SPĄSTUS

SAULABROLIS
A. VARNO PERSONALINĖ ĮMONĖ

Vilnius, 1997

UDK 840-3
Si 73

Versta iš leidinių

Georges Simenon
La nuit du carrefour
© *Libraire Artbème Fayard, 1964*
Georges Simenon
Maigret tend un piège
© *Presses de la Cité, 1955*

ISBN 9986-814-00-6

© D. Povilavičiūtė
© J. Ramunytė

NAKTIS KRYŽKELĖJE

Romanas

Iš prancūzų kalbos vertė
DANA POVILAVIČIŪTĖ

I

Juodas monoklis

Kai sunkiai atsidusęs Megrė su kėde atsitraukė nuo stalo, ant kurio buvo pasirėmęs alkūnėmis, baigėsi septynioliktoji Karlo Anderseno kvotos valanda.

Pro langą be užuolaidų buvo matyti, kaip vidurdienį darbininkės ir tarnaitės šturmavo pieno parduotuvėles Sen Mišelio aikštėje, paskui judėjimas aprimo iki šeštos valandos. Tada minia vėl plūstelėjo į metro ir geležinkelio stotį, o apie kavines ėmė slankioti bastūnai, ieškantys, kur išmesti po burnelę.

Seną gaubė rūkas. Praplaukė žaliomis ir raudonomis šviesėlėmis pasipuošęs vilkikas, paskui save tempdamas tris baržas. Paskutinis autobusas. Paskutinis metro. Susirinkęs reklaminius skydus, uždarė savo grotuotas duris kino teatras.

Megrė kabinete krosnelė dūzgė garsiau nei paprastai. Ant stalo stovėjo tušti bokalai, mėtėsi sumuštinių liekanų.

Kažkur kilo gaisras - gatve garsiai riaumodamos pravažiavo gaisrinės mašinos. Turbūt kažką ir apiplėšė, nes apie antrą valandą iš Prefektūros išvažiavo dvi "salotinės"*, vėliau jos grįžo į Arešto namų kiemą ir pabėrė savo laimikį.

Kvota tęsėsi. Kas valandą ar kas dvi, kai

* *"Salotinė" (panier a salades) (arg.) - policijos mašina (Čia ir toliau - Vert. past.)*

pavargdavo, Megrė paspausdavo mygtuką. Tada pasirodydavo inspektorius Liuka, miegojęs gretimame kambaryje, mesdavo akį į komisaro užrašus ir varydavo toliau.

Megrė eidavo išsitiesti ant sudedamosios lovelės, kad iš naujo galėtų grįžti prie darbo.

Prefektūra ištuštėjo. Sukiojosi tik kelėtas žmonių iš dorovės brigados. Apie ketvirtą valandą ryto inspektorius atsivedė narkotikų pardavėją ir tučtuojau ėmė jį kvosti.

Seną gaubęs rūkas ėmė balti, ir pamažu auštanti diena atidengė tuščias upės krantines. Koridoriumi nuaidėjo žingsniai. Suskambo telefonai. Pasigirdo garsūs balsai. Varstomos ėmė trinksėti durys. Šluotomis pradėjo darbuotis valytojos.

Megrė padėjo ant stalo per daug įšilusią pypkę, atsistojo, niūriu, tačiau smalsiu žvilgsniu nužvelgė suimtąjį nuo galvos iki kojų.

Septyniolika tardymo valandų! Prieš tai iš žmogaus atėmė batų raištelius, prisegamąją apykaklę, kaklaraištį ir ištuštino kišenes.

Pirmąsias keturias valandas jį laikė stačią viduryje kabineto ir atakavo klausimais kaip iš kulkosvaidžio.

- Nori gerti?..

Megrė tuštino savo ketvirtą puslitrį, ir kalinio veidą iškreipė gaiži šypsena. Komisaras godžiai atsigėrė.

- Tu išalkęs?..

Jam leido atsisėsti, paskui liepė vėl atsistoti. Septynias valandas jis nieko nevalgė, ir Megrė jį kankino rydamas sumuštinius.

Klausinėjo dviese pasikeisdami. Per pertrau-

kėles jie galėjo nusnūsti, pasirąžyti, atsipalaiduoti nuo monotoniškos kvotos.

Ir būtent jie pasidavė! Megrė gūžtelėjo pečiais, pasiėmė iš spintos šaltą pypkę ir nusišluostė sudrėkusią kaktą.

Greičiausiai juos paveikė ne to žmogaus fizinis ir moralinis tvirtumas, o jaudinantis elegantiškumas ir geros manieros, kurias jis išlaikė iki galo.

Aristokratas, kuris iš tardymo kambario išeina be kaklaraiščio, paskui antropometrijos skyriuje visiškai nuogas valandą praleidžia tarp šimto valkatų ir kišenvagių fotografuojamas ir matuojamas, stumdomas, niekinamai kitų sulaikytųjų pašiepiamas, retai išlaiko pasitikėjimą savimi - tą asmenybės bruožą, būdingą privačiam gyvenimui.

Po kelių kvotos valandų stulbinantis skirtumas tarp jo ir kiekvieno paprasto žmogelio ypač išryškėjo.

Karlas Andersenas nepasikeitė. Nors ir suglamžytu kostiumu, jis išlaikė orumą, kurį tokiomis aplinkybėmis įvertina ir Kriminalinės policijos vyrai, tą santūrią nepalaužiamą aristokratišką eleganciją, tą išdidumą, kuris ypač būdingas geriausiems diplomatams.

Jis buvo aukštesnis už Megrė, plačių pečių, siaurų klubų, liesas ir miklus. Pailgas veidas buvo baltas, o lūpos truputį pablyškusios.

Kairėje akiduobėje jis nešiojo juodo stiklo monoklį.

- Išsiimkite jį, - paliepė Megrė.

Niūriai šypsodamasis, jis pakluso. Pasirodė šiurpiai sustingusi stiklinė akis.

- Nelaimingas atsitikimas?..

- Taip, aviakatastrofa.

- Jūs kariavote?

- Aš danas. Nekariavau. Bet turėjau turistinį lėktuvą, ten...

Ši dirbtinė akis taip nederėjo prie taisyklingų jauno veido bruožų, kad Megrė sumurmėjo:

- Galite įsidėti atgal savo monoklį.

Andersenas nesiskundė nei tuo, kad jam sunku stovėti, nei tuo, kad jam užmiršo pasiūlyti valgyti ir gerti. Iš savo vietos jis galėjo matyti gatvės judėjimą, per tiltą važiuojančius tramvajus ir autobusus, rausvą vakaro žarą, o dabar - skaidrų balandžio rytą.

Jis stovėjo tiesiai ir natūraliai, ir vienintelis nuovargio požymis buvo ploni ir gilūs ratai apie dešinę akį.

- Jūs laikotės visų savo parodymų?

- Laikausi.

- Ar suprantate, kad jie neįtikėtini?

- Suprantu, bet negaliu meluoti.

- Jūs tikitės, kad būsite paleistas į laisvę dėl įkalčių stokos?

- Aš nieko nesitikiu...

Tai buvo dar vienas jo nuovargio požymis.

- Ar reikalaujate, kad, prieš duodamas jums pasirašyti, aš perskaityčiau jūsų parodymus?

Jis atsainiai aristokratiškai mostelėjo, tarytum atsisakydamas puodelio arbatos.

- Papasakosiu bendrais bruožais. Prieš trejus metus jūs su savo seserimi Elze atvykote į Prancūziją. Mėnesį gyvenote Paryžiuje. Paskui sakėte, kad išsinuomojote namą kaime, prie kelio iš Paryžiaus į Etampą, per tris kilometrus nuo Arpažono, užuot tiesiai pasakęs - Trijų Našlių kryžkelėje.

Karlas Andersenas patvirtino nežymiu galvos linktelėjimu.

- Jau treji metai jūs ten gyvenate visiškai atsiskyrę. Vietos gyventojai tik kartą kitą matė jūsų seserį. Nepalaikote jokių santykių su kaimynais. Nusipirkote 5 CV markės nebemadingo modelio automobilį ir vienas juo važinėjate į Arpažono turgų produktų. Kiekvieną mėnesį tuo pačiu automobiliu vykstate į Paryžių.

- Taip, į "Diuma ir sūnaus" firmą Rugsėjo 4-osios gatvėje pristatyti savo darbų.

- Tai baldų apmušalų projektų maketai. Už kiekvieną maketą gaunate po penkis šimtus frankų. Per mėnesį vidutiniškai padarote keturis maketus, vadinasi, uždirbate du tūkstančius frankų.

Vėl pritariamas galvos linktelėjimas.

- Jūs neturite draugų. Sesuo taip pat jų neturi. Šeštadienio vakarą, kaip paprastai, miegojote, be to, buvote užrakinęs seserį gretimame kambaryje. Aiškinate, kad sesuo yra labai baili... paniškai baili... Sekmadienį, septintą valandą ryto, ponas Emilis Mišonė, draudimo agentas, gyvenantis už šimto metro nuo jūsų, įeina į savo garažą ir pamato, kad jo naujas šešių cilindrų geros markės automobilis dingęs, o vietoje jo stovi jūsiškis kledaras.

Andersenas nesujudėjo, tik automatiškai įkišo ranką į tuščią kišenę, ieškodamas cigarečių.

- Ponas Mišonė, kuris jau kelios dienos visoje apylinkėje kalba tik apie savo naująjį automobilį, pamano, kad tai nevykęs pokštas. Jis nueina pas jus, randa geležinių pinučių vartus užrakintus ir bergždžiai skambina. Po pusvalandžio apie savo nelaimę jis pasakoja žandarmerijoje, ir žandaras įeina

į jūsų namus... Ten neranda nei jūsų, nei jūsų sesers, tačiau garaže pamato pono Mišonė automobilį, kuriame ant pirmos sėdynės užsikniaubęs ant vairo guli negyvas žmogus, nušautas šūviu į krūtinę iš labai arti... Jo dokumentai nepavogti... Tai Izaokas Goldbergas, juvelyras iš Antverpeno...

Nesiliaudamas kalbėti, Megrė pakūrė krosnelę.

- Žandaras skubiai apklausia Arpažono stoties tarnautojus, kurie jus kartu su seserimi matė sėdant į pirmąjį Paryžiaus traukinį. Abu pasitinka Orsė stotyje... Jūs viską neigiate...

- Aš neigiu ką nors nužudęs...

- Jūs taip pat neigiate, kad pažinojote Izaoką Goldbergą...

- Pirmą kartą aš jį pamačiau mirusį savo namų garaže - jis buvo užsikniaubęs ant man nepriklausančio automobilio vairo.

- Ir, užuot paskambinęs į policiją, jūs su seserimi pabėgote...

- Aš išsigandau...

- Ar neturite ko pridurti?

- Ne.

- Ir jūs tvirtinate, kad šeštadienio naktį nieko negirdėjote?

- Aš kietai miegojau.

Jau penkiasdešimtąjį kartą jis tiksliai kartojo tuos pačius atsakymus. Netekęs kantrybės, Megrė paspaudė elektrinio skambučio mygtuką. Įėjo seržantas Liuka.

- Aš tuoj grįšiu!

* * *

Megrė ir tardytojo Komeljo, kuriam buvo pavesta ši byla, pokalbis truko penkiolika minučių. Pradžioje šios bylos jis buvo atsisakęs, motyvuodamas taip:

- Pamatysite, tai bus byla, kuri, laimei, pasitaiko tik kartą per dešimt metų ir kurios neįmanoma ištirti iki galo!.. Ir būtent man ji teko!.. Faktai niekaip nesisieja... Kam reikėjo pakeisti tuos automobilius?.. Kodėl Andersenas nepabėgo automobiliu, buvusiu jo garaže, o ėjo pėsčias į Arpažoną ir ten sėdo į traukinį?.. Kokiu tikslu į Trijų Našlių kryžkelę atvyko tas juvelyras?.. Patikėkite manimi, Megrė! Ir jums, ir man prasideda nemalonumai... Paleiskite Anderseną, jei norite... Jūs teisus - jei jis atlaikė septyniolikos valandų tardymą, iš jo daugiau nebeišpeši...

Komisaro vokai buvo truputį paraudę nuo nemigos.

- Ar matėte seserį?

- Ne. Kai man atvedė Anderseną, žandarmerijos tarnautojas jau buvo parvežęs merginą namo. Jis norėjo apklausti ją vietoje. Mergina ten ir liko. Ją saugo...

Jie paspaudė vienas kitam ranką. Megrė grįžo į savo kabinetą. Liuka tingiai stebėjo kalinį, kuris stovėjo įrėmęs kaktą į lango stiklą.

- Jūs laisvas! - tik atvėręs duris pareiškė Megrė.

Andersenas net nesujudėjo, tik ranka parodė į savo atlapotą apykaklę ir atsivėpusius batus.

- Daiktus jums grąžins teismo raštinėje. Ži-

noma, jūs liksite teismo organų žinioje. Menkiausias bandymas pasprukti - ir jūs atsidursite Santė.*

- O mano sesuo?..

- Ją rasite namie.

Žengdamas per slenkstį, danas išsidavė, kad jaudinasi - išsiėmė monoklį ir persibraukė ranka virš dirbtinės akies.

- Dėkoju, komisare.

- Nėra už ką!

- Duodu garbės žodį, aš nekaltas.

- Aš jūsų nieko neprašau!

Andersenas nusilenkė ir palaukė, kol Liuka jį nuves į teismo raštinę.

Prieškambaryje šią sceną stebėjęs žmogus apstulbęs iš pasipiktinimo atsistojo ir priėjo prie Megrė.

- Ką?.. Jūs jį paleidžiate?.. Neįmanoma, komisare...

Tai buvo ponas Mišonė, draudimo agentas, naujojo šešiacilindrio automobilio savininkas. Nieko neklausęs, jis įėjo į kabinetą ir pasidėjo skrybėlę ant stalo.

- Pirmiausia mane domina mano automobilis.

Įmantriai apsirengęs, nedidelis, pradedąs žilti žmogėnas be perstojo tiesino savo dažytų ūsų galiukus.

Jis kalbėjo atkišdamas lūpas, rinkdamasis žodžius ir gestais suteikdamas jiems svorio.

Kadangi ponas Mišonė buvo ieškovas, o teisingumas ieškovą turi ginti, todėl elgėsi kaip didvyris.

* *Santė - Paryžiaus kalėjimas.*

Jis nepraleido progos padaryti įspūdį. Visa prefektūra susirinko jo pasiklausyti.

- Šią naktį aš ilgai kalbėjausi su ponia Mišonė. Tikiuosi greitai su ja supažindinti... Ji tokios pat nuomonės kaip ir aš... Atkreipkite dėmesį, kad jos tėvas buvo Monpeljė licėjaus mokytojas, o motina mokė groti fortepijonu... Aš jums tai sakiau... Trumpiau...

Tai buvo jo mėgstamiausias žodis. Jį ištardavo griežtai, bet kartu ir atlaidžiai.

- Trumpiau, sprendimas turi būti priimtas kuo greičiau. Kaip visi patys turtingiausi žmonės, įskaitant ir grafą d'Arenvilį, naują automobilį aš nusipirkau išsimokėtinai... Pasirašiau aštuoniolika vekselių... Atkreipkite dėmesį, kad būčiau galėjęs juos padengti, tačiau taip investuoti kapitalą nenaudinga... Mano jau minėtas grafas d'Arenvilis taip pat pasielgė su savo "Ispano"... Trumpiau...

Megrė nejudėjo, tik sunkiai kvėpavo.

- Aš negaliu išeiti be automobilio. Jis būtinas mano profesijos žmogui. Supraskite, turiu aptarnauti apylinkę trisdešimties kilometrų spinduliu apie Arpažoną... Ir ponia Mišonė yra tos pačios nuomonės... Mes nebenorime automobilio, kuriame buvo nužudytas žmogus... Teisingumas reikalauja, kad mums būtų parūpintas naujas, to paties modelio kaip ankstesnis, tiktai aš pats pasirinksiu spalvą; tai neturės įtakos kainai... Atkreipkite dėmesį, kad manasis buvo pavogtas ir kad aš būsiu priverstas...

- Tai viskas, ką jūs norite man pasakyti?

- Atsiprašau!..

Dar vienas jo mėgstamas žodis.

- Atsiprašau, komisare! Suprantama, aš pasirengęs jums padėti visomis išgalėmis ir patirtimi šio-

se vietovėse... Tačiau man skubiai reikia automobilio...

Megrė persibraukė ranka per kaktą.

- Netrukus aš jus aplankysiu.

- O kaip automobilis?

- Kai tik faktas bus patvirtintas ir dokumentai įforminti, automobilį jums grąžins.

- Aš juk sakiau jums, kad ponia Mišonė ir aš...

- Perduokite mano linkėjimus poniai Mišonė! Sudie, pone...

Atsisveikinta buvo taip greitai, kad draudimo agentas nespėjo net paprieštarauti. Jis bematant atsidūrė laiptų aikštelėje su įsprausta į rankas skrybėle, o kontoros patarnautojas jam atsainiai metė:

- Prašom čia! Pirmi laiptai iš kairės... Durys priešais...

Megrė užsidarė du kartus pasukdamas spynoje raktą ir, ketindamas išgerti kavos, ant krosnelės užkaitė vandens.

Kolegos manė, kad jis dirba. Tačiau po valandos buvo priversti jį sutrukdyti, nes iš Antverpeno atėjo tokio turinio telegrama:

"Izaokas Goldbergas, keturiasdešimt penkerių metų prekiautojas deimantais, savo aplinkoje gerai žinomas. Papildoma informacija. Gerai išmano bankininkystę. Kiekvieną savaitę užsako vietas lėktuvu ar traukiniu vykti į Amsterdamą, Londoną ir Paryžių. Ištaiginga vila Boržerute, Kampin gatvėje. Vedęs. Du vaikai - aštuonerių ir dvylikos metų. Ponia Goldberg žinią gavo, atvyksta į Paryžių traukiniu."

Vienuoliktą ryto sučirškė telefonas. Skambino Liuka.

- Alio! Aš esu Trijų Našlių kryžkelėje. Skambinu iš garažo, esančio už dviejų šimtų metrų nuo Andersenų namo... Danas sugrįžo... Vartai užrakinti... Nieko neįprasta...

- O sesuo?..

- Turėtų būti ten, bet aš jos nemačiau.

- Kur Goldbergo kūnas?

- Arpažono anatomijos laboratorijoje...

* * *

Megrė grįžo namo į Rišaro-Lenuaro bulvarą.

- Tu atrodai pavargęs, - paprastai tarė žmona.

- Sukrauk lagaminą, įdėk marškinių pamainą ir porą batų pasikeisti...

- Išvyksti ilgam?

Ant ugnies burbuliavo ragu. Miegamajame žiojėjo atidaryti langai, lova buvo dar nepaklota, kad išsivėdintų patalynė. Ponia Megrė tebebuvo su smeigtukais, kurie laikė mažais ritinėliais susuktus jos plaukus.

- Iki pasimatymo...

Megrė pabučiavo žmoną. Jam išeinant ši pastebėjo:

- Tu atidarei duris dešine ranka.

Tai buvo neįprasta. Visada atidarydavo duris kairiąja. Ponia Megrė neslėpė savo prietaringumo.

- Kas tai? Nusikaltėlių gauja?

- Aš nežinau.

- Toli važiuoji?

- Dar nežinau.

- Sakyk, būsi atsargus?

Jis nulipo laiptais, truputį grįžtelėjo pamoti jai ranka. Gatvėje pasigavo taksi.

- Į Orsė stotį... Arba geriau... Kiek kainuotų nuvažiuoti iki Arpažono?.. Trys šimtai frankų ten ir atgal?.. Važiuojam!

Jis atrodė truputį susijaudinęs. Žinoma, ne todėl, kad atidarė duris dešine ranka, o juo labiau ne dėl tos pikantiškos istorijos, kai Anderseno garaže buvo rastas pavogtas Mišonė automobilis su vairą užgulusiu numirėliu.

Greičiausiai rūpestį jam kėlė Anderseno asmenybė.

"Septyniolika valandų apdorojimo!" - galvojo jis. Užkietėjęs banditas ar sukčius šitaip tardomas bet kokiame Europos policijos skyriuje nebūtų atlaikęs.

Galbūt todėl Megrė nepyko ant Anderseno.

Nuo Burg la Reno, įsitaisęs ant užpakalinės taksi sėdynės, jis užsnūdo. Vairuotojas pažadino Arpažone, sustojęs prie senos prekyvietės šiaudiniu stogu.

- Kokiame viešbutyje apsistosite?

- Važiuokite iki Trijų Našlių kryžkelės...

Nuo alyvos blizgantis vieškelis kilo į kalniuką. Iš abiejų kelio pusių sustatyti spalvingi skydai reklamavo Viši ir Dovilio kurortus, ištaigingus viešbučius ir benzino markes.

Prie pat kryžkelės stovėjo garažas ir penkios raudonai dažytos benzino kolonėlės. Kairėn, kaip rodė stulpelio rodyklė, ėjo kelias į Avrenvilį.

Aplinkui, kiek akis užmato, - laukai.

- Čia! - tarė vairuotojas.

Kryžkelėje stovėjo tik trys namai. Pirmasis -

garažo savininko, skubotai pastatytas, tinkuotomis sienomis. Šalia jo - didelis sportinis automobilis aliuminio kėbulu. Mechanikai taisė mėsininko pikapą.

Priešais - tašytų akmenų namas, greičiau vila, su dideliu sodu, dviejų metrų aukščio grotuota tvora. Ant varinės lentelės buvo užrašyta: "Emilis Mišonė, draudimas".

Kitas namas buvo už dviejų šimtų metrų. Jį juosė plytų tvora, todėl matėsi tik antrasis namo aukštas, šiferio stogas ir keletas gražių medžių.

Iš namo architektūros galima buvo suprasti, kad jis statytas mažiausiai prieš šimtą metų. Tai buvo geras anų laikų kaimo namas su paviljonu sodininkui, ūkiniais trobesiais, vištide, arklide; į priebutį vedė penkių pakopų laipteliai, iš abiejų pusių papuošti bronziniais žibintais.

Nedidelis cementuotas baseinėlis buvo sausas. Iš neaukšto su figūriniais karnizais kamino tiesiai į dangų kilo dūmų juosta.

Ir viskas. Tolumoje matėsi uola, fermos stogai, laukuose po darbo paliktas plūgas.

O lygiu keliu burgzdamos, viena kitą lenkdamos riedėjo mašinos.

Megrė išlipo su lagaminu rankoje, užmokėjo vairuotojui. Šis, prieš grįždamas į Paryžių, garaže prisipylė benzino.

II

Judančios užuolaidos

Iš už šalikelės medžių, kur buvo pasislėpęs, išniro Liuka ir priėjo prie Megrė, ką tik pastačiusio lagaminą prie kojų. Tuo metu, kai jie spaudė vienas kitam ranką, pasigirdo vis stiprėjantis švilpesys, ir staiga pro šalį visu greičiu pralėkė lenktyninis automobilis taip arti policininkų, kad lagaminas tris metrus nulėkė į šalį.

Daugiau nieko nesimatė. Automobilis su turbokompresoriniu varikliu, aplenkęs šiaudų vežimą, dingo už horizonto.

Megrė susiraukė.

- Ar daug tokių pravažiavo?

- Šis pirmasis... Atrodytų, kad jis mūsų nematė, ar ne?

Buvo apsiniaukusi popietė. Viename Mišonė vilos lange sujudėjo užuolaida.

- Ar čia yra kur apsistoti?

- Arpažone arba Avrenvilyje... Iki Arpažono - trys kilometrai. Avrenvilis arčiau, bet ten jūs rasite tik kaimo užeigą.

- Nugabenkite ten mano lagaminą ir užsakykite kambarį. Ar čia nieko neatsitiko?

- Nieko. Iš vilos mus stebi... Tai ponia Mišonė, aš ją ką tik apklausiau. Apkūni blondinė, manau, nekokio būdo...

- Ar žinai, kodėl šią vietą vadina Trijų Našlių kryžkele?

- Aš pasidomėjau. Tai dėl Andersenų namo. Jis statytas dar Revoliucijos laikais... Kažkada prie šios kryžkelės namas stūksojo vienas. Pasakojama, kad maždaug prieš penkiasdešimt metų jame apsigyvenusios trys našlės: motina ir dvi dukterys. Devyniasdešimties metų motina buvo invalidė. Vyresniajai dukrai buvo šešiasdešimt septyneri, o kitai - lygiai šešiasdešimt. Trys keistuolės našlės buvo tokios šykščios, kad nepirkdavo kaime jokių produktų, ir gyveno iš to, ką užsiaugindavo darže ir diendaržyje... Langinės niekada neatsiverdavo. Ištisomis savaitėmis moterų niekas nematydavo. Kad vyresnioji duktė susilaužė koją, apie tai sužinota tik jai mirus... Keista istorija!.. Gana ilgai nematydami judėjimo apie Trijų Našlių namus, žmonės sunerimo. Avrenvilio meras nutarė juos aplankyti. Jis rado visas tris moteris mirusias mažiausiai prieš dešimt dienų!.. Man sakė, kad tada apie tą įvykį daug rašė laikraščiai. Kaimo mokytojas, kurį ta paslaptinga istorija labai sudomino, net parašė brošiūrą ir joje tvirtino, kad duktė su sulaužyta koja iš neapykantos dar žvaliai savo seseriai ją nunuodijo, o kartu nunuodijo ir motiną... Ji pati mirė paskutinė šalia dviejų lavonų, kadangi dėl sulaužytos kojos negalėjo judėti ir pasiimti maisto!..

Megrė pažvelgė į namą, kurio kyšojo tik viršutinis aukštas, paskui nukreipė akis į naują Mišonė vilą, į dar naujesnį garažą, į aštuoniasdešimt kilometrų per valandą greičiu lekiančias magistrale mašinas.

- Eik užsakyti kambario. Paskui surask mane...

- Ką jūs veiksite?

Komisaras gūžtelėjo pečiais ir pirmiausia nuėjo iki Trijų Našlių namo grotuotų vartų. Didelis pastatas skendėjo trijų ar keturių hektarų parke, kurį puošė egzotiški medžiai. Viena alėja, aplenkdama pievelę, vedė į parko gilumą, kita - į garažą, įrengtą senoje arklidėje.

Jokio judėjimo. Išskyrus dūmų juostą virš kamino, nebuvo nė vieno ženklo, kad čia gyvenama.

Vakarėjo, ir tolumoje pasirodė per laukus į fermą grįžtantys arkliai.

Megrė pastebėjo keliu vaikštinėjantį žmogų, susikišusį rankas į flanelinių kelnių kišenes, įsikandusį pypkę, ant galvos užsidėjusį kepurę su snapeliu. Žmogus visai paprastai, kaip būna tik kaime, priėjo prie jo.

- Tai jūs vadovaujate tyrimui?

Jo marškiniai buvo be prisegamosios apykaklės, pats apsiavęs šlepetėmis, tačiau vilkėjo gero angliško drapo švarką, o ant piršto mūvėjo didelį žiedą su antspaudu.

- Esu kryžkelės garažo savininkas.... Aš jus jau seniai pastebėjau...

Iš pirmo žvilgsnio aišku, jis - buvęs boksininkas. Nosis įlaužta, o veidas atrodė tarytum kumščiu sumaltas. Balsas skambėjo pratisai, kimiai, šiurkščiai, bet atsargiai.

- Ką manote apie tą istoriją su automobiliu?..

Jis nusijuokė, parodydamas auksinius dantis.

- Jei ne tas numirėlis, situacija būtų gana juokinga... Jums sunku mane suprasti!.. Jūs nepažįstate to tipo iš namo priešais - ponulio Mišonė,

kaip mes jį vadiname... Ponas nemėgsta familiarumo, nešioja aukštas prisegamąsias apykakles ir avi nublizgintus batus... O ponia Mišonė!... Jūs jos dar nematėte?.. Hm!.. Tie žmonės dėl smulkmenų reiškia pretenzijas: kartą net nuėjo pas žandarą pasiskųsti, kad mašinos, sustojančios prie mano degalinės, labai burzgia...

Į savo pašnekovą Megrė žvelgė paprastai - nei pritardamas, nei prieštaraudamas. To pakanka išmušti iš vėžių plepį, tačiau buvo per maža sutrikdyti garažo savininką.

Pravažiavo kepėjo pikapas, ir žmogus su šlepetėmis šūktelėjo:

- Sveikas, Klemanai!.. Tavo mašinos signalas sutaisytas!.. Užeik jo pas Žožo!

Jis vėl atsisuko į Megrė, pasiūlė cigaretę ir toliau porino:

- Jau prieš kelis mėnesius draudimo agentas kalbėjo pirksiąs naujas vežėčias. Jūs įsivaizduojate, įgriso visiems automobilių pardavėjams! Tai norėjo, kad jam nuleistų kainą... Rinkosi iki iškritimo... Tai kėbulas per šviesus, tai per tamsus... Norėjo paprastos bordo spalvos, tačiau ne ryškios bordo, bet vis dėlto bordo... Taigi pagaliau jis ją nusipirko iš kolegos Arpažone... Pripažinkite, kad labai juokinga po kelių dienų rasti savo mašiną Trijų Našlių namo garaže!.. Daug užmokėčiau, kad galėčiau pamatyti mūsų žmogėno veidą, kai rytą jis aptiko seną kledarą vietoj savo šešiacilindrės!.. Gaila, numirėlis viską sugadino!.. Pagaliau mirtis yra mirtis, apie tokius dalykus reikia kalbėti pagarbiai... O gal praeidamas užsuksite pas mus išlenkti taurelės?.. Kryžkelėje nėra bistro... Bet greitai bus! Kai

tik rasiu šaunų vyruką, kuris galėtų tuo užsiimti, aš jį finansuosiu...

Žmogus, matyt, pastebėjo, kad jo žodžiai nesulaukia atgarsio, nes ištiesė Megrė ranką.

- Iki pasimatymo...

Jis nuėjo neskubėdamas, sustojo šnektelėti su kaimiečiu, važiuojančiu prastu vežimu. Už Mišonė užuolaidų kažkas tebestovėjo. Atėjus vakarui, kaimas ir kelias atrodė ramūs, sustingę, kiekvienas garsas sklido labai toli, ir bažnyčios varpų skambėjimas girdėjosi turbūt už dešimties kilometrų.

Pravažiavo pirmasis automobilis su uždegtais žibintais, bet jie vos švietė prietemoje.

Megrė patraukė už varpelio virvytės, kabančios vartų dešinėje. Gražus žemo tono bronzos skambesys nuaidėjo per sodą, po to - ilga tyla. Paradinės durys neatsidarė. Tačiau už namo sugirgždėjo žvyras. Ėmė ryškėti aukštas siluetas, baltas veidas, juodas monoklis.

Iš pažiūros visai ramus Karlas Andersenas priėjo prie vartų ir, palenkęs galvą, juos atidarė.

- Aš tikėjausi, kad jūs ateisite... Pamaniau, kad norėsite apžiūrėti garažą... Prokuratūra jį užplombavo, bet jūs, ko gero, turite teisę...

Jis vilkėjo tą patį kostiumą kaip ir Orfevrų krantinėje: klasikinio stiliaus, elegantišką, jau vietomis bepradedantį blizgėti.

- Jūsų sesuo čia?

Buvo jau gana tamsu, todėl negalėjai matyti, kaip virptelėjo Anderseno veido raumenys ir jis turėjo pasitaisyti akiduobėje monoklį.

- Taip...

- Aš norėčiau ją pamatyti.

Tylus atodūsis. Vėl galvos linktelėjimas.

- Malonėkite eiti paskui mane.

Jie apėjo namą. Pasirodė pievelė, o virš jos - terasa. Visų pirmo aukšto kambarių įstiklintos durys vedė į šią terasą. Nė viename kambaryje šviesa nedegė. Rūko skraistė jau pradėjo dengti parko medžių šakas.

- Leisite man rodyti kelią?

Andersenas pastūmė duris, ir paskui jį Megrė įėjo į apytamsę, šešėlių išmargintą patalpą. Durys liko atviros, įleisdamos į kambarį vėsų, tačiau tirštą vakaro orą, prisotintą drėgmės ir žolės bei medžių kvapo. Vienintelė pliauska židinyje mėtė retas žiežirbas.

- Einu pakviesti sesers...

Andersenas neužsidegė šviesos, atrodė, net nepastebėjo, kad jau sutemo. Likęs vienas Megrė lėtais žingsniais apėjo kambarį, sustojo priešais molbertą, ant kurio kabėjo guašu pieštas eskizas. Tai buvo šiuolaikinis, ryškių spalvų ir gana keistas audinio piešinys.

Tačiau ši aplinka, kuri priminė Megrė tris kažkada gyvenusias našles, buvo dar keistesnė!

Kai kurie baldai turbūt joms priklausė. Čia stovėjo ampyro krėslai nusilupusiais dažais ir nudėvėtu šilku, kabėjo ripsinės gal penkiasdešimt metų netraukomos užuolaidos.

Kaip priešingybė baltai dažytam medžiui išilgai sienos stovėjo tamsios knygų spintos, pilnos prancūziškų, vokiškų, angliškų ir, be abejo, daniškų knygų plonais viršeliais.

Tie balti, geltoni ar margi viršeliai nederėjo prie išėjusių iš mados apvalių kėdžių, įskilusių vazų ir kilimo su centre šviečiančiais ataudais.

Prietema sutirštėjo. Tolumoje mykė karvė. Retsykiais tylą sutrikdydavo negarsus burzgimas, kaip viesulas keliu pralėkdavo mašina, ir pamažu motoro gausmas vėl nutildavo.

Namuose tylu! Paskui kažkas vos girdimai sukrebždėjo, subarškėjo. Iš menko nenusakomo triukšmo buvo galima suvokti, kad name esama gyvybės.

Karlas Andersenas įėjo pirmas. Jo baltos rankos nervingai virpėjo. Netaręs nė žodžio, jis sustojo prie durų.

Ant laiptų kažkas sušnarėjo.

- Mano sesuo Elzė... - pagaliau ištarė jis.

Mergina ėjo artyn, ir prietemoje pamažu ėmė ryškėti jos kontūrai - kaip primadonos ekrane arba svajonių moters jaunuolio sapne.

Gal todėl, kad jos suknelė buvo iš juodo aksomo, merginos siluetas atrodė tamsesnis negu aplinka, tarytum juoda sodri dėmė. Visa erdvėje dar likusi šviesa susitelkė ties jos šviesiais ir puriais plaukais bei matiniu veidu.

- Sakė, kad norite su manimi pasikalbėti, komisare... Bet pirmiausia malonėkite atsisėsti.

Jos akcentas buvo ryškesnis negu Karlo. Balsas dainingai nusileisdavo ant žodžio paskutinio skiemens.

Brolis stovėjo šalia jos kaip vergas šalia ponо, kuriuo jam privalu rūpintis.

Mergina žengė keletą žingsnių, ir tik tada, kai visai priėjo, Megrė pamatė, kad ji tokia pat aukšta kaip Karlas. Siauri klubai dar labiau pabrėžė jos pakilų siluetą.

- Cigaretę!... - tarė ji, atsisukdama į brolį.

Sumišęs jis skubiai ir nerangiai padavė. Ji prisidegė žiebtuvėliu, kurį paėmė nuo staliuko, ir vieną akimirksnį raudona šviesa susikovė su mėlyna jos akių tamsa.

Po to kambario prietema pasidarė dar tirštesnė, tokia tiršta, kad neapsikentęs komisaras ėmė ieškoti jungiklio ir, jo neradęs, sumurmėjo:

- Ar galiu paprašyti uždegti šviesą?

Megrė prireikė viso pasitikėjimo savimi. Jo nuomone, ši scena atrodė per daug teatrališka. Teatrališka? Greičiau per daug paslaptinga, kaip ir kvepalai, kurie padvelkė kambaryje įėjus Elzei.

Viskas keista, nepanašu į kasdieninį gyvenimą! Keista ir tiek!

Tas akcentas... Ta visiška priklausomybė nuo Karlo ir jo juodojo monoklio... Tas šleikštus prašmatnumo ir senienų mišinys... Net Elzės suknelė - tokios nepamatysi nei gatvėje, nei teatre, nei aukštuomenės pobūvyje...

Be abejo, tai priklauso nuo manieros ją vilkėti, nes buvo pasiūta visai paprastai. Suknelė standžiai aptempė kūną iki pat kaklo, palikdama neuždengtus tik veidą ir plaštakas.

Andersenas palinko virš stalo, ištraukė žibalinės lempos stiklą. Ši lempa, ant aukštos kojos, išpuošta žalvariu, buvo likusi dar nuo trijų našlių laikų.

Svetainės kampe dviejų metrų spinduliu pasklido šviesa. Gaubtas buvo oranžinis.

- Atleiskite... Aš nepastebėjau, kad visos kėdės apkrautos...

Andersenas ėmė kraustyti knygas nuo ampyro stiliaus krėslo. Jas netvarkingai dėjo ant kilimo. Elzė rūkė atsistojusi; tiesi veliūro skulptūra.

- Panele, jūsų brolis man tvirtino šeštadienio naktį negirdėjęs nieko neįprasta... Jis sakė, kad kietai miega...

- Labai kietai... - pakartojo ji, išpūsdama truputį dūmų.

- Jūs taip pat nieko negirdėjote?

- Nenormalaus? Nieko!

Ji kalbėjo lėtai kaip užsienietė, kuriai mintyse reikia versti frazes iš gimtosios kalbos.

- Suprantate, mes gyvename prie valstybinio kelio. Naktį judėjimas nė kiek nesumažėja. Kasdien nuo aštuntos valandos vakaro pradeda važiuoti sunkvežimiai į Hales ir kelia baisų triukšmą... Be to, šeštadieniais turistai vyksta prie Luaros ir į Solonę... Motorų gausmas, stabdžių cypimas ir žmonių šūkavimai neduoda mums miegoti. Jei namas nebūtų taip pigiai nuomojamas...

- Ar jūs niekada negirdėjote kalbant apie Goldbergą?

- Niekada...

Dar nebuvo visai sutemę. Sodriai žalioje pievelėje kiekviena žolytė matėsi taip ryškiai, kad, atrodė, gali jas visas suskaičiuoti.

Parko, nors ir gerai prižiūrimo, kompozicija liko taisyklinga kaip operos dekoracija. Kiekvienas krūmas, kiekvienas medis, net kiekviena šakelė turėjo savo vietą. Toli besidriekiantys laukai su fermų stogais užbaigė šį tipišką Il de Frans* peizažą.

Svetainėje, priešingai, tarp senų baldų ant knygų nugarėlių šmėkščiojo svetimų kalbų žodžiai, kurių Megrė nesuprato. Ir tie du svetimšaliai, bro-

* *Il de Frans - Prancūzijos administracinė sritis, kurioje yra Paryžius.*

lis ir sesuo, ypač pastaroji, atrodė kaip klaidinga gaida prancūziškoje simfonijoje.

Ar tai per daug geidulinga, gašli gaida? Vis dėlto mergina neprovokavo - ir gestai, ir laikysena buvo paprasti...

Bet toks paprastumas visai netiko prie šios aplinkos. Komisaras geriau suprato tris našles ir jų baisias aistras!

- Ar leisite man apžiūrėti namą?

Nei Karlas, nei Elzė neprieštaravo. Megrė paėmė lempą, tuo tarpu Elzė atsisėdo į krėslą.

- Malonėkite eiti paskui mane...

- Manau, kad šioje svetainėje jūs daugiausia ir būnate?..

- Taip... Čia aš dirbu, ir sesuo čia praleidžia daugiausia laiko...

- Ar turite tarnaitę?

- Dabar jūs žinote, kiek aš uždirbu. To per maža, kad leisčiau sau turėti tarnų...

- Kas ruošia valgį?

- Aš...

Tai buvo pasakyta paprastai, be varžymosi, be gėdos. Kai abu vyrai išėjo į koridorių, Andersenas pastūmė duris, ištiesė lempą virtuvės link ir lūpų krašteliu sumurmėjo:

- Atleiskite už netvarką...

To net nepavadinsi netvarka. Tai buvo šiukšlynas. Ant spiritinės viryklės driekėsi išbėgusio pieno pėdsakai, ant vaškytine užkloto stalo - padažų ir taukų dėmės. Mėtėsi duonos gabaliukų. Čia pat buvo padėta keptuvė su eskalopo likučiais, o plovyklėje riogsojo nešvarių indų stirta.

Grįžęs į koridorių, Megrė dar kartą dirstelėjo

tamsoje paskendusion svetainėn; švietė tik Elzės cigaretė.

- Mes nesinaudojame nei valgomuoju, nei mažąja svetaine. Jų langai yra namo fasade. Norite apžiūrėti?

Lempa apšvietė gana gražų parketą, sukrautus baldus, ant grindų papiltas bulves. Langinės buvo uždarytos.

- Mūsų kambariai viršuje...

Plačių laiptų viena pakopa girgždėjo. Lipant aukštyn, kvapas vis stiprėjo.

- Štai mano kambarys...

Paprastas čiužinys, ištiestas ant žemės, atstojo lovą. Tualetinis staliukas, didelė Liudviko XV laikų spinta - štai visi kambario baldai. Peleninė buvo pilna nuorūkų.

- Jūs daug rūkote?

- Nuo pat ryto, dar lovoje... Maždaug trisdešimt cigarečių, kai skaitau...

Prie durų, esančių priešais jo kambarį, skubiai pasakė:

- Mano sesers kambarys.

Tačiau durų neatidarė. Stovėjo nuleidęs galvą, o Megrė pasuko rankeną ir pastūmė uždarytąsias duris.

Andersenas vis dar tebelaikė lempą ir nenorėjo jos arčiau prinešti. Kvepėjo taip stipriai, kad gniaužė gerklę.

Visas namas neturėjo nei stiliaus, nei tvarkos, nei patogumo. Tai buvo paprasta buveinė, pilna senų rakandų.

Bet šiame kambaryje, prietemoje, komisaras spėjo esant šiltą ir jaukią oazę. Parketo nebuvo ma-

tyti iš po žvėrių kailių, o prie lovos vietoj kilimėlio gulėjo žvilganti tigro išnara.

Pati lova buvo apklota juodu aksomu, o ant jos - suglamžyta šilkinė patalynė.

Andersenas su lempa rankoje pamažėle traukėsi tolyn koridoriumi, ir Megrė nuėjo paskui jį.

- Yra dar trys kambariai, neužimti...

- Vadinasi, jūsų sesers kambario ir svetainės langai išeina į gatvę.

Karlas neatsakė, tik parodė į siaurus laiptus.

- Tarnų laiptai... Tarnų paslaugomis mes nesinaudojame... Jei norite apžiūrėti garažą...

Mirgančioje žibalinės lempos šviesoje jie nulipo žemyn vienas paskui kitą. Svetainėje raudonas cigaretės galiukas buvo vienintelis šviesos šaltinis.

Andersenui artėjant, šviesa pamažu skverbėsi į kambarį. Išryškėjo Elzė, pusiau atsigulusi krėsle, abejingą žvilgsnį nukreipusi į abu vyrus.

- Karlai, jūs nepasiūlėte komisarui arbatos!

- Dėkui! Aš niekada negeriu arbatos.

- O aš norėčiau! Gal viskio? Arba... Karlai, prašau jūsų!..

Sutrikęs, sunerimęs Karlas pastatė lempą ir uždegė mažą kaitintuvą po sidabriniu arbatinuku.

- Ką galėčiau jums pasiūlyti, komisare?

Megrė niekaip negalėjo suprasti savo nerimo priežasties. Atmosfera buvo draugiška, neoficiali. Didelės violetinės gėlės sviro piešinyje ant molberto.

- Tačiau kažkas pirmiausia turėjo pavogti Goldbergo automobilį. Goldbergas buvo nužudytas

tame automobilyje, kurį paskui atvairavo į jūsų garažą, o jūsiškis atsidūrė pas draudimo agentą...

- Neįtikėtina, ar ne?

Ji kalbėjo švelniu dainingu balsu, tuo pat metu degdamasi naują cigaretę.

- Brolis tvirtino, kad mus apkaltins, nes numirėlis rastas čia. Jis norėjo pabėgti... O aš nenorėjau... Aš buvau tikra, kad suprasite: jei mes tikrai būtume nužudę, tai tam turėjo būti kokia nors priežastis...

Ji nutilo, akimis ėmė ieškoti Karlo. Šis rausėsi kampe.

- Na, ar jūs nieko nepasiūlysite komisarui?

- Atleiskite.... Aš.... aš nepastebėjau, kad mes nebeturime...

- Jūs nepataisomas! Apie nieką negalvojate... Atleiskite mums, pone?..

- Megrė.

- ...Pone Megrė... Mes labai mažai geriame alkoholio ir...

Parke nuo žingsnių sugirgždėjo žvyras, ir Megrė pamatė seržanto Liuka siluetą.

III

Naktis kryžkelėje

- Kas atsitiko, Liuka?

Megrė atsistojo priešais atviras įstiklintas duris. Už nugaros liko svetainės įtampa, o priešais, tarp gaivių parko šešėlių, - Liuka veidas.

- Nieko, komisare... Aš jūsų ieškojau...

Šiek tiek sutrikęs Liuka per komisaro pečius bandė žvilgsniu prasiskverbti į vidų.

- Užsakei man kambarį?

- Taip... Jums telegrama... Ponia Goldberg atvyksta šiąnakt automobiliu...

Megrė atsisuko, pamatė Anderseną, kuris lūkuriavo palenkęs galvą, Elzę, kuri rūkė ir neramiai judino koją.

- Aš ateisiu jūsų apklausti rytoj, - pranešė Megrė. - Mano pagarba panelei...

Ji atsisveikino grakščiai ir maloningai išdidžiai. Karlas ketino abu policininkus palydėti iki vartų.

- Jūs neapžiūrėsite garažo?

- Rytoj...

- Klausykite, komisare... Mano noras galbūt sukels jums įtarimą... Aš norėčiau paprašyti jus nevengti mano paslaugų, jei tik galėčiau būti jums kuo nors naudingas... Suprantu, aš užsienietis, be to, man krinta sunkiausi kaltinimai... Todėl padaryčiau

viską, kad kaltininkas būtų surastas... Nesupraskite manęs klaidingai...

Megrė įrėmė žvilgsnį tiesiai jam į veidą. Jis pamatė liūdną, lėtai nusisukančią akį. Karlas Andersenas uždarė vartus ir grįžo į namą.

* * *

- Ką aptikai, Liuka?

- Man buvo neramu... Jau senokai grįžau iš Avrenvilio... Nežinau kodėl, bet ši kryžkelė mane slegia.

Jiedu ėjo tamsia šalikele. Mašinos pravažiuodavo retai.

- Mintyse bandžiau atkurti nusikaltimą, - tęsė jis, - ir kuo daugiau galvojau, tuo labiau viskas mane stulbino.

Jie priėjo Mišonė vilą. Jei įsivaizduotume trikampį, tai viename jo kampe stovėjo ši vila, o kituose dviejuose - garažas ir Trijų Našlių namas.

Tarp garažo ir Mišonė buvo keturiasdešimt metrų, tarp Mišonė ir Andersenų - šimtas metrų.

Juos jungė kelias - ta nenutrūkstanti lygi juosta, tarytum upė, tekanti tarp aukštų medžių.

Trijų Našlių namo pusėje nesimatė jokios šviesos. Draudimo agento namo du langai buvo apšviesti, tačiau tamsios užuolaidos praleido tik siaurus ruoželius; vienas ruoželis virpėjo - iš to buvo galima spręsti, kad pro užuolaidą kažkas bandė žvelgti į lauką.

Garažo pusėje švietė matiniai benzino kolonėlių diskai, paskui ryškus šviesos stačiakampis suspindo dirbtuvėje, pasigirdo plaktukų kaukšėjimas.

Abu vyrai sustojo, ir Liuka - vienas iš seniausių Megrė bendradarbių - paaiškino:

- Pirmiausia Goldbergas turėjo ateiti iki čia. Ar matėte lavoną Etampo lavoninėje? Ne?.. Keturiasdešimt penkerių metų vyriškis, tipiškas žydas: nedidelis, kresnas, apatinis žandikaulis atsikišęs, stati kakta, apsupta garbanotų kaip avino plaukų... Kostiumas klasikinis... Marškiniai ploni, brangūs.... Matyti, kad žmogus buvo pratęs plačiai gyventi, vadovauti, išlaidauti ir niekam neduoti ataskaitos... Ant išblizgintų batų nebuvo nei purvo, nei dulkių. Taigi, jei į Arpažoną jis ir atvyko traukiniu, tai tų trijų kilometrų, skiriančių mus nuo miesto, pėsčias jis nėjo... Man atrodo, kad iš Paryžiaus, gal net iš Antverpeno, jis atvažiavo automobiliu. Gydytojas tvirtina, kad viršKinimas baigėsi ištikus mirčiai. Ji buvo staigi... Tačiau skrandyje rado daug šampano ir skrudintų migdolų. Jokiame Arpažono viešbutyje šeštadienio naktį nepardavė šampano, o visame mieste su žiburiu nerasi skrudintų migdolų.

Penkiasdešimt kilometrų per valandą greičiu bildėdamas ir girgždėdamas pravažiavo sunkvežimis.

- Komisare, pažvelkite į Mišonė garažą. Tik metai, kai draudimo agentas turi automobilį. Jo pirmoji mašina buvo visiškas laužas, ir ją laikė šioje pašiūrėje, užrakintoje pakabinama spyna. Iki šiol Mišonė neturėjo laiko pasistatyti kito garažo. Taigi čia jis atėjo savo naujojo šešiacilindrio. Nusikaltėliui jį reikėjo nuvaryti į Trijų Našlių namą, atrakinti vartus, garažą, ištraukti Anderseno kledarą, į jo vietą pastatyti Mišonė mašiną... Niekas nieko nematė ir negirdėjo!.. Niekas neturi alibi!.. Nežinau, ar ir jums tai padarė tokį patį įspūdį kaip man, kai neseniai

temstant atvažiavau į Avrenvilį, tačiau esu išmuštas iš vėžių. Man atrodo, kad blogai įsivaizduoju įvykį, kad byla nenormali, klastinga kaip sukčius... Atėjau iki Trijų Našlių namo vartų... Žinojau, kad jūs ten esate... Fasadas buvo tamsus, bet sode pastebėjau gelsvą ratilą... Žinau, kad nesąmonė, bet aš išsigandau!.. Dėl jūsų, ar nejuokinga?.. Neatsisukite staigiai... Ponia Mišonė stovi pasislėpusi už šių užuolaidų... Galbūt aš klystu, bet galiu prisiekti, kad pusė vairuotojų iš pravažiuojančių mašinų keistai į mus šnairuoja...

Megrė apžvelgė trikampį. Laukų nebesimatė, juos paskandino tamsa. Į dešinę nuo plento priešais garažą ėjo kelias į Avrenvilį. Jis nebuvo apsodintas medžiais kaip valstybinis kelias, bet iš vienos pusės nustatytas telegrafo stulpais.

Už aštuonių šimtų metrų matėsi žiburiai - pirmieji kaimo namai.

- Šampanas ir skrudinti migdolai! - murmėjo komisaras.

Jis pradėjo lėtai eiti, tarytum vaikštinėdamas sustojo priešais garažą, kur ryškioje lempos šviesoje kombinezonu vilkintis mechanikas keitė mašinos ratą.

Tai buvo veikiau mašinų taisykla negu garažas. Joje stovėjo apie dešimt mašinų, visos senos, pasenusių modelių, viena be ratų, kita be motoro, dar kita išardyta iki pat karkaso ar grandinėmis pakabinta ant skridinio.

- Eime pietauti! Kelintą valandą turi atvykti ponia Goldberg?

- Nežinau... Vakare...

Avrenvilio užeiga buvo tuščia. Baras, keli bu-

teliai, didelė krosnis, mažas biliardas su skylėtu fetru. Šuo ir katė miegojo šalia vienas kito...

Šeimininkas dengė stalą, o pro atviras duris galėjai matyti, kaip jo žmona kepa eskalopus.

- Kuo vardu kryžkelės garažo savininkas? - paklausė Megrė, godžiai valgydamas sardinę, patiektą vietoj užkandžio.

- Ponas Oskaras...

- Ar seniai jis šiuose kraštuose?

- Gal aštuoneri metai... Gal dešimt... Aš turiu vežimą ir arklį... Taigi...

Žmogus abejingai dirbo toliau. Jis nebuvo kalbus. Pasalūniškas žvilgsnis nekėlė jokio pasitikėjimo.

- O ponas Mišonė?

- Tai draudimo agentas...

Daugiau nieko.

- Gersite baltą ar raudoną?

Jis ilgai krapštėsi, norėdamas ištraukti į butelį įkritusį kamščio gabaliuką, galiausiai turėjo perpilti vyną.

- O Trijų Našlių namo žmonės?

- Tiesą sakant, aš jų niekada nemačiau... Bent jau moters. Atrodo, ten yra moteris... Valstybinis kelias - tai jau nebe Avrenvilis.

- Ar gerai apkepinti? - sušuko moteris iš virtuvės.

Megrė ir Liuka tylėjo, abu sėdėjo paskendę mintyse. Devintą valandą, išgėrę po stikliuką kalvadoso, jie išėjo į kelią ir po šimto žingsnių pasuko kryžkelės link.

- Ji neatvyksta.

- Būtų įdomu sužinoti, ko Goldbergas atva-

žiavo į šiuos kraštus. Šampanas ir skrudinti migdolai!.. Ar rado jo kišenėse deimantų?

- Ne... Nieko, išskyrus du tūkstančius ir kelis frankus piniginėje...

Garažas vis dar buvo apšviestas. Megrė atkreipė dėmesį, kad pono Oskaro namas stovi ne pakraštyje, bet už taisyklos, todėl langų negalėjo matyti.

Kombinezoną vilkintis mechanikas valgė atsisėdęs ant mašinos laiptelio. Staiga per kelis žingsnius nuo policininkų iš tamsos išniro pats garažo savininkas.

- Labas vakaras, ponai!

- Labas vakaras! - sumurmėjo Megrė.

- Graži naktis. Jei ir toliau laikysis tokie orai, Velykos bus nuostabios...

- Sakykite, - šiurkščiai nutraukė jį komisaras, - ar jūsų įstaiga atidaryta visą naktį?

- Ne! Bet čia visada būna žmogus; jis miega ant sudedamosios lovelės. Durys uždarytos... Tačiau nuolatiniai klientai žino, kad gali kreiptis, jei ko prireikia...

- Ar naktį kelyje daug mašinų?

- Nedaug. Bet yra... Sunkvežimiai, kurie važiuoja į Hales... Čia pirmųjų daržovių ir žalumynų kraštas... Pasitaiko, kad pritrūksta benzino... Ar reikia ką nors pataisyti... Gal norėtumėt užeiti ko nors išgerti?

- Dėkui.

- Be reikalo... Bet aš nesispiriu. Tai jūs dar neišsiaiškinote tos istorijos su mašina?.. O, ponas Mišonė tikrai įsivarys ligą!.. Ypač jei jam tuoj pat negrąžinsite šešiacilindrio...

Tolumoje sužibo žibintai, ėmė artėti. Burzgimas. Prašliaužė šešėlis.

- Direktorius iš Etampo. Vyko konsultuotis į Arpažoną... Jo kolegos greičiausiai pakvietė jį pietų.

- Jūs pažįstate visus pravažiuojančius automobilius.

- Daugelį... Štai du žibintai... Tai pipirnės keliauja į Hales. Tie žmonės net nesivargina perjungti artimąsias šviesas... ir važiuoja kelio viduriu! Labas vakaras, Žiuli!

Nuo sunkvežimio viršaus atsiliepė balsas, ir netrukus tik raudona šviesėlė pamažu nyko tamsoje.

Tolumoje sudundėjo traukinys. Kaip šviečiantis vikšras prašliaužė nakties chaose.

- Devintos trisdešimt dviejų ekspresas... Ar tikrai nenorite nieko išgerti?.. Ei, Žožo! Kai baigsi pietauti, pataisyk trečią siurblį, jis neveikia...

Vėl tolumoje žibintai, bet automobilis pravažiavo pro šalį. Tai ne ponia Goldberg.

Megrė rūkė be atvangos. Palikęs poną Oskarą prie garažo, jis ėmė vaikščioti pirmyn ir atgal, o Liuka, pusbalsiu kalbėdamas pats su savimi, sekė iš paskos.

Trijų Našlių name - jokio žiburėlio. Policininkai dešimt kartų praėjo pro geležinių virbų vartus. Dešimt kartų Megrė automatiškai pakėlė akis į Elzės kambario langus.

Toliau - Mišonė vila. Be stiliaus, visai nauja, su lakuotomis ąžuolinėmis durimis ir keistu sodeliu.

Paskui garažas, benzino siurblį taisantis mechanikas, ponas Oskaras, kuris, susikišęs rankas į kišenes, jam patarinėja.

Iš Etampo į Paryžių važiuojantis sunkvežimis sustojo benzino. Ant daržovių krūvos miegojo žmogus - palydovas, kuris kiekvieną naktį tuo pačiu metu važiuoja tuo pačiu keliu.

- Trisdešimt litrų!

- Kaip gyvuojate?

- Gerai!..

Sucypė sankaba, ir sunkvežimis šešiasdešimties kilometrų per valandą greičiu nuriedėjo nuokalne Arpažono link.

- Ji nebeatvažiuos! - atsiduso Liuka. - Be abejo, nutarė nakvoti Paryžiuje.

Jie nuėjo dar tris kartus pirmyn ir atgal po du šimtus metrų abipus sankryžos, paskui Megrė staiga pasisuko į Avrenvilį. Kai komisaras priėjo prie užeigos, lempos, išskyrus vieną, jau buvo užgesintos, nieko nesimatė ir kavinėje.

- Atrodo, aš girdžiu motoro burzgimą...

Megrė atsisuko. Tai buvo tiesa. Du žibintai kaimo pusėje perskrodė naktį. Automobilis atvažiavo prie garažo, sustojo. Užsimezgė pokalbis.

- Jie klausia kelio.

Pagaliau automobilis ėmė artėti, apšviesdamas vieną po kito telegrafo stulpus. Megrė ir Liuka stovėjo priešais užeigą, apgaubti žibintų šviesos.

Automobilis sustojo. Išlipo vairuotojas, nuėjo prie kitų durelių ir jas atidarė.

- Ar čia? - iš vidaus pasigirdo moteriškas balsas.

- Taip, ponia... Avrenvilis... Virš durų yra eglės šakelė...

Šilkine kojine aptempta koja pasiekė žemę. Išniro kailiniai. Megrė pajudėjo viešnios link.

Tą pačią akimirką pasigirdo šūvis, riksmas, ir moteris krito ant žemės. Liko gulėti paslika, susirietusi į kamuolėlį, tik koja mėšlungiškai trūkčiojo.

* * *

Komisaras ir Liuka susižvalgė.

- Pasirūpink ja! - metė Megrė.

Bet kelios sekundės jau buvo prarastos. Apstulbęs vairuotojas tebestovėjo it įkastas. Užeigos antrame aukšte atsidarė langas.

Šauta nuo laukų, iš dešinės kelio pusės. Bėgdamas komisaras išsitraukė iš kišenės revolverį. Tarytum išgirdo duslius žingsnius per purvą. Tačiau nieko nepamatė, nes automobilio žibintai ryškiai apšvietė tik dalį erdvės, todėl kita dalis pasidarė neįžvelgiamai juoda.

Atsisukęs Megrė sušuko:

- Žibintus!..

Pradžioje niekas nesureagavo. Jis pakartojo prašymą. Ir tada įvyko baisus nesusipratimas. Ar vairuotojas, ar Liuka atsuko vieną žibintą į komisaro pusę.

Apšvietė taip gerai, kad Megrė, didelis ir juodas, iškilo virš plyno lauko.

Nusikaltėlis buvo arba toliau, arba kairiau, arba dešiniau, bet už šviesos rato.

- Nusukit žibintus, po velnių!.. - paskutinį kartą sugriaudėjo Megrė.

Iš pykčio jis suspaudė kumščius ir ėmė bėgioti zigzagais kaip persekiojamas laukinis triušis.

Esant tokiam apšvietimui, tiksliai nustatyti atstumą buvo neįmanoma. Staiga prieš save, mažiau negu už šimto metrų, jis pamatė garažo degalinę.

Pasigirdo kažkas panašaus į užkimusį balsą:

- Čia dabar kas?..

Megrė staiga sustojo; įširdęs, pažemintas, nužvelgė poną Oskarą nuo galvos iki kojų ir konstatavo, kad ant jo šlepečių purvo nėra.

- Ar jūs nieko nematėte?..

- Tik automobilį; vairuotojas klausė kelio į Avrenvilį...

Ant kelio komisaras pamatė raudoną žiburėlį, tolstantį Arpažono kryptimi.

- Kas ten?

- Sunkvežimis, važiuojantis į Hales.

- Buvo sustojęs?

- Taip, kol įsipylė dvidešimt litrų...

Prie užeigos kilo maišatis, ir žibintai tebevarstė tuščią lauką. Netikėtai Megrė atkreipė dėmesį į Mišonė namą, perėjo skersai kelio, paskambino.

Atsidarė mažas langelis duryse.

- Kas čia?

- Komisaras Megrė. Norėčiau pasikalbėti su ponu Mišonė.

Kažkas atkabino grandinėlę ir atstūmė du skląsčius. Spynoje pasisuko raktas. Pasirodė ponia Mišonė, susirūpinusi, net priblokšta. Ji skubiai apžvelgė kelią į abi puses.

- Jūs jo nematėte?

- Ar jo čia nėra? - sumurmėjo Megrė su vos juntama viltimi.

- Taip sakant... Aš nežinau... Aš... Ką tik šovė, ar ne?.. Bet įeikite!

Jai buvo apie keturiasdešimt metų, veidas lygus, ryškių bruožų.

- Ponas Mišonė šiuo metu yra išėjęs į...

Pro praviras duris kairėje Megrė matė neuždarytas valgomojo duris. Stalas po vakarienės nenurinktas.

- Prieš kiek laiko jis išėjo?

- Nežinau... Gal prieš pusvalandį...

Virtuvėje kažkas bruzdėjo.

- Ar jūs turite tarnaitę?

- Ne... Čia turbūt katė...

Komisaras atidarė duris ir pamatė patį poną Mišonė, kuris grįžo pro sodo duris. Jo batai buvo storai aplipę purvu. Mišonė ėmėsi juos gramdyti.

Stojo tyla. Akimirką abu vyrai įsmeigę akis žiūrėjo vienas į kitą.

- Duokite man savo ginklą! - lėtai ištarė komisaras.

- Savo?..

- Taip, savo, greitai!

Draudimo agentas ištraukė iš kelnių kišenės mažą revolverį su būgneliu. Tačiau visos šešios kulkos buvo vietoje. Vamzdis šaltas.

- Iš kur jūs atėjote?

- Iš ten...

- Ką turite galvoje, sakydamas "ten"?

- Nebijok, Emili!.. Jie neišdrįs su tavimi blogai pasielgti!.. - įsikišo ponia Mišonė. - Pagaliau to jau per daug... Mano svainis - Karkasono taikos teisėjas...

- Minutėlę, ponia. Aš kalbuosi su jūsų vyru... Jūs atėjote iš Avrenvilio... Ko jums ten reikėjo?

- Avrenvilyje?.. Man?..

Jis drebėjo. Veltui bandė dėtis ramus - netikėtai užkluptas, jis negalėjo susitvardyti.

- Prisiekiu, aš atėjau iš ten, nuo Trijų Našlių namo... Norėjau pats juos sekti, nes...

- Tai jūs nėjote per laukus?.. Jūs nieko negirdėjote?

- Kalbate apie šūvį?.. Kas nors nužudytas?..

Jo ūsai nulinko. Mišonė žiūrėjo į žmoną kaip vaikas į motiną pavojaus akimirką.

- Prisiekiu, komisare, prisiekiu...

Jis treptelėjo koja, ir dvi ašaros sublizgo ant blakstienų.

- Negirdėta! - užsiplieskė jis. - Tai mano automobilį pavogė! Tai į mano automobilį įkišo lavoną! Ir dar neleidžia man jo susigrąžinti, man, dirbusiam penkiolika metų, kad jį nusipirkčiau!.. Ir jie dar nori mane apkaltinti!..

- Tylėk, Emili!.. Aš pati jam viską papasakosiu!..

Tačiau Megrė neleido jai nė prasižioti.

- Ar namuose yra kitas ginklas?

- Tik tas revolveris, kurį mes nusipirkome, kai pasistatėme vilą... ir dar... Jame tebėra tie patys šoviniai, kuriuos sudėjo ginklų pardavėjas...

- Jūs atėjote nuo Trijų Našlių namo?

- Aš bijojau, kad vėl nepavogtų mano automobilio... Norėjau pats viską ištirti... Prasiskverbiau į parką, tiksliau, užlipau ant mūrinės tvoros...

- Jūs juos matėte?

- Ką?.. Tuos du?.. Andersenus? Žinoma!.. Jie ten, svetainėje. Jau visą valandą ginčijasi...

- Kai išgirdote šūvį, sprukote šalin?..

- Taip... Bet nebuvau tikras, kad tai šūvis... Man tik pasigirdo!.. Aš ėmiau nerimauti...

- Ar daugiau nieko nematėte?

- Nieko...

Megrė nuėjo prie durų. Kai tik jas atidarė, ant slenksčio pamatė poną Oskarą.

- Mane atsiuntė jūsų kolega, komisare, pasakyti, kad moteris mirė... Mano mechanikas nuėjo pranešti į Arpažono žandarmeriją... Jie atsiųs gydytoją... Jūs leisite?.. Aš negaliu palikti garažo be priežiūros...

Avrenvilyje blyški žibintų šviesa tebebuvo apšvietusi užeigos sienos gabalą ir apie automobilį judančius šešėlius.

IV

Kalinė

Nuleidęs galvą, Megrė lėtai vaikštinėjo po lauką. Iš po žemės jau kalėsi šviesiai žali daigeliai.

Išaušo rytas. Pasirodė saulė, ir oras virpėjo nuo paukščių giesmių. Prie Avrenvilio užeigos durų, pastatęs sargybą šalia ponios Goldberg automobilio, kurį ji buvo išsinuomojusi Paryžiuje, Operos aikštėje, Liuka laukė prokuratūros tarnautojų.

Antverpeno juvelyro žmona buvo paguldyta užeigos antrame aukšte ant geležinės lovos. Ant lavono, kurį gydytojas buvo pusiau nurengęs, kažkas užmetė paklodę.

Prasidėjo graži balandžio diena. Tame pačiame lauke, kuriame vakar vakare žibintų apšviestas Megrė veltui bandė pagauti nusikaltėlį ir kuriame dabar žingsnis po žingsnio ėmė eiti nakties pėdsakais, du valstiečiai traukė iš kaupo burokus ir krovė į vežimą, o arkliai ramiai stovėjo ir laukė.

Palei valstybinį kelią einančios dvi eilės medžių užstojo panoramą. Prie garažo saulėje spindėjo raudonos benzino kolonėlės.

Megrė rūkė lėtai, atkakliai, aiškiai be jokio malonumo. Dirvoje aptikti pėdsakai patvirtino, kad ponia Goldberg buvo nušauta iš karabino, kad nusikaltėlis nebuvo priartėjęs prie užeigos arčiau kaip per trisdešimt metrų.

Pėdsakai buvo neįprastų, vidutinio dydžio ba-

tų puspadžių be vinių. Jie ėjo ratu, aplenkdami Trijų Našlių kryžkelę, vienodu atstumu nuo Andersenų namo, Mišonė vilos ir garažo.

Trumpiau tariant, nieko neįrodė! Nekilo jokių naujų versijų, ir Megrė, išėjęs ant kelio, ėmė dar stipriau spausti dantimis pypkės kandiklį.

Jis pamatė poną Oskarą, stovintį ant savo namų slenksčio, susikišusį rankas į per plačių kelnių kišenes. Jo kvailame veide švietė palaiminga šypsena.

- Jau atsikėlėte, komisare? - sušuko jis per kelią.

Tuo metu tarp garažo ir Megrė sustojo automobilis. Tai buvo Anderseno mažasis 5 CV.

Prie vairo sėdėjo Andersenas. Jis buvo su pirštinėmis, minkšta skrybėle ant galvos ir cigarete dantyse. Sustojęs pravėrė dureles.

- Ar galiu tarti jums keletą žodžių, komisare?

Nuleido stiklą ir toliau kalbėjo su jam būdingu skrupulingumu:

- Aš norėčiau paprašyti jūsų leidimo vykti į Paryžių... Tikėjausi jus rasti čia... Tuoj pasakysiu, kas mane verčia važiuoti. Šiandien - balandžio penkioliktoji... Šiandien turiu pasiimti atlyginimą iš "Diuma ir sūnaus" firmos... Be to, šiandien paskutinis terminas sumokėti nuomos mokestį...

Jis tarsi atsiprašydamas nusišypsojo.

- Menkas reikalas, kaip matote, bet būtinas... Man reikia pinigų...

Trumpam jis išsiėmė savo juodą monoklį, kad tvirčiau įsistatytų atgal į akiduobę, ir Megrė nusisuko, nes nenorėjo sutikti sustingusio stiklinės akies žvilgsnio.

- O jūsų sesuo?..

- Apie tai ir norėjau su jumis pasikalbėti... Gal būtų per drąsu prašyti jūsų retsykiais žvilgtelėti į namą?..

Trys tamsūs automobiliai pasirodė nuo Arpažono pusės ir pasuko į kairę, Avrenvilio link.

- Kas tai?..

- Prokuratūra... Šiąnakt buvo nužudyta ponia Goldberg, kai prie užeigos lipo iš automobilio...

Megrė stebėjo jo reakciją. Kitoje kelio pusėje ponas Oskaras tingiai vaikštinėjo palei garažą.

- Nužudyta!.. - pakartojo Karlas.

Ir staiga nervingai pratrūko:

- Klausykite, komisare!.. Man reikia važiuoti į Paryžių... Aš negaliu likti be pinigų, ypač tomis dienomis, kai tiekėjai atneša sąskaitas...Bet aš noriu grįžęs padėti atskleisti nusikaltimą. Jūs man leisite, ar ne?.. Aš nežinau nieko konkretaus, bet nujaučiu... Kaip čia pasakius... Aš spėju, kad čia kažkokios pinklės.

Jis turėjo prisispausti prie šaligatvio, nes iš Paryžiaus važiuojantis sunkvežimis ėmė signalizuoti reikalaudamas kelio.

- Važiuokite! - tarė jam Megrė.

Karlas atsisveikino. Prieš įjungdamas motorą, užsidegė cigaretę, ir jo kledaras, nusileidęs nuo vieno šlaito, ėmė lėtai kopti į kitą.

Trys automobiliai sustojo prie įvažiavimo į Avrenvilį, ir aplink juos sukruto žmonės.

- Ar norite ko nors išgerti?

Suraukęs antakius, Megrė pasižiūrėjo į besišypsantį garažo savininką, išdrįsusį siūlyti jam išgerti.

Papsėdamas pypkę, jis patraukė į Trijų Našlių namą. Aplinkui dideli medžiai knibždėte knibždėjo paukščių. Pakeliui turėjo praeiti pro Mišonė vilą.

Vilos langai buvo atidaryti. Pro antro aukšto miegamojo langą išlindusi ponia Mišonė su kepuraite ant galvos purtė kilimėlį.

Pirmame aukšte nesiskutęs, be prisegamosios apykaklės, truputį susivėlęs draudimo agentas žiūrėjo į kelią. Jis buvo liūdnas ir tuo pat metu užsisvajojęs, rūkė jūros putos pypkę su laukinės vyšnios kandikliu. Pamatęs komisarą, apsimetė, kad labai susikaupęs valo pypkę, ir šitaip išvengė pasisveikinimo.

Po valandėlės Megrė jau skambino prie Anderseno namų vartų. Veltui laukė dešimt minučių. Visos langinės buvo uždarytos. Tebuvo girdėti tik įsiaudrinusių paukščių klegesys. Kiekvieną medį jie buvo pavertę kunkuliuojančiu pasauliu.

Galiausiai Megrė gūžtelėjo pečiais, apžiūrėjo spyną, surado visraktį, kuris ir pajudino spynos liežuvėlį. Kaip ir vakar, jis apėjo namą ir prisiartino prie stiklinių svetainės durų.

Pasibeldė, bet vėl nesulaukė atsakymo. Tada įėjo, dirstelėjo į atidarytą patefoną ir besisukančią plokštelę.

Kodėl jį įjungė? Šito jis negalėjo suprasti. Adatėlė girgždėjo. Orkestras grojo Argentinos tango, tuo tarpu komisaras užlipo laiptais į antrą aukštą.

Anderseno kambario durys buvo atidarytos. Prie drabužių spintos Megrė pastebėjo batus, tik ką nuvalytus, nes šepetys ir batų tepalas tebegulė-

jo šalia, o ant grindų buvo pribyrėję sudžiūvusio purvo.

Komisaras išsiėmė popieriaus lapą su nubrėžtu dirvoje rasto pėdsako kontūru. Palygino. Neabejotinai jie sutapo.

Tačiau Megrė nesureagavo, neatrodė nudžiugęs, tik, toks pat paniuręs kaip iš pat ryto, rūkė pypkę.

Moters balsas privertė jį suklusti.

- Tai tu?..

Jis nesiryžo atsakyti. Nematė tos, kuri kalbėjo. Balsas sklido iš Elzės kambario; durys buvo uždarytos.

- Tai aš... - pagaliau ištarė jis kuo neaiškiau.

Stojo tyla. Staiga:

- Kas čia?..

Buvo per vėlu apgaudinėti.

- Komisaras, aš buvau atėjęs vakar vakare... Panele, norėčiau jums tarti keletą žodžių.

Vėl tyla. Megrė bandė įspėti, kas galėtų vykti kitapus saulės šviesos siūlelio apibrėžtų durų.

- Aš jūsų klausau... - pagaliau tarė ji.

- Gal malonėtumėte atidaryti duris... Jei jūs neapsirengusi, aš galiu palaukti...

Vėl erzinanti tyla. Tylus juokas.

- Komisare, jūs manęs prašote neįmanomo dalyko.

- Kodėl?

- Aš užrakinta. Taigi turėsite kalbeti manęs nematydamas...

- Kas jus užrakino?

- Mano brolis Karlas... Aš pati jo paprašiau užrakinti išeinant, nes bijau valkatų...

Megrė neatsakė. Išsitraukė iš kišenės visraktį ir tyliai įkišo į spyną. Jam truputį spaudė gerklę. Turbūt dėl neramių minčių, atklydusių į galvą.

Kai spynos liežuvėlis atsitraukė, komisaras iškart neatidarė durų, bet pirma pranešė.

- Panele, aš tuoj įeisiu...

Nepakartojamas įspūdis! Iš tamsaus koridoriaus su blankiomis sienomis staiga jis atsidūrė saulės nutviekstame kambaryje.

Žaliuzės buvo nuleistos, bet pro horizontalius tarpus laisvai sruvo pavasarinės saulės spinduliai.

Visą kambarį raižė šviesos ir šešėlių ruožai. Sienos, daiktai, net Elzės veidas buvo tarytum supjaustyti šviesos peiliu.

Įspūdį stiprino ir svaigūs merginos kvepalai, kitos miglotos detalės: ant krėslo numesta šilkinė patalynė, ant vienakojo lakuoto staliuko porceliano dubenėlyje deganti rytietiška cigaretė, pagaliau granatų spalvos peniuaru vilkinti pati Elzė, išsitiesusi ant juodu aksomu apklotos lovos.

Išplėtusi akis ir juokingai apstulbusi ji žiūrėjo į artėjantį Megrė.

- Ko jums reikia?

- Aš norėjau su jumis pasikalbėti. Malonėkite atleisti, kad trukdau...

Ji išdykėliškai nusijuokė. Vienas petys išlindo iš peniuaro, bet ji tuoj pasitaisė ir liko gulėti susirietusi ant sofos, kaip ir visas kambarys išraižytos šviesos ir šešėlių ruožais.

- Jūs matote... Aš nieko ypatinga nedarau... Niekada nieko nedarau!..

- Kodėl jūs nevažiavote su broliu į Paryžių?

- Jis nenorėjo. Sako, kad moteris tik trukdo tvarkyti reikalus.

- Ar jūs niekada neišeinate iš namų?

- Išeinu! Pasivaikščioti po parką...

- Ir viskas?

- Parkas driekias tris hektarus... Pakanka pramankštinti kojas, ar ne?.. Bet sėskitės, komisare... Juokinga, kaip jūs jį apgavote...

- Ką norite tuo pasakyti?

- Kad, grįžęs namo, brolis užkurs man pirtį... Jis griežtesnis už motiną... Griežtesnis už pavydų meilužį... Nutarė mane saugoti, ir matote, kad savo vaidmenį vaidina rimtai...

- Maniau, kad jūs norėjote būti uždaryta, nes bijote plėšikų...

- Iš dalies taip... Aš taip įpratau į vienatvę, kad galiausiai ėmiau bijoti žmonių...

Megrė atsisėdo į krėslą, o savo kietą skrybėlę pasidėjo ant grindų. Kaskart, pažvelgus Elzei, jis nusukdavo akis - niekaip negalėjo priprasti prie jos žvilgsnio.

Vakar vakare, apsupta prieblandos, Elzė jam rodėsi paslaptinga būtybė, tarsi šventoji iš ekrano, ir jų susitikimas buvo panašesnis į teatrą.

Dabar, norėdamas atskleisti tos būtybės žmogiškuosius bruožus, susidūrė su kita kliūtimi - susitikimo akis į akį intymumu.

Prikvėpintame kambaryje šalia peniuaru vilkinčios Elzės, gulinčios ir supančios šlepetę ant basos kojos, vidutinio amžiaus Megrė, pasidėjęs skrybėlę ant grindų, jautėsi gana nejaukiai...

Kaip panašu į "Paryžiaus gyvenimo" graviūrą!

Gana nerangiai jis įsikišo į kišenę pypkę, nors ši liko neiškratyta.

- Žodžiu, jūs čia nuobodžiaujate?

- Ne... Taip... Nežinau ... Rūkysite cigaretę?..

Ji parodė ant sofos numestą pakelį, kurio juostelėje matėsi įrašyta kaina, 20.65 F, ir Megrė prisiminė, kad jiedu gyvena iš dviejų tūkstančių frankų per mėnesį, kad Karlas priverstas važiuoti pasiimti savo pinigų likus valandai iki nuomos ir sąskaitų mokėjimo termino.

- Jūs daug rūkote?

- Pakelį ar du per dieną...

Ji ištiesė dailų žiebtuvėlį, atsiduso pakeldama krūtinę, ir nuo to judesio korsažo iškirptė atrodė dar gilesnė.

Tačiau komisaras neskubėjo jos teisti. Jis matė, kaip prabangių viešbučių šeimininkai šaipėsi iš dažnai pas juos apsigyvenančių nuobodžiaujančių užsieniečių.

- Jūsų brolis išvyko vakar vakare?

- Taip manote?.. Aš nežinau...

- Ar vakar vakare ginčijotės su juo?

Elzė nusišypsojo, ir sublizgo jos nuostabūs dantys.

- Kas jums sakė?.. Jis?.. Mes kartais ginčijamės, bet nepiktai... Palaukite! Vakar aš jam priekaištavau, kad jus blogai priėmė. Jis toks laukinis!.. Kai buvo dar visai jaunas...

- Jūs gyvenote Danijoje?..

- Taip, didelėje pilyje ant Baltijos jūros kranto... Labai liūdnoje baltoje pilyje tarp pilkų medžių... Jūs pažįstate tą kraštą?.. Jis niūrus, tačiau gražus!..

Jos žvilgsnis apsiblausė iš liūdesio.

- Mes buvome labai turtingi... Tačiau mūsų tėvai, kaip dauguma protestantų, labai griežti... Aš nesidomiu religija, bet Karlas ir dabar tikintis...Žinoma, mažiau negu tėvas, kuris per savo skrupulus nematė laimės... Todėl mes su Karlu išvykome iš šalies...

- Prieš trejus metus?

- Taip... Įsivaizduokite, mano brolis galėjo būti aukštas teismo pareigūnas... Ir štai dabar priverstas piešti tuos šlykščius audinius, kad galėtų pragyventi... Paryžiuje, antros ar net trečios klasės viešbučiuose, kur turėjome gyventi, jis buvo bjauriai nelaimingas... Brolis išauklėtas kaip princas, todėl buvo linkęs užsidaryti čia...

- Kartu uždarė ir jus.

- Taip. Aš įpratusi... Tėvų pilyje taip pat buvau kalinė... Nuo manęs atskyrė visas mergaites, kurios galėjo tapti draugėmis, tvirtindami, kad jos žemos kilmės...

Jos veido išraiška nepaprastai staigiai pasikeitė.

- Ar manote, - paklausė ji, - kad Karlas tikrai pasidarė... kaip čia pasakius... nenormalus?

Ji pasilenkė, netverdama noru kuo greičiau sužinoti komisaro nuomonę.

- Jūs manote, kad taip?.. - nustebo Megrė.

- Aš to nesakiau! Aš nieko netvirtinu! Atleiskite... Jūs mane privertėte prasitarti. Aš nežinau, kodėl taip pasitikiu jumis... Na...

- Ar jis retkarčiais būna keistas?

Ji atsainiai gūžtelėjo pečiais, užkėlė vieną ko-

ją ant kitos, vėl nukėlė, atsistojo, akimirką tarp peniuaro skvernų atverdama dalelę nuogo kūno.

- Ką dar norėtumėt išgirsti?.. Daugiau nieko nežinau... Po tos istorijos su automobiliu... Kodėl jis turėtų žudyti žmogų, kurio nepažinojo?

- Jūs įsitikinusi, kad jis niekada nematė Izaoko Goldbergo?..

- Taip. Man atrodo...

- Ar jūs niekada dviese nevažiavote į Antverpeną?

- Mes buvome ten sustoję vieną naktį pakeliui iš Kopenhagos, prieš trejus metus... Bet ne! Mano brolis nekaltas... Jei jis ir pasidarė truputį keistas, tai tik dėl tos avarijos, kurį jį sukrėtė labiau negu mūsų skurdas... Jis buvo gražus... Ir dabar, kai nešioja monoklį, nebjaurus... Tačiau be jo... Įsivaizduokite jį bučiuojant moterį be to juodo stiklo balo... Sustingusi akis raudonoje mėsoje...

Ji net nusipurtė.

- Štai dėl to jis ir slepiasi...

- Bet jis slepia ir jus!

- O ką daryti?

- Jūs aukojatės...

- Toks moters vaidmuo, ypač sesers... Pas mus kitaip negu Prancūzijoje... Pas mus - kaip Anglijoje, kur šeimose vardą ir turtą paveldi vyriausias sūnus.

Ji susinervino, ėmė rūkyti trumpai ir dažnai traukdama cigaretę. Atsistojusi pradėjo vaikščioti, o šviesos ruožai raibuliavo ant jos kūno.

- Ne! Karlas negalėjo nužudyti...Tai nesusipratimas... Jūs juk supratote tai ir jį paleidote?.. Nebent...

- Nebent?

- Jūs juk nepripažinsite jo kaltu! Aš žinau, jog trūkstant įkalčių policininkai paleidžia kaltinamąjį į laisvę, kad jis dar labiau susipainiotų... Tai bjauru!..

Ji nukratė pelenus į porceliano dubenėlį.

- Jei mes nebūtume atsikraustę į šią baisią kryžkelę... Vargšas Karlas - jis taip ieškojo vienatvės!.. Tačiau čia mes buvome mažiau vieniši negu judriausiame Paryžiaus kvartale!.. Priešais namus - tie žmonės, tie nepakenčiami ir juokingi smulkūs buržua, kurie mus šnipinėja... Ypač ji, su savo balta kepuraite rytais ir keistu šinjonu po pietų... Toliau tas garažas... Trys pasauliai, trys laukai, vienodu atstumu vienas nuo kito...

- Ar jūs bendravote su ponia Mišonė?

- Ne! Kartą buvo atėjęs vyras draudimo reikalais. Karlas jį išprašė...

- O garažo savininkas?..

- Jo ir kojos čia nebuvo.

- Ar jūsų brolis sugalvojo sprukti sekmadienio rytą?

Nuleidusi galvą, truputį paraudusiais skruostais, ji ilgokai tylėjo.

- Ne... - pagaliau sunkiai atsiduso ji.

- Tai jūs?

- Aš... Aš nespėjau pagalvoti. Nuo minties, kad Karlą gali pasodinti į kalėjimą, buvau tarytum pamišusi... Išvakarėse mačiau, kad jis neramus... Todėl jį ir suviliojau...

- Ar jis jums nesakė, kad nekaltas?

- Taip, sakė...

- Nepatikėjote juo?

- Pradžioje ne.

- O dabar?

Lėtai, atskirdama kiekvieną skiemenį, ji tarė:

- Aš manau, kad, nors ir turėdamas tiek trūkumų, jis negali laisva valia padaryti nusikaltimo. Tačiau paklausykite, komisare... Jis netrukus grįš... Jei ras jus čia, Dievas žino, ką pamanys...

Ji gana koketiškai nusišypsojo, tačiau ta šypsena neprovokavo.

- Jūs jį apginsite, ar ne?.. Ištrauksite jį iš tos istorijos? Aš jums būčiau tokia dėkinga!..

Ji ištiesė ranką, ir nuo to judesio peniuaras dar kartą prasiskleidė.

- Iki pasimatymo, komisare...

Jis užsidėjo skrybėlę ir neskubėdamas išėjo.

- Ar galite uždaryti duris, kad jis nieko nepastebėtų?

Po minutės Megrė nulipo laiptais, perėjo svetainę su nederančiais baldais ir išėjo į terasą, apšviestą šiltos saulės.

Ant kelio burzgė automobiliai. Uždaromi vartai net nesugirgždėjo.

Jam einant pro garažą, kažkas pašaipiai metė:

- Sėkmės! Jūs ne bailys!

Tai buvo ponas Oskaras. Linksmasis priemiesčio gyventojas juokdamasis pridūrė:

- Nusprendėte užeiti išlenkti taurelę! Ponai iš prokuratūros jau išvyko, jūs turite šiek tiek laiko!

Komisaras dvejojo, susiraukė, kai mechanikas

ėmė dildyti į spaustuvus įspraustą metalo gabalą.

- Dešimt litrų! - sušuko prie kolonėlės sustojęs vairuotojas. - Ar viduje nieko nėra?

Dar nesiskutęs ir neprisisegęs apykaklės, ponas Mišonė stovėjo savo mažame sodelyje ir per vartelių viršų žiūrėjo į kelią.

- Pagaliau! - sušuko ponas Oskaras dvejojančiam Megrė. - Man patinka žmonės, kurie nesipučia! Jūs ne toks kaip tie aristokratai iš Trijų Našlių!..

V

Paliktas automobilis

- Prašom čia, komisare!.. Ne kažin kokia prabanga!.. Mes juk darbininkai...

Jis pastūmė už garažo esančių namų duris ir tvirtu žingsniu žengė į virtuvę, kuri turbūt kartu buvo ir valgomasis, nes ant stalo stovėjo nuo pusryčių likę indai.

Rožiniu chalatu apsivilkusi moteris baigė šveisti varinį puodą.

- Ateik, brangute, aš tau pristatysiu komisarą Megrė!.. Komisare, mano žmona!.. Noriu pasakyti, kad ji turėtų už ką pasisamdyti tarnaitę, bet tada nežinotų ką veikti ir nuobodžiautų...

Ji nebuvo nei graži, nei bjauri, maždaug trisdešimties metų. Jos kambarinė suknelė buvo paprasta, netraukianti akies, o ji pati sutrikusi stovėjo priešais Megrė, neatplėšdama akių nuo vyro.

- Įpilk mums!.. Juodųjų serbentų užpiltinės, komisare?.. Ar nenorėtumėt eiti į svetainę?.. Ne?.. Tuo geriau! Aš nemėgstu ceremonijų!.. Ar ne taip, brangute? Ne, ne tuos stikliukus! Didžiuosius!

Jis atsilošė į kėdės atlošą. Apsivilkęs rausvais marškiniais, be liemenės, jis nerūpestingai užsikišo ranką už diržo, juosiančio atsikišusį pilvą.

- Kaip jums dama iš Trijų Našlių?.. Nereikėtų šnekėti prie žmonos, bet, tarp mūsų kalbant, būtų nieko sau dovanėlė vyrui... Tik brolis gali... Taip sakant, liūdnojo veido riteris, kuris nieko kita neveikia,

tik ją saugo... Žmonės kalba, kad išeidamas net valandai jis ją užrakina dviem spynom. Rakina ir kiekvieną naktį... Ar jums tai panašu į brolio ir sesers santykius? Į jūsų sveikatą! Klausyk, brangute, nueik ir pasakyk Žožo, kad jis neužmirštų sutaisyti to tipo iš Lardi sunkvežimį...

Megrė pasisuko į langą, nes išgirdo motoro burzgimą, panašų į 5 CV.

- Ne tas, komisare!.. Aš užmerktomis akimis galiu pasakyti, kas pravažiuoja keliu... Tas kledaras priklauso elektros gamyklos inžinieriui. Jūs laukiate, kol grįš mūsų aristokratas?

Ant spintos lentynos pastatytas žadintuvas rodė vienuoliktą. Pro atviras duris Megrė pamatė koridorių, kuriame kabėjo sieninis telefonas.

- Jūs negeriate?.. Už jūsų bylos sėkmę!.. Ar nemanote, kad ši istorija juokinga?.. Sugalvok tu man pakeisti mašinas, ypač nušvilpti iš panosės šešiacilindrę... Esu tikras, kad tai kaimynų darbas! Man juokinga žiūrėti, kaip jūs nuo vakar vaikštinėjate pirmyn ir atgal, ypač kaip su įtarimu akimis varstote kiekvieną žmogų... Įsidėmėkite, kad mano žmonos pusbrolis taip pat dirba policijoje... Operatyvinėje brigadoje!.. Ištisą popietę jie šniukštinėjo. Ir juokingiausia, kad jis man viską papasakojo... Į jūsų sveikatą! Na, brangute, pasakei?..

- Taip.

Ką tik grįžusi jaunoji moteris akimirką sustojo dvejodama, kuo užsiimti.

- Na, išgerk su mumis! Komisaras neišdidus, o plaukų suktukai netrukdys išgerti į tavo sveikatą...

- Jūs man leisite paskambinti? - nutraukė jį Megrė.

- Taip. Pasukite rankenėlę... Jei skambinsite į Paryžių, jus sujungs bematant...

Pirmiausia abonentų knygoje jis surado audinių firmos "Diuma ir sūnus" telefoną. Čia Karlas Andersenas turėjo pasiimti pinigus.

Pokalbis buvo trumpas. Kitame laido gale kasininkas patvirtino, kad šiandien turi išmokėti Andersenui du tūkstančius frankų, bet pridūrė, kad Rugsėjo 4-osios gatvėje jo dar nematė.

Kai Megrė grįžo į virtuvę, ponas Oskaras aiškiai patenkintas trynė rankas.

- O, esu linkęs prisipažinti, kad visa tai man patinka... Žinau jūsų dainelę!.. Kryžkelėje atsitiko bjaurus dalykas. Čia gyvename tik mes - trys šeimos... Tikrai, visi mes esame įtariami... Na, taip! Neapsimeskite naiviu... Aš suprantu, kad jūs į mane skersuojate ir dvejojate, ar išgerti su manimi!.. Trys namai!.. Draudimo agentas per didelis avinas, kad padarytų nusikaltimą!.. Aristokratas jus suklaidino!.. Taigi lieku aš, paprastas vargšas darbininkas, nors ir jau beveik savininkas, tačiau mokąs apsiginti... Buvęs boksininkas! Jei apie mane pasidomėtumėte Paryžiaus prefektūroje, jums pasakytų, kad du ar tris kartus buvau sučiuptas per gaudynes, nes mėgdavau pašokti java* Lapo gatvėje, ypač tais laikais, kai buvau boksininkas... O vieną kartą vožiau policininkui į snukį už tai, kad jis prie manęs kibo... Į jūsų sveikatą, komisare!..

- Ačiū...

- Neatsisakykite!.. Serbentų užpiltinė niekam nėra pakenkusi... Suprantate, aš mėgstu lošti atvi-

* *Java - šokis, melodija.*

romis kortomis... Siutas ima, kad jūs slampinėjate apie mano garažą, į visus žvelgdamas iš aukšto... Ar ne taip, brangute?.. Ar aš tau vakar vakare nesakiau?.. Atvažiavo komisaras... Na, tegu ateina, tegu viską apieško!.. Tegu mane iškrato!.. Ir tegu pagaliau įsitikina, kad aš šaunus vyras, švarus kaip krištolas... Bet šioje istorijoje mane labiausiai domina mašinos... Juk pirmiausia - tai mašinų byla...

Pusė dvylikos! Megrė atsistojo.

- Dar kartą paskambinsiu...

Susirūpinusiu veidu jis paprašė sujungti su Kriminaline policija, liepė inspektoriui Anderseno 5 CV duomenis išsiuntinėti po visas žandarmerijas, net į pasienio postus.

Ponas Oskaras išlenkė ketvirtą stikliuką, ir jo skruostai dar labiau paraudo, o akys sublizgėjo.

- Žinau, kad jūs atsisakysite kartu su mumis suvalgyti veršienos kepsnį... Tuo labiau, kad mes valgome virtuvėje... Na, štai! Grosliumo sunkvežimis grįžta iš Halių... Jūs man atleisite, komisare?..

Jis išėjo. Megrė liko vienas su jaunąja moterimi. Ši mediniu šaukštu maišė puodą.

- Jūsų vyras linksmas!

- Taip... Jis linksmas...

- Ir kartais piktas, ar ne?

- Jis nemėgsta priekaištų... Bet jis geras...

- Truputį padykęs?

Ji neatsakė.

- Kartu lažybų, kad retsykiais jis nutrūksta nuo grandinės.

- Kaip ir visi vyrai...

Jos balsas pasidarė gaižus. Nuo garažo pusės pasigirdo pokalbio nuotrupos.

- Pastatyk čia!.. Gerai!.. Taip, rytoj rytą pripūs užpakalinę tavo mašinos padangą...

Ponas Oskaras grįžo pakilus. Jautei, kad jis nusiteikęs dainuoti, pokštauti.

- Komisare, jūs tikrai nenorite pavalgyti su mumis?.. Iš rūsio ištrauksime seno vynelio... Ko tu surūgai, Žermena?.. Ak, tos moterys!.. Vis kas nors negerai... Dvi valandas negali išbūti geros nuotaikos...

- Aš turiu grįžti į Avrenvilį, - tarė Megrė.

- Gal aš jus nuvešiu mašina?.. Užtruks tik minutę...

- Dėkui... Aš mieliau eisiu pėsčias...

Lauke Megrė pasinėrė į šiltus saulės spindulius, o pakeliui priešais jį skrido geltonas drugelis.

Likus šimtui metrų iki užeigos, Megrė sutiko einantį jo pasitikti inspektorių Liuka.

- Na?

- Jūsų tiesa!.. Gydytojas ištraukė kulką... Karabino...

- Daugiau nieko?

- Yra! Informacija iš Paryžiaus... Izaokas Goldbergas atvyko į Paryžių savo mėgstama mašina - "Minerva" su sportiniu kėbulu. Vairavo pats. Būtent ta mašina jis turėjo atvažiuoti nuo Paryžiaus iki kryžkelės...

- Viskas?

- Laukiame žinių iš Belgijos kriminalinės policijos. Išnuomotas automobilis, kuriuo atvažiavo ponia Goldberg, grįžo atgal.

- O kūnas?

- Jį nuvežė į Arpažoną... Tardytojas labai susirūpinęs. Prašė pasakyti jums... Ypač jis baiminasi, kad Briuselio ir Antverpeno laikraščiai neišpūstų šios bylos...

Megrė pradėjo kažką niūniuoti, įėjo į užeigą ir atsisėdo prie savo stalo.

- Ar čia yra telefonas?

- Taip! Tačiau nuo vidurdienio iki antros jis nedirba. Dabar - pusė pirmos...

Komisaras valgė tylėdamas, ir Liuka suprato, kad jis susirūpinęs. Kelis kartus seržantas veltui bandė užmegzti pokalbį.

Buvo viena iš pirmųjų gražių pavasario dienų. Pavalgęs Megrė išsinešė kėdę į kiemą, pastatė ją prie sienos tarp vištų ir ančių ir pusvalandį snustelėjo saulės atokaitoje.

Lygiai antrą valandą atsistojo ir priėjo prie telefono.

- Alio! Kriminalinė policija?.. Ar dar nerado 5 CV?

Jis ėmė vaikščioti ratu po kiemą. Praėjus dešimčiai minučių, jį pakvietė prie telefono. Tai buvo Orfevrų krantinė.

- Komisaras Megrė?.. Ką tik mums paskambino iš Jumono... Automobilis ten... Jis buvo paliktas prie geležinkelio stoties. Greičiausiai savininkas nutarė kirsti sieną traukiniu arba pėsčias...

Megrė sekundei pakabino ragelį ir vėl paskambino į "Diuma ir sūnaus" firmą. Jam pasakė, kad Karlas Andersenas neatėjo pasiimti savo dviejų tūkstančių frankų.

* * *

Kai apie trečią valandą Megrė su Liuka ėjo pro garažą, ponas Oskaras išlindo iš už automobilio ir linksmai tarė:

- Kaip sekasi, komisare?

Megrė atsakė rankos mostu ir nesustodamas ėjo toliau Trijų Našlių namo link.

Mišonė vilos durys ir langai buvo uždaryti, tačiau Megrė pastebėjo, kaip valgomajame sujudėjo užuolaida.

Galėtum pamanyti, kad gera garažo savininko nuotaika dar labiau įsiutino Megrė ir jis dar pikčiau ėmė traukti pypkę.

- Nuo tada, kai Andersenas pabėgo... - taikiai pradėjo Liuka.

- Pasilik čia!

Taip pat, kaip ir rytą, jis įėjo į Trijų Našlių namo parką, o paskui ir į patį namą. Svetainėje ėmė uostyti orą, skubiai apsidairė; kampuose tvyrojo dar šiltų tabako dūmų kvapas.

Instinktyviai jis uždėjo delną ant revolverio rankenos ir tik tada pasuko prie laiptų. Viršuje išgirdo patefono muziką ir pažino rytą girdėtą tango.

Garsas sklido iš Elzės kambario. Kai jis pabeldė, patefonas nutilo.

- Kas ten?

- Komisaras...

Trumpas juokas.

- Šį kartą jūs žinote, kaip įeiti... Aš negaliu jums atidaryti.

Vėl pravertė visraktis. Jaunoji moteris buvo

apsirengusi. Ji vilkėjo ta pačia vakarykšte suknele, išryškinančia kūno formas.

- Ar tai jūs sutrukdėte mano broliui grįžti?

- Ne! Aš jo daugiau nemačiau.

- Turbūt jo sąskaita pas Diuma nebuvo sutvarkyta. Taip kartais atsitinka, tada jis turi ten grįžti po pietų...

- Jūsų brolis bandė pereiti Belgijos sieną! Sprendžiant iš visų faktų, jam tai pavyko.

Apstulbusi, negalėdama patikėti, ji žiūrėjo į komisarą.

- Karlas?

- Taip.

- Jūs norite mane išbandyti, ar ne?

- Ar mokate vairuoti?

- Vairuoti?

- Vairuoti automobilį.

- Ne! Brolis niekada nenorėjo manęs išmokyti.

Megrė neišsitraukė iš burnos pypkės, nenusiėmė ir skrybėlės.

- Ar buvote išėjusi iš kambario?

- Aš?

Ji nusijuokė gražiu nuoširdžiu juoku. Labiau negu kada nors ji buvo panaši į moterį, amerikiečių kino režisierių vadinama *"sex-appeal"**.

Vienos moterys gali būti gražios, bet negundančios, kitos - ne tokios subtilios, bet keliančios geismą arba švelnų liūdesį.

Elzė atitiko abu tipus. Vienu metu ji buvo ir moteris, ir vaikas. Nuo jos dvelkė geismu, tačiau

* *Seksualia, fiziškai patrauklia (angl.)*

užtekdavo jai pažvelgti, ir Megrė nustebęs susidurdavo su mažos mergaitės akimis.

- Nesuprantu, ką jūs turite omenyje.

- Pirmo aukšto svetainėje prieš pusvalandį kažkas rūkė.

- Taip?

- Tai aš jūsų klausiu.

- Iš kur man žinoti?

- Šįryt patefonas buvo ten.

- Negali būti!.. Ko jūs norite? Sakykite, komisare!.. Tikiuosi, jūs manęs neįtariate?.. Jūs keistai žiūrite... Kur Karlas?

- Kartoju, jis perėjo sieną.

- Tai netiesa! Negali būti! Kodėl jis turėtų tai daryti?.. Be to, jis nepaliks manęs vienos! Nesąmonė! Ką aš čia veiksiu vienų viena?..

Keista. Iš karto, be perėjimo, be didelių gestų ir garsių šūksnių ją apėmė patosas. Jis trykšte tryško jai iš akių. Kūnas drebėjo. Po kurio laiko sumišusi ji ėmė maldauti.

- Komisare, pasakykite tiesą. Karlas nekaltas, taip?.. Jei jis padarė nusikaltimą, vadinasi, iš proto išsikraustė!.. Aš negaliu tuo patikėti! Šeimoje...

- Yra psichinių ligonių?

Ji nusisuko.

- Taip. Senelis... jis mirė ištiktas beprotybės priepuolio... Viena teta uždaryta... Bet ne jis!.. Ne!.. Aš jį pažįstu...

- Ar pusryčiavote?

Ji krūptelėjo, apsižvalgė ir nustebusi atsakė:

- Ne!

- Ir jūs nealkana?.. Jau trečia valanda.

- Manau, kad alkana, taip...

- Tad eikite pavalgyti... Nebėra jokios prasmės sėdėti uždarytai... Jūsų brolis nebegrįš...

- Netiesa! Jis grįš!.. Negali būti, kad paliktų mane vieną.

- Eikite...

Megrė jau buvo koridoriuje. Suraukęs antakius, jis be perstojo rūkė ir neišleido merginos iš akių.

Praeidama ji švelniai užkliudė komisarą, tačiau jis nepajuto. Apačioje Elzė atrodė dar labiau sutrikusi.

- Karlas visada man patarnaudavo... Aš net nežinau, ar yra ko valgyti...

Šiaip ar taip, virtuvėje jie rado kondensuoto pieno dėžutę ir batoną.

- Aš nenoriu... Esu per daug susijaudinusi... Palikite mane!.. Ne, geriau ne! Nepalikite manęs vienos tame baisiame name, kurio aš niekada nemėgau... Kas ten?

Pro stiklines duris ji parodė į gyvą padarą, besiritinėjantį parko alėjoje.

- Bjauri katė! Aš bijau gyvulių. Bijau kaimo. Tas triukšmas, tas kvaksėjimas verčia mane krūpčioti iš klaiko... O naktį, kartais ištisą naktį, pelėda taip siaubingai ūbauja...

Durys taip pat ją gąsdino - tarytum kiekvieną akimirką ji būtų laukus pasirodant priešo.

- Nemiegosiu čia viena... Aš nenoriu!

- Ar yra telefonas?

- Ne!.. Brolis norėjo įvesti... Tačiau mums tai per brangu... Jūs įsivaizduojate? Gyventi tokiame dideliame name, apsuptame parko, kuris driekiasi

nežinia kiek hektarų, ir neįstengti užmokėti už telefoną, elektrą, net pasisamdyti moters didesniems darbams!.. Toks jau Karlas!.. Kaip ir jo tėvas...

Staiga ji ėmė nerviškai juoktis.

- Kas atsitiko? Iš ko juokiatės?

- Nieko! Nekreipkite dėmesio... Aš prisiminiau mudviejų vaikystę, Karlo auklėtoją, mūsų pilį, visus namiškius, vizitus su karietomis, pakinkytomis keturiais arkliais... O čia!..

Ji apvertė pieno dėžutę, prispaudė kaktą prie durų stiklo ir įsmeigė akis į saulės nutviekstą terasą.

- Aš pasirūpinsiu jūsų saugumu šią naktį...

- Taip, gerai... Ne! Aš nenoriu sargo... Aš noriu, kad ateitumėte jūs pats, komisare... Kitaip aš bijosiu...

Ar ji juokėsi? Ar verkė? Ji krūpčiojo. Visas jos kūnas virpėjo nuo galvos iki kojų.

Atrodytų, kad ji iš kažko tyčiojasi. Tačiau, kita vertus, Elzė buvo per plauką nuo nervų šoko.

- Nepalikite manęs vienos.

- Aš turiu dirbti.

- Bet jei Karlas pabėgo!..

- Manote, kad jis kaltas?

- Aš nežinau! Aš nieko nežinau! Jei jis tikrai pabėgo...

- Gal norite, kad aš jus vėl užrakinčiau kambaryje?

- Ne! Vienintelis dalykas, ko aš noriu, jei tai įmanoma, rytoj rytą išvažiuoti iš šitų namų, iš šitos kryžkelės... Aš noriu į Paryžių, kur pilnos gatvės žmonių, kur verda gyvenimas... Kaimas mane gąsdina... Aš nežinau...

Ir staiga:

- Ar sulaikys Karlą Belgijoje?

- Bus išsiųstas orderis išduoti nusikaltėlį.

- Neįtikėtina... Kai aš pagalvoju, kad dar prieš tris dienas...

Ji susiėmė galvą rankomis, pašiaušdama gelsvus plaukus.

Megrė jau buvo terasoje.

- Iki pasimatymo, panele.

Nuo namo jis tolo su palengvėjimu, tačiau apgailestaudamas, kad ją paliko. Keliu vaikštinėjo Liuka.

- Nieko nauja?

- Nieko!.. Buvo atėjęs draudimo agentas paklausti, ar greitai jam grąžins mašiną.

Ponas Mišonė mieliau kreipėsi į Liuka negu į Megrė. Buvo matyti, kaip iš savo sodo jis sekė abu vyrus.

- Ar šis ponas neturi daugiau ką veikti?

- Jis sako, kad be automobilio negali aplankyti savo klientų kaime... Grasina, kad pareikalaus atlyginti nuostolius.

Prie degalinės sustojo sunkvežimis ir turistinis automobilis, kuriame tilpo visa šeimyna.

- Vienintelis, kas nesiblaško, - tarė seržantas, - tai garažo savininkas!.. Atrodo, kad jis turi viską, ko jam reikia. Tas darbas dieną ir naktį, tos mašinos...

- Turi tabako?

Per skaisti saulė, taip netikėtai suspindusi virš laukų, gniuždė, ir šluostydamas kaktą Megrė sumurmėjo:

- Aš valandą numigsiu... Šį vakarą pamatysim...

Beeinant jam pro garažą, ponas Oskaras šūktelėjo:

- Stikliuką baltakės, komisare?.. Kad kelias nedulkėtų!..

- Iki!

Iš atsklidusių garsų buvo galima suprasti, kad tašytų akmenų viloje ponas Mišonė barėsi su žmona.

VI

Dingusiųjų naktis

Buvo penkta valanda dienos, kai Liuka pažadino Megrė ir įteikė telegramą iš Belgijos kriminalinės policijos.

"Izaokas Goldbergas jau keli mėnesiai buvo sekamas, nes jo veiklos mastas neatitiko gyvenimo būdo. Įtariamas vogtų brangenybių prekyba. Kelionė į Prancūziją sutapo su dviejų milijonų svarų vertės brangenybių vagyste Londone prieš vienuolika dienų. Anoniminis laiškas tvirtino, kad brangenybės atsidūrė Antverpene. Du Interpolui žinomi vagys matė, kaip Goldbergas mokėjo didelę pinigų sumą. Manome, jog jis nupirko brangenybes ir atgabeno į Prancūziją, kad realizuotų. Brangenybių aprašymo prašykite Skotlend Jarde".

Dar užsimiegojęs Megrė įsikišo popierių į kišenę ir paklausė:

- Daugiau nieko?

- Ne. Aš stebėjau kryžkelę ir, pamatęs labai išsipuošusį garažo savininką, paklausiau, kur jis išvyksta. Pasirodo, jis įpratęs kartą per savaitę su žmona pietauti Paryžiuje ir po to eiti į teatrą. Jis grįžta tik rytojaus dieną, nes nakvoja viešbutyje...

- Jis išvažiavo?

- Taip, šiuo metu jau turi būti kelyje.

- Ar paklausei, kokiame restorane jie pietauja?

- "Eskargo", Bastilijos aikštėje. Paskui jie eina į "Ambigiu" teatrą, o nakvoja Rivoli gatvėje esančiame "Rambiuto" viešbutyje.

- Tiksliai! - sumurmėjo Megrė, trinkteldamas kumščiu per šlaunį.

- Draudimo agentas per savo žmoną man pranešė, kad norėtų šį tą jums pasakyti, tiksliau, kaip jis pats sakė, pasikalbėti.

- Tai viskas?

Megrė nuėjo į virtuvę, kur užeigos šeimininko žmona ruošė pietus. Jis pamatė molinį dubenį su paštetu, atsipjovė didelį gabalą duonos ir sukomandavo:

- Prašom butelį balto...

- Ar neliksite pietų?

Nieko neatsakęs, jis kimšo savo milžinišką sumuštinį.

Seržantas žiūrėjo į jį, aiškiai norėdamas kažką pasakyti.

- Šią naktį jūs tikitės svarbių įvykių, ar ne?

- Hm!..

Bet kam neigti? Ar šis valgymas atsistojus nereiškia, kad rengiamasi kovai?

- Aš galvojau, bandžiau surikiuoti mintis. Tai ne taip paprasta...

Nenustodamas darbuotis žandikauliais, Megrė taikiai pažiūrėjo į jį.

- Labiausiai mane klaidina ta mergina. Kartais man atrodo, kad visi žmonės, kurie ją supa, - garažo savininkas, draudimo agentas ir danas - yra kalti, išskyrus ją. Kartais esu įsitikinęs visai

priešingai ir manau, kad ji vienintelė yra blogio šaltinis...

Komisaro akys linksmai sužibo, tarytum sakydamos: "Varyk, varyk!"

- Tarpais ji atrodo tikra aristokratė... Tačiau tarpais ji man primena klientes, sutiktas dorovės policijoje... Jūs suprantate, ką aš noriu pasakyti... Ji primena tas mergužėles, kurios begaliniai įkvėptai pasakoja jums neįtikimas istorijas! Kai kurios smulkmenos nupiešiamos taip jaudinamai, kad neabejotinai atrodo išgalvotos... Vėliau po pasakotojos pagalve randamas senas romanas, ir pasidaro aišku, iš kur paimtos visos jos istorijos smulkmenos... Moterys, kurios meluoja taip pat laisvai, kaip kvėpuoja, pagaliau pačios patiki savo melu!..

- Viskas?

- Jūs manote, kad aš klystu?

- Aš nieko nemanau!

- Žinoma, aš galvoju ne vien apie tai, ir kur kas labiau man rūpi Andersenas... Įsivaizduokite, apsišvietęs, kilmingas, protingas žmogus užsikrauna sau tokį jungą...

- Šį vakarą mes jį pamatysime!

- Jį?.. Bet jei jis perėjo sieną...

- Hm!

- Jūs manote, kad?..

- Kad istorija yra dešimt kartų sudėtingesnė, negu tu įsivaizduoji... Todėl, kad be reikalo nesiblaškytume, reikia laikytis keleto svarbiausių faktų, pavyzdžiui, kad ponas Mišonė pirmasis pasiskundė ir kad šį vakarą liepė man pas jį užeiti... Būtent šį vakarą garažo savininkas yra Paryžiuje... Tai la-

bai svarbu! Goldbergo "Minerva" dingo. Įsidėmėk ir tai! Kadangi Prancūzijoje tokių mašinų nedaug, su ja nebus lengva išgaruoti...

- Jūs manote, kad ponas Oskaras?..

- Nurimk! Jei nori, mąstyk apie šiuos tris faktus...

- O Elzė?

- Vėl?

Ir Megrė, nusišluostęs lūpas, patraukė plentu. Po penkiolikos minučių jis jau skambino prie Mišonė vilos durų. Prieš jo akis išdygo atšiaurus moters veidas.

- Mano vyras laukia jūsų viršuje!

- Jis labai malonus.

Ji nepastebėjo šių žodžių ironijos ir ėmė lipti laiptais rodydama komisarui kelią. Ponas Mišonė buvo savo miegamajame prie naktinė užuolaida užtraukto lango. Sėdėdamas krėsle, apvyniotom pledu kojom, jis agresyviu balsu paklausė:

- Na, kada man grąžins mašiną?.. Ar jums atrodo, kad elgiatės protingai atimdami žmogui jo uždarbį?.. O tuo metu pats rėžiate sparną apie tą mergšę priešais arba geriate su garažo savininku!.. Pagedusi policija! Aš sakau tai, ką galvoju, komisare! Taip, policija pagedo!.. Jokio dėmesio žudikui... Svarbiau nuodyti gyvenimą garbingam žmogui!.. Aš turiu mašiną... Ji mano ar ne? Aš jūsų klausiu! Atsakykite! Ji mano?.. Gerai! Kokią teisę jūs turite ją laikyti?

- Jūs sergate? - taikiai paklausė Megrė, pažvelgęs į apklotas draudimo agento kojas.

- Tai ir yra visa bėda! Aš nervinuosi, o tai atsiliepia kojoms. Podagros priepuolis!.. Dvi ar tris

naktis aš turėsiu kiurksoti krėsle negalėdamas užmigti... Todėl ir pakviečiau jus, kad tai pasakyčiau. Matote, kokia mano būklė! Įsitikinote, kad negaliu dirbti, ypač be mašinos! Viskas! Pasiaiškinsime teisme, kai aš pareikalausiu atlyginti nuostolius... Sudie, pone!

Visa tai buvo išdėstyta perdėtai drąsiai, įsitikinus savo neginčijamu teisumu. Ponia Mišonė pridūrė:

- Kol jūs slankiojate apie mus ir apsimetate, kad ieškote, nusikaltėlis vaikšto laisvėje!.. Na ir teisingumas! Pulkite mažuosius, bet gerbkite didžiuosius!

- Tai viskas, ką norėjote man pasakyti?

Suraukęs antakius, ponas Mišonė palinko į priekį savo krėsle. Jo žmona nuėjo prie durų.

Namo vidus atitiko išorę: serijiniai baldai, labai blizgantys, labai švarūs, stirksojo kur pastatyti, tarytum niekam nereikalingi.

Koridoriuje Megrė sustojo prie senoviško telefono, pakabinto ant sienos, ir, dideliam ponios Mišonė pasipiktinimui, pasuko rankenėlę.

- Panele, čia kriminalinė policija! Malonėkite pasakyti, ar šią popietę ką nors jungėte su Trijų Našlių kryžkele?.. Sakote, kad čia yra du abonentai: garažas ir Mišonė namas?... Gerai!.. Na?.. Garažą jungėte su Paryžiumi pirmą kartą apie pirmą valandą, antrą kartą - apie penktą? O kitą numerį?.. Tik vienas skambutis... Iš Paryžiaus?.. Penkios minutės po penkių?.. Dėkoju.

Jis pažvelgė į pykčiu kunkuliuojančią ponią Mišonė ir nusilenkė:

- Linkiu jums labos nakties, ponia.

Trijų Našlių namo vartelius jis atidarė kaip paprastai, apėjo namą, užlipo į arıtrą aukštą.

Jo pasitikti išėjo labai susijaudinusi Elzė Andersen.

- Prašom atleisti, kad trukdau, komisare! Jums gali atrodyti, kad aš piktnaudžiauju... Tačiau man neramu... Nežinau kodėl, bet bijausi... Po mūsų paskutinio pokalbio man atrodo, kad tik jūs vienas galite apsaugoti mane nuo nelaimės... Dabar ne blogiau už mane pažįstate šią baisią kryžkelę, tuos tris namus, metančius vienas kitam iššūkį... Ar jūs tikite nuojauta? Aš tikiu, kaip ir visos moterys. Man atrodo, kad šią naktį įvyks drama...

- Ir jūs vėl manęs prašote pabudėti?

- Aš perdedu, ar ne?.. Ar aš kalta, kad bijau?

Megrė akys sustojo ties paveikslu, vaizduojančiu žiemos peizažą. Jis kabėjo kreivai. Bet jau po akimirkos komisaras atsisuko į merginą, laukiančią atsakymo.

- Jūs nebijote susikompromituoti?

- Nejau apie tai galvoji, kai baisu?

- Taigi aš grįšiu po valandos. Privalau duoti tam tikrų nurodymų...

- Tikrai?.. Jūs grįšite?.. Pažadate?... Be to, aš turiu daug ką jums papasakoti - po truputį mano atmintis atkuria įvairias smulkmenas...

- Apie ką?

- Apie mano brolį... Bet tai nieko nereiškia... Klausykite! Pavyzdžiui, aš prisimenu, kad po aviakatastrofos jį gydęs gydytojas mūsų tėvui sakė, kad jis atsako už sužeistojo kūno, bet ne dvasios sveikatą... Aš niekada nesusimąsčiau apie tai. Kita

smulkmena... Tas noras gyventi toli nuo miesto, pasislėpus. Aš jums papasakosiu, kai grįšite.

Ji išlydėjo komisarą su dėkingumu ir truputį su baime.

* * *

Eidamas pro tašytų akmenų vilą, komisaras nevalingai pakėlė akis į antro aukšto langus. Jų geltoni kvadratai skaisčiai šviete tamsoje. Ant šviesių užuolaidų krito ryškus krėsle sėdinčio pono Mišonė šešėlis.

Užeigoje komisaras nieko neaiškindamas davė Liuka kelis paliepimus:

- Iškviesk pustuzinį inspektorių ir pastatyk juos apie kryžkelę. Kas valandą skambink į "Eskargo" restoraną, paskui į teatrą ir viešbutį, tikrink, ar Oskaras vis Paryžiuje... Liepk sekti visus, kas išeis iš trijų namų...

- Kur būsite jūs?

- Pas Andersenus.

- Jūs manote, kad?..

- Visai nieko, seni! Iki greito pasimatymo arba iki rytojaus!

Sutemo. Eidamas vieškeliu, komisaras patikrino, kaip užtaisytas revolveris, ir įsitikino, kad kapšiuke turi tabako.

Už Mišonė vilos lango tebejuodavo sėdinčio draudimo agento ūsuotas profilis.

Elzė Andersen savo aksominę suknelę pakei-

tė rytiniu peniuaru, ir Megrė ją rado išsitiesusią ant sofos, berūkančią cigaretę, truputį nurimusią, tačiau nuo sunkių minčių suraukta kakta.

- Jūs neįsivaizduojate, kaip gera, kad esate čia, komisare!.. Yra žmonių, kurie iš pirmo žvilgsnio kelia pasitikėjimą. Tokių retai pasitaiko! Bent jau aš nedaug sutikau... Jūs galite rūkyti...

- Ar vakarieniavote?

- Aš nealkana... Nežinau, kaip gyvenu... Jau keturios dienos, tiksliau, nuo tada, kai atrado tą lavoną automobilyje, vis galvoju... Bandau susidaryti savo nuomonę, suprasti...

- Ir priėjote išvadą, kad jūsų brolis kaltas?

- Ne, aš nenoriu apkaltinti Karlo... Tuo labiau, kad jei ir būtų kaltas tiesiogine šio žodžio prasme, tai tik pasidavęs nesveikai psichikai... Jūs išsirinkote patį blogiausią krėslą... Jei norite išsitiesti, gretimame kambaryje yra sudedamoji lova.

Ji buvo vienu metu ir rami, ir susijaudinusi. Ramybė - išorinė, pasiekta didelėmis valios pastangomis. Tačiau vis dėlto tarpais susijaudinimas iškildavo į paviršių.

- Kažkada šiame name įvyko drama, ar ne?.. Karlas išsisukinėdamas papasakojo... Jis bijojo mane išgąsdinti... Jam aš visada buvau tik maža mergaitė...

Ji grakščiai visu kūnu pasilenkė nukratyti cigaretės pelenų į porceliano dubenėlį ant vienakojo staliuko. Kaip ir rytą, peniuras prasiskleidė. Akimirką šmėkštelėjo maža ir apvali krūtis. Ne ilgiau kaip žaibo blykstelėjimas. Tačiau Megrė spėjo pastebėti randą ir nejučiom suraukė antakius.

- Jūs buvote sužeista?

- Ką norite tuo pasakyti?

Ji paraudo, instinktyviai suskliautė ant krūtinės peniuaro skvernus.

- Ant dešinies krūties pamačiau randą...

Ji, atrodė, galutinai susigėdo.

- Atleiskite... Čia gyvendama, aš įpratau lengvai rengtis... Nemaniau... Na, o randas - matote, dar viena smulkmena, kuri primena... Tai grynas atsitiktinumas. Kai mes, Karlas ir aš, dar buvome vaikai, žaisdavome pilies parke. Prisimenu, šventojo Mikalojaus dieną Karlas gavo dovanų karabiną. Tada jam buvo keturiolika. Pradžioje jis šaudė į taikinį... Paskui, išvakarėse prisižiūrėjęs cirko, užsigeidė suvaidinti Vilių Telį... Aš laikiau po taikiniį kiekvienoje rankoje... Pirmoji kulka įsmigo man į krūtinę.

Megrė atsistojo ir žengė prie lovos. Jo veidas įgavo tokią neįžvelgiamą išraišką, kad Elzė, abiejomis rankomis gniauždama peniuarą, su nerimu žiūrėjo, kaip jis artėja.

Tačiau Megrė žvelgė ne į ją. Žvilgsnis buvo įsmeigtas į sieną virš lovos - į žiemos peizažą, kuris dabar kabėjo lygiai.

Jis lėtai pastūmė į šoną paveikslą, ir sienoje atsidengė nedidelė niša, padaryta išėmus dvi plytas.

Šioje nišoje buvo automatinis revolveris, užtaisytas šešiomis kulkomis, dėžutė šovinių, raktas ir veronalio buteliukas.

Elzė jį stebėjo, tačiau tik vos vos krūptelėjo. Jos skruostai kiek paraudo, akyse blykstelėjo išgąstis.

- Aš jums būčiau tuoj parodžiusi šią slėptuvę, komisare.

- Iš tiesų?..

Tai sakydamas jis įsikišo revolverį į kišenę, pastebėjo, kad trūksta pusės veronalio tablečių, nuėjo prie durų ir įkišo raktą į spyną. Raktas nepriekaištingai tiko.

Mergina atsistojo. Ji nebesistengė uždengti krūtinės ir kapodama žodžius pabėrė:

- Tai, ką jūs atradote, tik patvirtina mano pasakojimą. Tačiau privalote mane suprasti... Ar aš galėjau kaltinti savo brolį?.. Jei per pirmąjį jūsų apsilankymą aš būčiau prisipažinusi, kad jau seniai manau, jog mano brolis išprotėjęs, mano elgesį jūs būtumėte palaikęs skandalingu... Vis dėlto tai tiesa...

Jos akcentas, dar ryškesnis jai įsikarščiavus, kiekvienai frazei teikė keistą skambesį.

- O revolveris?..

- Kaip jums paaiškinti... Kai išvažiavome iš Danijos, mes likome visai be pinigų... Bet mano brolis buvo įsitikinęs, kad išsilavinimas padės jam puikiai įsitaisyti Paryžiuje... Taip neįvyko. Jo būklė ėmė kelti nerimą... Kai brolis užsinorėjo apsigyventi čia, aš supratau, kad tai jau ne juokai... Ypač kai jis motyvuodamas tuo, kad gali užpulti priešai, ėmė rakinti mane kambaryje! Įsivaizduokite mano padėtį: tarp keturių sienų, be jokios galimybės išeiti, jei kiltų gaisras ar ištiktų kokia katastrofa... Aš negalėjau miegoti... Jaučiausi kamuojama kaip požemyje... Kartą, jam esant Paryžiuje, aš pasikviečiau šaltkalvį. Jis padarė kambario durų raktą. Kadangi buvau uždaryta, tai turėjau lipti per langą... Taip aš atgavau laisvę... Bet čia dar ne viskas!.. Būdavo dienų, kai Karlas atrodydavo lyg pamišęs; dažnai

jis kalbėdavo, kad verčiau nusižudys pats ir mane nužudys, negu kentės visišką skurdą. Kartą, kai brolis vėl buvo išvykęs į Paryžių, Arpažone aš nusipirkau revolverį, o kadangi blogai miegu, pasirūpinau ir veronaliu... Matote, kaip paprasta!.. Brolis labai nepatiklus. Labiausiai nepatiklūs yra pažeistos psichikos žmonės, kuriems pakanka sveiko proto, kad tai suprastų... Vieną naktį aš įsirengiau šią slėptuvę.

- Tai viskas?

Ji nustebo išgirdusi tokį tiesų klausimą.

- Jūs manimi netikite?

Jis nieko neatsakė, nuėjo prie lango, jį atidarė, praskyrė sutraukiamas langines ir įleido gaivaus nakties oro.

Apačioje kelias atrodė kaip išsiliejusio rašalo srovė, kuri pravažiuojant mašinai sublizgėdavo įvairiausiomis spalvomis. Žibintai sušvisdavo dar labai toli, gal už kokių dešimties kilometrų, paskui tarytum praūždavo ciklonas - vėjas, motoro gausmas - ir vėl tyla, tik maži raudoni žiburėliai toldavo į tamsą.

Degalinė buvo apšviesta. Mišonė viloje degė tik vienas langas antrame aukšte. Ant jo drobinių užuolaidų vis tebejuodavo krėsle sėdinčio draudimo agento šešėlis.

- Uždarykite langą, komisare!

Jis atsisuko. Visa drebėdama Elzė spaudė savo peniuaro skvernus.

- Gal dabar suprantate, kad man neramu?.. Jūs mane privertėte viską išsipasakoti, tačiau didžiausias mano troškimas - kad Karlui neatsitiktų nelaimė!.. Jis man dažnai kartodavo, kad mirsime kartu...

- Prašau jus nutilti!

Jis bandė įsiklausyti į nakties triukšmą. Tam prisitraukė krėslą arčiau lango ir susikėlė kojas ant atramos.

- Juk sakiau jums, kad man šalta.

- Apsiklokite!

- Jūs netikite manimi?..

- Tylos, po velnių!

Jis užsirūkė. Iš tolumos atsklido fermos triukšmas, mykė karvė, tarškėjo kibirai. Garaže kažkas virino elektros lanku, paskui staiga užbirbė variklis padangoms pūsti.

- Aš jumis taip pasitikėjau, o jūs... Štai taip...

- Ar pagaliau nutilsite?

Už pakelės medžio, netoli namo, jis pamatė žmogaus šešėlį, turbūt inspektoriaus, kurį liepė pastatyti.

- Aš noriu valgyti...

Supykęs Megrė atsisuko, pažvelgė merginai tiesiai į veidą, įgavusį pasigailėjimo vertą išraišką.

- Eikite pasiieškoti ko nors valgoma!

- Aš nesiryžtu lipti žemyn... Man baisu...

Jis gūžtelėjo pečiais, įsitikino, kad lauke viskas ramu, ir staiga nutarė nulipti pats. Virtuvė jam buvo pažįstama. Šalia viryklės rado gabaliuką šaltos veršienos, duonos ir pradėtą butelį alaus.

Visa tai nunešė į viršų ir padėjo ant staliuko šalia dubenėlio su cigarete.

- Jūs blogai elgiatės su manimi, komisare...

Ji atrodė kaip maža mergaitė, kuri tuoj tuoj pravirks.

- Aš neturiu laiko būti nei blogas, nei geras... Valgykite!

- Ar jūs nealkanas?.. Vis tiek nesakytumėte man tiesos?..

Bet jis, jau atsukęs nugarą, žiūrėjo pro langą. Už užuolaidų ponia Mišonė pasilenkė ties vyru, kuriam tikriausiai atnešė mikstūros, nes buvo matyti, kaip tiesia šaukštą jam prie burnos.

Elzė godžiai valgė, pirštų galais laikydama veršienos gabaliuką. Paskui į stiklinę įsipylė alaus.

- Koks bjaurus! - su pasišlykštėjimu tarė ji. - Bet kodėl jūs neuždarote to lango? Aš bijau... Ar jūs visai neturite gailesčio?..

Netikėtai jis uždarė langą, susierzinęs nužvelgė Elzę nuo galvos iki kojų kaip žmogus, kuriam kaipmat trūks kantrybė.

Tada Megrė pamatė, kaip mergina išbalo, jos mėlynos akys susidrumstė, ranka išsitiesė ieškodama atramos. Jis vos spėjo prie jos pribėgti ir sugriebti už linkstančio juosmens.

Švelniai nuleido ją ant grindų, pakėlė vokus ir pažiūrėjo į akis, paėmė tuščią alaus stiklinę ir ją pauostė. Padvelkė aitrus kvapas.

Ant staliuko gulėjo arbatinis šaukštelis. Juo praskyrė Elzės dantis. Paskui nedvejodamas sukišo šaukštelį gilyn į burną, stengdamasis pasiekti gerklę ir gomurį.

Merginos veido raumenys ėmė trūkčioti. Nuo spazmų pakilo krūtinė. Elzė gulėjo išsitiesusi ant kilimėlio. Iš po blakstienų tekėjo ašaros. Kai galva nusviro į šoną, ji garsiai sužagsėjo.

Šaukšteliu suerzintas gomurys padėjo skran-

džiui išsituštinti. Truputis gelsvo skysčio išbėgo ant žemės, ir keli lašai užtiško ant peniuaro.

Nuo tualetinio staliuko Megrė paėmė vandens ąsotį ir ranka apiprausė jos veidą.

Visa tai darydamas, be perstojo dairėsi į langą.

Mergina niekaip neatsipeikėjo. Pagaliau, vos girdimai dejuodama, ji pakėlė galvą.

Susigėdusi, dar tebevirpėdama, ji atsistojo ir pamatė išteptą kilimą, šaukštelį, tuščią stiklinę.

Tada, užsidengusi rankomis veidą, pravirko.

- Dabar matote, kad ne be reikalo bijojau!.. Jie bandė mane nunuodyti. O jūs nenorėjote tikėti... Jūs...

Ji sustingo tuo pat metu kaip Megrė.

Akimirką abu stovėjo ištempę ausis.

Prie namo, sode, pokštelėjo šūvis. Po to pasigirdo kimus riksmas.

Nuo kelio pusės atsklido ilgas šaižus švilpesys. Atbėgo žmonių, ėmė purtyti vartus. Pro langą Megrė matė tamsoje bėgiojančių inspektorių žibintuvėlius. Vos už šimto metrų švietė Mišonė langas, už kurio pasilenkusi ponia Mišonė taisė vyrui pagalvę...

Komisaras atidarė duris. Pirmame aukšte jis išgirdo triukšmą. Tai buvo Liuka.

- Šefe!

- Kas?

- Karlas Andersenas... Jis liko gyvas... Ar ateisite?..

Megrė atsisuko ir pamatė ant lovos krašto atsisėdusią ir dantimis kalenančią Elzę. Ji buvo įrė-

musi alkūnes į kelius, smakrą padėjusi ant delnų, į kažką įsistebeilijusi nieko nematančiomis akimis. Jos kūnas nervingai trūkčiojo.

VII

Du sužeidimai

Karlą Anderseną įnešė į jo kambarį. Vienas inspektorius ėjo iš paskos, nešinas lempa iš pirmo aukšto. Sužeistasis nedejavo ir nejudėjo. Kai buvo paguldytas į lovą, tik tada palinkęs ties juo Megrė pamatė, kad blakstienos pusiau pramerktos.

Andersenas jį pažino, atrodė ne visai nusilpęs ir, tiesdamas ranką į komisarą, sumurmėjo:

- Elzė?..

Ji stovėjo ant slenksčio, įkritusiomis akimis, baimingai sustingusi.

Visa tai atrodė labai įspūdingai. Karlas buvo pametęs savo juodą monoklį, ir šalia sveikosios karščiuojančios akies stiklinė žiūrėjo savo sustingusiu dirbtiniu žvilgsniu.

Žibalinės lempos šviesa teikė dar daugiau paslaptingumo. Galėjai girdėti, kaip agentai bėgioja po parką, - nuo jų žingsnių gurgždėjo takelių žvyras.

Elzė nedrįso prisiartinti prie brolio; stovėjo sustingusi ir tada, kai Megrė pagaliau jai leido.

- Aš manau, kad kulka jį tik kliudė, - pusbalsiu tarė Liuka.

Ji turėjo išgirsti. Žiūrėjo į brolį, nedrįsdama prieiti, kol Karlas, įsmeigęs į ją akis, pabandė pasikelti lovoje.

Tada ji apsipylė ašaromis, išbėgo iš kambario ir raudodama krito ant lovos.

Megrė davė ženklą seržantui Liuka eiti paskui ją, o pats užsiėmė sužeistuoju. Į tokius dalykus įpratusio žmogaus judesiais jis nuvilko sužeistajam švarką ir liemenę.

- Nieko nebijokite... Išėjo ieškoti gydytojo... Elzė savo kambaryje.

Andersenas tylėjo, apimtas paslaptingo nerimo. Jis apsidairė, lyg norėdamas įminti kažkokią mįslę, atskleisti svarbią paslaptį.

- Aš noriu paklausti... Bet...

Komisaras pasilenkė prie apnuoginto dano kūno ir suraukė antakius.

- Jūs gavote dvi kulkas... Ta žaizda nugaroje toli gražu nenauja.

Žaizda atrodė baisiai! Dešimt kvadratinių centimetrų odos buvo išdraskyta, raumenys suplėšyti, sutinę, aplipę sukrešėjusiu krauju. Žaizda nekraujavo, o tai rodė, kad ji padaryta prieš keletą valandų.

Priešingai, dešinė mentis buvo tik ką peršauta. Megrė plaunant žaizdą, iškrito deformuota kulka.

Tai buvo ne revolverio, bet karabino kulka - tokia pati, kokia buvo nušauta ponia Goldberg.

- Kur Elzė?.. - sušnibždėjo sužeistasis, iškentęs skausmą nesiraukydamas.

- Savo kambaryje... Nejudėkite... Ar jūs matėte savo paskutinį užpuoliką?

- Ne...

- O kitą?.. Kur tai įvyko?

Andersenas suraukė kaktą ir išsižiojo ketin-

damas atsakyti, tačiau išsekęs nebegalėjo pratarti nė žodžio, tik kaire ranka vos matomu judesiu bandė paaiškinti, kad nebegali kalbėti.

* * *

- Kokios išvados, daktare?..

Bjaurus gyvenimas tokioje prietemoje. Namuose buvo tik dvi žibalinės lempos: viena, kurią atnešė į sužeistojo kambarį, kita - pas Elzę.

Apačioje uždegė žvakę. Ji apšvietė tik ketvirtį svetainės.

- Jei nebus nenumatytų komplikacijų, jis išsikapstys... Pavojingesnis yra pirmasis sužeidimas. Jis padarytas pusiaudienį arba vėlyvą rytmetį. Šauta į nugarą iš brauningo, visai iš arti. Tikrai, visai visai iš arti! Aš net abejoju, ar vamzdis nelietė kūno... Auka, matyt, padarė apgaulingą judesį, ir kulka nukrypo į šalį. Kraujosruvos petyje, rankos viršuje, įdrėskimai ant plaštakos ir kelių greičiausiai padaryti tuo pat metu...

- O kita kulka?..

- Perskeltas mentikaulis. Reikia operuoti jau rytoj rytą... Galiu duoti klinikos adresą Paryžiuje... Tokia tik viena regione... Ir jei sužeistasis turi pinigų, aš patarčiau vykti į Paryžių.

- Ar po pirmojo sužeidimo jis galėjo judėti?

- Sunkiai... Joks judėjimo organas nepaliestas, todėl viskas priklausė nuo valios ir energi-

jos... Baiminuosi, kad sužeistojo petys pasidarys nejudrus...

Parke policininkai nieko nerado, bet jie išsidėstė taip, kad vos prašvitus galėtų kruopščiai iššvalgyti teritoriją.

Kai po kelių minučių Megrė įėjo į Andersono kambarį, šis pažvelgė į jį su palengvėjimu.

- Elzė?..

- Savo kambaryje. Aš jums tai sakiau jau du kartus.

- Kodėl?

Vėl tas liguistas nerimas, kurį išduodavo dano žvilgsnis ir veido bruožai.

- Ar jūs turite priešų?

- Ne.

- Nejudėkite... Tiktai papasakokite, kaip gavote pirmąją kulką... Na, negarsiai... Tausokite save...

- Aš važiavau į "Diuma ir sūnaus" firmą...

- Jūs taip ir nenuvažiavote...

- Aš ketinau! Prie Orleano vartų kažkoks žmogus man davė ženklą sustoti...

Jis paprašė vandens, ištuštino didelę stiklinę ir, žiūrėdamas į lubas, pasakojo toliau.

- Žmogus man pasakė esąs iš policijos, net parodė pažymėjimą, kurio aš nespėjau įžiūrėti. Jis man liepė kirsti Paryžių ir išvažiuoti į Kompjeno kelią, teigdamas, kad turi suvesti į akistatą su liudytoju.

- Kaip jis atrodė?

- Aukštas, su pilka minkšta skrybėle. Truputį prieš Kompjeną kelias eina per mišką... Sukdamas pajutau smūgį į nugarą... Žmogus ranka pačiupo

vairą, o mane išmetė iš mašinos. Aš praradau sąmonę... Atsigavau griovyje... Mašinos nebebuvo...

- Kelintą valandą tai atsitiko?

- Turbūt apie vienuoliktą... Nežinau... Mašinos laikrodis sugedęs... Nuslinkau į miško gilumą truputį atsigauti ir pagalvoti... Buvau apsvaigęs, tačiau girdėjau pravažiuojančius traukinius. Pagaliau priėjau nedidelę stotį. Penktą valandą buvau Paryžiuje ir išsinuomojau kambarį. Ten apsiprausiau, susitvarkiau drabužius. Paskui grįžau čia...

- Paslapčiom...

- Taip.

- Kodėl?

- Nežinau.

- Ar jūs ką nors sutikote?

- Ne. Grįžau per parką, keliu nėjau... Man pasiekus prieangį, kažkas šovė... Norėčiau matyti Elzę.

- Ar žinote, kad ją bandė nunuodyti?

Tokios reakcijos Megrė nesitikėjo. Sukaupęs visas jėgas, danas pasikėlė ir, įsmeigęs į jį triuškinamą žvilgsnį, suvapėjo:

- Tikrai?

Jis, atrodė, nudžiugo išsivadavęs iš košmaro.

- Aš noriu ją pamatyti, pasakykite jai!

Megrė perėjo koridorių, rado Elzę kambaryje, išsitiesusią ant sofos, tuščiu žvilgsniu žiūrinčią į Liuka. Šis ją saugojo nesitraukdamas nė per žingsnį.

- Norite pas jį nueiti?

- Ką jis sakė?

Ji vis dar buvo išsigandusi, dvejojo. Paga-

liau žengė keletą nedrąsių žingsnių sužeistojo kambario link, paskui pribėgo prie Karlo, kuris kažką sakydamas savo kalba stipriai ją apkabino.

Susiraukęs Liuka įėjo paskui Megrė.

- Ar jūs būsite čia?

Komisaras gūžtelėjo pečiais ir, užuot atsakęs, davė nurodymus, ką daryti.

- Įsitikink, ar garažo savininkas neišvyko iš Paryžiaus... Paskambink į prefektūrą, tegul atsiunčia chirurgą rytoj iš pat ryto. Jei įmanoma, net šiąnakt!

- Kur jūs eisite?

- Aš nežinau. Na, o sargyba apie parką tegul pasilieka, bet iš jos nebus jokios naudos.

Jis nulipo į pirmą aukštą, paskui žemyn priebučio laipteliais ir visai vienas nuėjo į vieškelį. Garažas buvo uždarytas, tačiau švietė benzino kolonėlių diskai.

Mišonė vilos antrame aukšte degė šviesa. Draudimo agento siluetas už užuolaidų tebedūlavo lygiai taip pat.

Naktis alsavo vėsa. Skystas rūkas kilo virš laukų ir tarytum jūra bangavo per metrą nuo žemės paviršiaus. Retkarčiais nuo Arpažono pusės pasigirsdavo tai stiprėjantis, tai tylantis motoro burzgimas ir geležies barškėjimas. Po penkių minučių prie garažo sustojo sunkvežimis ir pasignalizavo.

Geležiniuose vartuose atsidarė mažos durelės, pro kurias galima buvo pamatyti elektros lemputės apšviestą vidų.

- Dvidešimt litrų!

Užsimiegojęs mechanikas ėmė darbuotis

pompa, o vairuotojas net nenulipo nuo savo aukštos sėdynės. Susikišęs rankas į kišenes, su pypke dantyse priėjo komisaras.

- Ar ponas Oskaras negrįžo?

- Kaip! Jūs čia?.. Ne, kai jis išvyksta į Paryžių, grįžta tik rytojaus rytą...

Paskui, truputį pagalvojęs, pridūrė:

- Klausyk, Artūrai, būtų gerai, kad tu pasiimtum atsarginį ratą, jis jau sutvarkytas...

Mechanikas nuėjo į garažą rato, atrideno jį iki sunkvežimio ir šiaip taip pritvirtino užpakalyje.

Automobilis nuvažiavo, jo raudoni žibintai išnyko tamsoje. Mechanikas garsiai nusižiovavo:

- Jūs vis dar tebeieškote žudiko!.. Tokiu metu?.. Kažin ką atiduočiau, kad man kas leistų numigti.

Suskambėjo du varpo dūžiai. Horizonte pasirodė šviesomis pasipuošęs traukinys.

- Jūs įeisite?.. Neisite?..

Mechanikas pasišalino nekantraudamas vėl kristi į lovą.

Megrė įėjo, apžiūrėjo tinkuotas ir kalkėmis baltintas sienas, ant kurių buvo prikabinėta raudonų kamerų, visokiausių modelių, daugiausia labai nudėvėtų padangų.

- Sakykite, ką jis veiks su ratu, kurį jam davėte?..

- Na... pakeis, jei reikės, po velnių!

- Jūs taip manote?.. Gana keistai atrodys jo sunkvežimis, nes tas ratas ne tokio skersmens kaip kiti!

Žmogaus akyse blykstelėjo nerimas.

- Aš turbūt apsirikau... Palaukite... Nejau aš jam atidaviau tėvo Matjo pikapo ratą?..

Nuaidėjo šūvis. Tai Megrė iššovė į vieną ant sienos pakabintą kamerą. Kamera subliuško, ir pro skylę pabiro balto popieriaus maišeliai.

- Nejudėk, sukčiau!

Kadangi dvilinkai susirietęs mechanikas rengėsi pulti lauk, Megrė įspėjo:

- Atsargiai, šausiu!

- Ko jūs iš manęs norite?

- Rankas aukštyn!.. Greičiau!..

Jis skubiai priėjo prie Žožo, apčiupinėjo kišenes ir ištraukė revolverį, užtaisytą šešiais šoviniais.

- Gulk ant lovos!

Megrė koja uždarė duris. Pažvelgęs į raudonomis dėmėmis išmuštą mechaniko veidą, jis suprato, kad anas lengvai nepasiduos.

- Gulk!

Jis apsidairė ieškodamas virvės. Akis užkliuvo už elektros laido ritinio.

- Rankas!..

Kai Megrė pasidėjo ginklą, darbininkas suspurdėjo, bet tuoj gavo kumščiu į veidą. Iš nosies pasipylė kraujas. Lūpa sutino. Žmogėnas suriaumojo iš pykčio. Bematant buvo surištos jo rankos, o netrukus ir kojos.

- Kiek tau metų?

- Dvidešimt vieni...

- Iš kur atvykai?

Tyla. Megrė teliko parodyti kumštį.

- Iš Monpeljė pataisos darbų kolonijos.

- Še tau! Ar žinai, kas tuose maišeliuose?

- Narkotikai!

Jo balsas buvo piktas. Mechanikas įtempė raumenis tikėdamasis nutraukti elektros laidą.

- Kas buvo atsarginiame rate?

- Aš nieko nežinau.

- Tada kodėl tu jį atidavei tos mašinos vairuotojui, o ne kitos?

- Daugiau nieko nesakysiu!

- Juo blogiau tau!

Šūvis po šūvio, ir buvo sudraskytos penkios kameros, tačiau kokaino jose nesimatė. Vienoje, kurioje kulka padarė didelę skylę, Megrė rado sidabrinių stalo indų, pažymėtų markizo karūna, kitoje - nėrinių ir kelis senovinius papuošalus.

Garaže stovėjo dešimt automobilių. Kai Megrė pabandė vieną po kito juos užvesti, tik vienas pasidavė. Tada, paėmęs plėstuvą ir naudodamasis juo kaip plaktuku, jis ėmė daužyti benzino bakus.

Mechanikas pašaipiai jį stebėjo.

- Nerandate, ko ieškote, a? - metė jis.

Vieno 4 CV bakas buvo prikištas akcijų, kurių vertė - mažiausiai trys šimtai tūkstančių frankų.

- Tai pavogta per "Eskomto" filialo apiplėšimą?

- Gali būti!..

- O tos senovinės monetos?

- Nežinau...

Čia pasirodė esama tokios įvairovės, kokios nerasi ir po sendaikčių prekiautojo prekystaliu: buvo čionai perlų, banko akcijų, amerikietiškų banknotų, vyriausybinių antspaudų, reikalingų padirbti pasams.

Megrė negalėjo visko sulaužyti ir patikrinti. Bet kai tuštindamas pagalves, praradusias formą be savo turinio, jis rado dar ir sidabrinių guldenų, to pakako įrodyti, kad visas šis garažas tėra tik priedanga.

Keliu pravažiavo sunkvežimis. Nesustojo. Po penkiolikos minučių pro garažą prašliaužė kitas, ir komisaras suraukė antakius.

Jam pradėjo aiškėti veiklos mechanizmas.

Garažas stovėjo šalia valstybinio kelio, penkiasdešimt kilometrų nuo Paryžiaus, arti didelių antraeilių miestų - Šartro, Orleano, Le Mano, Šatodono... Aplink nėra pastatų, išskyrus Trijų Našlių namą ir Mišonė vilą. Be to, ką jie galėjo matyti? Kasdien pravažiuoja apie tūkstantis mašinų. Iš jų mažiausiai šimtas sustoja prie degalinės. Kai kurios užsuka šį tą pasitaisyti. Čia parduoda ir keičia padangas arba ratus. Tepalo ir gazolio kanistrai eina iš rankų į rankas.

Ypač buvo įdomi viena smulkmena: kiekvieną vakarą dideli sunkvežimiai, pakrauti daržovių, važiuoja į Paryžiaus Halės. Paryčiui arba rytą jie grįžta tušti.

Ar tikrai tušti? O gal daržovių pintinėse ir dėžėse atgabenama vogtų daiktų? Taip galėjo būti organizuotas kasdienis "aptarnavimas". Vienos rastos padangos su kokainu pakanka stambaus masto prekybai įrodyti - joje buvo narkotikų už du šimtus tūkstančių frankų.

Be to, ar tik garažas nebuvo priedanga kitoms vagystėms?

Nėra liudytojų! Ponas Oskaras, atsistojęs ant slenksčio ir susikišęs rankas į kišenes! Mechani-

kas, mojuojantis veržlių raktu ar suvirinimo degikliu! Penkios raudonai baltos kolonėlės - garbingo verslo reklama!

Ar mėsininkas, kepėjas, turistai nesustoja kaip visi kiti?

Tolumoje suskambo varpas. Megrė žvilgtelėjo į laikrodį. Buvo pusė keturių.

- Kas tavo šefas? - paklausė, nežiūrėdamas į savo kalinį.

Šis tik tyliai nusijuokė.

- Tu juk puikiai žinai, kad vis tiek pasakysi... Tai Oskaras? Koks jo tikras vardas?

- Oskaras...

Mechanikas vos neprapliupo juoku.

- Ar Goldbergas atvažiavo čia?

- Kas jis?..

- Tu geriau žinai negu aš! Belgas, kurį nužudė...

- Nereikia prasimanyti...

- Kam buvo pavesta nukepti daną ant Kompjeno kelio?

- Ar ką nors nukepė?..

Neliko jokios abejonės. Pirmasis Megrė įspūdis pasitvirtino. Jis susidūrė su gerai organizuota profesionalų gauja.

Dar vienas faktas. Pasigirdo keliu atvažiuojančios mašinos burzgimas, paskui sucypė stabdžiai, ir mašina sustojo priešais geležines langines, kelis kartus supypsėjo.

Megrė skubiai išbėgo laukan. Bet vos tik jis spėjo atidaryti duris, mašina taip greitai nurūko, kad komisaras nespėjo net pamatyti, kaip ji atrodo.

Sugniaužęs kumščius, jis grįžo pas mechaniką.

- Kaip tu jį įspėjai?

- Aš? - nusijuokė mechanikas, rodydamas laidu surištas savo rankas.

- Sakyk!

- Matyt, prasti popieriai, jei taip susirūpinote...

Megrė tikrai nerimavo. Jis vikriai apvertė lovą, nudrėbė Žožo ant grindų. Manė, kad už lovos yra koks nors mygtukas, kurį paspaudus lauke pasirodo įspėjimo ženklas.

Tačiau už lovos jis nieko nerado. Palikęs žmogėną ant grindų, išėjo laukan; kaip paprastai švietė benzino kolonėlės.

Megrė suėmė pyktis.

- Ar garaže yra telefonas?

- Ieškokite!

- Žinai, kad greitai baigsi spyriotis?

- Pašvilpk!

Iš šio niekšelio, net jei jis ir priklausė nusikaltėlių organizacijai, nebebuvo ko išpešti. Megrė nužingsniavo keliu penkiasdešimt metrų ieškodamas, kas galėjo atstoti signalą.

Pas Mišonė šviesa antrame aukšte buvo užgesinta. Tiktai Trijų Našlių name langai dar švietė, ir buvo galima spėti ten esant policininkų, apsupusių parką.

Keliu pralėkė limuzinas.

- Kokia tavo šeimininko mašina?

Išryškėjo pirmieji aušros požymiai: rytuose truputį virš horizonto pakilęs rūkas ėmė blankti.

Megrė stebėjo mechaniko rankas. Jos nelie-

tė jokio daikto, kuris būtų galėjęs sukelti kokį nors spragtelėjimą.

Pro atviras duris, esančias geležiniuose garažo vartuose, padvelkė gaivus oras.

Dabar, vos išgirdęs motoro burzgimą, Megrė nuėjo kelio link ir pamatė atvirą keturvietį lenktyninį automobilį, važiuojantį ne daugiau kaip trisdešimties kilometrų per valandą greičiu, tarytum besirengiantį sustoti. Staiga iš jo prapliupo ištisa petarda.

Šaudė keli žmonės, kulkos tratėjo atsidaužd amos į geležines duris.

Tik žibintų šviesos žlibino ir juodavo nejudantys iš mašinos išlindusių galvų šešėliai. Paskui suriaumojo akceleratorius...

Kažkur išdužo stiklas...

Tai buvo Trijų Našlių namo antro aukšto langas. Iš automobilio vis tebešaudė...

Megrė pakilo nuo žemės. Jo gerklė perdžiūvo, o pypkė užgeso.

Buvo tikras, kad vėl pasinėrusiame į naktį automobilyje matė Oskarą.

VIII

Dingusieji

Komisaras nespėjo nueiti ir iki kelio vidurio, kai pasirodė taksi ir sustojo prie pat degalinės. Iš jo iššoko žmogus ir pribėgo prie Megrė.

- Granžanas! - sumurmėjo šis.

- Benzino, greitai!

Taksi vairuotojas buvo perbalęs nuo įtampos, nes važiavo šimto kilometrų per valandą greičiu, o mašina buvo sukonstruota važiuoti ne daugiau kaip aštuoniasdešimties.

Granžanas priklausė kelių policijos brigadai. Su juo taksi sėdėjo dar du inspektoriai. Kiekvienas rankoje turėjo revolverį.

Skubėdamas ir nervindamasis jis įsipylė benzino.

- Ar jie toli?

- Gal už penkių kilometrų.

Vairuotojas laukė įsakymo važiuoti.

- Pasilik, - liepė Megrė Granžanui. - Kiti du pavys be tavęs... Nedarykite kvailysčių, - toliau įsakinėjo jis,- šiaip ar taip, mes juos pagausime!.. Pakaks, jei lipsite jiems ant kulnų...

Taksi nuvažiavo. Atsikabinęs purvasaugis barškėjo įkandin.

- Pasakok, Granžanai!

Megrė laukė, akimis sekdamas visus tris namus, įdėmiai klausydamasis nakties garsų ir nė sekundę neišleisdamas iš akių mechaniko.

- Man paskambino Liuka ir liepė sekti garažo savininką poną Oskarą... Aš jį pasivijau prie Orleano vartų... Jis su žmona pietavo "Eskargo" restorane. Ten su niekuo nesikalbėjo. Paskui nuėjo į "Ambižu"... Iki tol - nieko įdomaus. Vidurnaktį jie išėjo iš teatro, ir aš mačiau juos pasukant Sen Marteno aludės link. Žinote, ten, mažoje antro aukšto salėje, visada sėdi keletas sukčių... Ponas Oskaras įėjo kaip į savo namus... Padavėjai jį sveikino, šeimininkas spaudė visiems ranką ir klausė, kaip sekasi... Žmona taip pat jautėsi kaip žuvis vandenyje. Jie susėdo prie stalo, kur jau laukė trys tipai ir viena kekšė. Vienas tipas, aš jį pažįstu, yra valcuotojas iš Respublikos gatvės, kitas - sendaikčių krautuvėlės Tamplio gatvėje savininkas. Trečiojo nesu matęs, bet su jais buvusi kekšė tikrai įregistruota dorovės policijoje. Visi buvo labai linksmi ir gėrė šampaną. Paskui užsisakė gal vėžių, o gal svogūnų sriubos, nežinau!.. O lėbauti šitie žmonės tikrai moka - su parėkavimais, paplekšnojimais per šlaunis, nešvankiomis dainuškomis... Buvo ir pavydo scena. Ponas Oskaras per daug prisispaudė prie kekšės, o jo žmonai tai nepatiko... Retsykiais ateidavo šeimininkas išgerti su savo klientais, o kartą net pats visus pavaišino... Apie trečią valandą pasirodė padavėjas ir, manau, pasakė, kad poną Oskarą kviečia prie telefono... Kai Oskaras grįžo iš kabinos, jau nebesijuokė. Piktai pažvelgė į mane, kadangi buvau vienintelis lankytojas, nepriklausąs jų gaujai... Su kitais ėmė tyliai kalbėtis... Jiems kažkas neišdegė! Jų snukiai ištįso... Višta - noriu pasakyti, Oskaro žmona - išsprogino akis ir, kad būtų drąsiau, išlenkė pilną stiklą. Su pora išėjo tik vie-

nas - tas, kurio aš nepažinau, panašus į italą ar ispaną... Kol jie atsisveikino ir išpasakojo savo anekdotus, aš pirma jų išėjau į bulvarą. Išsirinkau nelabai bjaurų taksi ir pakviečiau du inspektorius, kurie dirbo prie Sen Deni vartų... Matėte jų mašiną... Nuo Sen Mišelio bulvaro jie lėkė šimto kilometrų per valandą greičiu. Bent dešimt kartų jiems pavymui aidėjo švilpukas, bet jie net negrįžtelėjo... Taksi vairuotojas rusas vis kartojo, kad aš jam sugadinsiu motorą...

- Tai šaudė jie?..

- Kas kitas!

Tuo tarpu, išgirdęs šūvių papliūpą, Liuka išėjo iš Trijų Našlių namo ir prisiartino prie komisaro.

- Kas atsitiko?

- Kaip sužeistasis?

- Silpsta. Bet tikiuosi, ištrauks iki ryto... Chirurgas turėtų atvykti tuoj pat... Bet kas čia?..

Liuka pažvelgė į geležines duris, ant kurių liko kulkų pėdsakų, ir į mechaniką, surištomis rankomis gulintį šalia sudedamosios lovelės.

- Banditų gauja, taip, šefe?

- Kaip tu manai!..

Megrė buvo susirūpinęs labiau nei paprastai. Tai ypač išdavė truputį susmukę pečiai ir juokingos raukšlės apie lūpas, spaudžiančias pypkės kandiklį.

- Liuka, tu turi užčiuopti siūlo galą... Paskambink į Arpažoną, Etampą, Šartą, Orleaną, Le Maną, Rambujė... Pasižiūrėk į žemėlapį... Sukelk ant kojų visas žandarmerijas! Tikrink visus įvažiavimus į miestus... Gal pavyks sučiupti... Ką veikia Elzė Andersen?

- Nežinau, aš ją palikau kambaryje... Ji labai sugniuždyta...

- Nejuokauji? - su nelaukta ironija paklausė Megrė.

Jie tebestovėjo ant kelio.

- Iš kur aš galėčiau paskambinti?

- Garažo savininko koridoriuje yra telefonas... Pradėk nuo Orleano, nes jis jau, ko gero, pravažiavo Etampą...

Viduryje laukų esančioje fermoje sužibo šviesa. Valstiečiai kėlėsi. Žibinto apšviestas ratas ant sienos dingo, ir po kurio laiko nušvito namo langai.

- Penkta valanda ryto... Jie pradeda melžti karves.

Liuka nuėjo. Paėmęs iš garažo reples, jis išlaužė Oskaro namo duris.

Granžanas sekė paskui Megrė nelabai nutuokdamas, kas čia atsitiko.

- Paskutiniai įvykiai aiškūs kaip diena! - porino komisaras. - Tai pradžia, greitai viską atskleisime... Žiūrėk! Ten aukštai yra pilietis, kuris tyčia mane kvietė, kad parodytų, jog negal· vaikščioti. Ištisas valandas jis sėdi toje pačioje vietoje nejudėdamas, visiškai nejudėdamas... Ir langai šviečia, ar ne? O aš taip ieškojau signalo!.. Nesuprantama!.. Mašinos pravažiuoja pro šalį ir nesustoja...Tada languose *šviesos nebuvo*!..

Megrė prapliupo juoku, tarytum aptikęs kažką nepaprastai juokinga.

Staiga jo kolega pamatė, kaip jis išsitraukė iš kišenės revolverį ir nutaikė į Mišonė langą, kuriame matėsi atremtos į krėslo atlošą galvos šešėlis.

Šūvis buvo šaižus kaip botago pliaukštelėjimas. Paskui į sodą pabiro stiklo šukės.

Tačiau kambaryje niekas nesujudėjo. Už nebalintos drobės užuolaidų šešėlis net nekrustelėjo.

- Ką jūs padarėte?

- Laužk duris!.. Ne, geriau skambink!.. Aš nenustebčiau, jei neatidarytų...

Niekas neatidarė. Viduje nesigirdėjo jokio garso.

- Laužk!

Granžanas buvo stiprus. Jis įsibėgėjo, ir iš trečio karto durys pasidavė - išlūžo vyriai.

- Švelniau... Atsargiai...

Su ginklais rankose jie įėjo vidun. Pirmiausia paspaudė valgomojo elektros jungiklį. Ant raudonlange staltiese užtiesto stalo stovėjo nuo vakarienės likę nešvarūs indai ir ropinė su trupučiu balto vyno. Megrė gurkštelėjo tiesiai iš jos.

Svetainėje - nė gyvos dvasios. Ant krėslų apdangalai. Oras sunkus kaip negyvenamuose namuose.

Vienintelis gyvas padaras, katinas, tupėjo baltomis plytelėmis išklijuotoje virtuvėje.

Sunerimęs inspektorius pažvelgė į Megrė. Jie skubiai užlipo į antrą aukštą ir laiptų aikštelėje pamatė trejas duris.

Komisaras atidarė duris į fasadinį kambarį.

Pro išdaužtą langą įsiveržęs vėjo gūsis pakėlė užuolaidą. Krėsle vyrai pamatė juokingą daiktą: ant ilgo šluotos koto galo buvo užvyniotas skuduras, kuris, išlindęs virš atlošo, iš lauko atrodė kaip galvos šešėlis.

Megrė net nenusišypsojo, atidarė duris į kitą kambarį ir uždegė šviesą. Kambarys buvo tuščias.

Paskutiniame aukšte, ant mansardos grindų, buvo sudėti obuoliai dviejų trijų centimetrų atstumu vienas nuo kito, po sijomis pakabintos pupelių ankščių girliandos. Greta - kambarys tarnaitei, tačiau jame niekas negyveno, stovėjo tik senas naktinis staliukas.

Jie nusileido žemyn. Megrė perėjo virtuvę ir išėjo į kiemą. Kiemas buvo į rytus nuo namo, ir už jo kilo neryškus tekančios saulės skritulys.

Sugirgždėjo kieme esančios nedidelės pašiūrės durys.

- Kas ten?.. - riktelėjo komisaras, nukreipdamas į jas revolverį.

Kažkas išgąstingai sušuko. Iš vidaus nebeprilaikomos durys atsidarė, ir pasirodė moteris. Šaukdama ji puolė ant kelių.

- Aš nieko nepadariau!.. Atleiskite!.. Aš... Aš...

Tai buvo ponia Mišonė, susivėlusiais plaukais, tinku ir kalkėmis išteptais drabužiais.

- Kur jūsų vyras?

- Aš nežinau!.. Prisiekiu, nieko nežinau!.. Ak, esu tokia nelaiminga!..

Ji pravirko. Jos didelis kūnas suglebo, susmuko. Veidas, patinęs nuo ašarų ir iškreiptas baimės, atrodė dešimčia metų senesnis nei paprastai.

- Tai ne aš!.. Aš nieko nedariau!.. Tas žmogus iš namo priešais...

- Koks žmogus?..

- Užsienietis... Aš nieko nežinau!.. Bet tai jis, galite būti tikras!.. Mano vyras nėra nusikaltėlis ar vagis... Jis visada garbingai gyveno... Tai jis!.. Su savo bjauria akimi! Nuo tos dienos, kai atsikėlė į kryžkelę, viskas susijaukė... Aš...

Vištidė buvo pilna vištų, kurios kapstė žemę, pribarstytą didelių kukurūzų grūdų. Ant palangės tupėjo katinas, ir jo akys blizgėjo prietemoje.

- Stokitės...

- Ką jūs man darysite?.. Kas šovė?..

Į ją žiūrėti buvo tikra kančia - penkiasdešimties metų moteris verkė kaip vaikas. Ji visai praskydo. Kai atsistojo, Megrė beveik nevalingai patapšnojo jai per petį, o ši puolė jam į glėbį, padėjo galvą ant krūtinės, įsikibo į švarko atlapus ir pradėjo vaitoti.

- Aš tik vargšė moteris!.. Aš visą gyvenimą dirbau!.. Prieš ištekėdama buvau kasininkė vienaame Monpeljė viešbutyje...

Megrė atsitraukė, bet negalėjo sustabdyti šios intymios aimanos.

- Verčiau būčiau ten likusi... Mane vertino... Pamenu, kai ištekėjau, šeimininkas - jis mane gerbė - sakė, kad aš gailėsiuos jo namų... Jis buvo teisus! Aš plušau kaip juodas jautis...

Ji vėl prapliupo rauda. Dabar jai sielvartą sukėlė katino žvilgsnis.

- Vargšas Mitsu!.. Ir tu čia niekam nereikalingas!.. O mano vištos, mano ūkis, mano namai!.. Klausykite, komisare, jei tas žmogus dabar pasirodytų, galėčiau jį užmušti!.. Aš jo nekenčiu nuo pat pirmos dienos, kai tik jis atvažiavo... Ypač tos jo juodos akies...

- Kur jūsų vyras?..

- Iš kur man žinoti?

- Jis išvažiavo vakar vakare, anksti, ar ne? Tuoj pat po mano apsilankymo!.. Jis ne didesnis ligonis už mane...

Ji nežinojo, ką atsakyti. Skubiai apsidairė, tarytum ieškodama atramos.

- Jam podagra, tai tiesa.

- Ar panelė Elzė buvo čia atėjusi?

- Niekada! - pasipiktinusi sušuko ji. - Aš nepageidauju, kad tokios mergšės lankytųsi mano namuose...

- O ponas Oskaras?..

- Jūs jį areštavote?

- Beveik!

- Jis tuo labiau nesirodė. Mano vyras niekada nebendrauja su ne mūsų aplinkos žmonėmis, neturinčiais jokio išsilavinimo... O! Jei klausytų moterų... Kaip manote, kas čia darosi?.. Aš vis girdžiu šūvius... Jei kas atsitiktų Mišonė, atrodo, mirčiau iš gėdos! Be to, aš jau per sena vėl pradėti dirbti...

- Grįžkite į namą...

- Ką ten daryti?

- Išgerkite ko nors šilto... Na, pamiegokite, jei galite...

- Miegoti?..

Nuo šio žodžio vėl prasidėjo sielgraužos priepuolis, naujas ašarų antplūdis, bet su šiuo ji jau turėjo susidoroti viena, nes abu vyrai išėjo.

Megrė grįžo į garažą ir pakėlė telefono ragelį.

- Alio! Arpažonas?.. Policija! Malonėkite pasakyti, kas šią naktį prašė sujungti šia linija?

Keletą minučių reikėjo palaukti. Pagaliau jam atsakė.

- Archyvo 27-45... Tai didelė aludė prie Sen Marteno vartų...

- Žinau... Ar dar ką jungėte su Trijų Našlių kryžkele?..

- Minutę... Iš garažo prašė sujungti su žandarmerija.

- Ačiū!

Kai Megrė priėjo prie inspektoriaus Granžano, stovinčio ant kelio, dulksnojo lietus. Dangus jau pabalo.

- Jums kas nors aišku, komisare?

- Maždaug...

- Ta moteris vaidina komediją, ar ne?

- Ji visiškai nuoširdi...

- Tačiau jos vyras...

- Jis - kas kita: garbingas žmogus, pakrypęs blogon pusėn, o gal tau labiau patinka - niekšas iš prigimties, tačiau apsimetęs garbingu žmogumi?.. Nieko nėra sudėtingiau!.. Graužiasi ištisomis valandomis, kol randa būdų niekšiškumui išlieti... Išgalvoja neįtikėtinų situacijų... Tobulai suvaidina kiekvieną vaidmenį... Taigi dabar lieka sužinoti, kas šįsyk nutarė imtis niekšo amato, jei taip galima pasakyti... Nežinoma, koks buvo būtent Mišonė vaidmuo šią naktį...

Megrė prisikimšo pypkę ir nuėjo prie Trijų Našlių namo vartų. Jį pasitiko agentas.

- Nieko nauja?

- Manau, kad nieko nerado... Parkas apsuptas, tačiau nesimatė jokio žmogaus.

Vyrai apėjo namą. Jo geltona spalva ir architektūrinės detalės jau ėmė ryškėti ryto šviesoje.

Didžioji svetainė buvo tokia pati kaip ir per pirmąjį Megrė apsilankymą; ant molberto kabėjo dideles tamsiai raudonas gėles vaizduojančio gobeleno eskizas. Nuo plokštelės, uždėtos ant patefono, krito du apvalūs atspindžiai. Gimstančios dienos šviesa skverbėsi į kambarį kaip nevaldomas garų srautas...

Girgždėjo tos pačios laiptų pakopos. Karlas Andersenas gulėjo savo kambaryje ir sunkiai dejavo, bet, pasirodžius komisarui, nutilo, suvaldė savo skausmą, tačiau ne nerimą, ir pralemeno:

- Kur Elzė?

- Savo kambaryje.

- Ak!..

Tai, matyt, jį nuramino. Jis dar kartą atsiduso, pasičiupinėjo petį ir suraukė kaktą.

- Manau, kad nuo to nemirsiu...

Sunkiausia buvo žiūrėti į jo stiklinę akį, kadangi ji neturėjo jokios išraiškos: liko skaidri, rami, plačiai atmerkta, tuo tarpu visi kiti veido raumenys judėjo.

- Norėčiau, kad ji manęs tokio nematytų... Manote, kad petys sugis?.. Ar iškvietė chirurgą?..

Išgąsčio kamuojamas jis, kaip ir ponia Mišonė, elgėsi tarytum vaikas. Jo žvilgsnis maldavo, prašė paguodos. Bet, matyt, Anderseną labiausiai domino jo fizinė būklė, pėdsakai, kuriuos įvykiai galėjo palikti jo išorėje.

Tačiau, priešingai negu ponia Mišonė, jis parodė nepaprastai tvirtą valią, sugebėjimą pakelti

skausmą. Megrė, kuris matė abu sužeidimus, tai deramai įvertino.

- Ar jūs pasakėte Elzei...

- Jūs nenorite jos matyti?

- Ne! Geriau nematyti... Bet pasakykite jai, kad aš čia, kad išgysiu, kad... kad esu sveiko proto, kad ji turi tikėti... Pakartokite tą žodį: tikėti!.. Tegul ji perskaito kelias Biblijos pastraipas... Pavyzdžiui, Jobo istoriją... Jums tai kelia šypseną, nes prancūzai neskaito Biblijos... Tikėti!.. " Ir aš visuomet pažinsiu saviškius." Taip sako Dievas... Dievas, kuris pažįsta saviškius. Pasakykite tai jai!.. Pasakykite tai jai!.. Ir dar: "Danguje labiau džiaugsis tie..." Ji supras... Pagaliau: "...Teisusis bandomas devynis kartus per dieną..."

Neįtikėtina. Sužeistasis, kamuojamas kūno kančių, paguldytas tarp dviejų policininkų, ramiai citavo Šventąjį Raštą.

- Tikėti!.. Pasakykite jai, prašau!.. Nėra kito kelio, tik teisumas...

Jis suraukė antakius. Jį nustebino ant inspektoriaus Granžano lūpų užklydusi šypsena. Per dantis jis pats sau iškošė:

- *Francoze!*

Prancūzai! Kitaip sakant, netikintys! Kitaip sakant, skeptikai, lengvabūdžiai, amžiais kritikuojantys, užkietėję girtuokliai!

Netekęs ryžto, Karlas nusisuko į sieną ir įsmeigė į ją savo vienintelę gyvą akį.

* * *

- Jūs jai pasakysite...

Tačiau kai Megrė ir jo palydovas atidarė Elzės kambario duris, viduje jos nepamatė.

Šiltas kaip oranžerijoje oras, tirštas cigarečių dūmų debesis. Ta svaigi moters aplinka, kuri vienodai sužeidžia, vienodai išveda iš proto ir koledžo mokinuką, ir subrendusį vyrą.

Bet kur jinai?.. Langas uždarytas... Pro jį Elzė išlipti negalėjo.

Paveikslas, slėpęs sienoje nišą su veronalio buteliuku, raktu ir revolveriu, kabėjo savo vietoje.

Megrė pastūmė jį į šalį. Revolverio nebuvo.

- Na, nežiūrėk taip į mane, po velnių!

Metęs šią frazę, Megrė nukreipė išvargusį žvilgsnį į inspektorių, kuris visa tai stebėjo išpūtęs akis.

Megrė taip sukando dantimis pypkės kandiklį, kad jis nulūžo, ir nukritusi galvutė nuriedėjo kilimu.

- Ar ji pabėgo?

- Tylėk!..

Jis buvo piktas, neteisingas. Nemaloniai nustebintas Granžanas nutilo ir stengėsi stovėti kuo ramiau.

Dar nebuvo visai išaušę. Tirštas pilkas rūkas niekaip nesisklaidė. Keliu pravažiavo kepėjo pikapas ir senas "Fordas", kurio ratai piešė zigzagus ant bitumo.

Staiga Megrė išbėgo į koridorių ir tekinas nusileido laiptais.

Tą akimirką, kai jis pasiekė svetainę, kurios du langai buvo plačiai atverti į parką, pasigirdo baisus riksmas, paskui - tarytum mirštančio gyvulio dejonė.

Šaukė moteris, dusdama, lyg kažkieno ranka būtų bandžiusi užgniaužti jai gerklę.

Garsas sklido arba iš labai toli, arba iš labai arti, tarytum iš po žemės.

Buvo taip baisu, kad atbėgo persigandęs sargybinis, stovėjęs prie vartų.

- Komisare!.. Jūs girdėjote?..

- Tylėk, nekurčias! - perpykęs suriaumojo Megrė.

Jis nespėjo baigti, kai pasigirdo šūvis, bet toks kurtinamas, kad niekas negalėjo pasakyti, kur šovė: kairėje ar dešinėje, parke ar namuose, miške ar ant kelio.

Po to ant laiptų nuaidėjo žingsniai. Sustingęs, uždėjęs ranką ant krūtinės, Karlas Andersenas lipo žemyn...

- Tai ji!.. - sušuko jis.

Andersenas duso. Jo stiklinė akis buvo sustingusi, tačiau kas žino, ką matė kita, sveikoji...

IX

Eile išrikiuoti žmonės

Kai nuaidėjo paskutiniai šūvio garsai, keletą sekundžių visi stovėjo sustingę. Laukė antrojo šūvio... Karlas Andersenas vis ėjo pirmyn ir jau pasiekė žvyru grįstą alėją.

Policininkas, ėjęs sargybą parke, staiga nubėgo prie daržo, kurio viduryje kyšojo iš žemės išlindę šulinio kraštai, o virš jų - skridinys. Vos pasilenkęs, jis atšoko atgal ir garsiai sušvilpė.

- Kaip nori, ar jėga, ar gudrumu, bet nuvesk jį! - sušuko Megrė seržantui Liuka, rodydamas į svirduliuojantį daną.

Visa tai įvyko pradedančios aušti dienos prieblandoje. Liuka davė ženklą vienam policininkui. Dviese jie priėjo prie sužeistojo, minutę pasikalbėjo. Kadangi Karlas nenorėjo nieko klausyti, pakėlė jį ant rankų ir nunešė, nors šis spardėsi ir kažką protestuodamas šaukė.

Einantį prie šulinio Megrė sustabdė policininko riksmas:

- Atsargiai!..

Iš tiesų pro šalį prašvilpė kulka, o šūvio garsas dar ilgai gaudė po žeme.

- Kas tai?..

- Mergina... Ir vyriškis... Jie grumiasi vienas su kitu.

Megrė atsargiai priėjo, tačiau nieko nematė.

- Paduok žibintuvėlį!

Neliko laiko įsižiūrėti, kas ten, nes kulka vos nesudaužė elektrinio žibintuvėlio.

Negiliame, bet plačiame ir be vandens šulinyje buvo Mišonė.

Taigi ten jie dviese grūmėsi. Iš visko sprendžiant, draudimo agentas griebė Elzę už gerklės norėdamas pasmaugti. Rankoje ji turėjo revolverį. Tačiau jis sugriebė už rankos ir privertė iššauti pro šalį.

- Ką darysime? - paklausė inspektorius.

Jis buvo pritrenktas. Kartais pasigirsdavo gargimas. Tai duso beviltiškai kovodama Elzė.

- Mišonė, išlįskite! - sušuko Megrė, stengdamasis atgauti savitvardą.

Tas nieko neatsakė, pasigirdo dar vienas šūvis, ir tada komisaras jau nebedvejojo. Šulinys buvo trijų metrų gylio. Staiga Megrė šoko į jį, nukrito nusikaltėliui tiesiai ant nugaros, prispausdamas ir vieną Elzės koją.

Kilo visiška sumaištis. Dar viena paleista kulka įdrėskė šulinio sieną ir nulėkė į dangų, tuo tarpu komisaras iš visų jėgų kumščiais daužė Mišonė galvą.

Po ketvirto smūgio draudimo agentas pažvelgė į jį sužeisto gyvulio akimis, susvyravo ir pamušta akimi bei išnarintu žandikauliu krito ant žemės.

Susiėmusi už gerklės Elzė bandė atsikvėpti.

Šulinyje tvyrojo parako ir dumblo kvapas, ir šios grumtynės vos vos prasiskverbusioje dienos šviesoje atrodė tragiškai.

Dar graudesnis buvo epilogas: visai suglebusį, virpantį Mišonė ištraukė pririštą ant virvės galo, o purviną, žaliomis samanomis apkibusia suknele Elzę komisaras iškėlė ant rankų.

Nei ji, nei jos priešininkas nebuvo praradę sąmonės. Sudaužyti, bjaurūs, jie atrodė kaip du klounai, parodijuojantys bokso rungtynes: jau suvirtę vienas ant kito, dar tebesigrumia tuščiai mosuodami rankomis.

Megrė pakėlė nuo žemės revolverį. Tai buvo tas pats ginklas, kurio trūko Elzės slėptuvėje. Jame dar buvo likusi viena kulka.

Suraukęs kaktą, nusiminęs dėl matyto spektaklio, Liuka grįžo į namą.

- Aš turėjau liepti surišti Anderseną ir paguldyti į lovą.

Sudrėkinta nosine policininkas šluostė merginai veidą. Seržantas klausinėjo:

- Pro kur tiedu išėjo?

Jis nespėjo baigti klausimo, kai pamatė Mišonė, kuris, nors ir neturėjo jėgų stovėti, vis dėlto iš pašėlimo perkreiptu veidu puolė Elzę. Niekas nespėjo jo sulaikyti. Pačiupęs už kojų, Megrė jį parvertė, nuriedėjo du metrus nuo jo ir sušuko:

- Komedija baigta!..

Draudimo agento veido išraiška tapo tokia komiška, kad buvo galima mirti iš juoko. Jis priminė piktą vaiką, kurį čiumpa po pažasčia, kad gerai įkrėstų, o jis vis spardosi, rėkia, verkia, stengiasi įkąsti nepripažindamas savo bejėgiškumo.

Taigi Mišonė verkė. Verkė ir rūstavo, net kumščiu grasino!

Elzė pagaliau atsistojo ir ranka nusišluostė kaktą.

- Aš jau pamaniau, kad viskas! - liūdnai šypsodamasi atsiduso ji. - Jis taip stipriai įniaužė...

Jos skruostas buvo žemėtas, plaukai purvini ir susivėlę. Ne ką švariau atrodė ir Megrė.

- Ką jūs veikėte šulinyje? - paklausė jis.

Elzė metė į jį skvarbų žvilgsnį. Jos šypsena dingo. Matėsi, kad ji kaipmat atgavo savitvardą.

- Atsakykite!..

- Aš... Mane jėga nutempė...

- Mišonė?

- Netiesa! - riaumojo šis.

- Tiesa... Jis norėjo mane pasmaugti... Turbūt jis išprotėjęs...

- Ji meluoja! Tai ji išprotėjusi! Tiksliau, ji...

- Ką - ji?..

- Aš nežinau! Ji... Ji - gyvatė, kurios galvą reikia sutraiškyti į akmenį.

Nepastebimai išaušo. Medžiuose giedojo paukščiai.

- Kodėl apsiginklavote revolveriu?

- Aš bijojau spąstų.

- Kokių spąstų?.. Minutę!.. Iš eilės... Ką tik sakėte, kad jus užpuolė ir nutempė į šulinį.

- Ji meluoja! - nervingai kartojo draudimo agentas.

- Parodykite man, - neatlyžo Megrė, - kokioje vietoje buvote užpulta...

Ji apsidairė ir parodė į prieangį.

- Ten? Ir jūs nerėkėte?..

- Aš negalėjau...

- Ir šis menkas, liesas žmogelis įstengė jus nunešti iki šulinio, kitaip sakant, nubėgti du šimtus metrų su penkiasdešimt penkiais kilogramais ant rankų?..

- Taip, tai tiesa.

- Ji meluoja!

- Liepkite jam nutilti! - pavargusiu balsu tarė Megrė. - Ar manote, kad jis beprotis?.. Ir ne nuo šiandien...

Reikėjo raminti Mišonė, kuris vėl puolė prie Elzės.

Sode susirinko žmonių būrelis: Megrė, Liuka, du inspektoriai, įsistebeilijęs į sutinusį Elzės veidą, ir pati Elzė, kuri kalbėdama bandė truputį apsitvarkyti.

Sunku pasakyti, kodėl ši scena nepanėšėjo nei į tragediją, nei į dramą. Visa tai atrodė nerimta.

Be jokios abejonės, ši neryški aušra padarė savo. O gal todėl, kad visi buvo pavargę, net išalkę, situacija atrodė tokia netikroviška?..

Galiausiai nustėrę, jie pamatė keliu neryžtingai besiartinančią storulę. Ji priėjo prie vartelių, pažiūrėjo pro jų viršų, paskui juos atidarė ir įsmeigusi akis į Mišonė sušuko:

- Emili!..

Tai buvo apsmukusi ir suglebusi ponia Mišonė. Ji išsitraukė nosinę ir prapliupo verkti.

- Vėl ta moteriškė!..

Ji atrodė kaip gera, stora didelės šeimos motina, sukrėsta baisių įvykių ir bandanti savo skausmą išlieti ašaromis.

Susidomėjęs Megrė stebėjo, kaip Elzė, nutaisiusi nekaltą veidą, žiūri tai į vieną, tai į kitą. Staiga jos gražus, labai taisyklingas veidas įsitempė, žvilgsnis paaštrėjo.

- Ką jūs ketinote daryti šulinyje? - paklau-

sė jis tokiu tonu, tarytum sakydamas vaikui: "Na, užteks! Jau gana tos komedijos".

Ji suprato. Lūpas iškreipė ironiška šypsena.

- Manau, kad mums abiem nebereikia vaidinti, - sutiko ji. - Tačiau aš noriu valgyti, gerti, man šalta, be to, norėčiau nusiprausti ir apsitvarkyti... Po to pažiūrėsime...

Tai jau nebebuvo vaidyba. Priešingai, atsirado visiškas aiškumas.

Ji stovėjo viena grupės viduryje, nesijautė sutrikusi, pašaipiu žvilgsniu pažvelgė į apsiašarojusią ponią Mišonė, į pasigailėjimo vertą poną Mišonė, paskui atsisuko į Megrė, ir jos akys tarytum kalbėjo: "Vargšai! Mes iš kito molio, ar ne?.. Tuoj pasikalbėsime, jūs laimėjote!.. Bet pripažinkite, aš šauniai suvaidinau savo vaidmenį!.."

Jokio pasibjaurėjimo, jokio varžymosi. Nė šešėlio maivymosi.

Tai buvo tikroji Elzė, pagaliau demaskuota, ir ji pati tuo mėgavosi.

- Eikite su manimi! - tarė Megrė. - O tu, Liuka, užsiimk kitais. Moteris tegul grįžta namo ir ten lieka...

* * *

- Įeikite, jūs manęs nevaržysite!..

Tas pats kambarys antrame aukšte su juoda lova, tuo pačiu kvapu ir slėptuve už akvarelės. Ta pati moteris.

- Ar Karlas bent gerai saugomas? - paklausė ji, smakru rodydama į kambarį, kuriame gulėjo sužeistasis. - Jis turėtų būti dar labiau įniršęs negu Mišonė... Galite rūkyti savo pypkę.

Ji įsipylė į dubenį vandens, ramiai nusivilko suknelę, tarsi tai būtų natūraliausias pasaulyje dalykas, ir liko su apatinuku nei drovėdamasi, nei provokuodama.

Megrė galvojo apie savo pirmąjį apsilankymą Trijų Našlių name, apie Elzę, nežemišką, tarytum lemtinga moteris iš filmo, apie tą neaiškią atmosferą, kurią jai pavyko aplink save sukurti.

Ar ji neatrodė išpaikinta mergaitė, kai kalbėjo apie savo tėvų pilį, apie aukles ir guvernantes, apie savo tėvo keistenybes?

Dabar atėjo galas! Vienas vienintelis gestas buvo iškalbingesnis negu visi žodžiai - tai, kaip ji nusivilko suknelę ir kaip dabar, rengdamasi praustis, žiūrėjo į veidrodį.

Ji buvo paprasta ir vulgari, protinga ir klastinga.

- Prisipažinkite, kad jūs klaidžiojote!

- Neilgai!..

Ji nusišluostė veidą kilpiniu rankšluosčiu.

- Jūs giriatės... Dar vakar, kai čia buvote ir aš jums surengiau spektaklį, jums perdžiūvo burna, suprakaitavo kakta... Dabar, žinoma, tai nieko nereiškia... Tačiau aš nesu bjauri...

Ji išsilenkė per liemenį ir su malonumu ėmė apžiūrinėti savo vos pridengtą kūną.

- Tarp mūsų kalbant, kokia šarka jums pačirškėjo? Ar aš padariau klaidą?

- Keletą klaidų...

- Kokių?

- Pavyzdžiui, per daug kalbėjote apie pilį ir parką... Kas iš tiesų gyvena pilyje, ją vadina namais arba valdomis...

Ji neatsakė ir dvejodama apžiūrėjo savo suknelę.

- Žinoma, jūs mane vešite į Paryžių!.. Ten bus fotografų! Ką jūs manote apie šią žalią suknelę?..

Ji prisidėjo ją iš priekio, kad pažiūrėtų, kaip tinka.

- Ne! Vis dėlto juoda man tinka labiau... Ar nepridegtumėte?

Ji juokėsi, nes Megrė, jai priėjus su cigarete, vis dėlto sutriko. Be abejonės, ji mokėjo kurti erotinę atmosferą.

- Na, na, susimildamas! Aš jau rengiuosi. Pasismaginom, ar ne?..

Net vulgarūs žodžiai jos lūpose dėl užsienietiško akcento įgavo ypatingą skambesį.

- Nuo kada jūs tapote Karlo Anderseno meilužė?

- Aš nesu jo meilužė. Aš - jo žmona.

Juodu pieštuku ji pasiryškino akių vokų kraštelius, paskui pasirausvino skruostus.

- Susituokėte Danijoje?

- Matote, kad jūs dar nieko nežinote!.. Nesitikėkite iš manęs kažin ko išpešti. Tai nebe žaidimas... Be to, jūs manęs ilgai nelaikysite. Areštavęs, kada siųsite antropometrijos tyrimams?

- Jus - iš karto.

- Tuo blogiau jums!.. Nes išaiškės, kad mano tikrasis vardas - Berta Krul ir kad daugiau kaip

prieš trejus metus Kopenhagos policija gavo orderį mane suimti... Danijos valdžia pareikalaus mane išduoti. Na štai! Aš jau pasirengusi. Dabar, jei leisite, nueisiu truputį užkąsti... Ar jums neatrodo, kad čia kaip kalėjime?..

Ji nuėjo prie lango ir jį atidarė. Paskui grįžo prie durų. Pro duris Megrė išėjo pirmas. Tada ji staiga jas uždarė, užstūmė skląstį, ir pasigirdo skubūs žingsniai lango link.

Jei Megrė būtų buvęs dešimčia kilogramų lengvesnis, be abejo, ji būtų pabėgusi. Tačiau jis nė akimirkos neuždelsė. Vos išgirdęs skląsčio kaukštelėjimą, visu svoriu užgulė duris.

Po pirmojo smūgio jos pasidavė, išlūžo ir skląstis, ir vyriai. Elzė sėdėjo apžergusi palangę. Ji nesiryžo šokti.

- Per vėlu! - tarė jis.

Ji atsigręžė. Jos krūtinė truputį kilnojosi, o ant kaktos blizgėjo prakaito lašeliai.

- Ir ko buvo vertos pastangos dailiai atrodyti! - ironiškai tarė ji, rodydama į suplėšytą suknelę.

- Ar duosite žodį nebeieškoti progos pabėgti?

- Ne!

- Tokiu atveju aš jus įspėju, kad pamatęs pirmą įtartiną judesį šausiu.

Ir nuo šiol jis neišleido revolverio iš rankų.

Eidama pro Karlo kambario duris, ji paklausė:

- Manote, kad jis pats šovė į save?.. Jis sužeistas dviem kulkomis, ar ne?..

Megrė ją stebėjo. Šią akimirką apie Elzę buvo galima susidaryti teisingą nuomonę. Jam net pasirodė, kad jos veide ir balse šmėkštelėjo pagieža atskiestas gailestis.

- Tai jo klaida! - užbaigė ji tarytum nuramindama sąžinę. - Kad tik virtuvėje būtų ko valgyti...

Megrė nuėjo paskui ją į virtuvę. Čia ji iškraustė sieninės spintas ir galiausiai rado langustų dėžutę.

- Gal atidarytumėte?.. Galite prieiti, aš pažadu tuo nepasinaudoti ir nebėgti.

Tarp jų tvyrojo keistas nuoširdumas, kurio Megrė negalėjo neįvertinti. Net kažkoks prielankumas, be jokių pašalinių minčių.

Elzė juokavo su šiuo storu geraširdžiu žmogumi, kuris ją nugalėjo ir kuris, ji sąžiningai prisipažino, stebino ją savo protu. O jis - jis mėgavosi, gal truputį per daug, tokiu neįtikėtinu jos įvairiapusiškumu.

- Na, valgykite greičiau!..

- Jau važiuojame?

- Nežinau.

- Tarp mūsų, ką jūs išsiaiškinote?

- Nesvarbu.

- Ar jūs vešitės ir tą pusprotį Mišonė? Jis taip pat mane labai išgąsdino... Ką tik šulinyje aš pagalvojau, kad persistengiau. Jo akys išsprogo... Mano kaklą jis gniaužė iš visų jėgų.

- Jūs buvote jo meilužė?

Ji gūžtelėjo pečiais - nejau tokioms merginoms kaip ji tai turėtų kokios nors reikšmės.

- O ponas Oskaras?.. - tęsė jis.

- Ką jis?..

- Taip pat meilužis?

- Pabandykite išsiaiškinti... Aš tiksliai žinau, kas manęs laukia. Man priklauso penkeri apsivalymo metai Danijoje už dalyvavimą ginkluotame apiplėšime... Ten aš ir gavau tą kulką.

Ji parodė į dešinę krūtį.

- O kitką tegul čionykščiai narplioja!

- Kur jūs susipažinote su Izaoku Goldbergu?

- Aš taip nežaidžiu...

- Vis tiek turėsite pasakyti.

- Labai įdomu, kaip jūs tikitės to pasiekti?

Ji atsakinėjo valgydama langustus be duonos, nes jos namuose nebebuvo. Svetainėje aidėjo policininko, saugančio krėsle susmukusį Mišonė, žingsniai.

Prie vartų vienu metu sustojo du automobiliai. Vartai buvo atverti. Automobiliai įvažiavo į parką, apsuko aplink namą ir sustojo ties priebučiu.

Pirmajame buvo inspektorius, du žandarai, taip pat ponas Oskaras ir jo žmona.

Antrasis automobilis - taksi iš Paryžiaus. Jame vienas inspektorius saugojo trečią personažą.

Ir ponas Oskaras, ir jo žmona buvo su antrankiais, bet ramūs, tik garažo savininko akys truputį paraudusios.

Megrė įleido Elzę į svetainę, o Mišonė dar kartą pabandė prie jos prieiti.

Įvedė suimtuosius. Ponas Oskaras laikėsi truputį įžūlokai, ramiai, tačiau pamatęs Elzę ir draudi-

mo agentą susiraukė. Kitas, itališko tipo žmogėnas, dėjosi drąsuoliu.

- Nedidelis šeimos susirinkimas!.. Vestuvės ar testamento skaitymas?..

Inspektorius paaiškino komisarui:

- Juos pagauti pavyko be nuostolių. Važiuodami per Etampą, mes įsisodinome du žandarus, kurie buvo iš anksto įspėti ir matė tą mašiną, nes ji nesustojo jiems stabdant. Likus penkiasdešimt kilometrų iki Orleano, bėgliams sprogo padanga. Jie sustojo viduryje kelio ir atstatė į mus savo revolverius. Garažo savininkas pirmasis apsigalvojo... Jei ne tai, būtų prasidėjęs mūšis pagal visas taisykles... Pradėjome artintis... Vis dėlto italas paleido dvi kulkas iš savo brauningo, bet nepataikė.

- Savo namuose kiekvienam siūlau pasivaišinti... Todėl leiskite jums pasakyti, kad aš ištroškęs... - įsikišo Oskaras.

Megrė nusiuntė į garažą atvesti surištojo mechaniko. Matei, kad jis nori suskaičiuoti savo laimikį.

- Visi prie sienos! - sukomandavo jis. - Mišonė, iš kitos pusės! Nebandykite artintis prie Elzės!

Draudimo agentas metė piktą žvilgsnį ir išdidžiai, nors ūsai buvo nusvirę, o akis pamušta, nuėjo į eilės galą. Šalia stovėjo mechanikas, kurio rankos tebebuvo surištos elektros laidu, greta - liesa ir nusikamavusi garažo savininko žmona, toliau - pats garažo savininkas; jis jautėsi nejaukiai, negalėdamas susikišti rankų į per plačių kelnių kišenes. Pagaliau - Elzė ir italas, kuris greičiausiai buvo

gaujos vadas; ant plaštakos matėsi ištatuiruota nuoga moteris.

Megrė apžiūrėjo juos vieną po kito, lėtai, su vos įžvelgiamu pasitenkinimu prisikimšo pypkę, nuėjo terasos link ir pro praviras stiklines duris garsiai tarė:

- Liuka, surašykite kiekvieno vardą, pavardę, profesiją ir namų adresą. Paskui pakvieskite mane!

Visi šeši stovėjo išrikiuoti eile. Rodydamas į Elzę, Liuka paklausė:

- Ar jai taip pat uždėti antrankius?

- Kodėl ne?

Su didžiausia panieka ji pareiškė:

- Tai niekšiška, komisare!..

Parkas buvo nutviekstas saulės. Čiulbėjo tūkstančiai paukščių. Toli, prie horizonto, ant nedidelės kaimo varpinės tarytum auksinis giedojo gaidys.

X

Gaujos vado beieškant

Megrė grįžo į svetainę. Pro dvejas atviras stiklines duris į vidų skverbėsi pavasario oras. Kareivines truputį primenančioje atmosferoje identifikavimo apklausa ėjo į pabaigą.

Sulaikytieji tebestovėjo išrikiuoti palei sieną, bet nebe tokia lygia eile. Be to, iš jų bent trys visai nenorėjo paklusti policijai: ponas Oskaras, jo mechanikas Žožo ir italas Gidas Feraris.

Ponas Oskaras diktavo seržantui Liuka:

- Profesija: mechanikas - garažo savininkas. Papildomos žinios: buvęs boksininkas profesionalas. Licencija išduota 1920 m. Pussunkio svorio kategorijos 1922 metų Paryžiaus čempionas.

Inspektorius atvedė dar du sulaikytuosius. Tai buvo garažo darbininkai, kurie, kaip ir kiekvieną rytą, atėjo pasiimti darbo. Juos pastatė prie sienos kartu su kitais. Vienas iš jų, gorilos veidu, pratisu balsu paklausė:

- Na? Prisidirbo?

Visi sušneko vienu metu, tarsi mokiniai, mokytojui išėjus iš klasės, ėmė kumščiuotis alkūnėmis, krėsti juokus.

Tik Mišonė išliko vertas pasigailėjimo, susigūžė ir piktai įsistebeilijo į grindis.

Elzė žiūrėjo į Megrė kaip į bendrininką. Juk jie puikiausiai suprato vienas kitą. Kai Oskaras su-

rizikavo pasakyti kažkokį kalambūrą, ji nežymiai šyptelėjo komisarui. Pati jautėsi esanti kitos kastos!

- Dabar šiek tiek tylos! - garsiai tarė Megrė.

Tuo pat metu prie terasos sustojo nedidukas automobilis. Iš jo išlipo elegantiškai apsirengęs orios išvaizdos žmogus su odiniu chirurgo lagaminėliu rankoje. Jis skubiai užkopė laipteliais ir staiga atsidūrė neįprastoje aplinkoje - nustebęs žiūrėjo į išrikiuotus žmones.

- Kur sužeistasis?

- Liuka, gal tu pasirūpink?..

Tai buvo žymus Paryžiaus chirurgas, kurį iškvietė pas Karlą Anderseną. Susirūpinęs jis nuėjo paskui seržantą.

- Matei, koks daktaro snukis?

Tik Elzė suraukė antakius. Jos mėlynos akys apsiblausė.

- Aš prašau tylos! - įsakmiai tarė Megrė. - Vėliau galėsite taukšti... Atrodo, pamiršote, kad vienas iš jūsų gali netekti galvos...

Ir jo žvilgsnis pamažu nuslinko įtariamųjų veidais. Įspėjimas buvo suprastas.

Skaisčiai švietė saulė, oras kvepėjo pavasariu. Parke tebečirškė paukščiai ir medžių šakų šešėliai virpėjo ant žvyruoto alėjos takelio.

Tačiau svetainėje džiūvo lūpos, o žvilgsniuose pasitikėjimo liko vis mažiau.

Iš nuostabos pritrenktas Mišonė sunkiai atsiduso ir visai sumišęs pakėlė galvą.

- Matau, kad jūs supratote! - tęsė Megrė lėtai vaikščiodamas po kambarį, susidėjęs rankas už nugaros. - Pabandysime sutaupyti laiko... Jei

mums nepavyks to pasiekti čia, seansą pratęsime Orfevrų krantinėje... Jūs suprantate, apie kokią vietą aš kalbu?.. Gerai! Pirmasis nusikaltimas: Izaokas Goldbergas nušautas iš labai arti... Kas atvedė Goldbergą į Trijų Našlių kryžkelę?..

Jis nutilo, piktai nužvelgė visus, tuo tarpu virš galvų kaukšėjo chirurgo žingsniai.

- Aš laukiu!.. Kartoju, seansas bus pratęstas Kriminalinėje policijoje... Ten jus iščiupinės po vieną... Goldbergas buvo Antverpene. Jis turėjo maždaug dviejų milijonų vertės deimantų, kuriuos reikėjo "išplauti"... Kas sukurstė šią aferą?

- Aš, - tarė Elzė. - Su Goldbergu susipažinau Kopenhagoje. Žinojau, kad jis yra vogtų brangenybių specialistas. Kai išgirdau apie apiplėšimą Londone ir kai laikraščiai ėmė rašyti, kad deimantai gali būti Antverpene, pagalvojau apie Goldbergą. Visa tai papasakojau Oskarui...

- Prasideda! - suriaumojo šis.

- Kas parašė laišką Goldbergui?

- Ji...

- Eime toliau. Jis atvyksta naktį... Kas tuo metu yra garaže? Tiksliau, kam pavesta nužudyti?..

Tyla. Ant laiptų pasigirdo Liuka žingsniai. Seržantas kreipėsi į inspektorių:

- Važiuok į Arpažoną ir surask kokį nors gydytoją profesoriui asistuoti. Pasakyk, kad reikia kamparo aliejaus... Supratai?

Liuka grįžo atgal, o Megrė suraukęs antakius žiūrėjo į visą šutvę.

- Grįžkime į praeitį... Manau, kad taip bus paprasčiau. Nuo kada tapai vogtų daiktų supirkinėtoju?

Jis įsmeigė žvilgsnį į Oskarą, kurį, atrodė, šis klausimas žeidė mažiau negu prieš tai pateikti.

- Na štai! Jūs pats pripažinote, kad aš esu tik vogtų daiktų supirkinėtojas... Taigi!

Jis buvo velniškas komediantas. Tarpais pažvelgdamas į kaimynus, nėrėsi iš kailio, kad sukeltų šypseną.

- Mano žmona ir aš esame beveik garbingi žmonės. Taigi! Ar ne taip, brangute?.. Visai suprantama... Aš buvau boksininkas. 1925 metais praradau vardą, ir man tegalėjo pasiūlyti boksuotis aikštėje per muges... To man buvo per mažai! Žiūrovų tai būdavo, tai nebūdavo... Ten susitikau su vienu tipu. Po dvejų metų jis buvo suimtas, bet tuo metu sukčiaudamas užkaldavo pinigų į valias... Aš taip pat norėjau pabandyti. Kadangi jaunystėje buvau mechanikas, ieškojau garažo. Kilo mintis tyliai parduoti man paliktus taisyti automobilius, padangas, detales ir užrakinus garažą parodyti kulnis. Galėjau susirinkti apie keturis šimtus tūkstančių! Tiktai aš per vėlai susigriebiau. Urmo parduotuvės tikrino pertikrino prieš išduodamos prekes kreditan... Tada man atvežė perdažyti vieną vogtą mašinėlę. Su tuo vaikinu buvau kažkada susipažinęs bistro, Bastilijos aikštėje... Neįsivaizduojate, kaip tai paprasta! Greitai Paryžiuje apie mane sužinojo... Buvau įsitaisęs geroje vietoje, tai yra nebuvo jokių kaimynų... Atvažiavo dešimt klientų... Paskui atvažiavo viena, kurią aš ir dabar matau, apsikrovusi sidabru, pavogtu iš vienos vilos Buživalio apylinkėse. Visa tai buvo paslėpta. Užmezgiau ryšius su Etampo, Orleano ir dar tolimesniais prekiautojais. Tai tapo įpročiu. Kai įsitrauki...

Atsisukęs į mechaniką, paklausė:

- Jis atrado padangą?

- Kad tave kur kipšas nujotų... - teiškvėpė šis.

- Atrodai nuostabiai su tais elektros laidais! Rodos, tik ir lauki, kad tau prijungtų srovę ir sužibėtum kaip toršeras!..

- Izaokas Goldbergas atvažiavo savo automobiliu "Minerva".. - įsiterpė Megrė. - Jo laukė ne tam, kad pirktų deimantus, nors ir menka kaina, bet kad juos pavogtų... O norint pavogti, reikia, kad šeimininkas "atšaltų"... Taigi garaže arba name už jo buvo žmonių...

Mirtina tyla! Visų nervai įsitempė kaip styga! Megrė vėl nužvelgė kiekvieną ir ant italo kaktos pamatė du prakaito lašus.

- Tu žudikas, ar ne?

- Ne! Tai... tai...

- Tai - kas?

- Tai jie... Tai...

- Jis meluoja! - suriaumojo Oskaras.

- Kam buvo pavesta nužudyti?

Tada garažo savininkas niekinamai ištarė:

- Tipui, kuris guli viršuje, aišku!

- Pakartok!

- Tipui, kuris guli viršuje, aišku!

Tačiau balsas nebeskambėjo taip įtikinamai.

- Prieik! - Megrė parodė į Elzę.

Jis panėšėjo į nesuderinto orkestro dirigentą, puikiai žinantį, kad visai skirtingi instrumentai harmoningai neskambės.

- Tu gimei Kopenhagoje?

- Jei jūs mane tujinsite, pamanys, kad kartu miegojome.

- Atsakyk!

- Hamburge!

- Ką veikė tavo tėvas?

- Buvo dokininkas...

- Ar jis dar gyvas?

Ji sudrebėjo nuo galvos iki kojų. Apsiblaususiu ir išdidžiu žvilgsniu pažvelgė į savo bendrus.

- Jam buvo nukirsta galva Diuseldorfe...

- O motina?

- Ji nusigėrė...

- Ką tu veikei Kopenhagoje?

- Buvau vieno jūrininko meilužė... Hanso! Geras vaikėzas. Pažinojau jį dar Hamburge, ir jis mane atsivežė. Buvo vienos gaujos narys. Kartą jie nutarė apiplėšti banką. Viskas buvo numatyta... Galėjo per naktį paimti kelis milijonus... Aš stovėjau sargyboje... Tačiau kažkas išdavė, nes tuo metu, kai į vidų suėję vyrukai ėmėsi seifų, mus apsupo policija... Buvo naktis... Tamsu nors į akį durk... Kažkas šaudė, rėkė, vijosi... Man kliudė krūtinę, ir aš leidausi bėgti... Du policininkai mane sučiupo, vienam aš įkandau... Kitam spyriau į pilvą ir ištrūkau... Tačiau jie tebesivijo... Tada aš pamačiau mūrinę parko tvorą... Užlipau ant jos ir stačiai nukritau į kitą pusę. Kai atsipeikėjau, šalia manęs stovėjo aukštas, labai prabangiai apsirengęs jaunas vyriškis, matyt, iš aukštuomenės, ir žiūrėjo kupinu nuostabos ir pasigailėjimo žvilgsniu...

- Andersenas?

- Tai netikras jo vardas... Jis jums pasakys,

kai reikės... Labai žinomas vardas... Jis iš tų, kuriuos priima dvare, kurie pusę metų gyvena pačioje gražiausioje Danijos pilyje, o kitą pusę - didžiuliame name su sodu, ne ką mažesniu už miesto kvartalą.

Įėjo inspektorius, lydimas nedidelio, į apopleksiją linkusio žmogaus. Tai buvo gydytojas, kurio reikėjo chirurgui. Pamatęs tą keistą rikiuotę su antrankiais, jis krūptelėjo. Gydytoją nulydėjo į antrą aukštą.

- Toliau...

Oskaras šaipėsi. Elzė metė į jį nedraugišką, kone piktą žvilgsnį.

- Jie nesugeba suprasti... - sumurmėjo Elzė. - Karlas mane paslėpė tėvų namuose ir pats slaugė pasikvietęs į pagalbą draugą - medicinos studentą. Jis jau buvo praradęs akį aviakatastrofoje ir nešiojo juodą monoklį. Manau, tarėsi esąs beviltiškai sudarkytas... Buvo įsitikinęs, kad nė viena moteris negalės jo pamilti, kad jis taps pasibjaurėjimo objektu, kai reikės išsiimti juodąjį stiklą, parodyti prisiūtą voką ir stiklinę akį...

- Jis tave mylėjo?

- Ne visai taip... Pradžioje aš nesupratau... O tie, - ji parodė į savo bendrus, - niekada nesupras... Jis iš protestantų šeimos... Pirmoji Karlo mintis buvo, kaip jis pats sakė, išgelbėti vieną sielą... Jis man daug pasakodavo, skaitydavo ištisus Biblijos skyrius... Kartu jis baiminosi tėvų... Vieną dieną, kai jau buvau beveik išgijusi, jis staiga pabučiavo mane į lūpas ir pabėgo... Ištisą savaitę nesirodė... Tiksliau, pro langą tarnaitės kambarėlio, kur buvau paslėpta, matydavau, kaip jis, nuleidęs galvą,

susinervinęs ištisas valandas vaikštinėdavo po sodą.

Oskaras iš džiaugsmo stačiai plojo per šlaunis.

- Pila kaip iš rašto! - sušuko jis. - Varyk toliau, meilute!

- Tai viskas. Grįžęs jis pasakė, kad norėtų mane vesti, kad jis to negali padaryti savo šalyje, kad mes išvyksime į užsienį... Jis aiškino, kad pagaliau suprato gyvenimą, kad nuo šiol sieks tikslo, užuot nenaudingai egzistavęs... Ir viskas, taip!.. Pasakyta - padaryta! Mes susituokėm Olandijoje Andersenų vardu. Mane tai linksmino. . Man net atrodo, kad ir aš įsitraukiau... Jis pasakodavo apie nepaprastus dalykus... Liepė gerai rengtis, mokė, kaip elgtis prie stalo, taisė kalbą... Mes lankėme muziejus...

- Klausyk, vištyte! - metė savo žmonai garažo savininkas. - Kai pergyvensime sunkius laikus, ir mes nueisime į muziejų, gerai?.. Susikibę už rankučių vaikščiosime grožėdamiesi Džokonda.

- Mes apsigyvenome čia, - toliau ramiai tęsė Elzė, - nes Karlas visą laiką bijojo sutikti ką nors iš mano buvusių bendrų. Pragyvenimui jis turėjo užsidirbti pats, nes atsisakė tėvų paramos... Kad geriau sumėtytų pėdas, visiems pristatydavo mane kaip seserį... Tačiau vis tiek nerimavo... Kaskart, išgirdęs skambutį prie vartų, jis pašokdavo. Sužinojome, kad Hansui pavyko pabėgti, tačiau niekas nežinojo, kur jis slapstosi. Karlas mane myli, tikrai myli...

- Ir vis dėlto... - susimąstęs tarė Megrė.

Tada ji agresyviai pridūrė:

- Norėčiau, kad jūs atsidurtumėt mano vietoje!.. Amžina vienatvė... Ir nieko kito, tik pokalbiai apie grožį, gėrį, apie sielos išganymą, apie artėjimą prie Dievo, apie žmogaus paskirtį... O kur dar elgesio pamokos!.. Kai jis išvažiuodavo, mane užrakindavo aiškindamas, kad nori apsaugoti nuo pagundų... Iš tikrųjų jis buvo pavydus kaip tigras... Be to, ir aistringas...

- Ir po to tegu niekas nebando sakyti, kad aš neįžvalgus! - pasišaipė Oskaras.

- Ką tai reiškia? - paklausė Megrė.

- Savaime suprantama, aš jį perkandau!.. Aš visada jaučiau, kad jie vaidina komediją... Vienu metu net suabejojau, gal ir pats danas iš tos kompanijos... Bet juo aš nepasitikėjau ir buvau linkęs suktis apie vištytę. Apie tave čia nekalbama, brangute!.. Juk žinai, kad galiausiai aš vis tiek pas tave grįžtu... Supranti, biznis!.. Aš slankiodavau apie lūšną, kai vienakio ten nebūdavo... Vieną dieną užkalbinau ją pro langą, nes ta kekšė buvo užrakinta... Ji pamatė, kur įsivėlusi... Aš jai įmečiau vaško ritulėlį, kad padarytų kambario spynos atspaudą... Po mėnesio susitikome parko gilumoje ir aptarėme reikalus... Ne kažin kokie tie reikalai... Jai jau buvo nusibodęs jos aristokratas... Jos širdis traukė į įprastą aplinką, ar ne!

- Ir nuo tada, - lėtai tarė Megrė, - jūs, Elze, įpratote kas vakarą dėti veronalio Karlui Andersenui į sriubą?

- Taip...

- O pati išeidavote pas Oskarą?

Garažo savininko žmona, raudonomis nuo ašarų akimis, nutraukė raudą:

- Jie man melavo, komisare!.. Pradžioje mano vyras aiškino, kad ji tik draugė, kad tai geras darbas - padėti jai išlįsti iš tos skylės... Paskui vieną naktį jis mus abi išsivežė į Paryžių... Su draugais iškėlė puotą... Aš nemačiau nieko bloga, kol pati neužklupau...

- Na ir kas? Vyras juk ne vienuolis... Ji, vargšelė, kankinosi.

Elzė tylėjo. Jos sutrikęs žvilgsnis bylojo, kad ji nekaip jaučiasi.

Staiga laiptais nusileido Liuka.

- Ar namuose yra stipraus alkoholio?

- O kam?

- Instrumentams dezinfekuoti.

Elzė nuskubėjo į virtuvę, ėmė purtyti butelius.

- Štai! - tarė ji pagaliau. - Ar jį išgelbės?.. Ar jis labai kenčia?..

- Bjaurybė!.. - sumurmėjo Mišonė, kuris buvo leisgyvis nuo pat pokalbio pradžios.

Megrė pažvelgė jam į akis ir kreipėsi į garažo savininką.

- O šis?

- Jūs dar nesupratote?..

- Apytikriai... Kryžkelėje yra trys namai... Ištisomis naktimis keistas judėjimas... Sunkvežimiai, nuvežę daržoves, iš Paryžiaus grįžta tušti ir atgabena vogtų prekių... Dėl Trijų Našlių namo nebuvo ko jaudintis, bet liko vila...

- Be to, trūko solidaus žmogaus, galinčio parduoti kokį daikčiuką provincijoje.

- Ar Elzė apsiėmė įtraukti į darbą Mišonė?

- Gražiai mergaitei tai nesunkus darbas! Jį

suvystė lengvai. Vieną naktį ji atvedė Mišonė - štai taip jis buvo priimtas į kompaniją! Kartą jį nuvežėme į Paryžių, į vieną iš didžiausių puotų, o jo žmona manė, kad jis lanko klientus... Buvo paruoštas!.. Netrukus gavo ir prekių... Juokingiausia, kad Mišonė įsimylėjo ir pasidarė pavydus kaip mokinukas. Na ir šeimynėlė!.. Su jo inkasatoriaus snukiu...

Viršuje prasidėjo triukšmas, ir Megrė pamatė, kad Elzė išbalo ir nuo šiol nebesidomėjo pokalbiu, o ištempusi ausis klausėsi.

Suskambo chirurgo balsas:

- Laikykite jį!

Ant balto alėjos žvyro šokinėjo du žvirbliai.

Papsėdamas pypkę, Megrė vėl kreipėsi į savo kalinius.

- Beliko išsiaiškinti, kas nužudė... Tylos!

- Aš nerizikuočiau...

Komisaras šiurkščiai nutildė garažo savininką.

- Iš laikraščių Elzė sužino, kad Londone pavogtų brangenybių vertė - du milijonai ir kad jas greičiausiai turi Izaokas Goldbergas, kurį ji pažinojo dar tada, kai buvo Kopenhagos gaujoje... Ji jam parašo ir paskiria pasimatymą garaže, siūlydama nupirkti deimantus gera kaina. Goldbergas ją prisimena ir nieko neįtardamas atvažiuoja savo mašina... Šampaną geria namuose. Sukviečiamos visos pajėgos, kitaip sakant, jūs visi esate ten... Laukia sunkiausias darbas - nužudžius atsikratyti lavonu... Mišonė turėjo nervintis, nes jis pirmą kartą susiduria su drama... Tačiau, be abejo, jam pilama gerti daugiau negu kitiems... Oskaras greičiausiai yra tos nuomonės, kad lavoną reikia kuo toliau įmesti

į griovį. Būtent Elzė sugalvoja puikų dalyką... Tylos! Jai nusibodo būti uždarytai dienomis ir slapstytis naktimis... Jai nusibodo pokalbiai apie dorą, gėrį ir grožį! Jai pagaliau nusibodo tas kuklus gyvenimas skaičiuojant kiekvieną sū. Ji nekenčia Karlo Anderseno, tačiau žino, kad jis ją taip myli, kad greičiau sutiks nužudyti negu prarasti. Ji geria... Ji giriasi!... Jos galvoje - svaiginanti idėja... Šį nusikaltimą suversti Karlui!.. Karlui, kuris nieko neįtaria - tokia akla jo meilė... Ar ne taip, Elze?..

Pirmą kartą ji atsisuko.

- Perdažyta "Minerva" bus nuvaryta toli nuo šių kraštų, parduota arba paslėpta... Visus įtarimus reikia nukreipti nuo trijų kaltininkų... Ypač bijo Mišonė... Tada nutaria pasinaudoti jo mašina - tai geriausias būdas, kad jie išliktų švarūs... Jis pirmasis turės pakelti triukšmą dėl savo dingusios šešiacilindrės... Tačiau taip pat reikia, kad policija lavono ieškotų pas Karlą... Ir štai kyla mintis sukeisti mašinas... Lavonas pasodinamas prie šešiacilindrės vairo. Migdomųjų prigirdytas Andersenas giliai miega, kaip ir kiekvieną naktį. Mašiną nuvaro į jo garažą, o jo mažytę 5 CV - į Mišonė pašiūrę. Policija nesusigaudys!.. Tuo geriau!.. Šiuose kraštuose atsiskyrėlį Karlą Anderseną visi laiko truputį kuoktelėjusiu... Kaimiečius gąsdina jo juodas monoklis... Jį apkaltins!.. Visa, kuo šis įvykis keistas ir taip dera prie jo įvaizdžio!.. Be to, gal kalėjime jis nusižudys, kad išvengtų skandalo, galinčio apjuodinti jo šeimą, jei išaiškės tikrasis jo vardas?..

Pro atviras svetainės duris įėjo mažasis gydytojas iš Arpažono.

- Reikia žmogaus... Palaikyti... Jo nepavyko užmigdyti...

Gydytojas buvo susijaudinęs ir išraudęs. Sode sargybą ėjo dar vienas inspektorius.

- Ateikite!... - sušuko jam Megrė.

Tą pačią akimirką jis gavo netikėtą smūgį į krūtinę.

XI

Elzė

Tai buvo Elzė. Raudodama, mykčiodama graudžiu balsu, ji puolė Megrė:

- Aš nenoriu, kad jis mirtų! Na, sakykite!.. Aš... Tai baisu...

Scena atrodė tokia jaudinanti, Elzė buvo tokia nuoširdi, kad palei sieną išrikiuoti žmonės nusikaltėlių fizionomijomis nebemėtė juokelių, net nebesišypsojo.

- Leiskite man užlipti pas jį!.. Maldauju... jūs nesuprantate...

- Na, ne! - Megrė ją atstūrnė. Ji krito ant tamsios sofos, tos pačios, kur pirmą kartą ją pamatė - paslaptingą, apsivilkusią juodo aksomo suknele su apykakle iki smakro.

- Aš baigiu!.. Mišonė savo vaidmenį suvaidino nuostabiai. Jam pasisekė, nes vaizdavo menką juokingą miestelėną, kuris šiurpioje dramoje galvoja tik apie savo šešiacilindrę... Toks iš tikrųjų jis ir yra. Tyrimas prasideda... Karlas Andersenas sulaikytas. Tik per atsitiktinumą Andersenas nenusižudo, jis net paleidžiamas. Nė akimirką neįtaria savo žmonos. Jis niekada jos neįtars. Jis ją gintų, net jei kaltė būtų akivaizdi. Bet štai ponia Goldberg praneša, kad atvyksta. Ji turbūt žino, kas įtraukė jos vyrą į šiuos spąstus, ir gali pasakyti... Tas pats žmogus, kuris nužudė juvelyrą, nutykojo ir ją...

Iki šiol Megrė įdėmiai žiūrėjo kiekvienam į veidą, kalbėjo greitai, tarytum skubėdamas baigti.

- Nusikaltėlis apsiavė Karlo batais, kuriuos čia radom apkibusius purvu... Būtinai reikia, kad daną pripažintu kaltu, priešingu atveju tikrieji nusikaltėliai netrukus būtų demaskuoti... Niekšybė triumfuoja... Andersenui reikia važiuoti į Paryžių, nes jis nebeturi pinigų. Tas pats žmogus, kuris įvykdė du pirmus nusikaltimus, tykoja jo ant kelio, suvaidina policininką, sėdasi į automobilį šalia jo... Tai ne Elzė sugalvojo... Manau, kad Oskaras... Gal jis prikalbina Anderseną važiuoti akistatai prie sienos į kokį nors Prancūzijos šiaurės miestelį?.. Jį priverčia kirsti Paryžių... Kompjeno kelias eina per tankų mišką... Nusikaltėlis šauna į Karlą tik vieną kartą... Matyt, išgirsta iš paskos važiuojant mašiną... Jis skuba... Išmeta kūną į griovį... Vėliau pasirūpins, kaip jį geriau paslėpti. Dabar jam reikia kuo greičiau visus įtarimus suversti Andersenui. Taip ir padaro! Anderseno mašiną palieka per kelis šimtus metrų nuo Belgijos sienos... Policijos išvada aiški: "Jis perėjo sieną, vadinasi, jis kaltas." Nusikaltėlis grįžta kita mašina, tačiau aukos griovyje neberanda... Iš pėdsakų įtaria, kad danas liko gyvas... Žmogus, turėjęs nužudyti, iš Paryžiaus skambina telefonu Oskarui... Jis nenori nieko girdėti apie grįžimą į kryžkelę, knibždėte knibždančią faraonų... Karlo meilė savo žmonai - kaip pasakoje... Jei jis gyvas - tai grįš, jei grįš - viską papasakos... Anderseną reikia pribaigti... Oskaras karščiuojasi, tačiau pats imtis nenori... Ar neatėjo laikas pasitelkti Mišonė? Mišonė prisiekinėjo meilę Elzei, gal jam lemta

šokti paskutinį šuolį? Viskas rūpestingai suplanuota. Oskaras su žmona išvyksta į Paryžių, pabrėžtinai nurodydami savo buvimo vietas... Ponas Mišonė mane pasikviečia į namus ir gerdamas lašelius demonstruoja, kad negali pasikelti iš krėslo... Be abejo, jis prisiskaitęs kriminalinių romanų ir šiam reikalui pasitelkia visą savo, kaip draudimo agento, suktumą... Vos tik man išėjus, jis guldo į krėslą šluotkotį, o ant galo užmauna skudurų gniužulą... Dekoracijos paruoštos. Iš išorės viskas atrodo labai tikroviškai, o prigąsdinta ponia Mišonė sutinka vaidinti šioje komedijoje: už užuolaidų apsimest slauganti ligonį... Ji žino, kad į jų reikalus yra įsivėlusi moteris. Ji pavydi... Tačiau vis tiek nori išsaugoti vyrą, nes tikisi, kad jis pas ją grįš... Ji neklysta... Mišonė pajunta, kad juo pasinaudota. Jis jau nebežino, ar myli Elzę, ar jos nekenčia, tačiau suvokia, kad Elzė turi mirti. Jis pažįsta jos namą, parką, visus įėjimus... Žino, kad Elzė įpratusi kas vakarą gerti alų... Virtuvėje įpila nuodų į alaus butelį ir sode laukia Karlo... Jis šauna... Kelio atgal nėra... Visur policininkai... Štai tada jis ir pasislepia jau seniai išdžiūvusiame šulinyje.

Megrė trumpai atsipučia ir varo toliau.

- Praeina kelios valandos... Tuo tarpu ponia Mišonė turi atlikti savo darbą. Ji gavo nurodymą: jei apie garažą vyktų kas nors nenormalaus, bematant skambinti į Paryžių, į Sen Marteno gatvės aludę. Taigi aš esu garaže... Ji matė. kai aš įėjau... Aš šaunu iš revolverio... Užgesinta lempa perspėjo bendrininkus nestabdyti automobilių. Telefono skambučio įspėtas Oskaras, jo žmona ir Gidas, kuris prie jų prisidėjo Paryžiuje, šoka į mašiną, kaip

viesulas pralekia pro garažą bandydami vienu šūviu mane sunaikinti, nes tik aš vienas šį tą žinau... Jie važiuoja Etampo ir Orleano keliu. Kodėl? Galėtų važiuoti kitu keliu, kita kryptimi?.. Kadangi kaip tik tuo keliu važiuoja sunkvežimis, kurio vairuotojui mechanikas davė atsarginį ratą... *O tame rate - deimantai!*.. Reikia pavyti sunkvežimį ir tik tada, prisikimšus kišenes, kirsti sieną... Ar tai viskas?.. Aš jūsų nieko neklausiu!.. Tylos! Mišonė tupi šulinyje... Elzė, kuri pažįsta parką, įsitikinusi, kad būtent ten jis pasislėpė... Ji žino, kad jis bandė ją nužudyti... Ji neturi jokių iliuzijų dėl to žmogėno... Suimtas jis viską išplepėtų. Tada ji įsikalė į galvą, kad su juo reikia susidoroti... Gal ji ką ne taip padarė? Štai ji jau šulinyje... Rankoje laiko revolverį... Tačiau jis griebia jai už gerklės... Kita ranka spaudžia jos riešą, kad sugniaužtas kumštis paleistų ginklą. Tamsoje vyksta grumtynės... Revolveris iššauna... Nejučiomis Elzė sušunka, nes bijo mirti...

Megrė paėmė rusenantį nuodėgulį, jį apvalė ir užsidegė pypkę, kuri bekalbant buvo užgesusi.

- Ką jūs į tai pasakysite, Oskarai? - paklausė jis.

Šis susiraukė.

- Aš nesutinku... Nieko nesakau... Be to, aš esu tik vogtų daiktų supirkinėtojas...

- Neteisybė! - suspiegė jo kaimynas Gidas Feraris.

- Labai gerai!.. Aš to ir laukiau, mažiuk... Nes būtent tu šovei!.. Tris kartus! Pirmą kartą - į Goldbergą, paskui - į jo žmoną, galiausiai - į Karlą mašinoje... Na, taip!... Tu juk profesionalus žudikas...

- Nesąmonė!

- Tyliau...

- Nesąmonė!.. Nesąmonė!.. Aš nenoriu...

- Tu gini savo galvą, bet Karlas Andersenas tuoj tave atpažins. Ir kiti tave nugramzdins... Jie rizikuoja tik katorga!..

Tada Gidas išsitiesė ir perpykęs dūrė pirštu į Oskarą...

- Jis komandavo!

- Ak, tu kipše!..

Megrė nespėjo įsikišti. Garažo savininkas pakėlė antrankiais surakintas rankas, trenkė italui per galvą ir suriaumojo:

- Niekše!.. Tu man sumokėsi...

Jie abu prarado pusiausvyrą, griuvo ir susikibę ėmė raitytis ant žemės.

Būtent tą akimirką nusileido žemyn chirurgas. Jis buvo apsimovęs pirštines ir užsidėjęs šviesiai pilką skrybėlę.

- Atsiprašau, man sakė, kad čia yra komisaras.

- Tai aš.

- Norėčiau pakalbėti apie sužeistąjį... Manau, kad jis išgelbėtas, tik jam reikia visiškos ramybės... Aš pasiūlyčiau savo kliniką, tačiau, matyt, tai neįmanoma... Maždaug po pusvalandžio jis atgaus sąmonę, ir pageidautina, kad...

Kažkas sustaugė. Tai italas įkando garažo savininkui į nosį, o šio žmona pribėgo prie komisaro.

- Greitai!.. Žiūrėkite!..

Kojos spyriu Megrė juos išskyrė, o chirurgas iš pasišlykštėjimo perkreiptu veidu sėdo į mašiną ir užvedė variklį.

Mišonė tyliai verkė savo kampe net nežiūrėdamas, kas vyksta aplink jį.

Inspektorius Granžanas pranešė:

- Salotinė atvyko...

Vieną paskui kitą suimtuosius išstūmė laukan. Jie nebejuokavo ir nebesidėjo esą drąsuoliai. Prie policijos mašinos durų italas vėl sukėlė riaušes - šįkart kliuvo ir greta jo stovinčiam garažo mechanikui.

- Vagis!.. Banditas!.. - perpykęs šaukė italas. - Aš ir akyse nemačiau jokio užmokesčio...

Elzė liko paskutinė. Tą akimirką, kai ji nenoromis žengė į saulės nušviestą terasą, Megrė ją sustabdė.

- Na, kaip?..

Ji atsisuko į jį, paskui pažvelgė į lubas, virš kurių gulėjo Karlas. Buvo sunku suprasti, ar ji tuoj susigraudins, ar ims plūstis.

- Ko jūs norite?.. Ar ir tai jo kaltė?.. - visiškai ramiu balsu paklausė ji.

Megrė ilgai žiūrėjo jai į akis.

- Ne! Negaliu apie jį pasakyti nieko bloga, - kalbėjo ji.

- O vis dėlto?..

- Jūs gerai žinote... Tai jo kaltė!.. Jis beveik maniakas... Jį sukrėtė žinia, kad mano tėvas buvo vagis, kad aš dalyvavau apiplėšime... Ne už tai jis mane mylėjo. O jei aš būčiau tapusi paklusni moteris, kokią jis mane norėjo padaryti, netrukus ši monotonija jam būtų nusibodusi, ir jis mane būtų palikęs...

Ji atsisuko ir tyliu, tarytum susigėdusiu balsu pridūrė:

- Tačiau aš nenorėčiau, kad jam atsitiktų kas bloga... Jis... Kaip čia pasakius?.. Jis - šaunus tipas!.. Tiesa, truputį kuoktelėjęs!..

Paskui ji nusišypsojo ir tarė:

- Tikiuosi jus dar pamatyti...

- Tai Gidas nužudė, ar ne?

Šito nereikėjo klausti. Ji vėl ėmė elgtis kaip mergšė.

- Tokių žaidimų aš nežaidžiu!

Megrė nenuleido nuo jos akių, kol ji įlipo į policijos mašiną. Jis matė, kaip ji žiūri į Trijų Našlių namą, kaip susigūžia ir meta kažkokį juokelį ją stumtelėjusiam žandarui.

- Šią bylą galima pavadinti Trijų Suklydusių byla, - tarė Megrė šalia jų išdygusiam Liuka.

- Kurių?

- Pirmiausia Elzės: ji pataiso paveikslą ant sienos, rūko pirmo aukšto svetainėje, atsineša patefoną į kambarį, kuriame ji neva yra užrakinta, ir pajutusi pavojų apkaltina Karlą, vaizduodama, kad nori nuo jo apsiginti. Draudimo agentas persistengia prašydamas manęs pas jį nueiti ir norėdamas parodyti, jog visą naktį praleis krėsle prie lango. Mechanikas Žožo suklysta, iš baimės ir skubėjimo atiduodamas sunkvežimio vairuotojui per mažą atsarginį ratą su jame paslėptais deimantais. Be to...

- Be to?

- Na, kai tokia moteris kaip Elzė šitaip tobulai meluoja, kad net patiki melu...

- Aš jums sakiau!

- Taip!.. Ji tikrai galėjo tapti nepaprasta moteri-

mi... jei ne tie ugningi prisiminimai, tarytum išplaukiantys iš atminties gelmių...

* * *

Beveik mėnesį Karlo Anderseno gyvybė kybojo ant plauko. Apie tai sužinojusi šeima pasinaudojo padėtimi ir parsivežė jį į tėvynę, kur įtaisė į poilsio namus, panašesnius į psichiatrijos ligoninę. Todėl Andersenas nepasirodė kaip liudytojas teismo procese, vykusiame Paryžiuje.

Priešingai negu tikėtasi, Elzės kitai valstybei neišdavė ir nuteisė trejus metus kalėti Prancūzijoje, Sen Lazaro kalėjime.

Būtent čia, priimamajame, po trijų mėnesių Megrė ir sutiko Anderseną, besikalbantį su direktoriumi, rodantį sutuoktuvių liudijimą ir reikalaujantį leidimo pasimatyti su nuteistąja.

Jis visai nepasikeitė. Tebenešiojo savo juodą monoklį, ir tik dešinysis petys buvo kiek nuolaidesnis.

Pažinęs komisarą, jis krūptelėjo ir nusisuko.

- Ar jūsų tėvai leido jums išvykti?

- Mano motina mirė. Dabar aš vienintelis paveldėtojas.

Jo limuzinas su išmuštruotu vairuotoju stovėjo už penkiasdešimties metrų nuo kalėjimo.

- Ir jūs reikalaujate pasimatymo?..

- Aš apsistojau Paryžiuje...

- Kad galėtumėte ją pamatyti?..

- Ji mano žmona...

Jo vienintelė akis stebėjo Megrė veidą, bijodama pamatyti ironiją arba gailestį.

Komisaras nieko neatsakė, tik paspaudė jam ranką.

Į centrinį Meleno kalėjimą pasimatyti su kaliniais abi moterys atėjo kartu, kaip neperskiriamos draugės.

- Jis neblogas vyrukas, - tarė Oskaro žmona. - Net per geras, per daug kilniaširdis... Jis duoda kavinės padavėjui dvidešimt frankų arbatpinigių... Jinai jį pražudė... Na, ir moteris!..

- Prieš susipažindamas su ta moterimi, Mišonė nė vienu santimu nėra apgavęs nė vieno kliento... Tačiau praėjusią savaitę jis man prisiekė, kad apie ją nebegalvoja.

Padavęs apeliaciją, Gidas Feraris laukė advokato su malonės raštu. Tačiau vieną rytą atėjo penki vyrai ir jį, besispardantį ir bešaukiantį, išsivedė.

Jis atsisakė cigaretės, romo stikliuko ir spjovė į dvasininko pusę.

KOMISARAS MEGRĖ SPENDŽIA SPĄSTUS

Romanas

Iš prancūzų kalbos vertė
JONĖ RAMUNYTĖ

Pirmas skyrius

SUJUDIMAS ORFEVRŲ KRANTINĖJE

Nuo pusės keturių Megrė, tolydžio kilsčiodamas galvą, ėmė žvilgčioti, kelinta valanda. Be dešimt keturios pasirašė paskutinį lapą, išmarginęs jį pastabomis, atstūmė kėslą, nusišluostė prakaitą, padvejojo, kurią iš penkių pypkių, gulinčių peleninėje, išsirinkti - jas išrūkęs, taip ir paliko, nesiteikęs iškratyti. Koja po stalu nuspaudė skambutį; į duris pasibeldė. Šluostydamasis prakaitą išskleista nosine, burbtelėjo:

- Prašom!

Tai buvo inspektorius Žanvjė; kaip ir komisaras, be švarko, tačiau su kaklaraiščiu - tuo tarpu Megrė savąjį buvo nusirišęs.

- Atiduokit šitą spausdinti. Tegu atneša man pasirašyti, kai tik baigs. Komeljo turi jį gauti šįvakar.

Buvo rugpjūčio ketvirtoji. Kad ir kaip plačiai atlapoti langai, gaiviau nebuvo, nes pro juos sruvo įkaitęs oras, regis, dvelkiantis patižusiu asfaltu, įkaitusiu akmeniu, net ir ta pačia Sena, kuri, atrodo, tuoj pradės garuoti kaip vandens lašas ant krosnies.

Taksi, autobusai Sen Mišelio tiltu judėjo lėčiau negu paprastai, atrodė, šliaužte šliaužė, ir ne

tik kriminalinės policijos tarnautojai vaikščiojo vienmarškiniai: praeiviai gatvėse taip pat nešėsi švarkus, užsimetę ant rankos; ką tik Megrė pastebėjo keletą su šortais, tarsi pajūryje.

Paryžiuje tikriausiai likęs koks ketvirtis paryžiečių, ir visi turbūt su tuo pačiu ilgesiu mąstė apie tuos, kuriems nusišypsojo laimė šiuo metu teškentis vilnelėse arba žvejoti paunksmėje kokioje ramioje upėje.

- Tie priešais jau pasirodė?

- Dar nepastebėjau. Lapuentas jų tyko.

Megrė pakilo sunkiai, tarsi su didžiausiom pastangom, nusitaikęs pasirinko pypkę ir ėmė ją kimšti; galiausiai priėjo prie lango, sustojo, akimis ieškodamas vieno restorano-kavinės Didžiųjų Augustinų krantinėje. Fasadas dažytas geltonai. Nusileidi porą laiptelių; viduje turbūt vėsu visai kaip rūsy. Baro bufetas - dar tikras senos mados alavinis prekystalis su grifeline lentute ant sienos, kreida užrašytu valgiaraščiu; oras visuomet dvelkė kalvadosu.

Iki pat užrakintų bukinistų dėžių krantinėse, ant kurių kabo spynelės!

Ketvertą penketą minučių jis stovėjo nejudėdamas, traukdamas pypkę, pamatė taksi - jis sustojo netoli restoranėlio, išlipo trys vyrai, pasuko laiptų link. Geriausiai iš visos trijulės pažįstamas siluetas - Lonjono, XVIII-tojo rajono inspektoriaus. Iš toli jis atrodė dar mažesnis ir liesesnis; Megrė pirmąsyk matė jį su šiaudine skrybėle ant galvos.

Ką tie trys vyrai tuoj gers? Tikriausiai alaus.

Megrė stumtelėjo inspektorių kabineto duris; atmosfera čia buvo tokia pat vangi kaip ir visame mieste.

- Baronas koridoriuje?
- Jau pusvalandis, šefe.
- Kitų žurnalistų nėra?
- Ką tik pasirodė mažylis Ruženas.
- Fotografų?
- Vienas.

Ilgas Kriminalinės policijos koridorius beveik toks pat tuščias, prieš Megrė kolegų duris lūkuriavo tik keletas lankytojų. Megrė paprašytas Bodaras iš Finansinio skyriaus iškvietė ketvirtą valandą žmogų, apie kurį kasdien rašė laikraščiai - tokį Maksą Berna, dar prieš porą savaičių niekam nežinomą, ir staiga - paskutinio finansinio skandalo didvyrį; į žaidimą čia buvo paleisti milijardai.

Megrė su Berna neturėjo nieko bendra. Dabartinė tyrimo stadija tokia, kad Bodarui nebuvo ko šiojo klausinėti. Bet kadangi Bodaras buvo atsainiai pareiškęs, jog tądien ketvirtą valandą susitiks su sukčiumi, koridoriuje lūkuriavo bent pora kronikininkų ir fotografas. Jie bus čia iki baigsis apklausa. Galbūt pasklidus gandui, kad Maksas Berna Orfevrų krantinėje, pasirodys ir kitų.

Inspektorių kabinete lygiai ketvirtą valandą sukilo lengvas šurmulys, skelbiantis sukčiaus pasirodymą - jį ką tik atgabeno iš Santė kalėjimo.

Megrė palaukė dar kokį dešimt minučių, vaikštinėdamas, rūkydamas pypkę, kartkartėm šluostydamasis prakaitą, dirsčiodamas į restoranėlį kitoje Senos pusėje; galiausiai spragtelėjo dviem pirštais ir pratarė Žanvjė:

- Pirmyn!

Žanvjė pakėlė ragelį, paskambino į restoraną. Ten Lonjonas turbūt tykojo prie kabinos ir pranešė šeimininkui:

- Greičiausiai čia man. Aš laukiu skambučio.

Viskas vyko taip, kaip buvo numatyta. Megrė, truputį apsunkęs, truputį sunerimęs, grįžo į savo kabinetą; prieš atsisėsdamas įsipylė stiklinę vandens iš emaliuoto bakelio.

Po dešimties minučių koridoriuje vyko įprastinė scena: Lonjonas ir kitas XVIII-ojo rajono inspektorius, korsikietis, vadinamas Alfonsi, lėtai kopė laiptais, o tarp jų ėjo vyriškis, kuris, atrodė, jautėsi nejaukiai ir dangstėsi skrybėle veidą.

Baronui ir jo kolegai Žanui Ruženui, stovintiems prieš komisaro Bodaro duris, pakako tik žvilgtelėti, ir jie suprato; puolė artyn, tuo tarpu fotografas jau įjungė aparato blykstę.

- Kas tai?

Jie pažinojo Lonjoną. Policijos personalą pažinojo ne ką blogiau nei savo redakcijos darbuotojus. Jeigu du inspektoriai, priklausantys ne K.P.*, o Monmartro komisariatui, atvedė į Orfevrų krantinę tipelį, kuris dangstosi veidą dar nė nepastebėjęs žurnalistų, tai gali reikšti tik viena.

- Pas Megrė?

Lonjonas neatsiliepė, žengė šiojo durų link ir santūriai į jas pabarbeno. Durys atsidarė. Visi trys dingo viduje. Durys vėl užsidarė.

Baronas ir Žanas Ruženas susižvalgė, lyg ką tik sužinoję valstybinę paslaptį, tačiau suprasdami, jog galvoja tą patį, nematė reikalo komentuoti.

- Kaip kadras? - paklausė Ruženas fotografą.

* *Kriminalinė policija. (Čia ir toliau - Vert. past.)*

- Tik kad skrybėlė dengė veidą.

- Visuomet taip. Greitai nešk jį į redakciją ir grįžk čionai. Ką gali žinoti, kada jie išeis.

Alfonsi iš kabineto išėjo beveik tuojau pat.

- Kas čia toks? - paklausė jie.

Inspektorius atrodė sutrikęs.

- Nieko negaliu pasakyti.

- Kodėl?

- Toks įsakymas.

- Iš kur jis? Kur jūs jį sužvejojote?

- Klauskite komisarą Megrė

- Liudytojas?

- Nežinau.

- Naujas įtariamasis?

- Patikėkite - nežinau.

- Ačiū už bendradarbiavimą.

- Manau, jei tai būtų žudikas, būtumėt jam uždėję antrankius?

Alfonsi nutolo, atrodė nesmagus, kaip žmogus, kuris būtų linkęs daugiau pasakyti; koridorius vėl aptyko, daugiau kaip pusvalandį niekas nezujo nei pirmyn, nei atgal.

Sukčius Maksas Berna pasirodė iš Finansinio skyriaus kabineto, tačiau abiejų žurnalistų akyse jis jau buvo atsidūręs antrame dėmesio plane. Žinoma, sąžinei nuraminti jie paklausinėjo komisarą Bodarą.

- Jis pateikė pavardes?

- Kol kas ne.

- Jis neigia, jog jam padėję žymūs politikos veikėjai?

- Neneigia, neteigia, leidžia sklandyti abejonei.

- Kada vėl jį kvosite?

- Kai tik bus patikrinti tam tikri faktai.

Megrė išėjo iš kabineto, vis dar bą švarko, atlapa apykakle, susirūpinusiu veidu, pasuko šefo kabineto link.

Naujas ženklas: nors buvo atostogos, karšta, K.P. ruošiasi vienam savo reikšmingųjų vakarų; ir abu reporteriai prisiminė kai kurias apklausas, trukusias visą naktį, kartais visą parą ir ilgiau, kai negalėdavai nutuokti, kas vyksta už uždarų durų.

Grįžo fotografas.

- Nieko nesakei redakcijoje?

- Tik liepiau išryškinti juostą ir turėti paruoštus negatyvus.

Pusvalandį užtrukęs pas šefą, Megrė grįžo atgal, nuvargusiu mostu atstūmė reporterius.

- Bent jau pasakykite, ar tai turi ryšį su...

- Šiuo metu neturiu ką pasakyti.

Šeštą valandą Dofino aludės garsonas atnešė padėklą su bokalais. Iš kabineto išėjo Liuka, įžengė pas Megrė ir vis dar ten tebebuvo. Pasirodė Žanvjė: išpuolė su skrybėle ant galvos, įšoko į vieną K.P. automobilį.

Dar ypatingesnis faktas: išėjo Lonjonas, pasuko, kaip ir Megrė, šefo kabineto link. Tiesa, užtruko ten tik dešimtį minučių, po to užuot išėjęs laukan dingo inspektorių kambaryje.

- Nieko nepastebėjai? - paklausė Baronas kolegą.

- Šiaudinę skrybėlę, kai jis atėjo?

Sunku įsivaizduoti inspektorių Rūgšną, kaip visi policijoje ir spaudoje jį vadino, su šiaudine, beveik linksma skrybėle ant galvos.

- Dar geriau.

- Bet jis juk nesišypsojo?

- Ne. Tačiau ryšėjo raudoną kaklaraištį.

Šiaip visuomet nešiodavo tiktai tamsius, celiulioido juostelės prilaikomus.

- Ką tai reiškia?

Baronas žinojo viską, su kreiva šypsenėle dėstė kiekvieno paslaptis.

- Jo žmona atostogauja.

- Maniau, kad ji invalidė.

- Buvo.

- Pasveiko?

Daugelį metų vargšas Lonjonas laisvomis nuo tarnybos valandomis buvo priverstas bėgioti po parduotuves, šeimininkauti, kuopti butą Konstantene-Pekero aikštėje ir, be viso to, dar prižiūrėti žmoną, kuri kartą ir visiems laikams apsiskelbė invalide.

- Ji susipažino su nauja namo gyventoja. Šioji jai papasakojo apie Pug lėz O kurortą ir įkalbėjo važiuoti ten gydytis. Kad ir kaip keista, jinai išvažiavo, be vyro, kuris šiuo metu negali išvykt iš Paryžiaus, tačiau su minėta kaimyne. Abi maždaug to paties amžiaus. Kaimynė našlė...

Vaikščiojimas iš kabineto į kabinetą vis dažnėjo. Išsidangino beveik visi Megrė brigados vyrai. Sugrįžo Žanvjė. Liuka zujo pirmyn ir atgal susirūpinęs, prakaituota kakta. Retkarčiais pasirodydavo Lapuentas, paskui Toransas, naujokas Movuazenas, dar kiti, kuriuos reporteriai bandydavo nučiupti einančius pro šalį - iš jų nepavyko išpešti nė žodžio.

Netrukus pasirodė mažoji Magi, rytinio dien-

raščio reporterė, tokia gaivi, tarsi visą dieną nebūtų buvę trisdešimt šešių laipsnių pavėsyje.

- Ką čia ruošiesi daryti?

- Tą pat, ką ir jūs.

- Tai yra?

- Laukti.

- Iš kur sužinojai, jog čia kažkas vyksta?

Ji gūžtelėjo pečiais, raudonu lūpdažiu pasiryškino lūpas.

- Kiek jų ten viduje? - pasiteiravo, mostelėjusi į Megrė duris.

- Penki ar šeši. Nesuskaičiuosi. Įeina, išeina. Atrodo, keičia vieni kitus.

- Žodžiu, "dainų pynelė"?

- Šiaip ar taip, tas tipelis turbūt jau pradeda prakaituoti.

- Alaus į viršų atnešė?

Tai jau šis tas. Kai Megrė užsako padėklą alaus, reiškia, mano užtruksiąs.

- Lonjonas vis dar su jais?

- Taip.

- Pergalingas?

- Jo nesupaisysi. Ryši raudoną kaklaraištį.

- Kodėl?

- Jo žmona gydosi.

Jie vienas kitą suprato. Priklausė tai pačiai brolijai.

- Matėte jį?

- Ką?

- Tą, kurį jie užsisėdo?

- Matėme viską, išskyrus veidą. Slėpėsi už skrybėlės.

- Jaunas?

- Nei jaunas, nei senas. Kiek galima spręsti, per trisdešimt.

- Kaip apsirengęs?

- Kaip ir visi. Kokios spalvos jo kostiumas, Ruženai?

- Pilkšvas.

- O aš sakyčiau - pilkšvai gelsvas.

- Kaip jis atrodo?

- Kaip kiekvienas gatvėje.

Laiptuose pasigirdo žingsniai; kiti atsisuko, Magi murmtelėjo:

- Turbūt mano fotografas.

Pusę aštuonių koridoriuje lūkuriavo penki spaudos atstovai; jie išvydo kopiantį aukštyn Dofino aludės garsoną su naujais bokalais ir sumuštiniais.

Šįsyk iš tiesų vyko stambus lošimas. Reporteriai paeiliui skuodė mažo kabineto koridoriaus gale link, skambino į redakciją.

- Einam vakarieniauti?

- O jei jis per tą laiką išeis?

- O jei tardys visą naktį?

- Gal taip pat užsisakom sumuštinių?

- Puiki mintis!

- Ir alaus?

Saulė išnyko už stogų, tačiau dar buvo šviesu; nors jau nebekepino, karštis neatlėgo.

Pusę devynių Megrė pravėrė duris - išsekęs, plaukai prilipę prie kaktos. Metė žvilgsnį į koridorių, atrodė, tuojau prieis prie spaudos atstovų; apsigalvojo; durys paskui jį užsidarė.

- Sakytum, kažkuo kvepia!

- Sakiau tau, čia mums bus visai nakčiai. Pameni, kaip jie tardė Mestorino?

- Tuomet aš dar mamai ant kelių sėdėjau.

- Dvidešimt septynias valandas.

- Rugpjūčio mėnesį?

- Nebežinau, koksai buvo mėnuo, bet...

Margaspalvė medvilninė Magi suknutė lipo prie kūno, po pažastimis išplito didelės dėmės, po audiniu ryškėjo liemenėlės, kelnaičių kontūrai.

- Sulošim belotę?*

Palubėje įsižiebė lempos. Sutemo. Koridoriaus gale savo vietą užėmė naktinis budėtojas.

- Ar negalima būtų padaryti skersvėjo?

Nuėjęs jisai pravėrė vieno kabineto duris, langą, paskui kitą kabinetą, ir netrukus gerai pasistengęs galėjai pajusti kažką panašaus į nežymų dvelksmą.

- Viskas, kuo galiu jums padėti, ponai.

Vienuoliktą valandą už Megrė durų pagaliau prasidėjo bruzdesys. Pirmasis pasirodė Liuka, išvedė nepažįstamąjį, kuris, vis su skrybėle rankoje, dengėsi veidą. Eiseną užbaigė Lonjonas. Visi trys pasuko prie laiptų, jungiančių Kriminalinę policiją su Teisingumo rūmais, o iš čia - su Žiurkidės vienutėmis.

Fotografai susistumdė. Koridoriuje sužybčiojo blykstės. Nepraėjo nė minutė, ir įstiklintos durys užsidarė, visi puolė prie Megrė kabineto, kuris panėšėjo į mūšio lauką. Stiklinės, nuorūkos, pe-

* *Populiarus Prancūzijoje kortų lošimas.*

lenai, popiergaliai; oras trenkia jau atvėsusiu tabaku. Pats Megrė, vis dar vienmarškinis, pusiau įlindęs į sieninę spintą, plovėsi rankas prie emaliuotos plovyklės.

- Pateiksite mums kokios nors informacijos, komisare?

Jis pažvelgė į juos didelėmis akimis, - tokias visuomet nutaisydavo šiais atvejais: tarsi nieko nepažindamas.

- Informacijos? - pakartojo.

- Kas jis?

- Kas toks?

- Žmogus, kuris iš čia išėjo.

- Žmogus, su kuriuo aš turėjau gana ilgą pokalbį.

- Liudytojas?

- Neturiu ką pasakyti.

- Jūs davėte įsakymą jį suimti?

Atrodė, jis truputėlį atkuto, geraširdiškai atsiprašinėjo.

- Ponai, man labai nemalonu, kad negaliu jums atsakyti, tačiau aš tikrai neturiu ką pranešti.

- Ar ketinate tai padaryt artimiausiu laiku?

- Nežinau.

- Jūs susitiksite su tardytoju Komeljo?

- Ne šįvakar.

- Tai susiję su žudiku?

- Dar sykį: nepykite, jei nepateiksiu jokios informacijos.

- Eisite namo?

- Kelinta valanda?

- Pusė dvyliktos.

- Vadinasi, dar atidaryta Dofino aludė. Eisiu užkąsti.

Jie išėjo - Megrė, Žanvjė ir Lapuentas. Keli žurnalistai nusekė pavymui iki aludės, kur prie baro išlenkė po stikliuką; tuo tarpu trys vyrai įsitaisė prie stalo antrojoje salėje, davė užsakymą garsonui - pavargę, susirūpinę.

Po kelių minučių prie jų priėjo Lonjonas, tačiau Liuka - ne.

Visi keturi pusbalsiu šnekučiavosi; neįmanoma buvo nugirsti, ką sako, nuspėti iš krutančių lūpų.

- Judam? Parvežt tave namo, Magi?

- Ne. Man į redakciją.

Tik durims užsidarius, Megrė pasirąžė. Džiugi, jaunatviška šypsena pražydo jo lūpose.

- Na, štai! - atsiduso.

Žanvjė tarė:

- Atrodo, pavyko.

- Po šimts!

- Ką jie parašys?

- Neįsivaizduoju, tačiau sugebės išpešti ką nors sensacingo. Ypač mažylis Ruženas.

Savo profesijos naujokas, jaunas, agresyvus.

- Jeigu jie susigriebs, kad juos apmovė?

- Neturi susigriebti.

Su jais buvo bemaž naujai užgimęs Lonjonas - Lonjonas, nuo pusės penkių vakaro išgėręs keturis bokalus alaus, po kavos neatsisakęs taurelės likerio, kurį ką tik padavė šeimininkas.

- Kaip jūsų žmona, seni?

- Rašo, kad gydymas eina jai į sveikatą. Tik dėl manęs nerimauja.

Tačiau jis nei nusijuokė, nei nusišypsojo. Yra šventų temų. Ir vis dėlto buvo atsipalaidavęs, kone pakiliai nusiteikęs.

- Jūs puikiai suvaidinote savo vaidmenį. Dėkui. Tikiuosi, kad, išskyrus Alfonsi, jūsų komisariate niekas nieko nežino?

- Niekas.

Jie išsiskyrė pusę pirmos. Terasose dar buvo matyti klientų, daugiau žmonių lauke - jie kvėpavo santykine nakties gaiva, kurios taip trūko dieną.

- Važiuosite autobusu?

Megrė papurtė galvą. Geriau grįš pėsčiomis, vienut vienas; jis žingsniavo šaligatviu, ir juo toliau, juo labiau blėso jo pakili nuotaika, veidas apniuko, atrodė bemaž susirūpinęs.

Jis aplenkė keletą vienišų moterų, žingsniuojančių palei pat namų sienas, ir kiekvienąsyk sulig menkiausiu jo judesiu jos krūptelėdavo, pasiruošusios leistis į kojas ar šauktis pagalbos.

Per šešis mėnesius penkios moterys, kurios, kaip ir šios, ėjo namo ar pas draugę - penkios moterys Paryžiaus gatvėse tapo to paties žudiko aukomis.

Keista - tie penki nusikaltimai įvykdyti vieninteliame iš dvidešimties Paryžiaus rajonų, aštuonioliktajame, Monmartre - ne tik tame pačiame rajone, bet ir tame pačiame kvartale, labai siauroje atkarpoje, kurią būtų galima apibrėžti keturiomis metro stotimis: Lamarko, Abesių, Blanš ir Kliši aikščių.

Laikraščių skaitytojai buvo puikiai susipažinę su aukų vardais, gatvėmis, kur įvyko užpuolimai, valandomis, o Megrė jautėsi tarytum apsėstas.

Jis atmintinai žinojo įvykių eigą, galėjo atkartoti ją neužsikirsdamas, kaip pasakėčią, iškaltą mokykloje.

Vasario 2. Rašelės prospektas, prie pat Kliši aikštės, pora žingsnių nuo Kliši bulvaro šviesų: Arletė Diutur, 28 metų, prostitutė, nuomojusi kambarį su baldais Amsterdamo gatvėje.

Du peilio smūgiai į nugarą - vienas jų mirtinas; ji mirė beveik akimirksniu. Metodiškai suraižyti rūbai, šiek tiek apdraskytas kūnas.

Jokių išprievartavimo žymių. Nepaimtos nei menkavertės jos brangenybės, nei rankinukas, kuriame buvo šiek tiek pinigų.

Kovo 3. Lepik gatvė, kiek toliau už Mulen de la Galet. 20.15. Žozefina Simer, gimusi Miuluzoje, akušerė, 43 metų amžiaus. Gyveno Lamarko gatvėje, ėjo namo nuo pat Monmartro kalvos viršaus, priėmusi vienos pacientės naujagimį.

Vienintelis peilio smūgis į nugarą, kliudęs širdį. Suraižyti rūbai, apdraskytas kūnas. Akušerės lagaminėlis gulėjo greta ant šaligatvio.

Balandžio 17. (Dėl to skaičių sutapimo - vasario 2 ir kovo 3 - naujo pasikėsinimo buvo tikėtasi balandžio 4, tačiau tądien nieko neįvyko). Etekso gatvėje, Monmartro kapinių pakraštyje, beveik tiesiai priešais Bretono ligoninę. 21.03 - kaip visuomet, vakare. Monika Žiuto, moteriškų rūbų siuvėja, 24 metų, netekėjusi, gyveno su motina Batinjol bulvare. Grįžo iš draugės, gyvenančios Sent Ueno prospekte. Lijo, ji nešėsi skėtį.

Trys peilio smūgiai. Suraižyti rūbai. Neišprievartauta.

Birželio 15. Tarp 21.20 ir 21.30. Šįsyk Diu-

ranteno gatvėje, vis toje pačioje atkarpoje. Mari Bernar, našlė, 52 metų amžiaus, pašto tarnautoja, su dukra ir žentu gyvenusi bute Rošešuaro bulvare.

Du peilio smūgiai. Suraižyti rūbai. Antras smūgis perkirto miego arteriją. Neišprievartauta.

Liepos 21. Paskutinis nusikaltimas. Žoržetė Lekuen, ištekėjusi, dviejų vaikų motina, 31 metų amžiaus, gyvenus Lepik gatvėje, netoliese tos vietos, kur buvo įvykdytas antrasis užpuolimas.

Jos vyras naktį dirbo garaže. Vienas vaikų sirgo. Ėjo Tolozė gatve, ieškodama atidarytos vaistinės; žuvo maždaug 21.45, kone priešais šokių salę.

Vienas peilio smūgis. Suraižyti rūbai.

Šlykštu, monotoniška. Buvo sustiprintos Didžiųjų Karjerų kvartalo policijos pajėgos. Lonjono, kaip ir kitų jo kolegų, atostogos atidėtos vėlesniam laikui. Ar apskritai jam teks atostogauti?

Gatvėse buvo patruliuojama. Visuose strateginiuose taškuose budėjo policininkai. Jau antros, trečios, ketvirtos, penktos žmogžudystės metu.

- Pavargęs? - pasiteiravo ponia Megrė, pravėrusi buto duris kaip tik tą akimirką, kai vyras pasiekė laiptų aikštelę.

- Buvo karšta.

- Vis nieko?

- Nieko.

- Ką tik per radiją girdėjau, kad Orfevrų krantinėje būta didelės sumaišties.

- Jau?

- Spėjama, jog tai turi ryšį su XVIII-ojo rajono nusikaltimais. Teisybė?

- Daugmaž.
- Aptikote pėdsakų?
- Nežinau.
- Vakarieniavai?
- Ir net antrąsyk, štai prieš pusvalandį.

Jinai nesispyrė; ir truputį vėliau abu jau miegojo, plačiai atlapoję langą.

Kitą rytą savo kabinete jis pasirodė devintą, nespėjęs peržvelgti laikraščių. Pasidėjo juos ant aplanko, buvo beatskleidžiąs, kai suskambo telefonas. Iš pirmo skiemens jis pažino pašnekovą.

- Megrė?
- Taip, ponas tardytojau.

Tai, žinoma, Komeljo, kuriam patikėtas penkių Monmartro nusikaltimų bylos tardymas.

- Ar visa tai tiesa?
- Apie ką jūs kalbate?
- Apie tai, ką šįryt rašo laikraščiai.
- Aš dar jų neskaičiau.
- Jūs kažką suėmėte?
- Kiek man žinoma, ne.
- Gal būtų geriau, jei tuojau pat užeitumėt į mano kabinetą.
- Mielai, ponas tardytojau.

Įėjo Liuka, išklausė pokalbį. Suprato komisaro grimasą, kai šis tarė jam:

- Pasakyk šefui, kad aš Teisingumo rūmuose ir iki raporto tikriausiai nespėsiu.

Patraukė tuo pačiu keliu, kaip vakar Lonjonas, Liuka ir paslaptingasis K.P. lankytojas - žmogus, skrybėle prisidengęs veidą. Tardytojų koridoriuje jam atidavė pagarbą žandarai; lūkuriuojantys kaltinamieji, liudytojai jį atpažino, kai kurie linktelėjo.

- Užeikit. Skaitykite.

Aišku, to jis ir tikėjosi: Komeljo buvo susinervinęs, agresyvus, vargais negalais tramdė pasipiktinimą, nuo kurio virpčiojo jo ūsiukai.

Vienas laikraštis rašė:

AR ŽUDIKAS PAGALIAU POLICIJOS RANKOSE?

Kitas:

PASIRUOŠIMAS MŪŠIUI ORFEVRŲ KRANTINĖJE. AR TAI MONMARTRO MANIAKAS?

- Norėčiau pažymėt, komisare, jog vakar, ketvirtą valandą, aš buvau čia, savo kabinete, mažiau kaip du šimtai metrų nuo jūsiškio, pasiekiamas telefonu. Buvau čia dar ir penktą, ir šeštą valandą; kitų pareigų verčiamas, išėjau tik be dešimt septynios. Net ir tuomet mane galima buvo rasti - pradžioje namuose, kur jums yra tekę daugybę kartų skambinti, vėliau pas draugus, kurių adresą pasistengiau palikti tarnui.

Megrė klausė stovėdamas, nė nekrusteldamas.

- Kada toks svarbus įvykis kaip kad...

Kilstelėjęs galvą, komisaras sumurmėjo:

- Nebuvo jokio įvykio...

Komeljo, pernelyg įsisiūbavęs, kad būtų iš karto nurimęs, piktai pliaukštelėjo per laikraščių pluoštą.

- O šitie? Pareikšite, jog tai žurnalistų išmonės?

- Prielaidos.

- Kitaip sakant, nieko neatsitiko, tiktai šitie ponai padarė prielaidą, kad jūs liepęs pristatyti į savo kabinetą nežinomąjį, po to kvotęs jį ilgiau kaip šešias valandas, paskui išsiuntęs į Žiurkidę ir...

- Aš nieko nekvočiau, ponas tardytojau.

Šįsyk išmuštas iš vėžių Komeljo pažvelgė į jį, nieko nebesuprasdamas.

- Geriau pasiaiškintumėt, kad aš savo ruožtu galėčiau pateikti paaiškinimą generaliniam prokurorui, kuris šį rytą pirmiausia paskambino man.

- Tam tikras asmuo iš tiesų buvo atėjęs pas mane vakar po pietų, drauge su dviem inspektoriais.

- Asmuo, kurį tie inspektoriai buvo sulaikę?

- Greičiau tai buvo draugiškas vizitas.

Komeljo mostelėjo į nuotrauką, besipuikuojančią per dvi skiltis pirmuosiuose laikraščių puslapiuose.

- Galbūt tai atsitiktinis efektas, automatiškas gestas. Mes plepėjome...

- Šešias valandas?

- Laikas greitai bėga.

- Ir liepėte atnešti į viršų alaus bei sumuštinių.

- Tikrai taip, ponas tardytojau.

Šisai vėl pliaukštelėjo delnu per laikraštį.

- Čia pateikta smulki viso jūsų bėginėjimo ataskaita.

- Neabejoju.

- Kas tas žmogus?

- Malonus vyrukas, pavarde Mazė, Pjeras Mazė - išlaikęs egzaminus, jisai dešimtį metų dirbo ma-

no skyriuje. Vėliau, tikėdamasis spartesnio paaukštinimo ir, spėju, patyręs nelaimingą meilę, paprašė vietos Centrinėje Afrikoje, kur išgyveno penkerius metus.

Komeljo nebesusivokė, žvelgė į Megrė, suraukęs antakius, klausdamas save, ar komisaras iš jo nesišaipo.

- Gavo palikti Afriką dėl drugio; gydytojai uždraudė jam grįžti atgal. Kai sveikata pasitaisys, ko gero, prašysis vėl priimamas į Kriminalinę policiją.

- Ir kad jį priimtumėte, jūs sukėlėte tai, ką laikraščiai nedvejodami pavadino "Pasiruošimu mūšiui"?

Megrė pasuko durų link, patikrino, ar niekas jų nesiklauso.

- Taip, ponas tardytojau, - prisipažino galop. - Man buvo reikalingas žmogus, kurio požymiai būtų tokie neryškūs, kiek tik įmanoma, kurio veidas nebūtų pažįstamas nei visuomenei, nei spaudai. Vargšą Mazė viešnagė Afrikoje smarkiai pakeitė. Suprantate?

- Nelabai.

- Reporteriams aš nepadariau jokio pareiškimo. Neištariau nė žodžio, kuris būtų leidęs spręsti, jog šis vizitas turi kokį nors ryšį su Monmartro nusikaltimais.

- Tačiau jūs nepaneigėte.

- Tolydžio kartojau neturįs ką pasakyti - ir tai buvo tiesa.

- O štai rezultatas!.. - riktelėjo mažasis tardytojas, vėl mostelėjęs į laikraščius.

- Tokio rezultato aš ir norėjau.

- Ir, aišku, nepasitaręs su manim. Net man nepranešęs.

- Tik todėl, ponas tardytojau, kad jums nereikėtų drauge su manim prisiimti atsakomybės.

- Ko jūs tikitės?

Megrė, kurio pypkė buvo užgesusi, prisidegė ją - atrodė susimąstęs - ir neskubėdamas tarstelėjo:

- Kol kas nieko nežinau, ponas tardytojau. Tik pagalvojau, jog vertėtų kažką išbandyti.

Komeljo nelabai besupaisė, įsispitrijo į Megrė pypkę, prie kurios niekaip negalėjo priprasti. Tiesą sakant, komisaras buvo vienintelis žmogus, drįstąs rūkyti jo kabinete; tardytojas čia įžvelgė savotišką iššūkį.

- Sėskitės, - pratarė jis pagaliau nenorom.

Ir prieš atsisėsdamas pats, nuėjęs atidarė langą.

Antras skyrius

PROFESORIAUS TISO TEORIJOS

Tai buvo praeitą penktadienį. Megrė su žmona vakare ramiai, kaip dera gerieins kaimynams, žingsniavo Pikpiu gatvės link; visur ant slenksčių sėdėjo žmonės, daugelis buvo išsinešę kėdes ant šaligatvio. Daktaras Pardonas po senovei kas mėnesį ruošė tradicinę vakarienę - su nedidele pataisa, įdiegta maždaug prieš metus.

Iš tiesų Pardonui šovė į galvą, be Megrė poros, dabar dar kviestis vieną kitą kolegą, beveik visuomet įdomų žmogų - ar savo asmenybe, ar mokslo darbais, ir komisarui dažnai tekdavo sėdėt akis į akį su kokiu nors klinikos vadovu ar garsiu profesoriumi.

Pradžioje jisai nesuvokė, jog su juo susitikti šie žmonės prašo patys ir kad jie atidžiai jį stebi, apipildami gausybe klausimų. Netrukus jie pasijusdavo su Megrė savoje terpėje, ir kai kurie pokalbiai po vakarienės prie išlaikyto likerio taurelės ramioje Pardonų svetainėje su langais, beveik visuomet atvertais į tirštai apgyvendintą gatvę, užtrukdavo iki pat vėlumos.

Dešimtį sykių po tokio pokalbio Megrė pašnekovas, rimtai žvelgdamas į jį, staiga pasiteiraudavo:

- Ar jūs niekuomet nebuvote bandęs studijuoti medicinos?

Bemaž rausdamas jis atsakydavo, jog tai buvęs pirmasis jo pašaukimas ir kad studijas jį privertusi mesti tėvo mirtis.

Ar nekeista, kad jie tai pajunta, praėjus tiek metų? Jie - jie ir jis - naudojasi tomis pačiomis priemonėmis, domėdamiesi žmogumi ir stengdamiesi perprasti jo bėdas ir nuosmukius.

Ir policininkas nebandė slėpti, jog jam malonu, kad žymūs profesoriai galiausiai prabyla su juo apie savo profesiją - taip, tarsi būtų jo kolegos.

Ar Pardonas tyčiomis surengė tada vakaronę, turėdamas galvoje Monmartro žudiką, apvaldžiusį visų mintis jau daugelis mėnesių? Gali būti. Taip, tikrai, žmogus jis buvo labai paprastas, tačiau tuo pat metu santūrus, taktiškas. Šiemet jis turėjo išeiti atostogų vasaros pradžioje, birželį - tik šiam laikui susirado pavaduotoją.

Kai Megrė su žmona įžengė į vidų, svetainėje priešais padėklą su aperityvais jau sėdėjo kita pora - kvadratinis, valstietiško sudėjimo vyriškis vešliais, žilais, ežiuku kirptais plaukais virš skaisčiai raudono veido ir juodukė nepaprastai gyva moteris.

- Mano bičiuliai Megrė... Ponia Tiso... Profesorius Tiso... - pristatė Pardonas.

Žymusis Tiso, kuris vadovauja Šv. Onos psichiatrijos ligoninei Kabani gatvėje. Nors jis dažnai kviečiamas liudyti kaip ekspertas teisme, Megrė nebuvo pasitaikiusi proga su juo susitikti; jis susidūrė su tokio tipo psichiatru - tvirtu, geraširdžiu, linksmų plaučių - kokio dar nepažinojo.

Negaišdami sėdo prie stalo. Buvo karšta, tačiau baigiantis vakarienei ėmė dulkti smulkus švelnus lietutis, ir jo šnaresys pro atvirus langus lydėjo visą jų vakaronę.

Profesorius Tiso atostogų neidavo - turėjo butą Paryžiuje, tačiau kone kiekvieną vakarą grįždavo į savo sodybą Vil d'Avrė.

Kaip ir jo pirmtakai, šnekėdamas apie šį bei tą, jis stebėjo komisarą, žvilgčiojo į jį, tarytum kiekvienas paskubom mestas žvilgsnis dar vienu brūkšniu būtų paryškinęs kuriamą paveikslą. Ir tik svetainėje, kai moterys, kaip paprastai, susispietė vienaame kampe, jis ūmai pradėjo puolimą:

- Ar jūsų atsakomybė nekelia jums baimės?

Megrė iškart jį suprato.

- Manau, jūs turite galvoje XVIII-ojo rajono žmogžudystes?

Pašnekovas tik akim sumirksėjo. Ir iš tiesų - nė viena byla per visus Megrė darbo metus nebuvo kėlusi jam tiek nerimo ir baimės. Visuomenei rūpėjo ne tik nubausti žudiką, kaip esti beveik visuomet.

Jai rūpėjo apsiginti. Žuvo penkios moterys, ir nebuvo jokio pagrindo viltis, jog sąrašas baigtas.

Tačiau įprastinės gynybos priemonės negelbėjo. Įrodymas: tuoj po pirmo nusikaltimo buvo išjudintas visas policijos mechanizmas, tačiau kelio kitiems pasikėsinimams užkirsti nepavyko.

Megrė tarėsi supratęs, ką turėjo galvoje Tiso, užsiminęs apie jo atsakomybę. Nuo jo, tiksliau, *nuo to, kaip jis sugalvos spręsti šį reikalą*, priklauso tam tikro moterų skaičiaus likimas.

Ar Pardonas taip pat tai pajuto, ar dėl to organizavo šį susitikimą?

- Nors tam tikru atžvilgiu tai mano specialybė, - pridūrė Tiso, - nenorėčiau būti jūsų kailyje: gyventojai eina iš proto, laikraščiai nieko nedaro, kad juos nuramintų, įtakingi asmenys reikalauja griebtis prieštaringiausių priemonių. Juk vaizdas toksai?

- Tikrai toks.

- Manau, jūs atkreipėte dėmesį į būdingus atskirų nusikaltimų bruožus?

Jis iš karto užčiuopė reikalo esmę. Megrė beveik rodėsi, kad jis šnekučiuojasi su kuriuo nors iš savo K.P. kolegų.

- Ar galiu, komisare, tarp mūsų kalbant, paklausti: kas jums labiausiai krito į akį?

Sunkus, beveik klastūniškas klausimas, ir Megrė, nors tai retai pasitaikydavo, pasijuto raustąs.

- Aukų tipas, - vis dėlto atsakė nedvejodamas. - Jūs klausėte mane pagrindinio požymio, ar ne taip? Aš jums neminėjau kitų - o jų gan gausu. Kai esti taip, kaip šiuo atveju, kada nusikaltimai vykdomi vienas po kito, pirmasis mūsų rūpestis Orfevrų krantinėje - rasti bendrų jų sąlyčio taškų.

Su armanjako taurele rankoje Tiso pritariamai linkčiojo; vakarienė smarkiai nurausvino jo veidą.

- Pavyzdžiui, valanda? - tarstelėjo.

Buvo justi, jog jis trokšta pasirodyti susipažinęs su byla, yra per laikraščius išstudijavęs ją visais požiūriais, taip pat ir grynai policijos požiūriu.

Dabar savo ruožtu nusišypsojo Megrė - tai tikrai jį sujaudino.

- Iš tiesų, valanda. Pirmas pasikėsinimas įvyko aštuntą valandą vakaro, vasarį. Taigi jau buvo sutemę. Kovo trečiosios nusikaltimas įvykdytas ketvirčiu valandos vėliau, ir taip toliau, kol galų gale liepos mėnesį - be kelių minučių dešimtą. Akivaizdu, jog žudikas laukia sutemų.

- Datos?

- Išnagrinėjau jas dvidešimt kartų, taigi galiausiai jos susipainiojo man galvoje. Ant mano rašomojo stalo pamatytumėt kalendorių, visą išmargintą juodai, mėlynai ir raudonai. Tarytum šifruodamas slaptą kalbą, išmėginau visas sistemas, visus raktus. Pradžioje užsikabinome už minties apie pilnatį.

- Mėnesieną žmonės sureikšmina tada, kai susiduria su veiksmais, kurių negali paaiškinti.

- Jūs tuo tikite?

- Kaip medikas, ne.

- O kaip žmogus?

- Nežinau.

- Šiaip ar taip, šis paaiškinimas čia netinka, nes tik du užpuolimai iš penkių buvo įvykdyti pilnaties metu. Taigi ieškojau kitur. Pavyzdžiui, savaitės diena. Kai kurie žmonės pasigeria kiekvieną šeštadienį. Kai kurių profesijų atstovų laisva diena - ne sekmadienis, o kita.

Jam atrodė, kad Tiso, kaip ir jis pats, išnagrinėjo tas skirtingas prielaidas.

- Pirmasis nekintantis dalykas, jei galima taip pasakyti, - tęsė jis, - kuris mums krito į akį: kvartalas. Akivaizdu, jog žudikas puikiai pažįsta atokiau-

sius jo užkampius. Būtent tai, kad jis taip gerai pažįsta jo gatves, apšviestas ir neapšviestas jų vietas, atstumą tarp tam tikrų dviejų taškų, padėjo jam išlikti ne tik nesučiuptam, bet ir nepastebėtam.

- Spauda minėjo liudytojus, kurie tvirtina jį matę.

- Mes visus juos apklausėme. Pavyzdžiui, pirmo aukšto gyventoja Rašelės prospekte - šioji griežčiausia iš visų ir teigia, jog jisai aukštas, liesas, apsivilkęs gelsvu lietpalčiu, užsismaukęs ant akių fetrinę skrybėlę. Visų pirma - toks tipiškas aprašymas itin dažnai pasikartoja tokiose bylose; dėl to Krantinėje mes juo niekuomet per daug nepasitikime. Be to, įrodyta, kad pro langą, prie kurio toji moteris tvirtina buvusi, nurodytos vietos matyt neįmanoma. Rimtesnis yra mažo berniuko liudijimas, tačiau toks miglotas, jog negali būti vertingas. Turiu galvoje Diuranteno gatvės atvejį. Prisimenate?

Tiso linktelėjo.

- Trumpai tariant, tas žmogus puikiai pažįsta kvartalą, ir todėl visi mano, jog jis čia gyvena - dėl to atmosfera darosi ypač bauginanti. Kiekvienas nepatikliai stebi savo kaimyną. Gavome šimtus laiškų, įspėjančių apie keistą šiaip jau kuo normaliausių žmonių elgesį. Išbandėme tokią prielaidą: tas žmogus kvartale negyvena, tačiau dirba.

- Didžiulis darbas.

- Tūkstančiai valandų. Aš jau nekalbu apie knaisiojimąsi po mūsų dosjė, po visų nusikaltėlių, visų maniakų sąrašus, kuriuos išvilkome į dienos šviesą ir patikrinome. Jūs, kaip ir kitos ligoninės, tikriausiai gavote paklausimų apie jūsų pacientus, paleistus į laisvę.

- Į juos atsakė mano bendradarbiai.

- Ta pati anketa buvo išsiuntinėta provincijos ir užsienio gydykloms, taip pat praktikuojantiems daktarams.

- Jūs minėjote dar vieną nekintamą ypatybę.

- Laikraščiuose jūs matėte aukų nuotraukas. Kiekviena jų buvo atspausdinta skirtingu metu. Nežinau, ar mėginote jas sugretinti?

Ir vėl Tiso linktelėjo.

- Tos moterys skirtingos kilrnės, visų pirma geografine prasme. Viena gimė Miuluzoje, kita Prancūzijos pietuose, dar kita Bretanėje, dvi Paryžiuje ar jo apylinkėse. Galų gale niekas jų nesieja profesiniu požiūriu: prostitutė, akušerė, siuvėja, pašto tarnautoja ir namų šeimininkė. Ne visos jos gyveno tame kvartale. Mes nustatėme, jog jos viena kitos nepažinojo, daugiau negu įtikėtina, jog niekuomet nebuvo susitikę.

- Neįsivaizdavau, kad jūsų tyrimas vyksta tokiu plačiu mastu.

- Pasistūmėjome dar toliau. Įsitikinome, kad jos, pavyzdžiui, nevaikščiojo į tą pačią bažnyčią, neapsipirkinėjo pas tą patį mėsininką, nesigydė pas tą patį gydytoją ar dantistą, nesilankė daugmaž visada tą pačią dieną viename kino teatre ar šokių salėje. Kai minėjau jums tūkstančius valandų...

- Ir tai nieko nedavė?

- Ne. Beje, aš ir nesitikėjau, jog tai ką nors duos, tačiau privalėjau patikrinti. Mes neturime teisės palikti neištyrę nė menkiausios galimybės.

- Apie atostogas pagalvojote?

- Suprantu. Jos būtų galėjusios kasmet ato-

stogauti ten pat, kaime arba pajūryje; tačiau nieko panašaus nebuvo.

- Žodžiu, žudikas pasirinko jas atsitiktinai, susiklosčius palankioms aplinkybėms?

Megrė neabejojo, jog profesorius Tiso tuo anaiptol netiki, kad yra pastebėjęs tą pat ką ir jis.

- Ne. Ne visai. Kaip jau sakiau, tos moterys, įdėmiai apžiūrėjus jų nuotraukas, turi šį tą bendra: jos visos apkūnios. Nekreipdami dėmesio į veidus, o tik į figūrą, jūs pastebite, kad visos penkios nedidukės, apvalutės, kone rubuilės, storu liemeniu, stambiais klubais - net ir Monika Žiuto, jauniausioji iš visos tos kolekcijos.

Pardonas su profesorium persimetė žvilgsniais; Pardonas tarytum bylojo: "Ar aš nesakiau! Jis taip pat pastebėjo!"

Tiso šypsojosi.

- Sveikinu, brangusis komisare. Prisipažįstu, kad neturiu ką pridurti.

Kiek padvejojęs, dar pasakė:

- Sakiau tai Pardonui svarstydamas, ar policijai šitai kris į akį. Iš dalies todėl, o be to, dar ir dėl to, kad jau seniai norėjau su jumis susipažinti, jis šįvakar ir pakvietė mudu su žmona.

Visą tą laiką jie kalbėjo stovėdami. Daktaras iš Pikpiu gatvės pasiūlė prisėsti kertėje prie lango, kur buvo girdėti radijo almesys. Vis tebelijo - taip lengvai, kad lašiukai, regis, švelniai gulė vienas ant kito, aptraukdami grindinį tarytum kokiu tamsiu laku.

Dabar prabilo Megrė.

- Ar žinote, ponas profesoriau, koks klausimas kelia man didžiausią rūpestį - mano nuomo-

ne, jei jis būtų išspręstas, žudikas pakliūtų į mūsų rankas.

- Klausau jūsų.

- Tas žmogus - nebe vaikas. Taigi, nugyveno ne metus ir ne dvejus - dvidešimt, trisdešimt ar daugiau - neįvykdęs jokio nusikaltimo. Tačiau per šešis mėnesius jis nužudo penkissyk iš eilės. Man kyla tas pats klausimas, kaip pradžioje. Kodėl vasario antrąją jis staiga liovėsi buvęs nekenksmingas pilietis ir virto grėsmingu maniaku? Ar jūs, mokslininkas, matote, kaip galima būtų tai paaiškinti?

Tiso išklausęs šyptelėjo; jis dar sykį susižvalgė su savo kolega.

- Mums, kaip jūs sakote, mokslininkams, lengvai priskiriamas žinojimas ir galia, kurių mes neturime. Tačiau pamėginsiu atsakyti, ne tik dėl pradinio šoko, bet ir dėl paties atvejo. Nevartosiu, beje, jokių mokslo ar technikos terminų, nes šie dažniausiai tarnauja tik tam, kad pridengtų mūsų nežinojimą. Ar ne taip, Pardonai?

Jis tikriausiai taikė į kokį savo kolegą, prieš kurį dantį galando, nes abu, regis, vienas kitą suprato.

- Įvykus virtinei nusikaltimų, kaip kad ši, kurią mes nagrinėjame, kiekvienas šoka teigti, jog tai maniako ar bepročio darbas. *Grosso modo** teisingai. Nužudyti penkias moteris tokiomis sąlygomis, kaip kad buvo įvykdytos šios penkios žmogžudystės, be aiškios priežasties, ir paskui suraižyti jų rūbus - toks elgesys neturi nieko bendra su elgesiu

* *Apytikriai, bendrais bruožais (lot.).*

normalaus žmogaus, kaip mes jį suprantame. O nustatyti, kodėl ir kaip tai prasidėjo - sudėtingesnis klausimas, į kurį sunku rasti atsakymą. Beveik kiekvieną savaitę mane, kaip ekspertą, kviečia liudyti į Prisiekusiųjų teismą. Per savo karjerą mačiau, kad požiūris į kriminalinę atsakomybę kinta taip sparčiai, jog, mano nuomone, persimainė, jeigu ne iš pamatų sugriuvo, visos mūsų teisingumo koncepcijos. Kadais mūsų klausdavo: "Ar nusikaltimo metu kaltinamasis buvo atsakingas už savo veiksmus?" Ir žodis "atsakomybė" turėjo gana tikslią prasmę. Šiandien mūsų prašo įvertinti atsakomybę Žmogaus iš didžiosios raidės, taigi dažnai man atrodo, jog jau nebe teisėjai ir prisiekusieji, bet mes, psichiatrai, sprendžiame nusikaltėlio likimą. Tačiau daugeliu atvejų mes išmanome ne daugiau nei profanai. Psichiatrija - mokslas tol, kol turima reikalo su traumatizmu, augliu, tam tikros liaukos ar funkcijos nenormalia transformacija. Tokiais atvejais mes iš tiesų galime visiškai ramia sąžine pareikšti: sveikas toksai žmogus ar ligonis, atsakingas už savo veiksmus ar ne. Tačiau tai patys rečiausi atvejai, ir dauguma šių asmenų uždaryti beprotnamiuose. Kodėl kiti, kaip tikriausiai ir tas, apie kurį mes kalbame, elgiasi kitaip negu tokie pat žmonės kaip jis? Manau, komisare, čia jūs išmanote ne mažiau, jeigu ne daugiau, negu mes.

Prie jų prisiartino ponia Pardon su buteliu armanjako rankoje.

- Kalbėkite toliau, ponai. Mes taip pat užsiėmusios - keičiamės valgių receptais. Lašelį armanjako, profesoriau?

- Pusę stiklelio.

Šitaip jie šnekučiavosi, apgaubti šviesos, tokios pat glosnios kaip lietus lauke, iki pirmos valandos nakties. Megrė ne viską prisiminė iš to ilgo pokalbio, kuris dažnai išsišakodavo dviem lygiagrečiom temom.

Prisiminė, kad Tiso, pavyzdžiui, pasakė, kandžiai kaip žmogus, turįs senų sąskaitų:

- Jei aklai sekčiau Froido, Adlerio ar net ir šiuolaikinių psichoanalitikų teorijomis, nedvejodamas tvirtinčiau, kad mūsų žmogus - seksualinis maniakas, nors nė viena iš aukų nebuvo išprievartauta seksualine prasme. Galėčiau kalbėti ir apie kompleksus, leistis iki jo ankstyvosios vaikystės įspūdžių...

- Jūs atmetate šį paaiškinimą?

- Aš nieko neatmetu, tačiau nepasitikiu tais, kurie yra pernelyg paprasti.

- Ar neturite jokios asmeninės teorijos?

- Teorijos - ne. Idėją - galbūt, bet, prisipažinsiu, truputį bijau jums ją išdėstyti, nes nepamirštu, jog atsakomybė už bylos tyrimą krinta ant jūsų pečių. Tiesa, jūsų pečiai platūs kaip ir manieji - valstiečio sūnus, a?

- Iš Aljė.

- O aš iš Kantalio. Mano tėvui aštuoniasdešimt aštuoneri, o jis vis dar gyvena savo sodyboje.

Sakytum, tuo jis didžiavosi labiau nei savo mokslo titulais.

- Per mano rankas perėjo daug pamišėlių ar puspročių - vartoju šį ne itin mokslišką žodį - įvykdžiusių nusikalstamus veiksmus; o dėl to nekintamo dalyko, kaip jūs ką tik pasakėte, aš bemaž visuomet įžvelgiu viena: sąmoningą ar nesąmonin-

gą poreikį pasireikšti. Suprantate, ką noriu pasakyti?

Megrė linktelėjo.

- Beveik visi - pagrįstai ar nepagrįstai, - ilgą laiką aplinkinių buvo laikomi nenuosekliomis, menkavertėmis ar atsilikusiomis būtybėmis, ir jautėsi dėl to pažeminti. Kokiu būdu šis ilgai slopintas pažeminimas staiga pratrūksta nusikaltimo, pasikėsinimo, kokio nors įžūlaus ar nutrūktgalviško išpuolio forma? Kiek žinau, nei mano kolegos, nei aš to nesame nustatę. Tai, ką čia sakau, galbūt laužo įprastines taisykles, ypač išdėsčius visa tai keliais žodžiais, bet esu įsitikinęs, kad dauguma vadinamųjų nemotyvuotų nusikaltimų, o ypač tų, kurie pasikartoja, yra išdidumo apraiška.

Megrė susimąstė.

- Tai sutampa su vienu mano pastebėjimų, - tyliai ištarė jis.

- Su kokiu?

- Jeigu nusikaltėliai anksčiau ar vėliau nepajustų poreikio pasipuikuoti savo poelgiais, kur kas mažiau jų sėdėtų kalėjime. Ar žinote, kur mes pirmiausia einame ieškoti to, kuris įvykdė grasų nusikaltimą? Kadais į viešuosius namus, šiandien, kai jų jau nebėra, į lovą merginų, daugiau ar mažiau užsiiminėjančių prostitucija. Ir jie kalba - įsitikinę, kad joms tai nesvarbu, kad jie niekuo nerizikuoja - dauguma atvejų taip ir yra. Jie išlieja širdį. Dažnai dar ir prikuria.

- Ar šįkart bandėte?

- Nerasi Paryžiuj lengvo elgesio merginos, ypač Kliši ir Monmartro rajone, kuri per paskutinius mėnesius nebūtų buvusi apklausta.

- Ir nieko nelaimėjote?

- Nieko.

- Ne kažin kas.

- Norite pasakyti, kad negavęs išsikalbėti jisai neišvengiamai vėl pradės?

- Ko gero.

Paskutiniu metu Megrė buvo išnagrinėjęs visus istorinius atvejus, panašius į XVIII-ojo kvartalo bylą - nuo Džeko Skerdiko iki Diuseldorfo vampyro, be to, Vienos žibintininko ir Lenko iš Eno departamento fermų.

- Jūs manote, kad patys savaime jie niekuomet nesiliauja? - pasiteiravo jis. - Tačiau juk turime Džeko Skerdiko atvejį; vieną gražią dieną kalbos apie jį nutilo.

- O ar jūs toks įsitikinęs, kad jis netapo nelaimingo atsitikimo auka ar nemirė nuo ligos? Pažengsiu dar toliau, komisare, ir čia jau kalbės nebe vyriausiasis Šv. Onos ligoninės gydytojas, nes aš visiškai nepaisysiu oficialiųjų teorijų. Tokio tipo žmonės kaip jūsiškis, nors patys to nenutuokia, veikia spiriami poreikio būti sugauti - tai dar viena išdidumo apraiška. Jie nepakelia minties, kad aplinkiniai ir toliau laiko juos paprasčiausiais žmonėmis. Jiems reikia rėkte išrėkti pasauliui į veidą, ką yra padarę, ką sugebėjo padaryti. Tai nereiškia, kad jie lenda policijai į nagus, bet beveik visuomet, juo ilgesnis jų nusikaltimų sąrašas, tuo labiau jie nesisaugo, atrodo, šaiposi iš policijos, šaiposi iš likimo. Kai kurie yra man prisipažinę, jog jiems palengvėjo, kai galų gale buvo suimti.

- Man yra tekę girdėti tokių pat prisipažinimų.

- Na, matot!

Kam šovė į galvą toji mintis? Vakaras buvo toks ilgas, jie aptarinėjo temą tokia daugybe įvairiausių požiūrių, jog po to nustatyti, kas buvo pasakyta vieno, o kas kito, darėsi sunku.

Galbūt mintį pakišo profesorius Tiso, tačiau taip diskretiškai, jog to nepastebėjo nė pats Pardonas.

Buvo jau po vidurnakčio, kai Megrė sumurmėjo, tarytum kalbėdamas pats su savim:

- Tarkim, kad sulaikomas kas nors kitas; tam tikru atžvilgiu, jis užima mūsų žudiko vietą, neteisėtai užgrobia tai, ką tasai laiko tartum savo šlove...

Štai ir pasakyta.

- Net neabejoju, - atsiliepė Tiso, - kad jūsiškis pajustų nuoskaudą.

- Lieka sužinoti, kaip jisai reaguotų. Taip pat - *kada*.

Megrė jau žengė toliau - metęs šalin teoriją, mąstė apie praktinius sprendimus.

Apie žudiką nieko nežinoma. Jo aprašymo nėra. Iki šiolei jis veikė tik viename kvartale, tam tikroje apibrėžtoje jo atkarpoje, tačiau niekas negali laiduoti, kad rytoj jis nepradės siautėti kitame Paryžiaus rajone ar dar kur nors kitur.

Grėsmė atrodė tokia baugi todėl, kad liko miglota, neapibrėžta. Ar artimiausias nusikaltimas įvyks po mėnesio? Ar tik po trijų dienų?

Negalima be galo laikyti kiekvieną Paryžiaus gatvę apsiaustą. Net ir moterys, kurios po kiekvienos žmogžudystės užsidaro namuose, netrukus vėl pradeda gyventi įprastą gyvenimą, vakarais išeina iš namų tardamos, jog pavojus praėjęs.

- Žinau du atvejus, - kalbėjo toliau Megrė patylėjęs, - kai nusikaltėliai parašė į laikraščius, protestuodami prieš nekaltų žmonių suėmimą.

- Šitie žmonės dažnai rašo į laikraščius, pastūmėti to, ką aš vadinu jų noru pasirodyti.

- Tai mums padėtų.

Net ir laiškas, suklijuotas iš žodžių, iškarpytų iš laikraščio, galėtų tapti išeities tašku byloje, kurioje neturi ko įsitverti.

- Žinoma, jam lieka ir kita galimybė...

- Apie tai aš ir pagalvojau.

Ji labai paprasta: tuojau po tariamo kaltininko suėmimo įvykdyti naują, į kitas panašią žmogžudystę! Galbūt dvi, tris...

Išsiskyrė jie ant šaligatvio priešais profesoriaus automobilį - jiedu su žmona grįžo į Vil d'Avrė.

- Pavėžėti jus namo?

- Mes gyvenam šiame kvartale ir paprastai grįžtame pėstute.

- Man regis, ši byla dar sykį atves mane, kaip ekspertą, į Prisiekusiųjų teismą.

- Jei aš sučiupsiu kaltininką.

- Aš jumis pasikliauju.

Jie paspaudė vienas kitam ranką, ir Megrė pasirodė, jog tą vakarą pasaulis praturtėjo dar viena užgimusia draugyste.

- Tu neturėjai progos su ja pašnekėti, - kalbėjo ponia Megrė truputį vėliau, kai abu žingsniavo palei namus. - O gaila, nes tai protingiausia moteris, kokią man gyvenime teko sutikti. Kaip jos vyras?

- Puikus!

Ji dėjosi nepastebinti, ką daro Megrė - vogčiomis, kaip tada, kai dar buvo berniūkštis. Tas lietus buvo toks gaivus ir sodrus, kad tarpais jis iškišdavo liežuvį ir gaudė lašus, kurie buvo tokio ypatingo skonio.

- Jūs, atrodo, rimtai diskutavote.

- Taip...

Ir tiek šia tema. Jie grįžo namo, į savo butą, kurio langus buvo palikę atlapus. Ponia Megrė sušluostė truputį vandens nuo parketo.

Galbūt prieš užmigdamas, galbūt ryte pakirdęs Megrė pasiryžo. O atsitiktinumas lėmė, kad ryte jo kabinete pasirodė Pjeras Mazė, buvęs jo inspektorius, kurio jis nebuvo matęs jau aštuonerius metus.

- Ką veiki Paryžiuje?

- Nieko, šefe. Taisau sveikatą. Afrikos moskitai mane sudorojo; gydytojai reikalauja, kad dar keletą mėnesių pailsėčiau. O paskui, sakau, gal man atsirastų vietelė Krantinėje.

- Po plynių!

Kodėl ne Mazė? Jis protingas, beveik jokios rizikos, kad būtų atpažintas.

- Ar norėtum padaryti man paslaugą?

- Dar klausiat!

- Užsuk pas mane apie pusę pirmos - draugė papietausim.

Ne Dofino aludėje, kur jie neliktų nepastebėti.

- Tiesą sakant, nekelk čia daugiau kojos, pasistenk nelandžioti po kabinetus; geriau luktelėk manęs priešais Šatlė metro stotelę.

Tada jie pietavo viename restorane Sent Antuano gatvėje, ir komisaras paaiškino Mazė, ko iš jo nori.

Kad būtų tikriau, į Kriminalinę policiją jį teatlydi ne Orfevrų krantinės, o XVIII-ojo rajono inspektoriai, ir komisarui iškart į galvą atėjo Lonjonas. Kas žino? Galbūt šiajam tai būtų proga. Užuot budėjęs Monmartro gatvėse, būtų glaudžiau įtrauktas į bylos tyrimą.

- Pasirinkite vieną savo kolegų, kuris neišsiplepės.

Lonjonas pasirinko Alfonsi.

Ir spaudos akyse komedija buvo kuo sėkmingiausiai suvaidinta, nes visi laikraščiai rašė apie sensacingą suėmimą.

Megrė kartojo tardytojui Komeljo:

- Jie matė, kaip mes zujom pirmyn ir atgal, ir patys padarė išvadas. Nei aš, nei mano bendradarbiai nieko jiems nesakėme. Atvirkščiai, mes neigėme.

Retai kada pamatysi šypseną, netgi pašaipią, tardytojo Komeljo veide.

- O jei šįvakar ar rytoj dėl šito suėmimo - ar, greičiau, dėl šito tariamo suėmimo - žmonės pamirš, kad reikia būti budriems, ir bus įvykdytas naujas nusikaltimas?

- Aš apie tai pagalvojau. Visų pirma - artimiausiais vakarais visi vyrai, esantys mūsų tarnybų dispozicijoje bei XVIII-ajame komisariate, įtemptai stebės kvartalą.

- Man rodos, tai jau buvo daroma, ir be jokių rezultatų?

Teisybė. Bet nejau tai reiškia, jog nereikia visko išbandyti?

- Ėmiausi ir kitų atsargumo priemonių. Apsilankiau pas Policijos prefektą.

- Nieko man nesakęs?

- Kaip jau minėjau, atsakomybę dėl to, kas gali įvykti, noriu prisiimti pats vienas. Aš tik policininkas. Jūs - teismo pareigūnas.

Tas žodis paglostė Komeljo savimeilę - jis išsyk pasitempė.

- Ko jūs prašėte prefektą?

- Kad leistų pasikviesti savanorėmis tam tikrą skaičių moterų, priklausančių municipalinei policijai.

Tasai pagalbinis korpusas apskritai užsiėmė tik nepilnamečiais ir prostitucija.

- Jis liepė surinkti tam tikrą skaičių moterų, atitinkančių reikiamas sąlygas.

- Pavyzdžiui?

- Ūgis ir apkūnumas. Iš savanorių pasirinkau tas, kurios labiausiai atitinka fizinį penkių aukų tipą. Kaip ir anų, jų apdaras niekuo neišsiskirs. Kaip ir kvartalo moterys, atrodys grįžtančios iš kažkur į namus, kai kurios nešis ryšulį arba pintinę.

- Trumpai tariant, jūs spendžiate spąstus.

- Visos, kurias pasirinkau, yra lankiusios fizinio pasiruošimo kursus, treniravosi dziudo.

Vis dėlto Komeljo truputį nervinosi.

- Pakalbėt apie tai su generaliniu prokuroru?

- Geriau nereikia.

- Ar žinote, komisare, kad man visa tai nepatinka?

Tada Megrė atsakė su paperkančiu nuoširdumu:

- Man taip pat, ponas tardytojau!

Tai buvo tiesa.

Nejau nereikėjo visomis įmanomomis priemonėmis užkirsti kelią skerdynėms?

- Oficialiai aš nieko nežinau, tiesa? - pratarė teismo pareigūnas, lydėdamas svečią prie durų.

- Jūs ničnieko nežinote.

Ir Megrė būtų norėjęs, jog tai būtų buvus tiesa.

Trečias skyrius

APSIAUSTAS KVARTALAS

Baronas, ne ką vėliau negu Megrė pradėjęs, kaip reporteris, varstyti Kriminalinės policijos duris, mažylis Ruženas, jaunutis, bet jau buklesnis už savo plunksnos brolius, keturi penki kiti, menkesnio užmojo, iš kurių grėsmingiausia Magi - ši nedvejodama nekaltu veideliu įsmunka pro duris, kurias pamiršai užrakinti, ar nučiumpa besimėtančius dokumentus, - vienas kitas fotografas, vienu metu net daugiau, praleido didžiąją dienos dalį Orfevrų krantinės koridoriuje, įsirengę ten savo štabo būstinę.

Kartais didžiuma jų pranykdavo - eidavo atsigaivinti į Dofino aludę ar paskambinti telefonu, tačiau visuomet palikdavo ką nors budėti; žodžiu, Megrė kabineto durys neliko be priežiūros.

O Ruženui, be to, šovė į galvą mintis dar pristatyti savo redakcijos žmogų prie Lonjono, ir šis pasijuto sekamas tą pat akimirką, kai ryte išėjo iš savo namų Konstanteno-Pekero aikštėje.

Šitie žmonės, jų žodžiais tariant, išmanė muzikėlę, turėjo bemaž tiek pat patirties policijos reikaluose, kaip koks nors išsitarnavęs inspektorius.

Tačiau nė vienas jų nenutuokė, kad jiems bemaž po nosimi vykdoma užduotis, kad jau pirmom dienos valandom, dar gerokai prieš Megrė vizi-

tą pas tardytoją Komeljo, imtasi dislokuoti grandiozines pajėgas.

Pavyzdžiui, tolimųjų kvartalų - dvyliktojo, keturioliktojo ar penkioliktojo - inspektoriai išėjo iš namų, apsivilkę neįprastai, nekasdieniais drabužiais, kai kurie nešini mažesniu ar net didžiuliu lagaminu; pagal duotas instrukcijas, atsargumo dėlei jie pirmiausia turėjo nukakti į kokią nors sostinės geležinkelio stotį.

Karštis buvo toks pat slogus kaip ir vakar, gyvenimas apmiręs, išskyrus turistų lankomus kvartalus. Beveik visur matei riedant didelius autobusus, prisikimšusius svetimšalių; sklido gidų balsai.

Aštuonioliktajame kvartale, ypač toje atkarpoje, kur buvo įvykdyti penki nusikaltimai, priešais viešbučius, butus su baldais stojo taksi, iš jų ropštėsi žmonės, sprendžiant iš bagažo, atvykę iš provincijos, - jie prašė kambario, beveik visuomet reikalavo, kad langas išeitų į gatvę.

Viskas vyko pagal tikslų planą; kai kuriems inspektoriams buvo įsakyta, kad juos lydėtų žmonos.

Retai kada griebiamasi tokių atsargumo priemonių. Bet ar šįsyk galima bent kuo pasitikėti? Apie žudiką nieko nežinoma. Tai dar viena šio reikalo ypatybė, kurią per vakarienę pas Pardoną aptarė Megrė ir profesorius Tiso.

- Apskritai ne priepuolio metu jis neišvengiamai elgiasi kaip normalus žmogus, kitaip jo keistenybės jau būtų patraukusios aplinkinių dėmesį.

- Kaip jūs sakote - neišvengiamai, - pritarė psichiatras. - Net gali būti, jog savo išvaizda, savo

laikysena, profesija tai žmogus, kurį mažiausiai įtartum.

Tai ne koks nors seksualinis maniakas - šie jiems buvo pažįstami ir nuo vasario antrosios stebimi, bet tuščiai. Ir ne vienas tų driskių, įtartinų tipų, į kuriuos atsisuka žmonės gatvėje.

Ką jis veikė iki savo pirmo nusikaltimo? Ką veikia tarp nusikaltimų?

Ar tai vienišius, įsikūręs kokiame bute ar kambaryje, išsinuomotame su baldais?

Megrė būtų prisiekęs, kad ne, kad tai vedęs žmogus, gyvenantis tvarkingą gyvenimą; Tiso taip pat pritarė šiai prielaidai.

- Viskas įmanoma, - atsiduso profesorius. - Jei kas pasakytų man, jog tai vienas mano kolegų - aš nesiginčyčiau. Tai gali būti bet kas: darbininkas, tarnautojas, smulkus pirklys ar stambus verslininkas.

Taigi gali būti ir savininkas tų viešbučių, kuriuos užplūdo inspektoriai - štai kodėl jie negali, kaip paprastai, prisistatyt pas juos ir pareikšti:

- Policija! Duokite man kambarį su langais į gatvę, ir niekam nė žodžio.

Nevertėjo pasitikėti ir durininkėmis. Nei šnipeliais, įkurdintais kvartale.

Kai Megrė vėl grįžo į kabinetą, išėjęs iš Komeljo, jį kaip ir vakar apspito žurnalistai.

- Buvote pasitarti su tardytoju?
- Kaip ir kiekvieną rytą.
- Pranešėte jam apie vakarykštę kvotą?
- Pasišnekėjome.
- Vis dar nenorite nieko sakyti?
- Neturiu ką.

Jis nuėjo pas šefą. Raportas jau gan seniai buvo pasibaigęs. Viršininkas taip pat nerimavo.

- Ar Komeljo nereikalavo, kad jūs tai atšauktumėt?

- Ne. Žinoma, ištikus nesėkmei jis manęs atsižegnos.

- Jūs vis dar pasikliaujate savimi?

- O kaip kitaip?

Anaiptol ne lengva širdimi ėmėsi Megrė šito bandymo; suvokė atsakomybę, kurią užsikrauna sau ant pečių.

- Manot, reporteriai bus vedžiojami už nosies iki galo?

- Aš dėl to iš kailio neriuosi.

Paprastai jis nuoširdžiai bendradarbiaudavo su spauda - šioji taip pat padarydavo jam vertingų paslaugų. Šį sykį jis neturi teisės rizikuoti, nejučiom išsiplepėti. Net ir inspektoriai, užplūdę Didžiųjų Karjerų kvartalą, dar nežinojo, kas iš tikrųjų rezgama. Jie gavo įsakymą veikti, įsikurti tam tikroje vietoje ir laukti tolesnių nurodymų. Žinoma, nutuokė, kad čia įpainiotas tas žudikas, tačiau nieko nežinojo apie visą operaciją.

- Kaip jūs manote: jis protingas? - vakar vakare pasiteiravo Megrė profesorių Tiso.

Jis turėjo savo nuomonę, tačiau norėjo išgirsti pritarimą.

- Protingas - turiu omeny, kaip ir dauguma tokių žmonių. Pavyzdžiui, jis privalo instinktyviai sugebėti itin tobulai vaidinti komediją. Tarkim, jis vedęs - tada, pavyzdžiui, grįžęs namo po vieno iš savo nusikaltimų turi atrodyti, kaip atrodo visada,

neprarasti šalto kraujo - apie tai negali būti ir kalbos. Jeigu jis viengungis, šiaip ar taip, susitinka su kitais žmonėmis - na kad ir su savo šeimininke, durininke, ateinančia tarnaite, ar aš žinau su kuo dar? Kitą dieną eina į kontorą, į dirbtuvę ir neišvengiamai kas nors užveda su juo kalbą apie Monmartro žudiką. Taigi per šešis mėnesius niekas jo neįtarė.

Ir per šešis mėnesius jis nė sykio neprašovė pro šalį laiko ir vietos atžvilgiu. Joks liudytojas negali tvirtinti matęs jį veikiant ar bent sprunkant iš nusikaltimo vietos.

Tai paskatino komisarą pateikti klausimą, neduodantį jam ramybės.

- Norėčiau išgirsti jūsų nuomonę konkrečiu klausimu. Ką tik pasakėte, jog didžiąją laiko dalį jis elgiasi kaip normalus žmogus; tikriausiai tada ir mąsto daugmaž kaip normalus žmogus?

- Suprantu. Gali būti.

- Penkissyk įvyko tai, ką aš pavadinčiau priepuoliu, penkissyk jis buvo išmuštas iš normalių vėžių ir žudė. Kada pradeda veikti paskata? Jūs suprantate, ką noriu pasakyti? Kada jis liaujasi elgęsis kaip jūs arba aš ir virsta žudiku? Ar tai jam užeina bet kada, dienos metu, ir jis laukia, kol sutems, ruošdamas savo veiksmų planą? Ar, prieingai, paskata suveikia tik tą akimirką, kai pasitaiko proga, tą akimirką, kai, eidamas tuščia gatve, pastebi galimą auką?

Atsakymas jam turėjo nepaprastos svarbos - jis galėjo susiaurinti ar išplėsti paieškų lauką.

Jei paskatą jis patiria prieš pat žmogžudystę, tas žmogus iš tiesų gyvena Didžiųjų Karjerų kvar-

tale arba jo apylinkėse, bent jau priverstas čia būti vakarais arba dėl savo profesijos, arba dėl kitų įprastų priežasčių.

Priešingu atveju galbūt jisai atsibasto iš kur kitur, o gatves, einančias nuo Kliši aikštės į Lamarko ir Abesių gatves, pasirinko tiesiog atsitiktinai arba dėl jam vienam žinomų priežasčių.

Prieš atsakydamas Tiso gerą valandėlę mąstė.

- Aš, aišku, negaliu nustatyti diagnozės taip, tartum pacientas būtų prieš mane...

Jis pasakė "pacientas", lyg jie būtų kalbėjęsi apie ligonį, ir žodis, kuris nepraslydo komisarui pro ausis, buvo jam prie širdies. Jis liudijo, jog abu jie supranta dramą vienodai.

- Vis dėlto, mano nuomone, jei vartosim palyginimą, ateina metas, kai jis išeina į medžioklę, kaip plėšrūnas, kačių šeimos atstovas ar paprasčiausia katė. Jums kada nors yra tekę stebėti katę?

- Dažnai, vaikystėje.

- Jos judesiai keičiasi. Ji susigūžia savyje, paaštrėja visi jos pojūčiai. Tada per didžiausią nuotolį ji įstengia pajusti menkiausią garsą, menkiausią virptelėjimą, silpniausią kvapą. Nuo tos akimirkos ji užuodžia pavojų ir jo vengia.

- Suprantu.

- Atrodytų, kad šitokią būseną išgyvendamas mūsų žmogus įgyja aiškiaregystės dovaną.

- Turbūt jūs negalite pateikti prielaidos - kas išjudina tą mechanizmą.

- Negaliu. Gal prisiminimas, praeivė minioje, kokių nors kvepalų dvelktelėjimas, probėgšmais nugirsta frazė. Gal bet kas - net peilis ar tam tikros

spalvos suknelė. Ar pasidomėta, kokios spalvos rūbais vilkėjo aukos? Spauda to neminėjo.

- Spalvos buvo skirtingos, beveik visos tiek neutralios, kad tamsoje jų neįžvelgsi.

Grįžęs į savo kabinetą, jis kaip ir vakar nusimetė švarką, nusirišo kaklaraištį, atlapojo marškinių apykaklę ir, kadangi saulė plieskė tiesiai jam į krėslą, nuleido nebalintos drobės užuolaidas. Po to pravėrė inspektorių kabineto duris.

- Tu čia, Žanvjė?

- Taip, šefe.

- Nieko nauja? Jokių anoniminių laiškų?

- Tiktai iš žmonių, kurie skundžia savo kaimynus.

- Tegu patikrina. Ir tegu man atveda Mazė.

Šisai Arešto namuose nenakvojo, išėjęs iš Teisingumo rūmų pro mažas dureles, sugrįžo namo. Nuo aštuntos valandos ryto vėl privalėjo būti Žiurkidėje.

- Man pačiam nusileisti?

- Būtų geriau.

- Vis be antrankių?

- Be.

Jis nenorėjo be saiko apgaudinėti žurnalistų. Tegu peša kokias nori išvadas iš to, ką mato. Bet visų kortų Megrė neatidengs.

- Alio! Prašom duoti man Didžiųjų Karjerų komisariatą... Inspektorių Lonjoną... Alio! Lonjonas?.. Tenai nieko nauja?

- Kažkas laukė manęs šįryt prieš mano duris ir sekė. Dabar jis priešais komisariatą.

- Nesislepia?

- Ne. Manau, jog tai žurnalistas.

- Liepk patikrinti jo dokumentus. Viskas vyksta, kaip numatyta?

- Susiradau pas draugus tris kambarius. Jie nieko nežino. Norite adresų?

- Ne. Būk čionai maždaug po trijų ketvirčių valandos.

Koridoriuje įvyko ta pati scena kaip vakar, kai tarp dviejų inspektorių, vis laikydamas skrybėlę prieš veidą, pasirodė Pjeras Mazė. Fotografai nesnaudė. Žurnalistai pažėrė klausimų, bet jie liko be atsako. Magi pavyko išmušt jam iš rankų skrybėlę, ji pakėlė ją nuo žemės - tuo tarpu buvęs kolonijų gyventojas dangstėsi veidą abiem rankom.

Durys vėl užsidarė, ir netrukus Megrė kabinetas panėšėjo į karo vadovybės postą.

Tenai, romiose Monmartro gatvėse, kur daugelis krautuvėlių atostogų metu buvo užsidariusios porai savaičių ar mėnesių, toliau tyliai vyko jėgų išsidėstymas.

Suvaidinti savo vaidmenį turėjo daugiau kaip keturi šimtai žmonių - ne tik tie, kurie stebėjo aplinką iš viešbučių ar vieno kito buto, kuriais pavyko pasinaudoti, nerizikuojant paslaptimi, bet ir tie, kurie ką tik užėmė nurodytus postus metro stotyse, autobusų stotelėse, mažiausiuose bistro, vakarais veikiančiuose restoranuose.

Kad nebūtų panašu į įsiveržimą, veikiama buvo etapais.

Moterys padėjėjos taip pat telefonu gavo smulkių nurodymų; lyg kokiame karo štabe gulėjo išskleisti planai, juose pažymėta kiekviena pozicija.

Dvidešimt inspektorių iš tų, kurie paprastai

nesirodo viešumoje, išsinuomojo - ne tik Paryžiuje, bet ir apylinkėse iki pat Versalio - automobilius su jokio įtarimo nekeliančiais numeriais; nustatytu laiku jie turėjo stoviniuoti strateginiuose taškuose, niekuo nesiskirdami nuo kitų automobilių.

- Užsakyk alaus, Liuka.

- Sumuštinių?

- Būtų neblogai.

Ne tik dėl žurnalistų, kad šie įtikėtų nauja apklausa, bet ir todėl, kad visi užsiėmę, niekas neturės laiko eiti pietauti.

Atvyko ir Lonjonas, vis su savo raudonu kaklaraiščiu ir šiaudine skrybėle. Sulig pirmu mestu žvilgsniu kilo klausimas: kaip jis taip persimainė? - ir su nuostaba reikėjo konstatuoti, kiek kaklaraiščio spalva gali pakeisti žmogų. Atrodė jis beveik linksmas.

- Tavo tipas atsekė tave?

- Taip. Jis koridoriuje. Tai tikrai reporteris.

- Ar dar liko tokių ir daugiau netoliese komisariato?

- Vienas stirkso netgi pačiame komisariate.

Pirmas laikraštis prabilo apie tai maždaug apie pusiaudienį. Pakartojo rytinių dienraščių informaciją pridurdamas, jog Orfevrų krantinę ir toliau kregia didžioji karštinė, bet suimtąjį vis tebegaubia visiška paslaptis.

"Jei policija būtų galėjusi, - be kita ko rašė jie, - *tikriausiai būtų uždėjusi savo belaisviui geležinę kaukę."*

Tai pralinksmino Mazė. Jis talkino kitiems, taip pat skambinėjo telefonu, mėlynu ar raudonu pieštuku žymėjo plane kryželius, be galo laimingas, kad vėl alsuoja oru šių namų, kur jau jautėsi esąs saviškis.

Atmosfera pasikeitė, kai į duris pabarbeno Dofino aludės garsonas - net prieš tąjį buvo būtina vaidinti komediją; po to visi puolė prie alaus ir sumuštinių.

Popiečio laikraščiai neišspausdino jokios žinutės, gautos iš žmogžudžio, jis, regis, nė nemanė kreiptis į spaudą.

- Minutėlę atsipūsiu, vaikai. Šįvakar turėsiu būti žvalus, pailsėjęs.

Megrė perėjo inspektorių kambarį, įžengė į nedidelį tuščią kabinetėlį, kur įsitaisė krėsle ir po kelių minučių užsnūdo.

Apie trečią valandą nusiuntė Mazė atgal į Žiurkidę, liepė Žanvjė ir Liuka paeiliui pailsėti. O Lapuentas, apsivilkęs mėlynu kombinezonu, važinėjo Didžiųjų Karjerų kvartalo gatvėmis, įsitaisęs už triračio vairo. Kepurė su snapeliu ant ausies, cigaretė, prilipusi prie apatinės lūpos, - jis atrodė kaip aštuoniolikinis; tarpais iš kokio nors bistro, kur sustodavo išgerti mineralinio vandens, skambindavo į štabo būstinę.

Laikui bėgant, visi pamažu pradėjo nervintis, net paties Megrė pasitikėjimas savimi po truputį ėmė blėsti.

Jokių požymių, kad šįvakar kas nors atsitiktų. Net jei tas žmogus ir nusprendė vėl įvykdyti žmogžudystę, norėdamas pasireikšti, tai gali įvykti rytoj vakare, poryt, po savaitės ar dešimties dienų, o iš-

laikyti taip ilgai ir šitiek ant kojų sukeltų žmonių neįmanoma.

Ir neįmanoma visą savaitę išsaugoti paslaptį, kurią taip daug kas žino.

O jeigu tas žmogus nusprendė veikti nedelsiant?

Megrė nėjo iš galvos pokalbis su profesoriumi Tiso; jo nuotrupos tolydžio išplaukdavo jo atmintyje.

Kada jis patiria paskatą? Dabar, šiuo metu, kai spendžiami spąstai, jisai aplinkiniams tėra žmogus kaip kiti. Žmonės su juo kalbasi, tikriausiai aptarnauja jį prie stalo, spaudžia jam ranką. Jis taip pat kalba, šypsosi, ko gero, juokiasi.

Ar jau spragtelėjo jungiklis? Ar tai įvyko iš ryto, skaitant laikraščius?

O gal greičiau jisai pagalvos: kadangi policija tariasi sučiupusi kaltininką, tai liausis ieškojusi, vadinasi, jis saugus?

Kas rodo, jog Tiso ir komisaras neklydo, kad jie teisingai numatė reakciją to, kurį profesorius pavadino "pacientu"?

Iki šiol jis žudydavo tik vakare, sulaukęs tamsos. Bet net ir šią valandą dėl atostogų, dėl karščio Paryžiuje yra daugybė gatvių, kur praeis keletas minučių, kol išvysi kokį praeivį.

Megrė prisiminė gatves Pietų Prancūzijoje vasarą, uždarinėtas langines, kai visi sugula pogulio, kai ištisas miestelis ar ištisas miestas pasineria į stingulį po sunkia saule. Beveik tokių pat gatvių šiandien rasi Monmartre.

Policija jau buvo atkūrusi tam tikrą skaičių situacijų.

Kiekvienos nusikaltimo vietos topografija tokia, kad žmogžudys galėjo akimirksniu išnykti. Žinoma, naktį greičiau negu dieną. Tačiau net ir vidury baltos dienos, esant palankioms aplinkybėms, jis gali žudyti, raižyti savo aukų drabužius ir mažiau nei per porą minučių pasprukti.

Beje, kodėl būtinai gatvėje? Kas jam kliudo pasibelsti į duris buto, kur jis žino rasiąs moterį vieną, ir tąsyk veikti taip, kaip darė gatvėje? Niekas, nebent tai, kad maniakai - kaip dauguma nusikaltėlių ir netgi vagišių - *beveik visad* taiko tą patį metodą, atkartoja menkiausias nusikaltimo smulkmenas.

Maždaug iki devynių bus šviesu, kaip reikiant sutems tik apie pusę dešimtos. Priešpilnis mėnulis nebus pernelyg skaistus; gali būti, kad jisai, kaip ir vakar, bus apniauktas kaitros ūkanų.

Visos šios detalės savotiškai svarbios.

- Jie vis dar koridoriuje?

- Tik Baronas.

Kartkartėmis jie susitardavo tarpusavy: vienas likdavo eiti sargybos - kad sukeltų ant kojų kolegas, jei kas atsitiktų.

- Šeštą valandą visi kaip paprastai išsivaikščios, išskyrus Liuka, kuris nesitrauks iš čia; apie aštuonias prie jo prisidės Toransas.

Megrė su Žanvjė, Lonjonu ir Movuazenu patraukė išgerti aperityvo į Dofino aludę.

Septintą valandą Megrė grįžo namo, pavakarieniavo prie lango, atverto į Rišaro-Lenuaro bulvarą, apsnūdusį labiau negu kuriuo kitu metų laiku.

- Tu suplukai! - tarė ponia Megrė, apžiūrinėdama jo marškinius. - Jei išeini, geriau persirenk.

- Išeinu.

- Jis neprisipažino?

Megrė nutylėjo, nes nemėgo jai meluoti.

- Grįši vėlai?

- Greičiausiai.

- Ar vis dar tikiesi, kad, užbaigus šią bylą, mes galėsime važiuoti atostogų?

Visą žiemą buvo kalbama apie vasarojimą Bretanėje, Bezeke Konkė, netoli Konkarno, bet, kaip ir kiekvienais metais, atostogos buvo kilojamos iš mėnesio į mėnesį.

- Galbūt! - atsiduso Megrė.

Jeigu ne, tai reikštų, jog sumanymas žlugo, jog žudikas prasprūdo pro tinklo akutę arba reagavo ne taip, kaip jiedu su Tiso tikėjosi. Be to, tai reikštų, kad bus naujų aukų, visuomenė ir spauda nekantraus, tardytojas Komeljo šaipysis arba tūš, net, kaip tai itin dažnai pasitaiko, reikės atsakinėti į paklausimus Teisingumo rūmuose ir aiškintis viršūnėse.

O pirmiausia tai reikštų, kad bus žudomos moterys - moterys mažutės, rubuilės, šaunios šeimininkėlės, einančios apsipirkti ar vakare paviešėti kaimynystėje.

- Tu atrodai pavargęs.

Jisai neskubėjo išeiti. Baigęs vakarieniauti, slankiojo po namus, rūkydamas pypkę, nesiryždamas įsipilti taurelę slyvinės, retsykiais stabtelėdamas priešais langą, kurio galiausiai užsikvempė.

Ponia Megrė jo nebekušino. Tik kai jisai susirado švarką, atnešė jam švarius marškinius ir padėjo persivilkti. Jis stengėsi elgtis kuo atsargiau, tačiau ji vis dėlto pastebėjo, kaip atidaręs stalčių

jisai čiupo savo automatinį pistoletą ir įsibruko į kišenę.

Taip jam nedažnai pasitaikydavo. Jis nejautė jokio noro nušauti, net ir tokio pavojingo padaro kaip tas. Ir vis dėlto visiems bendradarbiams davė įsakymą būti ginkluotiems ir apsaugoti moteris bet kokia kaina.

Į Krantinę jisai nebegrįžo. Buvo devinta valanda, kai pasiekė Voltero bulvaro kampą, kur jo laukė ne policijos automobilis su vyriškiu už vairo. Vyriškis iš XVIII-ojo komisariato vilkėjo vairuotojo uniformą.

- Važiuojam, šefe?

Megrė įsitaisė ant užpakalinės sėdynės, jau skendinčios prieblandoje - taip, automobilis atrodė lyg vienas tų, kuriuos vienai dienai išsinuomoja turistai prie Šv. Magdalenos bažnyčios ar Operos teatro.

- Kliši aikštė?

- Taip.

Važiuojant jisai nepravėrė burnos, tik Kliši aikštėje sumurmėjo:

- Važiuok Kolenkuro gatve aukštyn, ne per greitai, lyg dairydamasis į namų numerius.

Apie Bulvarus gatvės buvo ganėtinai judrios; ir beveik visur prie atdarų langų rymojo žmonės, atėję pakvėpuoti vakaro vėsa. Menkiausių kavinukių terasose taip pat sėdėjo daugiau ar mažiau atsisklaistę klientai; daugelis restoranų savo lankytojus aptarnavo lauke ant šaligatvio.

Atrodė neįtikėtina, jog tokiomis sąlygomis galėtų įvykti nusikaltimas, ir vis dėlto jos beveik nesiskyrė nuo tų, kai Žoržetė Lekuen, paskutinioji auka,

buvo nužudyta Tolozė gatvėje, mažiau nei per penkiasdešimt metrų nuo šokių salės, kurios raudono neono šviesos krito ant šaligatvio.

Tas, kas iki panagių pažįsta kvartalą, žino, kad visai šalimais judrių arterijų esama daugybės tuščių gatvelių, daugybės užkaborių, kur beveik niekuo nerizikuodamas gali įvykdyti užpuolimą.

Dvi minutės. Buvo apskaičiuota, kad žudikui pakanka tik poros minučių, o jei jis mitrus, tai ir dar mažiau.

Kas jį stumia, įvykdžius nusikaltimą, draskyti aukos rūbus?

Pačios aukos jis neliečia. Jam nerūpi, kaip tam tikrais žinomais atvejais, apnuoginti lytinius organus. Jis įnirtingai sudrasko audinį peiliu, kažkokio įtūžio pagautas, kaip vaikas kad niršta ant lėlės arba trypia žaisliuką.

Ir Tiso apie tai užsiminė, tačiau santūriai. Jautei, jog jis bando pritaikyti kai kurias Froido ir jo šalininkų teorijas, bet tai jam atrodė tarsi pernelyg paprasta.

- Reikėtų žinoti jo praeitį, taip pat ir vaikystę, užčiuopti pradinį šoką, kurį jis pats galbūt yra pamiršęs...

Kiekvienąsyk, taip pradėjusį galvot apie žmogžudį, Megrė pagaudavo karštligiška nekantra. Jam magėdavo kuo greičiau įsivaizduoti veidą, tikslius bruožus, žmogaus siluetą vietoj šitos miglotos esybės, kurią kai kurie vadina žudiku ar pamišėliu arba dar pabaisa ir kurią Tiso galų gale nejučiom, lyg liežuviui užkliuvus, pavadino pacientu.

Jis niršo dėl savo paties bejėgiškumo. Jam mestas kone asmeninis iššūkis.

Būtų norėjęs susidurti su tuo žmogumi akis į akį, nesvarbu kur, įdėmiai pažvelgt jam į veidą, tiesiai į akis, įsakyti:

- O dabar kalbėk...

Jam reikėjo žinoti. Laukimas jį kamavo, trukdė sutelkt visą dėmesį į smulkmenas.

Žinoma, pats to nenutuokdamas, jis pastebėdavo savo vyrus daugelyje vietų, kur buvo juos pastatęs. Ne visus juos pažinojo. Daugelis jų buvo ne jo skyriaus darbuotojai. Ir vis dėlto jis žinojo, kad tas ar anas siluetas už lango užuolaidos atitinka tokią ir tokią pavardę, kad štai ta moteris, kuri uždususi skuodžia pro šalį dievaižin kur nelygiu dėl pernelyg aukštų kulnelių žingsniu, yra viena iš jo parinktų padėjėjų.

Nuo vasario mėnesio, nuo pirmojo savo nusikaltimo tas žmogus tolydžio vėlino savo pasikėsinimų valandą - nuo vakaro aštuntos iki devynių keturiasdešimt penkių. Bet dabar, kai dienos trumpėja, o ne ilgėja, kai temsta anksčiau?

Kiekvieną akimirką galėjo riktelėti praeivis, tamsoje užkliuvęs už tysančio ant šaligatvio kūno. Šitaip buvo aptikta dauguma aukų, beveik visuomet praėjus keletui minučių, vienintelį sykį, teismo gydytojo teigimu, maždaug po ketvirčio valandos.

Automobilis pervažiavo Lamarko gatvę, atsidūrė rajone, kur iki šiol nieko nebuvo įvykę.

- Ką darome, šefe?

- Važiuok toliau, grįžk Abesių gatve.

Pasiėmęs radiofikuotą automobilį, jis būtų galėjęs palaikyti ryšį su kai kuriais savo bendradarbiais, tačiau šis pernelyg kristų į akis.

Kas žino, ar tas žmogus prieš kiekvieną už-

puolimą ištisom valandom neseka judėjimo kvartale?

Beveik visuomet yra žinoma, kad žudikas priklauso tai ar kitai kategorijai: net ir neturint žymių, nuspėjama jo bendra išvaizda, socialinė aplinka, kurioje jis gyvena.

- Padaryk, Dievuli, kad šįvakar nebūtų aukos!

Taip jis melsdavosi vaikystėje prieš užmigdamas. Jis to net nesuvokė.

- Matėte?

- Ką?

- Girtuoklį prie žibinto stulpo.

- Kas jis toks?

- Vienas mano bičiulis, Dutijo. Baisiai mėgsta persirenginėti, ypač girtuokliu.

Be ketvirčio dešimt dar nieko nebuvo įvykę.

- Sustok prie Pigalio aludės.

Praeidamas Megrė užsisakė bokalą, užsidarė telefono kabinoje, paskambino į Kriminalinę policiją. Atsiliepė Liuka.

- Nieko?

- Kol kas nieko. Tik viena prostitutė skundėsi, kad ją apipešiojęs svetimšalis jūreivis.

- Toransas su tavimi?

- Taip.

- Baronas?

- Turbūt nuėjo gulti.

Valanda, kai buvo įvykdytas paskutinis nusikaltimas, jau praėjo. Ar tai reiškia, jog tam žmogui valanda svarbiau nei tamsa? O gal tai, kad tariamas suėmimas nepadaręs jam jokio įspūdžio?

Megrė pašaipiai nusišypsojo, grįždamas į automobilį - pašaipa buvo skirta sau pačiam. Kas žino? Galbūt tasai, kurį jis taip gaudo Monmartro gatvėse, šiuo metu atostogauja Kalvadoso paplūdimy arba kaime, šeimyniniame pensione.

Staiga - taip sakant, vienu mirksniu - jį pagavo neviltis. Jo bendradarbių pastangos atrodė jam bergždžios, bemaž juokingos.

Kuo pagrįsta visa ta mizanscena, kuriai organizuoti prireikė tiek laiko? Niekuo. Mažiau negu niekuo. Kažkokia nuojauta, kurią jis pajuto po sočios vakarienės, plepėdamas ramioje svetainėje Pikpiu gatvėje su profesoriumi Tiso.

Ar nebūtų išsigandęs pats Tiso, sužinojęs, ką iš jų tuščio pokalbio padarė komisaras?

O jei tą žmogų skatina anaiptol ne išdidumas, ne poreikis pasireikšti?

Net ir visi tie žodžiai, kuriuos jisai tada ištarė, tarsi padarydamas atradimą, dabar kėlė jam pasidygėjimą.

Jis per daug kvaršino galvą. Per daug knaisiojosi. Dabar nebetiki, beveik abejoja, ar iš tiesų toks žudikas yra.

- Kur, šefe?

- Kur nori.

Nuostaba, kurią jisai įžvelgė atsigręžusio žmogaus akyse, privertė jį suvokti savo paties neviltį, ir jis susigėdo. Jis neturi teisės prarasti pasitikėjimą savo bendradarbių akyse.

- Važiuok Lepik gatve iki galo.

Jie pravažiavo *Moulin de la Galette,* ir jis sužiuro kaip tik į tą vietą ant šaligatvio, kur buvo rastas akušerės Žozefinos Simer kūnas.

Tad štai tikrovė. Įvykdyti penki nusikaltimai. O žudikas vis dar laisvas, pasiruošęs vėl smogti.

Ar ta moteris be skrybėlaitės, kokių keturių dešimčių metų, smulkiais žingsneliais trepenanti gatve ir tempianti pudelį už saito, ne viena iš pagalbininkių?

Ir kitos, aplinkinėse gatvėse, šią akimirką rizikuoja gyvybe. Jos savanorės. Ir vis dėlto užduotį joms davė jisai. Jo pareiga - jas apsaugoti.

Ar imtasi visų atsargos priemonių?

Šiandien po pietų, ant popieriaus, planas jam atrodė be priekaištų. Buvo stebimas kiekvienas pavojingu laikomas sektorius. Padėjėjos apdairios, suklususios. Nematomi sargybiniai pasiruošę nedelsiant įsikišti.

Tačiau ar neliko pamirštas koks nors užkaboris? Ar neužsižiopsos kas nors kad ir minutėlei?

Po nevilties antplūdžio jį pagavo baimė - ko gero, jei būtų įmanoma, jis įsakytų viską atšaukti.

Ar negana jau to eksperimento? Dešimta valanda. Dar nieko neįvyko. Nieko nebeįvyks; ir ačiū Dievui.

Tertro aikštėje šurmulys kaip per mugę; staleliai, ant kurių paduodamas rausvas vynas, gulte apgulti; visuose kampuose skamba muzika, kažkoks žmogus ryja ugnį, kitas, triukšmo užgožtas, atkakliai čirpina smuiku 1900 metų melodiją. Tačiau mažiau nei už šimto metrų - dykos gatvelės, žudikas gali nieko nebodamas veikti.

- Leidžiamės žemyn.
- Tuo pačiu keliu?

Geriau jau būtų veikęs įprastais metodais, net jeigu jie ir lėti, net jeigu per šešis mėnesius jie nieko nedavė.

- Žiuno prospektu?

- Kaip nori.

Keletas porelių, susikibę už parankių, lėtai žengia šaligatviais; Megrė krito į akis viena iš jų - lūpos prie lūpų, akys užmerktos, kertėje, tiesiai priešais dujinį žibintą.

Konstanteno-Pekero aikštėje dar atidaryta pora kavinių, Lonjono languose nedega šviesa. Šisai, geriau pažįstantis kvartalą, šlifavo gatves pėsčiomis - taip medžioklinis šuo naršo brūzgynus, ir akimirką komisaras įsivaizdavo jį: nukartu it spanielio liežuviu, šnervės dvelkia karščiu.

- Kelinta valanda?

- Dešimt po dešimt. Tiksliau - dešimt valandų devynios minutės.

- Tss...

Jie pastatė ausis, jiems pasirodė, jog girdi bėgančių žmonių trepsėjimą, aukščiau, Žiuno prospekto pusėje - jie ką tik juo nusileido.

Prieš nuaidint tiems žingsniams pasigirdo dar kažkas - švilpukas, gal pora.

- Kur?

- Nežinau.

Sunku buvo nustatyti tikslią kryptį, iš kur sklinda garsai.

Dar bestovint juos užkliudė juodas automobiliukas - K.P. automobiliukas, visu greičiu dumiantis Žiuno prospekto link.

- Sek pavymui.

Pajudėjo ir kiti stovintys automobiliai, kurie

dar prieš porą minučių atrodė tušti - visi nurūko ta pačia kryptimi, orą perskrodė dar du švilpukai, šį sykį arčiau, nes Megrė mašina jau pravažiavo penkis šimtus metrų.

Aidėjo vyrų, moterų balsai. Kažkas bėgo šaligatviu; o dar vienas siluetas strimagalviais dūmė žemyn akmeniniais laiptais.

Pagaliau kažkas atsitiko.

Ketvirtas skyrius

PADĖJĖJOS PASKIRTAS PASIMATYMAS

Pradžioje menkai apšviestose gatvėse sumaištis buvo tokia, jog negalėjai suvokti, kas vyksta, ir tik kur kas vėliau, sukaupus tikslius ir ne tokius tikslius parodymus, galima buvo atkurti bendrą vaizdą.

Megrė, kurio vairuotojas visu greičiu nėrė nuotakiomis gatvelėmis, tamsoje panėšėjančiomis į teatro dekoracijas, nebenutuokė, kur jis, nebent tai, jog artėja prie Tertro aikštės, iš kur, kaip jam rodėsi, sklido neaiškūs muzikos garsai.

Sumaištį dar labiau sujaukė tai, jog judėjimas vyko dviem kryptim. Automobiliai, bėgantys žmonės - daugiausia turbūt policininkai - dūmė į tašką, rodos, esantį kažkur Norven gatvėje; tuo tarpu kiti siluetai: dviratis be šviesų, dvi, paskui trys mašinos, atvirkščiai, nulėkė priešinga kryptim.

- Čionai! - šaukė kažkas. - Mačiau jį prabėgant...

Vijosi žmogų, turbūt vieną tų, kuriuos buvo pastebėjęs komisaras. O mažas žmogelis, kuris strimagalviais skuosdamas pametė skrybėlę, jam pasirodė besąs inspektorius Rūgšna, tačiau jis nebuvo tuo tikras.

Šią akimirką visų labiausiai jam rūpėjo su-

žinoti, ar žudikui pavyko, ar moteris negyva, ir kai pagaliau pastebėjo kokių dešimties žmonių grupelę tamsoje ant šaligatvio, pirmiausia sunerimęs sužiuro į žemę.

Neatrodė, kad žmonės stovi pasilenkę. Matė, jie mostaguoja; o gatvelės kampe uniformuotas policininkas, išdygęs dievaižin iš kur, jau bandė sulaikyti smalsuolius, plūstelėjusius iš Tertro aikštės.

Kai jis lipo iš automobilio, kažkas išniro šalia jo iš tamsos.

- Tai jūs, šefe?

Elektrinio žibintuvėlio spindulys paieškojo jo veido, tarytum niekas niekuo nebepasitikėjo.

- Ji nesužeista.

Jis ne iš karto atpažino tą, su kuriuo kalbėjosi, - ir vis dėlto tai buvo vienas jo skyriaus inspektorių.

- Kas nutiko?

- Tiksliai nežinau. Tam žmogui pavyko pabėgti. Jį vejasi. Nustebčiau, jei jam pasisektų pasprukti, kai apsiaustas visas kvartalas.

Pagaliau jis pasiekė šito sujudimo centrą - šviesia melsva suknele vilkinčią moterį, kuri jam kažką priminė; jos krūtinė dar smarkiai bangavo. Ji jau vėl pradėjo šypsotis netvirta šypsena žmogaus, ką tik per plauką išvengusio pavojaus.

Ji pažino Megrė.

- Atsiprašau, kad man nepasisekė jo sudoroti, - tarė. - Vis dar nesuprantu, kaip jis išslydo iš rankų.

Nebežinojo, kam jau pasakojusi savo nuotykio pradžią.

- Štai! Mano rankoje liko jo švarko saga.

Ji ištiesė komisarui mažą daikčiuką, glotnų ir tamsų, dar su siūlu ir menka skiautele prie jo prikibusio audinio.

- Jisai jus užpuolė?

- Kai ėjau štai pro šitą įeigą.

Į gatvę rėmėsi lyg ir koks visai tamsus koridorius.

- Aš akylai stebėjau aplinką. Kai pamačiau tą įeigą, mane nusmelkė tarsi kokia nuojauta; tik per jėgą įstengiau žengti toliau tuo pačiu lygiu žingsniu.

Dabar Megrė pasirodė, kad kažkur ją matė, šiaip ar taip, pažino mėlyną jos suknelę. Ar tai ne ta pati mergina, kurią ką tik buvo matęs kertėje, prigludusią prie vyriškio, prispaudusią lūpas jam prie lūpų?

- Jis leido man praeiti pro angą, lygiai tą pat akimirką pajutau, kad kažkas sujudėjo, už manęs suvirpėjo oras. Kažkieno ranka bandė čiupti man už gerklės, ir nežinau, kaip man pavyko pavartoti dziudo.

Garsas apie tai, kas įvyko, jau, matyt, pasiekė Tertro aikštę; dauguma naktibaldų šoko nuo staliukų, užtiestų raudonomis languotomis staltiesėmis, paliko Venecijos žibintus, rausvo vyno ropines ir puolė ta pačia kryptimi. Uniformuotas policininkas nebežinojo ko stvertis. Kolenkuro gatve važiavo policijos furgoniukas. Tuojau reiks bandyti išskirstyti minią.

Kiek inspektorių genasi bėglį gretimomis gatvėmis, kur tiek netikėtų vingių, gausu užkaborių?

Megrė toptelėjo, kad bent šiuo atžvilgiu lo-

šimas jau pralaimėtas. Žudikas dar kartą pademonstravo savo genialumą: suveikė mažiau kaip per šimtą metrų nuo šios savotiškos mugės, puikiai suvokdamas, kad davus pavojaus ženklą minia neišvengiamai sukels sąmyšį.

Kiek prisiminė - laiko jis negaišo, į mūšio planą nepasižiūrėjo - už šį rajoną atsakingas turėjo būti Movuazenas, vadinasi, jisai vadovauja veiksmams. Paieškojo jo akimis, nepamatė.

Iš jo buvimo čia jokios naudos. Visa kita dabar greičiau laimės dalykas.

- Sėskitės į mano automobilį, - tarė jis merginai.

Pažino vieną pagalbininkių; jam vis dar buvo nepatogu, kad matė ją truputį anksčiau vyriškio glėbyje.

- Kuo jūs vardu?

- Marta Žiusran.

- Jums dvidešimt dveji metai?

- Dvidešimt penkeri.

Sudėjimas maždaug toksai pat, kaip penkių žudiko aukų, tačiau vieni raumenys.

- Į Kriminalinę policiją! - įsakė Megrė vairuotojui.

Verčiau derėjo būti tenai, kur neišvengiamai suplaukia visa informacija, negu likti šitame pakrikame šurmulyje.

Kiek tolėliau pastebėjo Movuazeną, duodantį nurodymus savo bendradarbiams.

- Grįžtu į Krantinę, - mestelėjo jam. - Tegu mane informuoja.

Atvyko ir radiofikuotas automobilis. Du kiti, kurie turbūt važinėjo kur nors netoliese, netruks atvykti į pagalbą.

- Išsigandote? - paklausė jis savo bendrakeleivę, kai jie išvažiavo į gatves, kur buvo normalus judėjimas.

Kliši aikštėje iš kino teatro plūdo minia. Apšviestos kavinės, barai žadino pasitikėjimą, terasose dar sėdiniavo klientų.

- Ne tiek tą akimirką, kiek iš karto po to. Net maniau, kad kojos nebeišlaikys.

- Jūs jį matėte?

- Akimirką jo veidas buvo visai arti, tačiau kažin ar įstengčiau jį atpažinti. Trejus metus, prieš pereidama policijos konkursą, buvau fizinio lavinimo instruktorė. Esu labai stipri. Treniruojuosi dziudo, kaip ir kitos pagalbininkės.

- Jūs nešaukėte?

- Nežinau.

Vėliau iš inspektoriaus, kuris budėjo netoliese, prie vieno kambario lango, sužinota, kad ji ėmusi šauktis pagalbos tik tada, kai užpuolikas leidosi į kojas.

- Jis vilkėjo tamsiu kostiumu. Plaukai šviesūs, rusvi; atrodė jaunyvas.

- Kokio, jūsų nuomone, amžiaus?

- Nežinau. Pernelyg jaudinausi. Buvau gerai įsikalusi į galvą, ką turėsiu daryti, jei būsiu užpulta, bet kai tai iš tikrųjų įvyko, viskas išgaravo. Akyse tebestovėjo peilis jo rankoje.

- Jūs jį matėte?

Kurį laiką ji tylėjo.

- Dabar svarstau, ar mačiau, ar tik tariausi jį matanti, nes žinojau, kad jis yra. Ir, atvirkščiai, galėčiau prisiekti, kad jo akys pilkos ar mėlynos, ir atrodė, kad jis kenčia. Mat man pavyko sučiupt

jį už dilbio, matyt, jam smarkiai suskaudo. Po keleto sekundžių jis buvo priverstas pasiduoti ir išsitiesė ant šaligatvio.

- Jam pavyko ištrūkti?

- Turbūt. Išslydo man iš rankų, dar vis suku galvą kaip. Kažko įsitvėriau - švarko sagos - ir po akimirkos mano pirštuose liko tik saga, o žmogus nukūrė. Viskas įvyko akimoju. Man, aišku, atrodė ilgai.

- Ar nenorėtumėt ko nors išgerti, kad atsigautumėte?

- Aš negeriu. Bet mielai surūkyčiau cigaretę.

- Prašom.

- Neturiu. Jau mėnuo bandau mesti rūkyti.

Megrė sustabdė automobilį prie artimiausios tabako krautuvėlės.

- Kokių?

- Amerikietiškų.

Turbūt pirmąsyk gyvenime komisaras pirko amerikietiškas cigaretes.

Orfevrų krantinėje, kur jis praleido ją laiptais prieš save, rado Liuka ir Toransą, abu prie telefono. Į klausiamą Megrė ženklą jie vienas po kito atsakė grimasa.

Žmogus dar nebuvo pagautas.

- Sėskitės, panele.

- Dabar jaučiuosi visai gerai. Tiek jau to, ta cigaretė. Sunkiausia bus nerūkyti artimiausiom dienom.

Liuka, baigusiam pokalbį telefonu, Megrė pakartojo žymes, kurias ką tik buvo sužinojęs.

- Perduok visiems, taip pat ir stotims.

O merginą paklausė:

- Koks ūgis?

- Ne ką aukštesnis už mane.

Vadinasi, greičiau nedidukas.

- Liesas?

- Šiaip ar taip, nestoras.

- Dvidešimt metų? Trisdešimt? Keturiasdešimt?

Ji sakė, kad jis jaunas, bet šio žodžio reikšmė labai plati.

- Sakyčiau, apie trisdešimt.

- Jokios kitos detalės neprisimenat?

- Ne.

- Kaklaraištį ryšėjo?

- Atrodo, taip.

- Panašus į valkatą, darbininką, tarnautoją?

Ji stengėsi kaip įmanydama, tačiau prisiminimai buvo pakriki.

- Manding, gatvėje kita proga man jis į akis nebūtų kritęs. Kaip sakoma - padorus žmogus.

Staiga ji kilstelėjo ranką kaip mokinukė - ne taip jau seniai ir paliovė ja buvusi.

- Jis mūvėjo žiedą ant pirštо!

- Paprastą ar vestuvinį?

- Minutėlę...

Ji užmerkė akis, atrodė, nutaisė tą pat pozą kaip grumtynių metu.

- Pradžioje pajutau jį pirštais, paskui, kai pavartojau dziudo metodą, jo ranka atsidūrė man prie veido... Antspaudinis žiedas būtų buvęs platesnis... Ir su įtvaru... Tikriausiai bus vestuvinis...

- Girdėjai, Liuka?

- Taip, šefe.

- Plaukai ilgi, trumpi?

- Netrumpi. Kabojo nukarę ant ausies, kai galva buvo palenkta bemaž lygiagrečiai šaligatviui.

- Užrašinėji?

- Taip.

- Užeikite į mano kabinetą.

Automatiškai jis nusimetė švarką, nors naktis buvo vėsoka, bent jau palyginti su diena.

- Sėskite. Tikrai nenorite nieko išgerti?

- Tikrai ne.

- Ar prieš tai, kai užpuolė tas žmogus, jūs su niekuo kitu nebuvote susitikusi?

Kraujo banga plūstelėjo jai į skruostus, ausis. Išmiklintus raumenis dengė labai švelni, labai jautri oda.

- Taip.

- Viską man papasakokit.

- Ką darysi, jeigu pasielgiau netinkamai. Aš susižadėjusi.

- Ką veikia jūsų sužadėtinis?

- Jis paskutinio kurso Teisės fakulteto studentas. Taip pat ketina stot į policiją...

Ne taip, kaip Megrė kadaise - nuo pačios apačios, pradėjęs gatvės policininku, - bet konkurso keliu.

- Šįvakar buvote su juo susitikusi?

- Taip.

- Pranešėte jam, kas ruošiama?

- Ne. Paprašiau jį vakare ateiti į Tertro aikštę.

- Jūs bijojote?

- Ne. Mėgstu jausti jį netoliese.

- Ir paskyrėte jam kitą pasimatymą?

Ji jautėsi nejaukiai, užsikėlė koją ant kojos, skubriais žvilgsniais bandydama suvokti - pyksta Megrė ar ne.

- Pasakysiu jums visą tiesą, ponas komisare. Ką darysi, jei suklydau. Mums lyg ir davė nurodymą, argi ne taip, elgtis kuo natūraliau, kaip elgiasi kiekviena mergina ar moteris, vakare išėjusi iš namų. O vakarais dažnai sutinki porelių - jos bučiuojasi, paskui išsiskiria, ir kiekvienas nueina savais keliais.

- Todėl jūs ir pasikvietėte sužadėtinį?

- Prisiekiu. Paskyriau pasimatymą dešimtą valandą. Buvo spėjama, kad kažkas įvyks iki to. Tad aš niekuo nerizikavau, dešimtą valandą imdamasi kažko kito.

Megrė įdėmiai ją stebėjo.

- Ar nepagalvojote, kad jeigu žudikas matė jus išnyrant iš vyriškio glėbio ir toliau vieną traukiant savo keliu, tai tikriausiai paspartino jo priepuolį?

- Nežinau. Manau, tai tik atsitiktinumas. Aš blogai padariau?

Jis verčiau nutylėjo. Amžina drausmės ir savaveiksmiškumo dilema. Ar ir jis pats šįvakar, ir ankstesnėm dienom, rimtai nenusižengė drausmei?

- Neskubėkite. Sėskitės prie mano rašomojo stalo. Dabar jūs, kaip mokykloje, raštu išdėstysit tai, kas nutiko šįvakar, stengdamasi prisiminti menkiausias smulkmenas, net ir tas, kurios atrodo nereikšmingos.

Iš patirties jis žinojo, jog tai dažnai duoda rezultatų.

- Ar galiu pasinaudoti jūsų plunksnakočiu?

- Jeigu norite. Kai baigsit, pakvieskit mane.

Jis grįžo į kabinetą, kur Liuka ir Toransas vis dar vienas per kitą atsakinėjo į skambučius. Užkaboryje, koridoriaus gale, radiotelegrafistas užrašinėjo radiofikuotų automobilių pranešimus, kuriuos, keverzotus ant popiergalių, per pasiuntinuką perduodavo jiems.

Tenai po truputį jau pavyko išsklaidyti minios didžiumą, bet, kaip ir reikėjo tikėtis, prikrnėjo ant kojų sukeltų reporterių.

Pradžioje apsupo tris, paskui keturis namų kvartalus, paskui visą kvartalą; laikas bėgo, ir tas žmogus turėjo vis daugiau šansų pasprukti.

Buvo lankomi viešbučiai, su baldais nuomojami butai, žadinami gyventojai, kad pateiktų asmens liudijimą ir atsakytų į keletą klausimų.

Labai įtikėtina, kad žudikas jau išslydo pro tinklo akutę, ko gero, pačioje pradžioje, kol skardėjo švilpukai, o žmonės leidosi bėgti ir iš Tertro aikštės plūstelėjo smalsuoliai.

Galėjo būti ir taip: žudikas gyvena kvartale, netoliese tos vietos, kur įvykdė savo paskutinį mėginimą, ir paprasčiausiai sugrįžo namo.

Megrė nevalingai žaidė saga, kurią gavo iš Martos Žiusran: paprasta saga, tamsiai pilka, išraizgyta neryškiom mėlynom gyslelytėm. Be jokio ženklo. Prie sagos likęs storas siūlas, o ant šiojo dar prikibę keli kostiumo audinio plaušeliai.

- Paskambink Mersui, kad tuojau pat ateitų.

- Čionai ar į laboratoriją?

- Čionai.

Iš patirties jis žinojo, kad tam tikru bylos tyrimo metu prarasta valanda nusikaltėliui gali reikšti ištisas savaites persvaros.

- Su jumis nori kalbėti Lonjonas, šefe.

- Kur jis?

- Kažkokioje kavinėje, Monmartre.

- Alio! Lonjonas?

- Taip, šefe. Medžioklė tęsiasi. Jie apsupo didžiąją kvartalo dalį. Bet esu bemaž tikras, jog mačiau tą žmogų dumiant laiptais žemyn iš Konstantėno-Pekero aikštės, tiesiai prieš mano namus.

- Tau nepavyko jo pasivyti?

- Ne. Taip pat bėgau kiek kojos neša, bet jo būta greitesnio.

- Nešovei?

Tačiau juk yra nurodymas: šauti tik į matomą objektą, geriausiai į kojas, su sąlyga vis dėlto, kad praeiviams negrėstų pavojus.

- Neišdrįsau - ant apatinių pakopų miegojo sena girtuoklė, galėjau ją kliudyti. Paskui jau buvo per vėlu. Jis ištirpo tamsoj, tarytum įžengęs stačiai į sieną. Išnaršiau apylinkę metras po metro. Visą laiką atrodė, kad jis netoliese, stebi kiekvieną mano judesį.

- Viskas?

- Taip. Pasirodė kolegos, ir mes organizavom varytines.

- Ir nieko neaptikote?

- Nebent tai, kad kažkoks žmogus maždaug tuo laiku užėjo į barą Kolenkuro gatvėje, kur lankytojai žaidė belotę. Nestabtelėjęs prie baro, įėjo į telefo-

no kabiną. Tad tikriausiai turėjo žetonų. Paskambino ir pasišalino kaip atėjęs, netaręs nė žodžio, nė nežvilgtelėjęs į šeimininką ir žaidėjus. Dėl to į jį ir atkreipė dėmesį. Šitie žmonės nežinojo, kas įvyko.

- Daugiau nieko?

- Jisai šviesiaplaukis, jaunyvas, laibas, skrybėlės neturėjo.

- Kostiumas?

- Tamsus. Aš manau, jis paskambino kažkam, kas atvažiavo jo paimti automobiliu į sutartą vietą. Mums neatėjo į galvą stabdyt automobilių, kuriuose sėdėjo keletas žmonių.

Tai iš tiesų būtų pirmas sykis kriminalistikos istorijoje, kai tokio pobūdžio maniakas veiktų ne vienas.

- Dėkui, seni.

- Aš lieku vietoje. Tęsiam toliau.

- Tik tai ir telieka.

Galbūt čia tiktai sutapimas. Kas nori galėjo įeiti į barą ir paskambinti telefonu, neturėdamas noro ar laiko išgerti taurelės.

Tačiau Megrė buvo neramu. Jis galvojo apie vestuvinį žiedą, apie kurį jam pasakojo jaunoji padėjėja.

Ar tas žmogus, kad išsprūstų iš policijos apsiausties, būtų turėjęs įžūlumo kreiptis į žmoną? Kaip jai tąsyk pasiaiškino? Ryte ji perskaitys laikraščiuose apie tai, kas įvyko Monmartre.

- Mersas ateina?

- Tuojau pat, šefe. Jis skaitė lovoje. Pasakiau, kad paimtų taksi.

Marta Žiusran atnešė savo rašinėlį, kitaip sakant, ataskaitą apie įvykius - taip, kaip ji juos išgyveno.

- Aišku, aš ne itin paisiau stiliaus. Pabandžiau viską išdėstyti kuo objektyviau.

Jis perbėgo akimis du lapus, nerado juose nieko nauja, ir tik tada, kai mergina pasisuko paimti rankinuko, pastebėjo, jog jos suknelės nugara perplėšta. Šioji detalė staiga sukonkretino pavojų, kuriam ją, o drauge ir kitas pagalbininkes, buvo pasmerkęs Megrė.

- Galite eiti gulti. Tuoj liepsiu parvežt jus namo.

- Nėra reikalo, ponas komisare. Žanas tikriausiai laukia apačioje su savo 4 CV.

Jis klausiamai ir linksmai pažvelgė į ją.

- Bet juk jūs nepaskyrėt jam pasimatymo Orfevrų krantinėje: juk negalėjot žinoti čia atsidursianti?

- Ne. Bet jis vienas iš pirmųjų atbėgo į Tertro aikštę. Pažinau jį tarp smalsuolių ir inspektorių. Jis mane taip pat pastebėjo, kai kalbėjau su jumis ir sėdau į jūsų automobilį. Tikriausiai numanė, kad atvešite mane čia.

Priblokštas Megrė tejstengė murmtelėti, tiesdamas jai ranką:

- Na, ką gi, mieloji, linkiu jums su Žanu sėkmės. Dėkoju. Ir atsiprašau už išgyvenimus, kuriuos dėl manęs patyrėte. Aišku, spauda ir toliau privalo nieko neįtarti apie spąstus, kuriuos paspendėme. Jūsų pavardė nebus paskelbta.

- Ir gerai.

- Labanakt...

Jis galantiškai palydėjo ją iki laiptų ir grįžo pas savo inspektorius, linguodamas galva.

- Keista mergina, - burbtelėjo.

Toransas, kuris turėjo savo nuomonę apie jaunąją kartą, sumurmėjo:

- Šiais laikais visos jos tokios.

Po kelių minučių įžengė Mersas, toks žvalus, tarsi būtų gerai išsimiegojęs. Jis nieko nežinojo. Žudiko medžioklės planai nebuvo pasiekę laboratorijos darbuotojų ausų.

- Turite darbo, šefe?

Megrė ištiesė jam sagą; Mersas susiraukė.

- Ir viskas?

- Taip.

Mersas sukinėjo ją tarp pirštų.

- Norit, kad lipčiau į viršų ir ją ištirčiau?

- Einu su tavim.

Bemaž prietaringas tikėjimas. Telefonai ir toliau plyšojo vienas per kitą. Megrė, kaip ir anksčiau, nieko nesitikėjo. Ir vis dėlto kiekvienąsyk nesusilaikydavo nekrūptelėjęs vildamasis, kad įvyko stebuklas. Galbūt, jeigu jo čia nebus, jisai pagaliau ir įvyks, ir į laboratoriją ateis pranešti, jog sučiupo žudiką?

Prieš pradėdamas nagrinėti siūlą ir vilnos pluoštelius po mikroskopu, Mersas uždegė lempas, pasiėmė lupą, pincetus, daugybę grakščių instrumentų.

- Manau, norite sužinoti, kur pasiūtas drabužis, iš kurio buvo išplėšta ši saga?

- Noriu sužinoti viską, kas įmanoma sužinoti.

- Visų pirma saga - nors ir paprastos išorės, ji labai geros kokybės. Ne iš tų, kurias tiekia serijinių drabužių gamybai. Manau, rytoj ryte nebus sun-

ku išsiaiškinti, kur ji pagaminta, nes sagų fabrikų ne taip jau gausu. Beveik visų jų kontoros - Peti Šan gatvėje, greta didmeninių audinių firmų.

- Siūlas?

- Tokį naudoja beveik visi siuvėjai. Labiau mane domina gelumbė. Kaip matote, ataudai gana įprastos pilkos spalvos, tačiau čia įaustas šviesiai mėlynas siūlelis, ir dėl to gelumbė nėra tokia kaip visos. Galvą dėčiau, jog tai ne prancūzų gamybos, o iš Anglijos importuotas audinys. O šis importas eina per ribotą agentų skaičių - jų sąrašą galiu jums pateikti.

Mersas turėjo įvairiausių sąrašų, žinynų, katalogų, kurių padedamas greitai galėjo nustatyti daikto kilmę - ar ginklo, ar batų poros, ar nosinės.

- Štai! Kaip matote, dauguma importuotojų savo kontoras taip pat turi Peti Šan gatvėje...

Laimė, kad Paryžiuje didmeninės prekybinės firmos daugmaž susibūrusios kvartalais.

- Nė viena kontora neatsidaro prieš aštuonias, dauguma tik devintą.

- Liepsiu pradėti nuo tų, kurios atsidaro aštuntą valandą.

- Šiai nakčiai viskas?

- Nebent tau pačiam atrodo, jog reikia dar kažką padaryti.

- Dėl visa ko pabandysiu.

Jis tikriausiai bandys ant siūlo, ant vilnos plaušelių paieškoti kokių nors dulkelių, medžiagos, kuri ką nors iškeltų aikštėn. Ar ne taip prieš trejetą metų suradus medžio pjuvenų ant nosinės buvo identifikuotas nusikaltėlis; kitas - pagal spaustuvės dažų dėmę?

Ūmai Megrė apėmė nuovargis. Paskutinių dienų, valandų įtampa atlėgo, ir jis pasijuto visai suglebęs, jo niekas nebedomino, optimizmas išgaravo.

Rytoj ryte jam reikės stoti prieš tardytoją Komeljo, žurnalistus, kurie neduos jam ramybės kebliais klausimais. Ką jis jiems pasakys? Tiesos iškloti negali. Negali ir visko meluoti.

Nusileidęs į K.P., pamatė, kad reporterių antpuolį teks atlaikyti ne rytoj, o tuoj pat. Jei čia ir nebuvo Barono, užtat buvo kiti trys, tarp jų ir mažylis Ruženas iš susijaudinimo žaižaruojančiomis akimis.

- Priimsite mus savo kabinete, komisare?

Jis patraukė pečiais, įleido juos į vidų, nužvelgė visus tris; rankose bloknotai, pieštukai.

- Jūsų kalinys pabėgo?

Jie, žinoma, negali nekalbėt apie kalinį; dabar, kai įvykiai taip siūbtelėjo, padėtis darėsi iš tiesų kebli.

- Niekas nepabėgo.

- Jūs jį paleidot į laisvę?

- Niekas nebuvo paleistas į laisvę.

- Tačiau šiąnakt įvyko naujas pasikėsinimas, ar ne?

- Gatvėje netoli Tertro aikštės buvo užpulta jauna moteris, tačiau atsipirko išgąsčiu.

- Nesužeista?

- Ne.

- Užpuolikas grasino peiliu?

- Ji nėra tuo tikra.

- Jos čia nebėra?

Jie nepatikliai dairėsi aplinkui. Monmartre

jiems turbūt pasakė, kad jaunoji moteris įsėdo į komisaro automobilį.

- Kokia jos pavardė?

- Jos pavardė neturi reikšmės.

- Laikote ją paslaptyje?

- Tarkim, kad nėra reikalo viešai ją skelbti.

- Kodėl? Jinai ištekėjusi? Buvo ten, kur nebūtų turėjusi būti?

- Gal ir taip.

- Ar iš tikrųjų taip?

- Nežinau.

- Ar jums neatrodo, jog čia per daug paslapčių?

- Paslaptis, kuri man rūpi labiausiai - žudiko tapatybė.

- Jūs ją atskleidėte?

- Kol kas ne.

- Turite naujų duomenų, kurie padės ją atskleisti?

- Galbūt.

- Ir, aišku, negalima sužinoti kokių?

- Aišku.

- Ar mergina, kurios pavardė turi likti tokia paslaptimi, matė savo užpuoliką?

- Menkai, bet ganėtinai, kad pateikčiau jums jo aprašymą.

Megrė jį jiems ir pateikė, kad ir kokį paviršutinišką, bet neprasitarė apie sagą, išplėštą iš švarko.

- Miglota, ar ne?

- Vakar buvo dar daugiau migios, kadangi mes nežinojome ničnieko.

Jis buvo sugižęs, pyko ant savęs, kad taip

su jais elgiasi. Jie dirba savo darbą, kaip ir jis. Žinojo, jog erzina juos savo atsakymais, o dar labiau nutylėjimais, bet jam nepavyko pasirodyti nuoširdžiam kaip paprastai.

- Aš pavargęs, ponai.

- Eisite namo?

- Kai tik jūs mane paleisite.

- Medžioklė tenai dar tęsiasi?

- Tęsiasi.

- Ar ketinate paleisti tą žmogų, kurį jums užvakar atvedė inspektorius Lonjonas ir kurį jūs du kartus kvotėte?

Reikėjo ką nors sugalvoti.

- Tasai žmogus niekad nebuvo kvočiamas. Tai ne įtariamasis, o liudytojas, kurio asmuo dėl tam tikrų priežasčių negali būt iškeltas viešumon.

- Atsargumo sumetimais?

- Galbūt.

- Jis vis dar policijos žinioje?

- Taip.

- Ar jis neturėjo progos šią naktį nukakti į Monmartrą?

- Ne. Daugiau klausimų nėra?

- Kai mes atvykome, jūs buvote laboratorijoje.

Jie pažinojo įstaigą ne ką blogiau už jį patį.

- Ten dirbama ne su prielaidom, bet su įkalčiais.

Jis ramiai žvelgė į juos.

- Ar nesiperša išvada, kad žmogus iš Norven gatvės kažką po savęs paliko, galbūt aukos rankose?

- Tyrimo labui bus geriau nedaryti išvadų iš mano vaikštinėjimų. Ponai, aš baisiai pavargęs ir prašau: leiskite man pasišalinti. Po dvidešimt keturių - keturiasdešimt aštuonių valandų aš galbūt turėsiu jums ką pasakyti. O kol kas pasistenkite pasitenkinti mano jums pateiktom žymėm.

Buvo pusė dviejų nakties. Apreto skambučiai gretimame kabinete, kur jis nuėjo paspaust rankos Liuka ir Toransui.

- Vis nieko?

Pakako į juos tik pažvelgti, kad būtum supratęs, jog klausti nė neverta. Kvartalas ir toliau bus apsiaustas, naršomas gatvelė po gatvelės, namas po namo, kol virš Paryžiaus nušvis aušra, nutvieksdama šiukšlių dėžes šaligatvių pakraščiuose.

- Labanakt, vaikai.

Dėl visa ko buvo liepęs automobiliui nenuvažiuoti; vairuotojas vaikštinėjo po kiemą. Dėl stiklinės šalto alaus būtų tekę toli trenktis - į Monparnasą, prie Pigalio aikštės: tam jam nepakako ryžto.

Ponia Megrė su naktiniais marškiniais atidarė duris, jam dar nespėjus išsitraukti iš kišenės rakto, ir jis - surūgęs, atžarus - pasuko prie bufeto, kur stovėjo slyvinės ropinukė. Norėjo ne jos, o alaus; tačiau vienu mauku ištuštinęs taurelę pasijuto lyg ir atsikeršijęs.

Penktas skyrius

CIGARETE PRADEGINTAS ŠVARKAS

Tai būtų galėję trukti ištisas savaites. Šį rytą Orfevrų krantinėje visi buvo išsekę, burnoje bjaurus skonis. Kai kurie, kaip Megrė, numigo tris keturias valandas. Kiti, gyvenantys priemiestyje, išvis nemiegojo.

O tenai dar kiti naršė Didžiųjų Karjerų kvartalą, saugojo metro stoteles, stebėjo iš pastatų išeinančius žmones.

- Gerai išmiegojote, ponas komisare?

Mažylis Ruženas, gaivus ir žvalus, spragantis labiau negu paprastai - tai jis koridoriuje užkalbino Megrė savo šaižiu, šiek tiek metaliniu balsu. Šįryt atrodė iš tiesų ypatingai smagus; komisaras tai suprato, tik išvydęs laikraštį, kuriame dirbo jaunasis reporteris. Jis taip pat surizikavo. Jau vakar dieną, paskui visą vakarą ir galiausiai tada, kai jie, trys ar keturi, atėjo ir lindo į akis Megrė, jis nuspėjo tiesą.

Tikriausiai likusią nakties dalį jis praleido, klausinėdamas tam tikrus žmones, ypač viešbučių savininkus.

Šiaip ar taip, jo laikraštis riebiomis raidėmis išspausdino:

ŽUDIKAS PASPRUKO IŠ POLICIJOS PASPĘSTŲ SPĄSTŲ.

Koridoriuje Ruženas turbūt laukė Megrė reakcijos.

"Mūsų geras draugas komisaras Megrė, - rašė jis, - *tikriausiai neprieštaraus, jei pareikšime, kad užvakar dienos areštas, sąmoningai apgaubtas didele paslaptimi, tebuvo klasta, skirta įvilioti Monmartro žudiką į spąstus..."*

Ruženas pasistūmėjo dar toliau. Vidury nakties jis išvertė iš lovos garsų psichiatrą, kuriam pateikė klausimų, gan panašių į tuos, kuriuos komisaras buvo davęs profesoriui Tiso.

"Ar buvo tikėtasi, kad žudikas atėjęs slankios apie Kriminalinę policiją, kad pamatytų tą, kurį apkaltino vietoje jo? Gali būti. Tačiau įtikėtiniau, kad užgaunant jo tuštybę norėta jį paakinti dar vienam išpuoliui kvartale, iš anksto prigrūstame policininkų..."

Varpais skambino tas vienintelis laikraštis. Kiti reporteriai painiojosi.

- O tu vis dar čia? - suniurzgė Megrė, pastebėjęs Liuka. - Neini gulti?

- Nusnūdau krėsle, paskui nuėjęs murktelėjau Delinji maudyklėse ir nusiskutau savo kabinoje.

- Kas vietoje?

- Beveik visi.

- Ir, žinoma, nieko nauja?

Liuka tik pečiais kryptelėjo.

- Pakviesk man Žanvjė, Lapuentą, trejetą kitų.

Per visą naktį jisai teišgėrė bokalą alaus ir slyvinės taurelę, tačiau burnoje jautė bjaurų pagirių skonį. Dangus apsiniaukė, tačiau ne tikrais debesimis, kurie būtų atnešę bent kokią atgaivą. Virš miesto pamažėle nutįso pilkšvas šydas, ant gatvių lėtai leidosi lipnus garas, pritvinkęs dulkių, gerklę gniaužiančio benzino tvaiko.

Megrė atidarė langą, beveik tuoj pat vėl uždarė - oras lauke buvo tvankesnis negu kambaryje.

- Dabar, vaikai, lėkit tiesiai į Peti Šan gatvę. Štai keletas adresų. Jei nieko ten nerasit, paieškokit žinyne kitų. Tegu vieni užsiims saga, kiti audiniu.

Paaiškino jiems tai, ką jam buvo išdėstęs Mersas apie urmininkus ir importuotojus.

- Galbūt šį kartą mums pasiseks. Informuokite mane.

Vis buvo surukęs, ir ne todėl, - kaip jie visi manė, - kad patyrė nesėkmę, kad žmogui, kurį jie persekiojo, pavyko pasprukti pro tinklo akutę.

To jis ir tikėjosi. Tiesą sakant, tai nebuvo nesėkmė, kadangi jo spėjimas pasitvirtino, ir pagaliau jų rankose buvo nuoroda, išeities taškas, kad ir koks nereikšmingas jis atrodė.

Jo mintys sukosi apie žudiką, kuris dabar, kai bent vienas žmogus jį pamatė, pradėjo ryškėti jo mintyse. Įsivaizdavo jį dar jauną, šviesiaplaukį, galbūt liūdną arba pagiežingą. Kodėl Megrė da-

bar būtų galėjęs lažintis, jog jis iš geros šeimos, įpratęs į ištaigingą gyvenimą?

Jis mūvi vestuvinį žiedą. Taigi turi žmoną. Turėjo tėvą ir motiną. Buvo mokinys, galbūt studentas.

Šį rytą jis vienas prieš Paryžiaus policiją, prieš visus Paryžiaus gyventojus; tikriausiai taip pat skaitė mažylio Ruženo straipsnį laikraštyje.

Ar jis pamiegojo, pasprukęs iš žabangų, į kurias vos neįkliuvo?

Jeigu po nusikaltimo jis jaučia palengvėjimą ir net savotiškai pakilią nuotaiką, kokį poveikį jam turės nepavykęs užpuolimas?

Megrė nelaukė, kol Komeljo jį pakvies, pats patraukė į jo kabinetą; tardytoją rado skaitantį laikraščius.

- Įspėjau jus, komisare. Negalite teigti, kad būčiau parodęs entuziazmą jūsų planui nei kad būčiau pritaręs.

- Mano žmonės užtiko pėdsakų.

- Rimtai?

- Jų rankose daiktinis įrodymas. Tai neišvengiamai kažkur nuves. Viskas gali užtrukti savaites, gali ir dvi valandas.

Neprireikė ir dviejų valandų. Pirmiausia Lapuentas apsilankė kontorose Peti Šan gatvėje, kurių sienos buvo nukabinėtos įvairiausiomis sagomis. FIRMA, ĮSTEIGTA 1782 METAIS, - perskaitė prie durų po dviejų kompanionų vardais. Šitaip pateikta kolekcija demonstravo modelius visų sagų, pagamintų nuo pat įsteigimo.

Parodęs K.P. ženklą, Lapuentas paklausė:

- Ar galima nustatyti šios sagos kilmę?

Jam, Megrė, kaip ir kiekvienam kitam, tai buvo saga kaip saga, bet tarnautojas, kuris ją apžiūrėjo, nedvejodamas atsakė:

- Tai iš Miulerbako Kolmare.

- Miulerbakas turi kontorų Paryžiuje?

- Šitame pačiame pastate, dviem aukštais aukščiau.

Nes visą namą, kaip pastebėjo Lapuentas ir jo kolega, buvo užėmę sagų pirkliai.

Pono Miulerbako jau nebebuvo - buvo paskutiniojo Miulerbako žento sūnus. Savo kabinete jis itin mandagiai priėmė policininkus, pasukiojo sagą tarp pirštų, paklausė:

- Ką jūs, tiesą sakant, norėtumėte sužinoti?

- Ar jūs pagaminot šią sagą?

- Taip.

- Ar turėtumėt sąrašą siuvėjų, kuriems tokių sagų esate pardavę?

Pramonininkas paspaudė skambutį aiškindamas:

- Kaip jūs galbūt žinote, audinių gamintojai kasmet keičia savo gaminių tonus ir netgi ataudus. Prieš paleisdami naujovę į prekybą, jie pateikia mums pavyzdžių, kad mes savo ruožtu galėtume pagaminti derančių sagų. Jos paskui parduodamos tiesiai siuvėjams...

Pasirodė nuo karščio alpėdamas jaunuolis.

- Ponas Žanfisai, gal surastumėt informaciją apie šią sagą ir atneštumėt man sąrašą siuvėjų, kuriems tokių esame pardavę?

Ponas Žanfisas tyliai pasišalino, nė nepra-

vėręs burnos. Kol jo nebuvo, įmonės savininkas toliau aiškino policininkams sagų prekybos mechanizmą. Nepraėjus nė dešimčiai minučių, į stiklines duris pasibeldė. Įėjo tas pats Žanfisas, padėjo ant stalo sagą ir mašinraščio lapą.

Kokių keturiasdešimties siuvėjų sąrašas: keturi iš Liono, du iš Bordo, vienas iš Lilio, keletas kitų iš skirtingų Prancūzijos miestų, likusieji iš Paryžiaus.

- Štai, ponai. Linkiu jums sėkmės.

Jie vėl atsidūrė gatvėje - išėjus iš tų kontorų, kuriose viešpatavo taiki zakristijos ramybė, jos triukšmingas šurmulys bemaž piktino.

- Ką darom? - pasiteiravo Bronkaras, kuris lydėjo Lapuentą. - Griebiamės iš sykio? Aš suskaičiavau. Paryžiuje jų dvidešimt aštuoni. Jei paimsim taksi...

- Ar žinai, kur įėjo Žanvjė?

- Taip. Į tą didelį namą - ar, greičiau, į kontoras jo kiemo gale.

- Palauk jo.

O pats užėjo į nediduką barą pjuvenomis barstyta asla, užsisakė mineralinio vandens ir užsidarė telefono kabinoje. Megrė buvo dar pas tardytoją; ten jis jį ir surado.

- Iš viso keturiasdešimt siuvėjų, - paaiškino. - Dvidešimt aštuoni Paryžiuje. Pradėti gastroles?

- Pasilik tik keturias penkias pavardes. Kitas padiktuok Liuka, jis pasiųs žmonių.

Jis dar nebaigė diktuoti, kai bistro pasirodė Žanvjė, Bronkaras ir ketvirtasis; jie laukė prie baro. Visi trys atrodė patenkinti. Vienu metu Žanvjė priėjęs pravėrė stiklines dureles.

- Nepadėk ragelio. Man taip pat reikia su juo pasikalbėti.

- Čia ne šefas. Liuka.

- Vis tiek duok.

Neišsimiegoję, visi jie tarytum karščiavo, alsavimas buvo karštas, akys pavargusios, blizgančios.

- Tu, seni? Pasakyk šefui, kad viskas klostosi gerai. Čia Žanvjė, taip. Pataikėm kaip pirštu į akį. Laimė, kad tasai tipas dėvi angliško audinio rūbus. Tuojau paaiškinsiu. Dabar jau išmanau tą reikalą. Žodžiu, iki šiol tėra koks tuzinas siuvėjų, kurie užsakė to audinio. Didžioji dalis gauna pavyzdžių. Tuos pavyzdžius jie parodo klientui, ir kai tasai užsisako kostiumą, gauna reikalingą metražą. Trumpai tariant, galim tikėtis, kad viskas klostysis sparčiai, nebent tas neįtikėtinas atvejis, kad kostiumas būtų pasiūtas Anglijoje.

Lauke jie išsiskyrė, kiekvienas su dviem trim pavardėm ant popieriaus skiautės - tarytum kokia tarpusavio loterija. Vienas iš keturių galbūt tą patį rytą aptiks vardą, kurio ieškoma štai jau šeši mėnesiai.

Laimingąjį bilietą ištraukė mažasis Lapuentas. Jisai pasiliko sau pavardžių partiją kairiajame krante, Sen Žermeno bulvaro apylinkėse, kurias gerai pažinojo, nes čia gyveno.

Pirmasis siuvėjas Sen Mišelio bulvare iš tiesų buvo užsisakęs to išgarsėjusio audinio. Net parodė inspektoriui kostiumą, kurį iš jo siuvo - dar neatiduotą, net nebaigtą - su viena rankove ir dar neprisiūta apykakle jis laukė kliento primatavimui.

Antras adresas - lenko siuvėjuko, įsikūrusio ketvirtame aukšte, Vano gatvėje. Šis turėjo tik vieną parankinį. Lapuentas aptiko jį įsitaisiusį ant stalo, ant nosies - akiniai plieniniais rėmeliais.

- Žinote, koks čia audinys?

Žanvjė buvo paprašęs keleto pavyzdžių savo kolegoms.

- Aišku. O ką? Pageidaujate kostiumo?

- Pageidauju pavardės kliento, kuriam tokį pasiuvote.

- Nuo to jau praėjo geras laiko tarpas.

- Koks?

- Tai buvo praeitą rudenį.

- Kliento neprisimenate?

- Prisimenu.

- Kas jis?

- Ponas Monsenas.

- Kas tas ponas Monsenas?

- Labai padorus ponas - siūdinasi pas mane jau keletas metų.

Lapuentas virpėjo, nedrįsdamas patikėti savo ausim. Stebuklas įvyko. Žmogus, kurio tiek ieškota, dėl kurio pralieta tiek rašalo, kurio paieškoms policija išeikvojo tiek jėgų, staiga štai turi vardą. Tuojau jis turės ir adresą, ir socialinę padėtį, o netrukus tikriausiai įgaus pavidalą.

- Jis gyvena šitame kvartale?

- Netoliese, Sen Žermeno bulvare, greta Solferino metro.

- Jūs jį gerai pažįstate?

- Kaip ir visus savo klientus. Kultūringas, malonus žmogus.

- Ar jis jau seniai pas jus nesilankė?

- Paskutinįsyk buvo užėjęs praeitą lapkritį - siūdinosi apsiaustą, netrukus po to, kai baigiau kostiumą.

- Tikslų adresą turite?

Siuvėjukas pasklaidė sąsiuvinį, kur pieštuku buvo surašytos klientų pavardės ir skaičiai, tikriausiai drabužių kainos - kai klientai užsimokėdavo, užbraukdavo juos raudonu kryžiuku.

- *228b.*

- Nežinot, jis vedęs?

- Keletą sykių jį lydėjo žmona. Visuomet ateina su juo išsirinkti.

- Jauna?

- Manau, jai koks trisdešimt metų. Elegantiška moteris, tikra dama.

Lapuentas neįstengė sutramdyt virpulio, krečiančio visą jo kūną. Jis jau virto beveik panika. Taip arti tikslo, jis bijojo, kad staiga kažkas kažkur užklius ir viską teks pradėti iš naujo.

- Dėkoju. Galbūt aš dar jus aplankysiu.

Jis pamiršo pasiteirauti Marselio Monseno profesijos, nusirito laiptais, puolė Sen Žermeno bulvaro link - 228b numeriu pažymėtas pastatas jį tiesiog apkerėjo. Tačiau tai buvo namas, panašus į kitus, to paties stiliaus kaip ir visi namai bulvare, su kaltos geležies balkonais. Durys atviros į gelsvai dažytą koridorių, kurio gale matyti lifto narvas, o dešinėje - durininkės būstas.

Jis beveik skausmingai troško įeiti, pasiteirauti, užkopti iki Monseno buto, pats vienas užbaigt visą tą išgarsėjusio žudiko reikalą, tačiau žinojo, jog taip elgtis neturi teisės.

Tiesiai priešais metro budėjo uniformuotas policininkas; Lapuentas priėjo prie jo, prisistatė.

- Prašom stebėti šį pastatą keletą minučių, kol aš paskambinsiu į Orfevrų krantinę.

- Ką turiu daryti?

- Nieko. Ar greičiau - jei išeitų kokių trisdešimties metų laibas žmogus apyšviesiais plaukais, pasistenkite jį sulaikyti, paprašykite dokumentų, darykit ką tinkamas.

- Kas jis?

- Jis vadinasi Marselis Monsenas.

- Ką jis padarė?

Lapuentas nebuvo linkęs aiškinti, kad čia tikriausiai kalbama apie Monmartro žudiką.

Netrukus jis vėl stovėjo telefono būdelėje.

- Krantinė? Tuojau pat sujunkit mane su komisaru Megrė. Čia Lapuentas.

Buvo toks susijaudinęs, kad net mikčiojo.

- Jūs, šefe? Lapuentas. Taip. Aš radau... Ką?... Taip... Jo pavardę, adresą... Esu priešais jo namus...

Staiga jam toptelėjo, kad iš to paties audinio buvo pasiūta ir daugiau kostiumų, ir šisai galbūt nėra tikrasis.

- Ar Žanvjė neskambino? Taip? Ką jis sakė?

Rasti trys kostiumai, tačiau požymiai neatitinka Martos Žiusran pateikto aprašymo.

- Skambinu jums iš Sen Žermeno bulvaro... Pastačiau prie jo durų policininką... Taip... Taip... Laukiu jūsų... minutėlę... Pažiūrėsiu bistro pavadinimą...

Išėjęs iš būdelės, perskaitė atvirkščią pavadinimą, emalio raidėm išrašytą ant stiklo.

- Solferino kavinė.

Megrė liepė jam likti vietoje ir nesirodyti. Nepraėjus nė ketvirčiui valandos, stovėdamas prie baro priešais antrą mineralinio vandens stiklinę, jis pažino policijos automobiliukus, kurie sustojo skirtingose vietose.

Iš vieno jų išniro pats Megrė; Lapuentui jisai pasirodė masyvesnis, sunkesnis negu paprastai.

- Tai buvo taip paprasta, šefe, kad tiesiog nedrįstu patikėti...

Ar Megrė nervinosi taip pat, kaip ir jis? Jeigu taip, nebuvo matyti. Nors tiems, kurie jį gerai pažinojo, tai išdavė giži ar atžari veido išraiška.

- Ką geri?

- Mineralinį.

Megrė susiraukė.

- Ar turit alaus?

- Na žinoma, ponas Megrė.

- Pažįstate mane?

- Gan dažnai tenka matyti jūsų atvaizdą laikraščiuose. O pernai, kai jūs tyrėte, kas dedasi ministerijoje priešais, porąsyk buvot užėjęs išlenkti taurelės.

Jis išmaukė savo alų.

- Eikš.

Per tą laiką vyko grupavimasis, nors ir ne tokio stambaus masto kaip šiąnakt, bet ne mažiau veiksmingas. Du inspektoriai pakilo iki viršutinio pastato aukšto. Kiti laukė ant šaligatvio, dar kiti priešais namą, gatvės kampe, o kur dar radiofikuotas automobilis netoliese.

Tikriausiai tai bus nereikalinga. Tokie žudikai retai kada ginasi, bent jau ginklu.

- Einu su jumis?

Megrė linktelėjo, ir abu įžengė į durininkės būstą - miesčionišką, su mažu salonėliu, nuo virtuvės atskirtu raudono aksomo užuolaida. Durininkė pasirodė besanti kokių penkiasdešimties metų amžiaus, rami, besišypsanti.

- Ko pageidaujate, ponai?
- Atsiprašau, ponas Monsenas?
- Trečias aukštas, į kairę.
- Nežinote, jis namuose?
- Gali būti. Išeinant nemačiau.
- Ponia Monsen taip pat namie?
- Maždaug prieš pusvalandį grįžo apsipirkusi.

Megrė nejučiom prisiminė savo pokalbį su profesorium Tiso pas Pardoną. Namas ramus, ištaigingas; jo gan senovinė išvaizda, praeito amžiaus vidurio stilius įkvėpė kažkokį pasitikėjimą. Jų laukė liftas, gerai suteptas alyva, su spindinčio vario rankena, bet jie buvo linkę kopti laiptais, užtiestais storu vyšniniu kilimu.

Dauguma šiaudinių demblių priešais tamsaus medžio duris buvo su vienu dviem inicialais; visi skambučio mygtukai nublizginti; kas vyksta butuose, negirdėti, į laiptų narvelį nesismelkė jokie virtuvės kvapsniai.

Ant vienų antrojo aukšto durų - plaučių ligų gydytojo lentelė.

Trečiame aukšte, kairėje, ant to paties formato vario lentelės užrašas, bet stilingesnėm, modernesnėm raidėm:

Vyrai trumpai stabtelėjo, susižvalgė, ir Lapuentui pasirodė, kad Megrė jaudinasi ne mažiau negu jis. Ranką spustelėti elektrinį mygtuką ištiesė komisaras. Skambučio nebuvo girdėti - jis tikriausiai aidėjo kažkur buto gilumoje. Prabėgo, regis, nemažas laiko tarpas; pagaliau durys prasivėrė, kambarinė balta prijuostėle, dar neperkopusi dvidešimties, nustebusi nužvelgė juos ir pasiteiravo:

- Kokiu reikalu?

- Ar ponas Monsenas namuose?

Ji atrodė sumišusi, sulemeno:

- Nežinau.

Taigi jis namie.

- Jei minutėlę palauktumėt, nueičiau paklausti ponios...

Eiti neprireikė. Koridoriaus gale išniro jaunyva moteris - tikriausiai norėdama atsivėdinti po sugrįžimo iš parduotuvės, buvo užsimetusi peniuarą.

- Kas yra, Odile?

- Du ponai nori pakalbėti su ponu, ponia.

Ji žengtelėjo į priekį, susiskliautusi peniuaro skvernus, žvelgdama tiesiai į veidą Megrė, tartum šis jai kažką būtų priminęs.

- Jūs pageidautumėt?.. - pratarė, stengdamasi suprasti.

- Jūsų vyras namie?

- Tai yra...

- Vadinasi, namie.

Ji lengvai raustelėjo.

- Taip. Tačiau miega.

- Būsiu priverstas prašyti, kad jį pažadintumėte.

Ji sudvejojo, tyliai ištarė:

- Su kuo turiu garbės kalbėti?

- Kriminalinė policija.

- Komisaras Megrė, tiesa? Taip ir maniau, kad jus pažinau...

Megrė, nesąmoningai žengęs į priekį, dabar stovėjo prieškambaryje.

- Malonėkite pažadinti vyrą. Turbūt vakar naktį jis vėlai grįžo?

- Ką norite tuo pasakyti?

- Ar paprastai jis miega iki vienuoliktos valandos ryto?

Ji nusišypsojo.

- Taip, tai dažnai pasitaiko. Mėgsta dirbti vakarais, kartais ir naktį. Protinis darbas, menininkas.

- Vakar vakare jis niekur nebuvo išėjęs?

- Kiek žinau, ne. Jei palūkėtumėt svetainėje, nueičiau jį įspėti.

Ji pravėrė stiklines duris į svetainę, netikėtai modernią senamę pastatę - tačiau jos modernumas anaiptol nebuvo agresyvus, ir Megrė toptelėjo mintis, kad tokioje aplinkoje jis galėtų gyventi. Nepatiko jam tik paveikslai ant sienų, kur jisai nieko nesuprato.

Lapuentas stovėdamas stebėjo prieškambario duris. Beje, visai be reikalo, nes šią valandą visi išėjimai buvo gerai saugomi.

Jaunoji moteris, kuri nutolo, šnarėdama šilki-

niu audiniu, užtruko ne daugiau kaip porą minučių - grįžo, nepamiršusi perbraukti plaukų šukomis.

- Jis tuojau bus čia. Marselis keistai opus vienu atžvilgiu, - kartais dėl to net paerzinu jį: nepakenčia rodytis žmonėms nesusitvarkęs.

- Jūs miegate atskiruose kambariuose?

Truputėlį priblokšta, jinai atsakė paprastai:

- Kaip ir dauguma sutuoktinių, ar ne?

Iš tikrųjų - ar tai nėra tam tikro visuomenės sluoksnio taisyklė? Tai nieko nereiškė. Jis stengėsi nustatyti viena: ar ji dabar vaidina, kažką žino, ar, atvirkščiai, iš tikrųjų spėlioja, koks ryšys gali būti tarp komisaro Megrė ir jos vyro.

- Jūsų vyras dirba namuose?

- Taip.

Priėjusi pravėrė šonines duris, vedančias į gana erdvų kabinetą, kurio langai žvelgė į Sen Žermeno bulvarą. Braižymo lentos, popieriaus rulonai, keisti maketai iš sluoksniuotos faneros ar vielos, panašūs į teatro dekoracijas.

- Jis daug dirba?

- Kaip savo sveikatai - per daug. Niekuomet nebuvo stiprus. Dabar turėtume būti kalnuose, kaip ir visad tokiu metų laiku, bet jis pasiėmė užsakymą, kuris mums neleis atostogauti.

Retai kada jam teko matyti tokią ramią, tokią santūrią moterį. Ar neturėtų ji eiti iš proto, matydama Megrė šitaip įžengiant į savo namus, kai laikraščiai sklidini pasakojimų apie žudiką, kai žinoma, kad Megrė vadovauja tyrimui? Ji tiktai stebėjo jį, tarytum susidomėjusi, iš arti matydama tokią įžymybę.

- Tuojau pažiūrėsiu, ar jis pasiruošęs.

Atsisėdęs krėsle, Megrė lėtai prisikimšo pypkę, užsidegė ją, vėl susižvalgė su Lapuentu, kuris nenustygo vietoje.

Kai durys, už kurių dingo ponia Monsen, vėl atsidarė, pasirodė ne ji, o vyriškis, - jis atrodė toks jaunas, jog, sakytum, įvyko kažkokia klaida.

Apsivilkęs naminiu blyškiai gelsvu kostiumu, pabrėžiančiu jo plaukų šviesumą, švelnią odą, blyškiai mėlynas akis.

- Atsiprašau, ponai, kad priverčiau jus laukti...

Jo lūpomis klaidžiojo šypsena, kažkokia trapi, vaikiška.

- Žmona ką tik mane pažadino, sakydama...

Ar šitai moteriai nejdomu sužinoti šio apsilankymo tikslą? Jinai nebepasirodė. Galbūt klauso už durų, kurias jos vyras uždarė?

- Paskutiniu metu aš daug dirbau, dekoruodamas didžiulę vilą, kurią vienas mano draugų pasistatydino Normandijos pakrantėje...

Išsitraukęs iš kišenės batisto nosinaitę, nusišluostė ja kaktą, lūpas, nurasojusias prakaito lašais.

- Dar karščiau negu vakar, ar ne?

Žvilgtelėjęs laukan, pamatė lavandos spalvos dangų.

- Langų daryti neverta. Manau, bus audra.

- Atsiprašau, - pradėjo Megrė, - jei pateiksiu jums keletą nekuklių klausimų. Visų pirma norėčiau pamatyti kostiumą, kurį jūs dėvėjote vakar.

Tai, regis, nustebino jį, bet neišgąsdino. Akys truputį išsiplėtė. Lūpos krustelėjo. Jis, atrodo, sakė: "Keista mintis!"

Paskui, eidamas durų link:

- Atsiprašau minutėlei.

Užtruko daugiausia pusę minutės, grįžo, persimetęs per ranką pilką, gerai išlaidytą kostiumą. Megrė jį apžiūrėjo, kišenės vidinėje pusėje rado Vano gatvės siuvėjuko pavardę.

- Dėvėjot jį vakar?

- Na, aišku.

- Vakar vakare?

- Iki pat vakarienės. Tuomet prieš sėsdamas prie darbo persirengiau, apsivilkau štai šiuos naminius rūbus. Dažniausiai dirbu naktį.

- Po aštuonių valandų vakaro nebuvot išėjęs?

- Savo kabinete išbuvau iki antros ar pusės trijų nakties - štai kodėl dar miegojau, kai jūs pasirodėte. Man reikia daug miego, kaip ir visiems silpnų nervų žmonėms.

Jis, rodos, laukė jų pritarimo, vis dar greičiau priminė studentą negu vyriškį, peržengusį trečiąją dešimtį.

Tačiau iš arčiau jo veide galėjai įžvelgti nusidėvėjimo žymių, sudarančių kontrastą apgaulingam jo jaunumui. Jo povyza buvo kažkokia liguista ar nuvytusi, kas, reikia pripažinti, teikė jam tam tikro žavesio, kaip tai pasitaiko nebe pirmos jaunystės moterims.

- Ar galėčiau jūsų paprašyti parodyti man visą savo garderobą?

Šįsyk jis truputį pastiro, galbūt buvo beprieštaraująs, beatsisakąs.

- Jeigu pageidaujate. Užeikite čia...

Jei žmona ir tykojo už durų, tai spėjo pasi-

šalinti - koridoriaus gale ji šnekučiavosi su kambarine šviesioje, modernioje virtuvėje.

Monsenas pastūmėjo kitas duris, į miegamąjį, dekoruotą blyškia kaštonine spalva; viduryje nepaklota sofa lova. Priėjęs atitraukė užuolaidas, nes kambarys skendo prieblandoje, pradarė stumdomąsias sieninės spintos duris; ji užėmė didesnę sienos dalį.

Ten, dešinėje pusėje, kabojo šeši kostiumai, visi nepriekaištingai išlyginti, tarytum nė nenešioti ar tiesiai iš valyklos, taip pat trys apsiaustai, vienas demisezoninis, dar smokingas, frakas.

Nė vieno iš to audinio kaip pavyzdys Lapuento kišenėje.

- Gal duotum man jį? - paprašė komisaras.

Ištiesė šeimininkui.

- Praeitą rudenį jūsų siuvėjas pasiuvo jums tokio audinio kostiumą. Prisimenate?

Monsenas apžiūrėjo pavyzdį.

- Prisimenu.

- Kas nutiko tam rūbui?

Jis, atrodo, mąstė.

- Žinau, - pratarė pagaliau. - Kažkas autobuso platformoje pradegino man jį cigarete.

- Atidavėte taisyti?

- Ne. Aš bjauriuosi visais sužalotais daiktais. Tai manija, tačiau toks jau visuomet buvau. Jau vaikystėj išmesdavau žaislą, jei jis būdavo įbrėžtas.

- Jūs išmetėte tą kostiumą? Norite pasakyti - į šiukšlių dėžę?

- Ne. Aš jį atidaviau.

- Jūs pats?

- Taip. Vieną vakarą, kaip paprastai eidamas pasivaikščioti krantinėmis, persimečiau jį per ranką. Atidaviau valkatai.

- Seniai?

- Prieš porą trejetą dienų.

- Tiksliau.

- Užvakar.

Dešinėje spintos pusėje ant lentynėlių stovėjo mažiausiai tuzinas porų batų, viduryje stalčiai, pilni marškinių, apatinių kelnių, pižamų ir nosinių - visur nepriekaištinga tvarka.

- Kur batai, kuriais jūs avėjote vakar vakare?

Jis neužsikirto, nesutriko.

- Avėjau ne batus, o šlepetes, kurios ir dabar man ant kojų, nes buvau savo kabinete.

- Gal pakviestumėt kambarinę? Galime grįžti į svetainę.

- Odile! - šūktelėjo jis į virtuvės pusę. - Ateikite minutėlei.

Šioji turbūt neseniai buvo atvykusi iš kaimo - tai bylojo švelni kaip aksomas jos veido oda.

- Komisaras Megrė nori šio to jus paklausti. Prašom jam atsakyti.

- Gerai, pone.

Ji taip pat nesutriko, tik jaudinosi, stovėdama priešais oficialų asmenį, apie kurį rašo laikraščiai.

- Jūs nakvojate čia?

- Ne, pone. Turiu kambarį septintame aukšte su kitomis šių namų tarnaitėmis.

- Ar vakar vakare vėlai užlipote į viršų?

- Apie devintą, kaip beveik ir kas dieną, kai suplaunu indus.

- Kur tuo metu buvo ponas Monsenas?
- Savo kabinete.
- Kaip apsirengęs?
- Kaip dabar.
- Jūs tuo tikra?
- Tikra.
- Nuo kada jūs nebematėte jo pilkai melsvo kostiumo?

Jinai pagalvojo.

- Turiu pasakyti, kad pono drabužių aš netvarkau. Jis labai... labai savotiškas šiuo klausimu.

Ji vos nepasakė "maniakas".

- Norite pasakyti, kad jis pats juos lygina?
- Taip.
- Ir kad jūs neturite teisės atidaryti jo spintų?
- Tiktai sudedu baltinius, kai juos atneša iš skalbėjos.
- Nežinote, kada jis paskutįsyk dėvėjo savo pilkąjį kostiumą mėlynais ataudais?
- Atrodo, prieš porą dienų.
- Ar nebuvo kalbama, pavyzdžiui, prie stalo, kai jūs patarnavote, apie pradegintą atlapą?

Jinai dirstelėjo į šeimininką, tarytum klausdama patarimo, sulemeno:

- Nežinau... Ne... Aš neklausau, ką jie kalba prie stalo... Jie kalba beveik visuomet apie dalykus, kurių aš nesuprantu...
- Galite eiti.

Marselis Monsenas laukė, ramus, su šypsena lūpose; tik prakaito karoliukai spindėjo virš lūpos.

- Prašom apsirengti ir vykti su manimi į Or-

fevrų krantinę. Inspektorius palydės jus į kambarį.

- Ir į vonią taip pat?

- Ir į vonią taip pat - prašom atleisti. Tuo tarpu aš pašnekėsiu su jūsų žmona. Man labai gaila, ponas Monsenai, bet aš privalau šitaip elgtis.

Architektas dekoratorius neaiškiai numojo, atrodo, sakydamas:

- Kaip pageidaujate.

Tik prie durų jisai atsisuko paklausti:

- Ar galėčiau sužinoti, kodėl turiu garbės...

- Ne, ne dabar. Netrukus, mano kabinete.

Ir Megrė pro koridoriaus duris kreipėsi į ponią Monsen, kuri vis tebebuvo virtuvėje:

- Gal užeitumėt, ponia?

Šeštas skyrius

PILKŠVAI MELSVO KOSTIUMO DALYBOS

- Šįsyk jau tikrasis? - nusišaipė mažylis Ruženas - komisaras ir Lapuentas tuo tarpu žingsniavo Orfevrų krantinės koridoriumi su savo belaisviu.

Megrė tiktai stabtelėjo, lėtai pasuko galvą, įbedė į reporterį sunkų žvilgsnį. Šisai užsikosėjo, ir net patys fotografai jau nebe taip įnirtingai spragsėjo fotoaparatais.

- Sėskitės, ponas Monsenai. Jei per šilta, galite nusivilkti švarką.

- Ačiū. Aš įpratęs būti su švarku.

Iš tikrųjų sunku jį įsivaizduoti nesusitvarkiusį. Megrė nusimetė savąjį, užsuko pas inspektorius duoti nurodymų. Truputį įsigaužęs savyje, kaklas įtrauktas į pečius, akys žvelgė tarpais tarsi nieko nematydamos.

Grįžęs į savo kabinetą, išrikiavo pypkes, rūpestingai dvi jų prisikimšo, po to davė Lapuentui ženklą likti, užrašinėti pokalbį. Taip sėdasi kai kurie muzikantai virtuozai: neryžtingai pastumdo kėdę, šen ten paliečia fortepijoną, lyg norėdami jį prijaukinti.

- Jūs jau seniai vedęs, ponas Monsenai?

- Dvylika metų.

- Ar galėčiau sužinot jūsų amžių?

- Man trisdešimt dveji metai. Vedžiau dvidešimties.

Stojo gan ilga tyla, komisaras įdėmiai žiūrėjo į savo ant stalo padėtas rankas.

- Jūs architektas?

Monsenas patikslino:

- Architektas dekoratorius.

- Manau, tai reiškia, jog jūs architektas, kurio specialybė - interjero dekoras?

Pastebėjo, jog pašnekovo veidas lyg ir raustelėjo.

- Nevisiškai.

- Gal malonėtumėt paaiškinti?

- Aš neturiu teisės daryt pastatų planų, neturėdamas, tikra žodžio prasme, architekto diplomo.

- Kokį diplomą jūs turite?

- Aš pradėjau nuo tapybos.

- Kokio amžiaus?

- Septyniolikos metų.

- Baigiamuosius egzaminus esate išlaikęs?

- Ne. Dar visai jaunas norėjau tapti dailininku. Paveikslai, kuriuos matėte mūsų svetainėje, mano tapyti.

Megrė ką tik neįstengė suvokti, ką jie vaizduoja, bet jį slogiai veikė tai, kas juose buvo niauraus, liguisto. Nei linijos, nei spalvos nebuvo ryškios. Dominavo raudono ir violetinio atspalvio tonai, sumišę su keistom žaliom spalvom, primenančiom povandeninę šviesą; sakytum, dažai pasklido savaime, kaip rašalo dėmė ant sugeriamojo popieriaus.

- Žodžiu, jūs neturite architekto diplomo, o jei gerai suprantu, kiekvienas gali pasivadinti dekoratorium?

- Dėkoju už jūsų malonų patikslinimą. Manau, norite man duoti suprasti, kad aš - nevykėlis?

Jo lūpomis sklandė apmaudi šypsena.

- Jūs turite teisę. Man jau yra tekę tai girdėti, - kalbėjo toliau.

- Turite daug klientų?

- Geriau mažiau klientų, kurie manimi pasitiki ir palieka man laisvas rankas, negu daug klientų, kurie reikalautų iš manęs nuolaidų.

Megrė ištuštino pypkę, prisidegė kitą. Retai kada apklausa buvo prasidėjusi taip miglotai.

- Jūs gimėte Paryžiuje?

- Taip.

- Kokiame kvartale?

Monsenas padvejojo.

- Kolenkuro ir Mestro gatvių kampe.

Tai yra pačioje širdyje rajono, kur buvo įvykdyti penki nusikaltimai ir vienas nepavykęs pasikėsinimas.

- Ilgai ten gyvenote?

- Iki pat vedybų.

- Jūsų tėvai dar gyvi?

- Tiktai motina...

- ...Kuri gyvena?..

- Vis tame pačiame name, kuriame aš gimiau.

- Santykiai su ja geri?

- Mudu visuomet gerai sutarėme.

- Ką veikė jūsų tėvas, ponas Monsenai?

Šį sykį jis vėl padvejojo, tuo tarpu Megrė nepastebėjo jokios dvejonės, kai buvo kalbama apie motiną.

- Jis buvo mėsininkas.

- Monmartre?

- Adresas tas pats, kurį ką tik jums pasakiau.

- Jis mirė?

- Kai man buvo keturiolika metų.

- Jūsų motina pardavė verslą?

- Kurį laiką jį nuomojo, paskui pardavė, išskyrus pastatą, kur pasiliko sau butą penktame aukšte.

Į duris diskretiškai pabarbeno. Megrė išėjo į inspektorių kabinetą. Sugrįžo keturių vyriškių lydimas - visi keturi maždaug to paties amžiaus, ūgio ir išvaizdos kaip Monsenas.

Prefektūros tarnautojai, kuriuos paskubomis atsivedė Toransas.

- Gal atsikeltumėt, ponas Monsenai, ir atsistotumėt prie sienos greta šių ponų?

Praslinko kelios laukimo minutės, kurių metu niekas nepratarė nė žodžio; pagaliau į duris vėl pasibeldė.

- Prašom! - šūktelėjo komisaras.

Pasirodė Marta Žiusran, nustebo, išvydusi kabinete tiek žmonių, pradžioje pažvelgė į Megrė, paskui į išrikiuotus vyriškius, suraukė antakius, kai akys užkliuvo už Monseno.

Visi užgniaužė kvapą. Ji išblyško staiga suvokusi, kokia atsakomybė slegia jos pečius. Suvokė ją taip gerai, jog susinervinusi vos nepravirko.

- Neskubėkite, - patarė jai komisaras padrąsindamas.

- Tai jis, ar ne taip? - sušnibždėjo ji.

- Jūs turit žinoti geriau negu kas kitas, kadangi vienintelė esat jį mačiusi.

- Man rodos, tai jis. Esu tuo tikra. Ir vis dėlto...

- Vis dėlto?

- Norėčiau pamatyti jį profiliu.

- Pasisukite profiliu, ponas Monsenai.

Jis pakluso, veide nevirptelėjo nė vienas raumuo.

- Esu tuo beveik tikra. Jis buvo kitaip apsivilkęs. Akių išraiška taip pat buvo kitokia...

- Šįvakar, panele Žiusran, nuvešim abu jus į vietą, kur matėte savo užpuoliką: bus tas pats apšvietimas, galbūt tie patys drabužiai.

Po krantinę, Mober aikštę, visas tas vietas Paryžiuje, kur slankioja valkataujantys žmonės, zujo inspektoriai, ieškodami švarko be sagos.

- Dabar jums manęs nebereikia?

- Ne. Dėkoju. O jūs, ponas Monsenai, galite sėstis. Cigaretę?

- Ačiū. Aš nerūkau.

Megrė paliko jį Lapuento žiniai; jam buvo liepta neklausinėti, nesikalbėti, jeigu jo ko nors teirausis, atsakinėti tiktai užuolankomis.

Inspektorių kabinete komisaras sutiko Lonjoną, atėjusį gauti nurodymų.

- Gal užeitum pas mane ir dėl visa ko dirstelėtum į tipą, kuris sėdi ten su Lapuentu?

Per tą laiką jis paskambino tardytojui Komeljo, valandėlę užtruko pas šefą, kuriam viską pranešė. Kai vėl rado inspektorių Rūgšną, šis, suraukęs antakius, regis, bergždžiai bandė kažką prisiminti.

- Tu jį pažįsti?

Lonjonas Didžiųjų Karjerų komisariate dirbo jau dvidešimt dveji metai. Gyveno per penkis šimtus metrų nuo ten, kur buvo gimęs Monsenas.

- Esu tikras, jog esu jį matęs. Bet kur? Kokiomis aplinkybėmis?

- Jo tėvas buvo mėsininkas Kolenkuro gatvėje. Jis miręs, tačiau motina vis dar tebegyvena tame name. Eime su manim.

Jie sėdo į vieną K.P. automobiliukų; inspektorius atvežė juos iki Monmartro.

- Vis galvoju. Taip erzina. Neabejoju, kad jį pažįstu. Net prisiekčiau, jog tarp mūsų kažkas buvo...

- Gal esi surašęs jam protokolą?

- Ne tai. Prisiminsiu.

Mėsinė buvo gana didelė - trys keturi pardavėjai ir rubuilė prie kasos.

- Man lipti aukštyn su jumis?

- Taip.

Lifto kabina buvo siaura. Pamačiusi juos įeinant, pribėgo durininkė.

- Pas ką?

- Pas ponią Monsen.

- Penktasis.

- Žinau.

Namas, nors švarus ir gerai prižiūrimas, vis dėlto viena ar dviem kategorijom nusileido tam anam Sen Žermeno bulvare. Laiptų narvelis siauresnis, durys taip pat, vaškuotų ar lakuotų laiptų nedengė kilimas; vietoj varinių lentelių ant durų daugiausia vizitinės kortelės.

Moteris, kuri atidarė jiems duris, buvo kur kas jaunesnė, nei Megrė tikėjosi - labai liesa ir tokia nervinga, kad dėl to net kamuojama tiko.

- Ko pageidaujate?

- Komisaras Megrė iš Kriminalinės policijos.

- Ar tikrai su manim norite pakalbėti?

Kiek sūnus buvo šviesiaplaukis, tiek ji juodbruvė, mažom žėrinčiom akutėm, keliais gyvaplaukiais virš lūpos.

- Užeikit. Aš tvarkiausi.

Tačiau bute viešpatavo tvarka. Kambariai mažučiukai. Baldai dar mena jų savininkės vestuves.

- Ar vakar vakare matėte savo sūnų?

To pakako, kad ji visa įsitemptų.

- Ką bendra turi policija su mano sūnumi?

- Malonėkite atsakyti į klausimą.

- Kodėl būčiau turėjusi jį matyti?

- Turbūt kartais jis ateina jūsų aplankyti?

- Dažnai.

- Su žmona?

- Nesuprantu, kodėl tai turėtų jums rūpėti.

Ji nekvietė jų prisėsti, pati liko stovėti, tarytum tikėdamasi, kad pokalbis neužtruks. Sienas puošė įvairaus amžiaus Marselio Monseno fotografijos, kai kurios iš kaimo, taip pat piešiniai ir naivūs paveikslai, tikriausiai sukurti jo vaikystėje.

- Jūsų sūnus buvo pas jus atėjęs vakar vakare?

- Kas jums sakė?

- Jis buvo atėjęs?

- Ne.

- Naktį taip pat ne?

- Jis nepratęs lankyti manęs naktimis. Gal paaiškintumėte: taip ar ne - ką reiškia šitie klausimai? Įspėju, daugiau nebeatsakinėsiu. Aš savo namuose. Turiu teisę tylėti.

- Ponia Monsen, deja, turiu jums pranešti, kad jūsų sūnus įtariamas per paskutinius mėnesius įvykdęs penkias žmogžudystes.

Ji atlaikė jo žvilgsnį, pasiruošusi šokti jam į akis.

- Ką čia kalbate?

- Mes turime rimtą pagrindą manyti, jog tai jis puldinėja moteris Monmartro gatvėse ir jog praeitą naktį jo išpuolis nepavyko.

Ji pradėjo virpėti, o jam be jokios aiškios priežasties pasirodė, kad ji vaidina komediją. Jos reakcija nebuvo panaši į normalią reakciją motinos, kuri nieko panašaus nesitikėjo.

- Išdrįsti apkaltinti mano Marselį!.. Bet jei aš jums sakau, aš, kad tai netiesa, kad jis nekaltas, toks pat nekaltas kaip...

Jos žvilgsnis nukrypo į sūnaus vaikystės nuotraukas; pirštai mėšlungiškai susigniaužė; ji kalbėjo toliau.

- Pažiūrėkite į jį! Gerai pažiūrėkit, ir jūs nebedrįsite zaunyti panašių baisybių...

- Paskutines dvidešimt keturias valandas jūsų sūnus čia nebuvo užsukęs, tiesa?

Ji įnirtingai pakartojo:

- Ne! Ne! Ir dar kartą ne!

- Kada matėte jį paskutinį kartą?

- Nežinau.

- Neprisimenate jo apsilankymų?

- Ne.

- Pasakykite, ponia Monsen, ar vaikystėje jis yra sirgęs sunkia liga?

- Nieku rimtesniu kaip tymais ir bronchitu. Ką jūs mėginate iš manęs išpešti? Kad jis beprotis? Kad visuomet toks buvo?

- Jūs neprieštaravote dėl jo vedybų?

- Ne. Buvau tikra kvailė. Ir net aš pati...

Ji neužbaigė frazės, kurią, regis, pačiupo beišskrendančią.

- Tai jūs šias vedybas sumanėte?

- Dabar tai nesvarbu.

- O dabar jūsų santykiai su marčia nėra geri?

- Koks jūsų reikalas? Tai asmeninis mano sūnaus gyvenimas, ir jis niekam neturi rūpėti, ar girdit: nei man, nei jums. Jeigu ta moteris...

- Jeigu ta moteris?..

- Nieko! Jūs suėmėte Marselį?

- Jis mano kabinete, Orfevrų krantinėje.

- Su antrankiais?

- Be.

- Ruošiatės įkišti jį į kalėjimą?

- Gali būti. Netgi įtikėtina. Jį atpažino mergina, kurią jis praeitą naktį buvo užpuolęs.

- Ji meluoja. Noriu ją pamatyti. Noriu ją pamatyti - ją taip pat, ir jai pasakyti...

Jau ketvirta ar penkta frazė, kurią ji taip palieka kyboti ore. Jos akys buvo sausos, nors blizgėjo - karštligiškai ar iš pykčio.

- Palūkėkit minutėlę. Einu su jumis.

Megrė ir Lonjonas susižvalgė. Jos niekas nekvietė. Ji pati staiga apsisprendė; jis girdėjo, kaip ji gretimame kambaryje - jo duris ji paliko praviras - persirengia, traukia iš kartoninės dėžės skrybėlaitę.

- Jei jums gėda, kad einu su jumis, aš važiuosiu metro.

- Įspėju: inspektorius pasiliks čia ir apieškos jūsų butą.

Ji nužvelgė liesąjį Lonjoną, tarsi ruošdamasi čiupti jį už sprando ir ištrenkti ant laiptų.

- Jis?

- Taip, ponia. Jei pageidaujate, kad viskas vyktų nustatyta tvarka, esu pasiruošęs pasirašyti kratos orderį.

Neatsakydama, bet niurnėdama nesuprantamus žodžius, ji pasuko durų link, įsakiusi Megrė:

- Eikite!

Ir nuo laiptų aikštelės Lonjonui:

- O jūs - man atrodo, kad esu jus jau mačiusi. Jei turėsit nelaimės nors ką sudaužyti ar sujaukti man spintas...

Visą kelią automobilyje, kur ji įsitaisė šalia Megrė, pusbalsiu kalbėjo pati su savim.

- O, ne, šitaip nepraeis... Eisiu tiek aukštai, kiek prireiks... Pas ministrą, Respublikos Prezidentą, jei reikės... O laikraščiai būtinai turės išspausdinti tai, ką aš jiems pasakysiu, ir...

K.P. koridoriuje jinai pastebėjo fotografus, ir kai šie nutaikė į ją savo objektyvus, žengė tiesiai į juos, akivaizdžiai ketindama išplėšti juos jiems iš rankų. Jie gavo trauktis.

- Čionai.

Staiga atsidūrusi Megrė kabinete, kur, išskyrus Lapuentą, berods snūduriuojantį, tebuvo jos sūnus, ji stabtelėjo, atlėgusi nužvelgė jį, tarė, nepuldama prie jo, tačiau gaubdama globėjišku žvilgsniu:

- Nebijok, Marseli. Aš čia.

Monsenas pakilo, sviedė Megrė sunkų, priekaištingą žvilgsnį.

- Ką jie su tavimi daro? Bent jau nebuvo šiurkštūs?

- Ne, mama.

- Jie išprotėjo! Sakau tau: jie išprotėjo! Bet aš tuojau pat susirasiu geriausią Paryžiaus advokatą.

Nesvarbu, kiek jis užsiprašys. Jei reikės, atiduosiu viską, ką turiu. Parduosiu namus. Eisiu į gatves elgetauti.

- Nusiramink, mama.

Jis vos drįso pažvelgt jai į veidą ir, rodos, atsiprašinėjo policininkų už motinos elgesį.

- Ivona žino, kad tu čia?

Ieškojo jos akimis. Kaip tokią akimirką marčios nėra greta?

- Ji viską žino, mama.

- Ką ji sakė?

- Jeigu atsisėstumėt, ponia...

- Man nėra ko sėstis. Ko aš noriu - kad man grąžintų sūnų. Eikš, Marseli. Pažiūrėsim, ar jie išdrįs tave sulaikyti.

- Deja, turiu pasakyti, kad taip.

- Tai jūs jį suimate?

- Šiaip ar taip, pasilieku Teisingumo žinioje.

- Vis tas pats. Gerai pagalvojote? Suvokiate savo atsakomybę? Įspėju: aš nepasiduosiu, dangų su žeme sumaišysiu...

- Malonėkite prisėsti ir atsakyti į keletą klausimų.

- Į jokius!

Šįsyk ji priėjo prie sūnaus, pabučiavo jį į abu skruostus.

- Nebijok, Marseli. Nesileisk įbauginamas. Tavo motina čia. Aš tavimi rūpinuosi. Pamatysi!

Ir rūsčiai nužvelgusi Megrė, ji ryžtingai pasuko prie durų. Lapuentas sukluseęs laukė nurodymų. Megrė ženklu jam parodė leisti jai išeiti; buvo girdėti, kaip koridoriuje ji dievaižin ką rėkauja žurnalistams.

- Motina, atrodo, labai jus myli.

- Ji turi tik mane.

- Ar ji buvo prisirišusi prie jūsų tėvo?

Jis pravėrė burną atsakyti, nutylėjo; komisaras tarėsi supratęs.

- Kas per žmogus buvo jūsų tėvas?

Jis vėl padvejojo.

- Jūsų motina nebuvo su juo laiminga?

Tuomet jisai sviedė su duslia pagieža balse:

- Jis buvo mėsininkas.

- Jūs jo gėdinotės?

- Prašau, ponas komisare, neklausinėti manęs tokių dalykų. Puikiai žinau, kur jūs taikote, ir galiu pasakyti, kad klystate iš pagrindų. Matėte, iki ko jūs privarėte motiną.

- Ji pati save iki to privarė.

- Manau, kad kur nors, Sen Žermeno bulvare ar kitur, jūsiškiai taip pat elgiasi su mano žmona?

Dabar buvo Megrė eilė nutylėti.

- Ji neturi ką jums pasakyti. Ne daugiau už motiną. Ne daugiau už mane. Tardykit mane, kiek tik norite, bet jas palikit ramybėje.

- Sėskitės.

- Vėl? Ar ilgai truks?

- Turbūt.

- Manau, kad negausiu nei gerti, nei valgyti?

- Ko pageidautumėt?

- Vandens.

- Gal geriau alaus?

- Aš negeriu nei alaus, nei vyno, nei konjako.

- Ir nerūkote, - pratarė Megrė susimąstęs.

Jis pasivėdėjo Lapuentą į tarpdurį.

- Pradėk jį klausinėti, po trupučiuką, nesigilindamas į reikalo esmę. Dar pakalbėk apie kostiumą; paklausk, ką veikė vasario antrą, kovo trečią; visom tom dienom, kai Monmartre buvo įvykdyti nusikaltimai. Pasistenk sužinoti, ar jis eina aplankyti motinos nustatytą dieną, dienos metu ar vakare, ir dėl ko susipyko dvi moterys...

O jisai nuėjo pietauti, vienas už stalo Dofino aludėje, kur užsisakė veršienos ragu, gardžiai kvepiantį namų virtuve.

Paskambino žmonai, pranešė negrįšiąs, vos nepaskambino profesoriui Tiso. Būtų norėjęs jį pamatyti, pašnekėti, kaip kad darė Pardono svetainėje. Bet Tiso - žmogus toks pat užsiėmęs kaip jis. Apskritai Megrė neturėjo ko konkrečiai jo teirautis.

Jis buvo liūdnas, nuvargęs be aiškios priežasties. Jautėsi nebetoli tikslo. Įvykiai klostėsi greičiau, nei būtų drįsęs tikėtis. Martos Žiusran parodymai reikšmingi; o griežtesnė ji nebuvo todėl, kad buvo labai sąžininga. Valkatai atiduoto kostiumo istorija neišlaiko kritikos. Beje, apie jį tikriausiai netruks išgirsti, nes valkatų Paryžiuje ne taip jau gausu - jie visi daugmaž žinomi policijai.

- Jums manęs nebereikia, šefe?

Mazė, atlikęs tariamo kaltojo vaidmenį, dabar nebeturėjo ką veikti.

- Buvau užsukęs į Krantinę. Man leido dirstelėti į tą tipą. Manote, tai jis?

Megrė gūžtelėjo pečiais. Pirmiausia jam reikia suprasti. Lengva suprasti žmogų, kuris pavogė, nužudė, kad nebūtų sugautas, iš pavydo, įtūžio priepuolio metu arba kad gautų palikimą.

Šitie nusikaltimai, įprastiniai nusikaltimai, tam

tikru atžvilgiu kartais jam kainuodavo vargo, tačiau nelabai jį trikdė.

- Kvailiai! - burbtelėdavo jis paprastai.

Kadangi tarė, kaip kai kurie žymūs jo pirmta..ai: jeigu nusikaltėliai būtų protingi, jiems nebūtų reikėję žudyti.

Ir vis dėlto jis gebėjo įlįst į jų kailį, atkurti jų samprotavimus, jų išgyvenimų eigą.

Susidūręs su Marseliu Monsenu pasijuto naujokas - ši tiesa buvo tokia akivaizdi, kad jisai dar nedrįso toliau tęsti kvotos.

Prieš jį stojo žmogus nebe toks kaip kiti, pažeidęs visuomenės įstatymus, daugiau ar mažiau sąmoningai atsidūręs už jos ribų.

Žmogus, kitoks nei kiti, žmogus, kuris žudė be jokios priežasties, kurią kiti galėtų suprasti, kone vaikiškai, po to, tarytum savo malonumui, suraižydamas aukų drabužius.

Bet juk tam tikru atžvilgiu Monsenas protingas. Jo jaunystė niekuo itin neišsiskyrė. Jis vedė, atrodo, gerai sugyveno su žmona. Ir nors jo motina truputį nesantūri, vis dėlto tarp jų būta panašumo. Ar suvokė jis esąs žuvęs?

Ar suvokė tai ryte, kai žmona atėjo jo žadinti ir pranešti, kad svetainėj jo laukia policija?

Kokia tokio žmogaus reakcija? Ar jis kenčia? Ar tarp savo krizių jaučia gėdą arba neapykantą pats sau ir savo instinktams? Ar, priešingai, patiria savotišką pasitenkinimą, jausdamasis esąs kitoks nei visi - šį skirtumą mintyse galbūt vadina pranašumu?

- Kavos, Megrė?

- Taip.

- Taurelę konjako?

Ne! Išgėręs jisai gali užsnūsti, o jis jau ir taip apsunkęs, kaip tai būna beveik visuomet, kai tyrimas prieina tam tikrą tašką, tada, kai jis bando sutapatinti save su žmogum, su kuriuo turi reikalą.

- Atrodo, sučiupote jį?

Jis pažvelgė į šeimininką išpūtęs akis.

- Rašo šiandienos laikraštis. Atrodo, sako, šįsyk tikrasis. Pridarė jis jums vargo! Kai kas tvirtino, jog jo niekuomet nesuras, kaip Džeko Skerdiko.

Jis išgėrė kavą, prisidegė pypkę, išėjo į karštą, sustingusį orą, įkalintą tarp grindinio ir žemo pilkšvai melsvo dangaus.

Ant kėdės inspektorių kabinete sėdėjo kažkoks driskius su kepure rankose, apsivilkęs švarką, nesiderinantį su kitu jo apdaru.

Garsusis Marselio Monseno švarkas.

- Kur jūs jį suradote? - paklausė Megrė savo žmonių.

- Krantinėje, prie Austerlico tilto.

Klausinėjo jisai ne valkatą, o savo inspektorius.

- Ką jis sako?

- Sako radęs švarką ant šlaito.

- Kada?

- Šįryt, šeštą valandą.

- O kelnės?

- Buvo ir jos. Bičiuliai buvo dviese. Pasidalijo kostiumą. Kelnių dar neradome, bet tai netruks, greit bus čia ir jos.

Megrė priėjo prie vargšo žmogėno, pasilenkė, iš tikrųjų įžvelgė atlape cigaretės pradegintą skylę.

- Nusivilk.

Po apačia nebuvo marškinių, tik suplyšusi liemenė.

- Ar tikrai tai atsitiko šį rytą?

- Draugas jums patvirtins. Dičkis Polis. Visi šitie ponai jį pažįsta.

Megrė, kuris padavė drabužį Toransui, taip pat jį prisiminė.

- Nunešk jį Mersui. Nežinau, ar tai įmanoma, bet, man regis, analize pavyks nustatyti, ar audinys pradegintas neseniai, ar senokai. Pasakyk, kad šiuo atveju tai dviejų parų klausimas. Supratai?

- Supratau, šefe.

- Jeigu atlapas pradegintas praeitąnakt ar šįryt...

Jis mostelėjo į savo kabineto pusę.

- Kuo jie ten užsiima?

- Lapuentas užsakė alaus ir sumuštinių.

- Abiems?

- Taip, sumuštinių. Anas geria mineralinį vandenį.

Megrė stumtelėjo duris. Savo vietoje, palinkęs ties popieriais, ant kurių užrašinėjo, Lapuentas galvojo, kokį dar klausimą pateikus.

- Be reikalo atidarei langą. Pro jį tik karštis plūsta.

Jis nuėjo uždaryti. Monsenas lydėjo jį priekaištingomis akimis, tarsi gyvulys, vaikų kankinamas ir negalintis apsiginti.

- Duok pažiūrėti.

Jis peržvelgė užrašus, klausimus ir atsakymus, kurie nedavė jam nieko nauja.

- Jokių naujienų?

- Paskambino advokatas Rivjeras ir pranešė, kad imasi gynybos. Norėjo tuoj pat atvažiuoti. Paprašiau jį kreiptis į tardytoją.

- Gerai padarei. Daugiau?

- Iš Sen Žermeno bulvaro ką tik skambino Žanvjė. Rašomajame stale yra įvairiausio modelio peiliukų, kurie galėjo būti panaudoti nusikaltimams. Kambaryje dar rado įprastinio modelio spyruoklinį peilį - ašmenys ne ilgesni kaip aštuoni centimetrai.

Teismo gydytojas, daktaras Polis, daug pasakojo apie ginklą, kuris jį sudomino. Paprastai tokie nusikaltimai įvykdomi mėsininko ar gan dideliu virtuviniu peiliu, galiausiai durklu, stiletu.

- Iš žaizdų formos ir gylio tvirtinčiau, jog pasinaudota paprastu kišeniniu peiliuku, - sakė jis. - Žinoma, paprastas peiliukas būtų užsilenkęs. Čia greičiausiai pasinaudota spyruokliniu. Mano nuomone, pats savaime ginklas nėra pavojingas. Mirtinas jis tampa, vikriai jį panaudojus.

- Mes suradome jūsų švarką, ponas Monsenai.

- Krantinėse?

- Taip.

Jis pravėrė burną, tačiau nutylėjo. Ko buvo beklausiąs?

- Ar gerai užkandote?

Padėklas dar čia; ant jo likusi pusė sumuštinio su kumpiu. Tuščias mineralinio vandens butelis.

- Jūs pavargęs?

Vietoj atsako jis nuolankiai šyptelėjo. Pustonių žmogus. Net ir rūbai tokie. Iš jaunystės laikų išlikę kažkas drovaus ir švelnaus, sunkiai nusakomo. Gal

dėl plaukų šviesumo, veido spalvos, mėlynų akių, o gal dėl trapios sveikatos?

Tikriausiai nuo rytdienos jis paklius į gydytojų ir psichiatrų rankas. Bet nereikia pernelyg skubėti. Paskui bus per vėlu.

- Aš tave pakeisiu, - tarė Megrė Lapuentui.

- Galiu eiti?

- Palauk kur nors netoliese. Pranešk, jeigu Mersas aptiks ką nors nauja.

Durims užsivėrus, nusimetė švarką, klestelėjo į krėslą, alkūnėm užsikvempė stalo. Gal penkias minutes sėdėjo, įbedęs akis į Marselį Monseną, kuris nusisukęs įtemptai žvelgė į langą.

- Jūs labai nelaimingas? - galop tyliai, tarsi nenorom paklausė.

Vyriškis krūptelėjo, vengdamas žiūrėti į jį, prieš atsiliepdamas, akimirką palūkėjo.

- Kodėl aš turėčiau būti nelaimingas?

- Kada jūs supratote, kad esat ne toks kaip kiti?

Dekoratoriaus veidas virptelėjo; vis dėlto jis įstengė nusišaipyti.

- Jums atrodo - aš ne toks kaip visi?

- Kai buvote jaunas...

- Na ir ką!

- Jūs jau žinojote?

Dabar Megrė jautė - jei jis rastų tinkamų žodžių, barjeras tarp jo ir tarp to, kuris įsitempęs sėdi ant kėdės kitoje stalo pusėje, išnyktų. To virptelėjimo jis neišsigalvojo. Kažkas pasistūmėjo - prabėgo keletas sekundžių - ir tikriausiai mažai trūko, kad, pavyzdžiui, Marselio Monseno akys būtų sudrėkusios.

- Jūs žinote, kad jums negresia nei ešafotas, nei kalėjimas, tiesa?

Ar Megrė taktika buvo klaidinga? Ar jis pasirinko netinkamą frazę?

Jo pašnekovas vėl pastiro, susivaldė, iš pažiūros atrodė visiškai ramus.

- Man niekas negresia, kadangi esu nekaltas.

- Nekaltas dėl ko?

- Dėl to, kuo jūs mane kaltinate. Daugiau neturiu ką pasakyti. Aš jums nebeatsakinėsiu.

Tai nebuvo tušti žodžiai. Jautei, kad jis apsisprendė ir savo sprendimo nekeis.

- Kaip norit, - atsiduso kornisaras, spausdamas skambutį.

Septintas skyrius

KAIP DIEVAS DUOS

Megrė padarė klaidą. Ar kitas, juo dėtas, būtų jos išvengęs? Šito jis tikriausiai dažnai klausė savęs vėliau ir, aišku, niekuomet nerado patenkinamo atsakymo.

Buvo turbūt apie pusę keturių, kai jis užkopė į laboratoriją; Mersas jį paklausė:

- Jūs gavote mano raštelį?

- Ne.

- Ką tik jį pasiunčiau; tikriausiai prasilenkėte su tarnautoju, kuriam jį padaviau nunešti. Švarkas pradegintas ne anksčiau kaip prieš dvylika valandų. Jei norite, kad paaiškinčiau...

- Ne. Esi tikras tuo, ką sakai?

- Žinoma. Ir vis dėlto ruošiuosi atlikti tyrimus. Manau, niekas neuždraus pradeginti švarką dar poroje vietų, tarkim, ant nugaros? Šitos skylės pravers, jei byla atsidurs Prisiekusiųjų teisme.

Megrė linktelėjo ir nulipo žemyn. Dabar Marselis Monsenas jau turėtų būt atsidūręs Teismo tapatybės skyriuje, kur išsirengęs stos prieš pirmąją medicinos apžiūrą, įprastiems išmatavimams atlikti, po to, vėl apsirengusį, tačiau be kaklaraiščio, jį fotografuos iš priekio ir profilio.

Laikraščiai jau spausdino fotografijas, kurias reporteriai padarė tada, kai jis pasirodė Krantinėje, o inspektoriai, taip pat su fotografija rankoje, dar kartą naršė Didžiųjų Karjerų kvartalą, be perstojo

klausinėdami to paties metro darbuotojų, prekybininkų, visų tų, kurie būtų galėję pastebėti dekoratorių vakar ar ankstesnių pasikėsinimų metu.

K.P. kieme komisaras sėdo į vieną iš automobilių, liepė vežt į Sen Žermeno bulvarą. Ta pati kambarinė, kaip ir ryte, atsiliepė į jo skambutį.

- Jūsų kolega svetainėje, - pranešė jam.

Turėjo galvoje Žanvjė, kuris sėdėjo ten vienas, tvarkė kratos užrašus.

Abu vyrai susėdo, pavargę ir vienas, ir kitas.

- Kur žmona?

- Maždaug prieš pusvalandį paprašė manęs leidimo prigulti.

- Kaip ji laikėsi?

- Nedaug ją temačiau. Retkarčiais užeidavo į kambarį, kuriame buvau, pažiūrėti, ką veikiu.

- Tu jos neklausinėjai?

- Neliepėte.

- Manau, neradai nieko įdomaus?

- Pašnekėjau su kambarine. Ji čia tiktai šešetas mėnesių. Pora retai priiminėja svečius, ne ką daugiau ir svečiuojasi. Monsenai, atrodo, neturi artimų draugų. Kartkartėmis važiuoja savaitgaliui pas uošvius - šie, regis, turi vilą Trielyje, kur gyvena ištisus metus.

- Kas per žmonės?

- Tėvas turėjo vaistinę Kliši aikštėje, palikęs verslą, išėjo poilsio prieš keletą metų.

Žanvjė parodė Megrė grupelės sode fotografiją. Jie pažino Monseną šviesiu švarku, jo žmoną lengva suknute, vyriškį žilsva barzdele, taip pat apystorę moteriškę - jinai palaimingai šypsojo, padėjusi ranką ant automobilio kapoto.

- O štai kita. Jauna moteris su dviem vaikais - ponios Monsen sesuo, ištekėjusi už garažo savininko Levalua. Jos dar turi brolį, gyvenantį Afrikoje.

Dėžutė buvo pilna fotografijų, daugiausia ponios Monsen, vienoje jų - jos pirmoji komunija ir neišvengiama vestuvinė nuotrauka.

- Keletas dalykinių laiškų - nedaug. Jis, regis, turi ne daugiau kaip tuziną klientų. Sąskaitos. Kiek suprantu, apmokėdavo jas tik po to, kai tiekėjai tris ar keturissyk pareikalaudavo.

Ponia Monsen, kuri galbūt išgirdo komisarą įeinant, o gal ją įspėjo tarnaitė, pasirodė tarpduryje, veidas pavargęs ir sunykęs labiau nei ryte; krito į akį, jog buvo ką tik susišukavusi ir pasipudravusi veidą.

- Jūs jo neparvežėte? - pasiteiravo.

- Ne, kol jis nepateiks mums patenkinamo tam tikrų sutapimų paaiškinimo.

- Jūs tikrai manot, jog tai jis?

Jisai neatsakė, o ji savo ruožtu nešoko prieštarauti, tik patraukė pečiais.

- Vieną dieną suprasit, kad klydot, ir tuomet pasigailėsite to, ką mums padarėt.

- Jūs jį mylite?

Vos ištartas klausimas jai pasirodė kvailas.

- Jis mano vyras, - atsakė.

Ar tai reiškia, kad jį myli? Ar kad, būdama jo žmona, privalo likti šalia?

- Pasodinote jį į kalėjimą?

- Kol kas ne. Jisai Orfevrų krantinėje. Netrukus jį vėl tardys.

- Ką jis sako?

- Nesutinka atsakinėti. Tikrai neturite ką man pasakyti, ponia Monsen?

- Nieko.

- Jūs suvokiat, ar ne, kad net jeigu jūsų vyras ir kaltas - o aš turiu rimtą pagrindą taip manyti - jam negresia nei giljotina, nei priverstiniai darbai. Pakartojau tai ir jam. Tiesą sakant, neabejoju, kad gydytojai jį paskelbs nepakaltinamu. Žmogus, kuris nužudo penkias moteris gatvėje, kad paskui suraižytų jų drabužius, - ligonis. Kol jo neištinka krizė, jis gali dumti žmonėms akis. Ir jis iš tikrųjų dumia, kadangi niekam iki šiol jo elgsena nepasirodė kuo nors ypatinga. Jūs manęs klausote?

- Klausau.

Galbūt ji ir klausė, tačiau būtum galėjęs pamanyti, kad šis nukrypimas - ne jos reikalas, kad kalbama anaiptol ne apie jos vyrą. Tarpais net sekdavo akimis musę, kuri ropštėsi užuolaidos tiuliu.

- Iki dabar žuvo penkios moterys, ir tol, kol žudikas arba maniakas, arba pamišėlis - vadinkit kaip norit - liks laisvas, pavojus grės kitų gyvybei. Suprantate? Ar suprantat: iki šiol jisai puolė tik praeives gatvėje, tačiau procesas gali pasikeisti, rytoj jis gali griebtis aplinkinių žmonių. Jūs nebijote?

- Ne.

- Ar jums neatrodo, kad ištisus mėnesius, galbūt metus, jums grėsė mirtinas pavojus?

- Ne.

Beviltiška. Jos elgesys net nebuvo įžūlus. Jis liko rami, kone giedra.

- Ar matėte mano anytą? Ką ji sakė?

- Jinai protestavo. Ar galėčiau paklausti, kodėl tokie šalti jūsų santykiai?

- Nerandu reikalo kalbėti apie šituos dalykus. Tai nesvarbu.

Ir ką čia bepadarysi?

- Gali eiti, Žanvjė.

- Jūs nesiruošiat parsiųsti namo mano vyro?

- Ne.

Jinai palydėjo juos iki durų ir uždarė jas paskui juos. Šią popietę maždaug viskas. Megrė pavakarieniavo su Lapuentu ir Žanvjė - tuo tarpu dabar jau Liuka liko akis į akį su Marseliu Monsenu komisaro kabinete. Paskui teko griebtis klastos, norint išvesti įtariamąjį iš K.P. patalpų, nes žurnalistai ir fotografai buvo apgulę koridorių ir prieškambarius.

Apie aštuntą valandą keli stambūs lietaus lašai ištiško ant grindinio, ir visi laukė liūties, bet jei ji ir prapliupo, tai kažkur į rytus, kur dangus dar tebuvo nuodingos juodos spalvos.

Jie nelaukė tos valandos, kurią buvo įvykdytas nesėkmingas praeitos nakties pasikėsinimas, nes devintą valandą vakaro gatvės buvo tokios pat aptemusios, apšvietimas toks pat.

Megrė vienas nusileido didžiaisiais laiptais, šnekučiuodamasis su reporteriais. Liuka ir Žanvjė apsimetė vedą Monseną į Žiurkidę, šįsyk jau su antrankiais ant riešų, tačiau, atsidūrę apačioje, pasuko Arešto namų link, kur įsodino jį į automobilį.

Visi vėl susitiko Norven gatvės kampe, kur jau laukė Marta Žiusran, lydima sužadėtinio.

Tai teužtruko keletą minučių. Monseną atvedė į tą pačią vietą, kur buvo užpulta mergina. Jam vėl užvilko pradegintą švarką.

- Kitų šviesų nebuvo?

Padėjėja apsidairė aplinkui, papurtė galvą.

- Ne. Viskas taip.

- Dabar pabandykite pažiūrėti į jį tuo kampu, kuriuo matėte.

Ji lankstėsi, liepė pastatyti vyriškį vienur, kitur.

- Atpažįstate?

Baisiai susijaudinusi, banguojančia krūtine, jinai sušnibždėjo, greitai dirstelėjusi į sužadėtinį, kuris kukliai stovėjo nuošalyje:

- Mano pareiga - pasakyti tiesą, juk taip?

- Tai jūsų pareiga.

Antras skubus žvilgsnis, ji, regis, prašė atleidimo Monseną, kuris laukė tarytum abejingas.

- Esu tikra, jog tai jis.

- Jūs jį formaliai atpažįstate?

Ji linktelėjo galva ir staiga - ji, tokia narsi - prapliupo rauda.

- Šįvakar man jūsų nebereikės. Dėkoju, - tarė Megrė, stumdamas ją prie sužadėtinio. - Girdėjote, ponas Monsenai?

- Girdėjau.

- Neturite nieko pasakyt?

- Nieko.

- Nugabenkite jį atgal.

- Labanakt, šefe.

- Labanakt, vaikai.

Megrė įsėdo į automobilį.

- Namo, Rišaro-Lenuaro bulvaras.

Tačiau šį sykį jis liepė sustoti prie Antverpeno skvero išgerti bokalo aludėje. Jo vaidmuo praktiškai suvaidintas. Rytoj ryte tardytojas Komeljo tikriausiai norės apklausti Monseną, paskui pasiųs jį specialistams psichikos tyrimui atlikti.

K.P. teliks formalumai: susirasti liudytojų, juos apklausti, sudaryti kuo išsamesnį dosjė.

Kodėl Megrė nepatenkintas - tai jau kita kal-

ba. Profesiniu atžvilgiu jis padarė viską, ką privalėjo padaryti. Tik dar nesuprato. "Šoko" nebuvo. Nė vieną akimirką jis nepajuto tarp savęs ir dekoratoriaus esant žmogaus ryšį su žmogumi.

Ponios Monsen elgesys taip pat kėlė jam nerimą. Su ja jisai dar pabandys.

- Atrodai nusikamavęs, - tarė ponia Megrė. - Iš tiesų jau baigta?

- Kas taip sako?

- Laikraščiai. Ir radijas.

Jis patraukė pečiais. Po tiek metų ji dar tiki tuo, ką rašo laikraščiai!

- Tam tikru atžvilgiu baigta, taip.

Jis įėjo į kambarį, pradėjo rengtis.

- Tikiuosi, rytoj galėsi truputį ilgiau pamiegoti?

Jis taip pat tikėjosi. Buvo ne tiek išvargęs, kiek pasidygėjęs, nors pats nebūtų galėjęs tiksliai pasakyti kodėl.

- Tu nepatenkintas?

- Ne. Nesirūpink. Žinai, man taip dažnai tokiais atvejais būna.

Tyrimo, paieškų susijaudinimo nebeliko; jis staiga atsidūrė tarytum beorėj erdvėj.

- Nekreipk dėmesio. Įpilk man taurelę, kad išmiegočiau kaip kūdikis dešimtį valandų.

Prieš užmigdamas nė nežvilgtelėjo, kuri valanda, kurį laiką vartėsi jau įdrėkusiose paklodėse - tuo tarpu kažkur kvartale atkakliai staugė šuo.

Kai suskambo telefonas, nebesuvokė laiko, nieko, net ir kur esąs. Gan ilgai nekėlė ragelio, ištiesė ranką taip nerangiai, kad apvertė stiklinę vandens ant naktinio staliuko.

- Alio...

Jo balsas buvo užkimęs.

- Tai jūs, ponas komisare?

- Kas kalba?

- Čia Lonjonas... Prašom atleisti, kad sutrukdžiau...

Inspektoriaus Rūgšnos balsas skambėjo kažkaip liūdnai.

- Taip. Klausau. Kur tu?

- Mestro gatvėje...

Ir nuleidęs balsą Lonjonas kalbėjo toliau, tarytum apgailestaudamas:

- Ką tik įvykdytas naujas nusikaltimas... Moteris... Peilio smūgiais... Suknelė suraižyta...

Ponia Megrė uždegė šviesą. Pamatė, kaip vyras, iki šiol gulėjęs, sėdasi, trinasi akis.

- Jūs įsitikinęs?.. Alio! Lonjonai?

- Taip. Aš vis dar čia.

- Kada? Ir pirmiausia - kuri valanda?

- Dešimt po vidurnakčio.

- Kada tai įvyko?

- Maždaug prieš tris ketvirčius valandos. Pabandžiau jus surasti Krantinėje. Buvau vienut vienas savo skyriuje.

- Važiuoju.

- Dar viena? - pasiteiravo žmona.

Jis linktelėjo.

- Maniau, kad žudikas už grotų?

- Monsenas Žiurkidėje. Sujunk mane su K.P., kol rengsiuosi.

- Alio... Kriminalinė policija?.. Tuojau su jumis kalbės komisaras Megrė...

- Alio? Kas prie telefono? - suniurzgė Meg-

rė. - Tu, Movuazenai? Lonjonas jau pranešė? Manau, mūsiškis savo vietoje?.. Kaip?.. Ką tik buvai patikrinti?.. Aš tuo užsiimsiu... Gal atsiųstum tuojau pat automobilį?.. Taip, į namus...

Ponia Megrė suprato, kad tokiu atveju geriausia tylėti; ji pati atidarė bufetą ir įpylusi taurelę slyvinės ištiesė vyrui. Šisai kaipmat išlenkė, ir ji nulydėjo jį iki laiptų aikštelės, paklausė laiptuose tilstančių žingsnių aido.

Važiuodamas jis nepravėrė burnos, žvelgė tiesiai prieš save, o išlipdamas prie kokių dvidešimties žmonių grupelės menkai apšviestoje Mestro gatvės vietoje, trinktelėjo paskui save dureles.

Lonjonas, ėjęs jo pasitikti, atrodė kaip žmogus, turįs pranešti šeimai žinią apie jos nario mirtį.

- Budėjau, kai man paskambino ir pranešė. Iš karto atbėgau.

Prie šaligatvio stovėjo greitoji pagalba; sanitarai laukė nurodymų, švyluodami tamsoje it šviesios dėmės. Ir keletas smalsuolių - jie prislėgti tylėjo.

Ant šaligatvio, beveik prie pat sienos, tysojo moteris; vinguriavo kraujo srovelė, tamsi, jau sukrešėjusi.

- Negyva?

Kažkas prisiartino - kvartalo gydytojas; Megrė tai suprato vėliau.

- Suskaičiavau mažiausiai šešis peilio smūgius, - pasakė. - Apžiūrėjau tik paviršutiniškai.

- Visi į nugarą?

- Ne. Mažiausiai keturi į krūtinę. Kitas į gerklę - šis, atrodo, smogtas vėliau už kitus, galbūt jau tuomet, kai auka sukniubo.

- Lemiamas smūgis! - pasišaipė Megrė. Ar tai nereiškė, kad šis nusikaltimas jam taip pat tarytum lemiamas smūgis?

- Yra ne tokių gilių žaizdų dilbyje ir ant rankų.

Tai išgirdęs jis suraukė antakius.

- Ar žinoma, kas ji tokia? - pasiteiravo, mostu parodęs į nužudytąją.

- Rankinuke radau jos asmens liudijimą. Kažkokia Žanina Loran, tarnaitė, dirba pas sutuoktinius Diurando, Klinjankuro gatvėje.

- Amžius?

- Devyniolikos metų.

Megrė bemeilijo į ją nežiūrėti. Tarnaičiukė tikriausiai apsivilko savo geriausią suknelę, dangiškos spalvos tiulio, beveik balinę. Tikriausiai buvo šokiuose. Avėjo batelius aukštutėliais kulneliais; vienas buvo nuslydęs nuo kojos.

- Kas sukėlė aliarmą?

- Aš, ponas komisare.

Policininkas su dviračiu, kuris kantriai laukė savo eilės.

- Aš budėjau, važiavau savo maršrutu štai su šituo draugu, kai ant kairiojo šaligatvio išvydau...

Nieko daugiau jis nepastebėjo. Kai pasilenkė ties kūnu, šisai buvo dar šiltas, žaizdos kraujavo. Dėl to akimirką pagalvojo, kad mergina gyva.

- Tegu ją gabena į Teismo medicinos institutą ir įspėja daktarą Polį.

O Lonjonui:

- Davei nurodymus?

- Pasiunčiau į kvartalą visus vyrus, kuriuos tik pavyko surasti.

Kuriems galams? Ar tai jau nebuvo daryta - be jokių rezultatų? Kaip vėjas atrūko automobilis, sustojo, žviegdamas stabdžiais, iš jo išniro mažylis Ruženas susitaršiusiais plaukais.

- Taigi, mano brangusis komisare?

- Kas jus įspėjo?

Megrė buvo sugižęs, vaidingas.

- Kažkas gatvėje... Dar yra žmonių, kurie tiki, kad spauda dirba naudingą darbą... Taigi, vis dar ne tikrasis?

Ir daugiau nebekreipdamas dėmesio į komisarą, puolė prie šaligatvio, fotografo lydimas, ir kol šisai triūsė, klausinėjo žioplius aplinkui.

- Pasirūpink viskuo kitu, - burbtelėjo Megrė Lonjonui.

- Jums nieko nereikia?

Jis papurtė galvą, grįžo į automobilį, nukarta galva, tarsi neišnarpliojamų pinklių apniktas.

- Kur važiuojam, šefe? - pasiteiravo vairuotojas.

- Važiuok toliau Kliši ar Blanš aikštės link.

Orfevrų krantinėje jam nėra kas veikti. Ko dar besigriebti po to, kas jau padaryta?

Nesiryžo grįžti namo, gult į lovą.

- Palūkėk manęs čia.

Jie privažiavo Blanš aikštės šviesas - terasos dar buvo apšviestos.

- Ką jums paduoti?

- Ką norit.

- Bokalą alaus? Konjako?

- Bokalą.

Prie kaimyninio stalelio moteris platininiais plaukais, aptempta suknele, bemaž apnuogintomis

krūtimis pusbalsiu stengėsi įtikinti savo bendrą nusivesti ją į naktinį barą, kurio neoninė iškaba švytėjo priešais.

- Patikėk, nesigailėsi. Galbūt ir brangu, bet...

Ar anas suprato? Amerikietis ar anglas, jisai purtė galvą kartodamas:

- *No!.. No!..*

- Ar daugiau nieko nemoki pasakyt?.. *No!.. No!..* O jei aš taip pat pasakysiu "*No*" ir tave paliksiu?..

Jis geraširdiškai šypsojosi, o ji nenustygo, pakvietė garsoną, paprašė pakartoti.

- Duokite dar ir sumuštinį. Jeigu jis nenori eiti užkąsti ten priešais...

Kiti žmonės aptarinėjo reviu skečus, kuriuos ką tik buvo matę netoliese esančiame kabarete. Kažkoks arabas pardavinėjo žemės riešutus. Sena gėlių pardavėja atpažino Megrė ir vikriai išnyko.

Jis išrūkė mažiausiai tris pypkes, nė nekrustelėdamas, žvelgdamas į pro šalį srūvančius praeivius, taksi, klausydamas pokalbių nuotrupų, tarytum jam būtų reikėję vėl pasinerti į įprastinį gyvenimą.

Kokių keturiasdešimties metų moteris, stora, bet dar patraukli, viena įsitaisiusi prie apvalaus stalelio, ant kurio stovėjo skiestas mėtų likeris su vandeniu, siuntė jam drąsinamas šypsenas, nė neįtardama, kas jis toksai.

Jis davė ženklą garsonui.

- Dar vieną! - užsakė.

Jam reikėjo laiko, kad nusiramintų. Ką tiktai Mestro gatvėje pirma jo reakcija buvo pult į Žiurkidę, į Marselio Monseno vienutę, ir purtyt jį tol, kol jis prašneks.

- Prisipažink, niekše, kad tai tu...

Buvo tuo beveik skausmingai tikras. Neįmanoma, kad būtų iš pat pagrindų klydęs. Ir dabar apsišaukėliui architektui jautė nebe gailestį, net ir ne smalsumą. Pyktį, bemaž įtūžį, kuris po truputį sklaidėsi tariamoje nakties vėsoje, susilietęs su gatvės reginiu.

Jis padarė klaidą, žinojo; dabar jau žinojo ir kokią.

Atitaisyti ją per vėlu - mergaičiukė jau mirusi, kaimo mergaitė, kuri, kaip daugybė kitų kiekvienais metais, atvažiavo ieškoti laimės į Paryžių ir kuri po savaitės darbo virtuvėje nuėjo į šokius.

Netgi per vėlu patikrint tą mintį, kuri jam atėjo į galvą. Dabar jis nieko nepeštų. O jeigu ir yra ženklų, jei įmanoma rasti liudytojų, tai galima palaukti ryto.

Jo vyrai nusivarę taip, kaip ir jis. Per ilgai visa tai užtruko. Kai jie ryte perskaitys laikraščius, metro arba autobusu važiuodami į Orfevrų krantinę, bus taip pat priblokšti, taip pat palūžę, kaip ką tik komisaras. Ar kai kurie jų nesuabejos juo?

Lonjonas, jam skambindamas, varžėsi, o Mestro gatvėje, atrodo, bemaž reiškė jam užuojautą.

Megrė įsivaizdavo, kaip reaguos tardytojas Komeljo, kaip jis valdingai kalbės telefonu, kai atsiskleis laikraštį.

Sunkiu žingsniu jis pasuko į aludės vidų, prie baro paprašė žetono. Kad paskambintų žmonai.

- Tu? - šūktelėjo ji nustebusi.

- Tiesiog noriu pranešti, kad šiąnakt negrįšiu.

Beje, be aiškios priežasties. Nieko skubaus

daryti nebuvo, nebent graužti patį save. Jis jautė poreikį vėl atsidurti pažįstamoje Orfevrų krantinės aplinkoje, savo kabinete, su kai kuriais iš saviškių.

Miego nenorėjo. Tam bus laiko, kai vienąsyk ir visiems laikams baigs tą reikalą; arba net galbūt pasiryš paprašyti atostogų.

Visąlaik taip. Žada sau atostogas, o paskui, kai jau ateina metas, randa pateisinimą, kad liktų Paryžiuje.

- Kiek aš jums skolingas?

Užsimokėjo, pasuko automobiliuko link.

- Į Krantinę!

Rado Movuazeną su dviem trim kitais vyrais; vienas jų valgė dešrą, užsigerdamas raudonu vynu.

- Nesijudinkit dėl manęs, vaikai. Nieko nauja?

- Vis tas pats. Klausinėja praeivius. Sulaikė du svetimšalius, kurių dokumentai nesutvarkyti.

- Paskambink Žanvjė ir Lapuentui. Paprašyk abiejų, kad būtų čia pusę šešių ryto.

Maždaug valandą, vienas savo kabinete, jis vis iš naujo skaitinėjo apklausų protokolus, ypač Monseno motinos ir jo žmonos.

Po to sudribo į krėslą ir, atlapojęs ant krūtinės marškinius, regis, snūduriavo, atsukęs veidą į langą. Galbūt ir snustelėjo. Nesuvokė. Šiaip ar taip, negirdėjo, kaip vienu metu į kabinetą įėjo Movuazenas ir išstypčiojo ant pirštų galų.

Langų stiklai nublyško, dangus papilkėjo, paskui pamėlo; galop išniro saulė. Antrąsyk įėjęs Movuazenas atnešė puodelį kavos, kurią buvo išviręs ant viryklėlės; atvyko Žanvjė, netruks pasirodyti ir Lapuentas.

- Kelinta valanda?

- Penkios valandos dvidešimt penkios minutės.

- Jie čia?

- Žanvjė. O Lapuentas...

- Einu, šefe! - nuaidėjo šio balsas.

Abu nusiskutę, tuo tarpu nakvišų skruostai buvo dygūs, veidai papilkę.

- Užeikit abudu.

Ar tai nauja klaida - nesusisiekti su tardytoju Komeljo? Jeigu taip, jis prisiima ir šią atsakomybę.

- Tu, Žanvjė, nueisi į Kolenkuro gatvę. Pasiimk su savimi kokį kolegą, nesvarbu ką - kuris šviežiau atrodo.

- Pas senę?

- Taip. Atgabensi ją man. Jinai protestuos, galbūt nesutiks.

- Tai jau tikrai.

Jis ištiesė jam popierių, kurį ką tik pasirašė, atrodo, tiesiog norėdamas sutraiškyti plunksną.

- Perduosi jai šį kvietimą. O tu, Lapuentai, nueisi ponios Monsen į Sen Žermeno bulvarą.

- Man taip pat duosit kvietimą?

- Taip. Abejoju, kad su ja jo prireiktų. Susodinsite jas drauge kabinete - nepamirškite jį stropiai uždaryti - ateisit man pranešti.

- Koridoriuje Baronas ir Ruženas.

- Po šimts!

- Nieko tokio?

- Tegul pamato.

Abu dingo inspektorių kabinete, kur dar tebedegė lempa, o Megrė pravėrė savo sieninės spin-

tos duris. Visad laikė čia skutimosi reikmenis. Nusiskuto. Ir lengvai įsipjovė panosę.

- Ar turi dar kavos, Movuazenai?

- Minutėlę, šefe. Kaip tik ruošiu antrą partiją.

Lauke pirmieji atgijo vilkikai, pajudėjo išilgai krantinių prie savo baržų virtinių, kurias gabens į Senos aukštupį ar žemupį. Keletas autobusų važiavo per beveik tuščią Sen Mišelio tiltą; lygiai greta jo buvo įsitaisęs žvejys su meškere, sėdėjo, nukabinęs kojas virš tamsaus vandens.

Megrė ėmė vaikščioti šen ir ten, aplenkdamas koridorių ir reporterius - tuo tarpu inspektoriai rūpestingai vengė jo klausinėti ir net pažvelgt jam į veidą.

- Lonjonas neskambino?

- Apie ketvirtą. Pranešė, jog nėra nieko nauja, nebent tai, kad mažytė iš tiesų buvo šokiuose naktiniame bare prie Tertro aikštės. Eidavo ten vienąsyk per savaitę, kavalieriaus neturėjo.

- Ir išėjo viena?

- Taip mano garsonai, tačiau nėra įsitikinę. Jiems atrodo, ji padori mergina.

Koridoriuje sukilo triukšmas, aidėjo šaižus moters balsas - tačiau žodžių suprast negalėjai.

Netrukus kabinete pasirodė Žanvjė, kaip žmogus, ką tik atlikęs ne per daug malonią užduotį.

- Štai! Buvo vargo.

- Ji buvo atsigulusi?

- Taip. Pradžioje kalbėjo su manim pro duris, nesutiko atidaryti. Turėjau pagrasinti, kad nuėjęs atvesiu šaltkalvį. Galų gale apsivilko chalatą.

- Palaukei, kol ji susiruošė?

- Laiptų aikštelėje. Niekaip nesutiko įsileist manęs į vidų.

- Dabar ji viena?

- Taip. Štai raktas.

- Eik į koridorių, palauk Lapuento.

Praėjo dar dešimt minučių, ir abu inspektoriai drauge įžengė pas Megrė.

- Jos tenai?

- Taip.

- Žiežirbos pasipylė?

- Jos tik susižvalgė ir apsimetė viena kitos nepažįstančios.

Žanvjė padvejojo, išdrįso paklausti:

- Ką darom dabar?

- Tuojau pat - nieko. Įsitaisyk gretimam kabinete, prie durų. Jei jos ryšis kalbėtis, pasistenk nugirsti.

- O jei ne?

Megrė neaiškiai numojo. Ar tai nereiškė: "Kaip Dievas duos!"

Aštuntas skyrius

PRASTA MONSENO NUOTAIKA

Devintą valandą dvi moterys, uždarytos ankštame kabinete, dar vis nebuvo pravėrusios burnos. Kiekviena ant kėdės stačia atkalte - fotelių kambaryje nebuvo - jos sėdėjo sustingusios, tarsi gydytojo ar dantisto laukiamajame, net be žurnalo, kurį būtų galėjusios pasklaidyti.

- Viena jų pakilo, pravėrė langą, - pranešė Žanvjė Megrė, atėjusiam naujienų, - paskui vėl atsisėdo, ir daugiau nieko nebegirdėti.

Megrė nepagalvojo, kad viena jų, šiaip ar taip, nieko nežino apie šios nakties žmogžudystę.

- Liepk atnešti į kambarį laikraščių. Tegu padeda juos ant stalo, lyg tai būtų įprasta, ir pasistengia, kad iš savo vietos jos galėtų įžvelgt stambias antraštes.

Komeljo jau du kartus skambino - pirmąsyk iš namų, kur turbūt skaitė laikraštį pusryčiaudamas, antrąsyk - iš Teisingumo rūmų.

- Pasakyk, kad matėte mane įstaigoje ir kad manęs ieškote.

Inspektoriai, kuriuos komisaras ankstų rytą buvo išsiuntęs su užduotimi, jau išsiaiškino svarbų klausimą. Dėl Monseno motinos atsakymas buvo paprastas. Į pastatą ji gali įeit ir išeit iš Kolenkuro gatvės kiekvieną nakties valandą, netrukdydama durininkės, nes, kaip savininkė, turinti raktą. O durininkė gesina šviesą ir eina gulti dešimtą valandą vakaro, vėliausiai pusę vienuoliktos.

Sen Žermeno bulvare gyvenantys Monsenai rakto neturi. Durininkė eina gulti vėliau, apie vienuoliktą. Ar dėl to užpuolimai ir vykdavo gana anksti, išskyrus praeitą naktį? Dar neatsigulusi, kol durys neuždarytos, durininkė tik probėgšmais žvilgteli į gyventojus, grįžtančius iš kino, teatro ar viešnagės pas draugus.

Ryte jinai atrakina duris apie pusę šešių, ištempia ant šaligatvio šiukšlių dėžes ir grįžta namo ruoštis. Pasitaiko, kad kartais dar valandą nusnūsta.

Aiškėjo, kaip Marselis Monsenas po nesėkmingo pasikėsinimo galėjo nepastebėtas išeiti iš namų, kad atsikratytų kostiumo - to, kurį paliko ant krantinės.

O jo žmona - ar galėjo ji vakar vakare išeiti ir grįžti gana vėlai - galbūt po vidurnakčio - kad durininkė neprisimintų atidariusi jai duris?

Inspektorius, grįžęs iš Sen Žermeno bulvaro, atsakė teigiamai.

- Durininkė, aišku, tvirtina, kad ne, - aiškino jis Megrė. - Gyventojai mano kitaip. Tapusi našle, ji įprato vakarais išlenkt porą trejetą stiklelių dievai žino kokio Pirėnų likerio. Kartais reikia skambinti kelis sykius, kol ji atidaro, daro tai snūduriuodama, neklauso pavardės, kurią gyventojas murmteli, eidamas pro šalį.

Jums pasiekė ir kita informacija, sumišai, dalis telefonu Pavyzdžiui, sužinota, kad Marselis Monsenas ir jo žmona pažįsta vienas kitą nuo vaikystės, drauge lankė pradinę mokyklą. Vieną vasarą, kai Marseliui buvo devyneri, Kliši bulvaro vaistininko žmona nusivežė jį atostogų su savo vaikais į vilą, kurią jie buvo išsinuomoję Etrete.

Sužinota ir tai, kad po vestuvių jaunoji pora keletą mėnesių gyveno bute, kurį ponia Monsenmotina atidavė jų žinion name Kolenkuro gatvėje, tame pačiame aukšte kaip ir jos.

Pusę dešimtos Megrė pasiryžo.

- Tegu man iš Žiurkidės atveda Monseną. Aišku, nebent jis jau Komeljo kabinete.

Žanvjė savo stebėjimo poste išgirdo vieną moterų keliantis, po to laikraščio šnarėjimą. Nežinojo, katra iš įtvidiejų. Tačiau balso nepasigirdo.

Vėl išsigiedrijo, tvieskė sauiė, tačiau buvo nebe taip tvanku kaip ankstesnėm dienom - švelnus vėjelis virpino medžių lapus ir tarpais popierius ant rašomojo stalo.

Netardamas nė žodžio, įėjo Monsenas, pažvelgė į komisarą, kurį tepasveikino nežymiai linktelėjęs, palūkėjo, kol jį pakvies sėstis. Neturėjo kaip nusiskusti; šviesūs barzdos šeriai truputį niaukė jo skaistų veidą, tad atrodė ir glebesnis, bruožai tarsi susidrumstę, tikriausiai ir dėl nuovargio.

- Jums pranešė, kas įvyko vakar vakare?

Jis tarė tarytum su priekaištu:

- Niekas man nieko nesakė.

- Skaitykite.

Ištiesė jam tą laikraštį, kuris pateikė kuo smulkiausią įvykių Mestro gatvėje aprašymą. Kol belaisvis skaitė, komisaras nenuleido nuo jo akių ir tarėsi tikrai neapsirikęs: *pirmoji Monseno reakcija buvo apmaudas.* Jis suraukė antakius - nustebęs, nepatenkintas.

Nors suimtas dekoratorius,
nauja auka Monmartre.

Akimirką jis įtarė spąstus, galbūt suklastotą laikraštį, sukurptą specialiai, kad priverstų jį prabilti. Įdėmiai perskaitė, pasitikrino datą lapo viršuje, įsitikino, jog laikraščio kronika tikra.

Ar netramdo jis kažkokio įniršio, tarytum jam būtų kažką pagadinę?

Tuo pat metu jisai mąstė, stengėsi suprasti, galų gale, regis, surado sprendimą.

- Kaip matote, - tarė Megrė, - kažkas stengiasi jus išgelbėti. Tiek to, jei už tai gyvybe užmoka vargšė mergaitė, ką tik atvykusi į Paryžių.

Ar Monseno lūpomis nešmėstelėjo slapta šypsena? Jis stengėsi ją suturėti, tačiau vis tiek išryškėjo spėriai užgniaužtas vaikiškas pasitenkinimas.

- Abi moterys čia... - tęsė Megrė puse lūpų, dėdamasis į jį nežiūrįs.

Keista kova - dar tokios neprisiminė. Nei vienas, nei antras neturėjo po kojomis tvirto pagrindo. Svarbu buvo menkiausias niuansas, žvilgsnis, lūpų virptelėjimas, vokų mirksnis.

Monsenas buvo pavargęs, komisaras dar labiau, be to, dar ir pasidygėjęs. Dar sykį jam buvo kilusi pagunda perduoti bylą - kokia ji yra - į tardytojo rankas: tegu šis randa išeitį.

- Tuojau jas atves, ir jūs išsiaiškinsite.

Ką šią akimirką jaučia Monsenas? Įniršį? Gali būti. Jo mėlyni vyzdžiai dar labiau sustingo, žandikauliai susispaudė, jis greitomis sviedė komisarui priekaištingą žvilgsnį. Tačiau galbūt ir baikštų, nes tuo pat metu jo kakta, kaip ir vakar, aprasojo, virš lūpos sutvisko prakaito lašeliai.

- Jūs vis dar pasiryžęs tylėti?

- Aš neturiu ką pasakyti.

- Ar jums kartais neatrodo, kad jau metas baigti? Ar nemanot, Monsenai, jog jau mažiausiai vienu nusikaltimu per daug? Jeigu būtumėt vakar kalbėję, jis nebūtų buvęs įvykdytas.

- Aš čia niekuo dėtas.

- Jūs žinot, tiesa, katra iš jųdviejų kvailai pasiryžo jus išgelbėti?

Jis nebesišypsojo. Priešingai, tapo dar atšiauresnis, tarytum būtų pykęs ant tos, kuri tai padarė.

- Tuojau aš jums pasakysiu, ką apie jus galvoju. Turbūt jūs ligonis - norėčiau tikėti, kad žmogus normaliomis smegenimis jokiu būdu nedarytų to, ką padarėte jūs. Šitai spręs psichiatrai. Nieko nepadarysi, jeigu jie paskelbs jus esant atsakingą už savo veiksmus.

Jis vis dar stebėjo jį.

- Prisipažinkit, juk įsižeistumėte, jeigu jie nuspręstų, kad jūs nepakaltinamas?

Blyškios vyriškio akys iš tiesų žybtelėjo.

- Nesvarbu. Jūs buvote vaikas, kaip ir kiti, bent jau iš pažiūros. Mėsininko sūnus. Jūs jautėtės pažemintas, kad esate mėsininko sūnus?

Atsakymo jam nereikėjo.

- Jūsų motina taip pat jautėsi pažeminta - jai jūs priminėt aristokratą, priklydusį į Kolenkuro gatvę. Nežinau, į ką buvo panašus šaunusis jūsų tėvas. Tarp tiek jūsų motinos pagarbiai saugomų fotografijų neradau nė vienos jo. Ji, matyt, jo gėdinosi. Ir atvirkščiai, nuo pat ankstyvos vaikystės jus fotografavo iš visų pusių, o šešerių metų pasiūdino jums brangų markizo kostiumą kaukių baliui. Jūs mylite motiną, ponas Monsenai?

O šis ir toliau tylėjo.

- Ar tai galiausiai nepradėjo jūsų slėgti - kad apie jus taip tūpčioja, elgiasi su jumis kaip su trapia būtybe, tolydžio reikalaujančia rūpesčio? Būtumėt galėjęs maištauti, kaip darė tiek kitų jūsų atveju, nutraukti grandinę. Paklausykit gerai. Vėliau jumis užsiims tokie, kurie nesismulkina. Man jūs liekate žmogumi. Argi nesuprantate, jog būtent tai aš ir stengiuosi jumyse įžiebti: mažą žmogiškumo kibirkštėlę? Jūs nemaištavote, nes jūs tinginys, kupinas neišmatuojamos puikybės. Kiti gimsta su titulu, turtu, tarnais, apsupti ištaigos, prabanigos. Jūs gimėte su motina, kuri jums visa tai atstojo. Kad ir kas jums atsitiktų, jūsų motina bus šalia. Jūs tai žinojote. Galėjote viską sau leisti. Tiktai jums reikėjo užmokėti: nuolankumu. Jūs priklausėte motinai. Buvote jos daiktu. Neturėjote teisės tapti vyru, kaip kiti. Ar ji apvesdino jus dvidešimties metų bijodama, kad nepradėtumėt nuotykiauti?

Monsenas įtemptai žvelgė į jį, tačiau neįmanoma buvo atspėti, ką jis galvoja. Viena buvo tikra: jo savimeilę glostė, kad jam skiriama tiek dėmesio, kad Megrė masto žmogus šitaip domisi jo poelgiais ir mintimis.

Jeigu komisaras staiga suklystų, ar jis nereaguotų, neprieštarautų?

- Nemanau, kad jūs buvot įsimylėjęs - tam jūs pernelyg užsiėmęs savimi. Jūs vedėt Ivoną dėl šventos ramybės, galbūt vildamasis šitaip pasprukti nuo motinos įtakos. Dar visai mergaičiukė, toji Ivona išsižiojusi spoksojo į šviesiaplaukį elegantišką vaikiną, koks jūs buvote. Atrodėte nulipdytas iš kito molio nei jūsų mažieji bičiuliai, nors ir buvote

mėsininko sūnus. Jūsų motina prašovė. Ivona jai teatrodė jauna kvailutė, kurią raitys apie pirštą; įkurdino judu toje pačioje laiptų aikštelėje, kad geriau galėtų ant akių turėti. Tačiau visu tuo nepaaiškinsi, kodėl žudai, argi ne? Tikrąjį paaiškinimą pateiks ne gydytojai - kaip ir aš, jie apžvelgs tik vieną problemos pusę. Jūs vienintelis suvokiate šią problemą - ją visą. Taigi, esu įsitikinęs, kad ir jūs neįstengtumėt pasiaiškinti.

Šįsyk jisai pastebėjo šypseną - o gal tai buvo iššūkis? Ar tai reiškia, kad norėdamas Monsenas kiekvienam galėtų suprantamai paaiškinti savo veiksmus?

- Aš baigiu. Mažoji kvailutė pasirodė besanti ne tik tikra moteris, bet ir patelė, tokia pat despotė, kaip ir jūsų motina. Tarp jų prasidėjo kova, jos laimikiu buvote jūs - tuo tarpu jūs, be jokios abejonės, blaškėtės nuo vienos prie kitos. Žmona laimėjo pirmąjį kėlinį: išplėšė jus iš Kolenkuro gatvės ir perkeldino į butą Sen Žermeno bulvare.

Ji atskleidė jums naujus horizontus, parodė naują aplinką, naujus draugus, o jūs retkarčiais pasprukdavote ir grįždavote į Monmartrą.

Ar ne tada pradėjote brandinti prieš Ivoną maištą, kaip jau anksčiau buvote brandinęs maištą prieš motiną? *Jos abi, Monsenai, trukdė jums būti vyru!*

Kalinys sviedė jam sunkų, pagiežos kupiną žvilgsnį, paskui nudelbė akis į kilimą.

- Štai ką jūs įsivaizdavote, kuo bandėte įtikėti. Tačiau puikiai žinote, jog iš esmės tai netiesa. Jums nepakako drąsos būti vyru. Jūs juo ir nebuvote. Jums reikėjo jų, aplinkos, kuria jos apgaubė

jus, jų globos, žavėjimosi, atlaidumo. Ir būtent tai jus žemino.

Megrė nuėjęs atsistojo prie lango, kad atgautų kvapą, nusišluostė nosine kaktą, - nervai buvo išdirgę lyg aktoriaus, begal persiėmusio savo vaidmeniu.

- Neatsakinėsit - tegu; aš taip pat žinau, kodėl neįstengiate atsakyti: tai pernelyg skausminga jūsų savimeilei. Tas ištižimas, tas amžinas kompromisas, kuriame jūs gyvenote, jums pernelyg skausmingas. Kiek kartų jums kilo noras jas nužudyti? Aš nekalbu apie vargšes nepažįstamas merginas, kurias jūs užpuolėte gatvėje. Kalbu apie jūsų motiną ir žmoną. Lažinčiausi, kad jums, tada berniūkščiui ar paaugliui, kartkartėm šmėstelėdavo mintis nužudyti motiną ir išsilaisvinti. Ne koks rimtas planas, anaiptol! Viena tų tuščių minčių, kurias iškart pamiršti, kurias priskiri pykčio protrūkiui. Paskui tas pats buvo su Ivona. Jūs buvote jų belaisvis - jų abiejų. Jos jus maitino, globojo, puoselėjo, tačiau tuo pat metu laikė jus savo valdžioje. Buvote jų daiktas, jų turtas, dėl kurio jos vaidijosi tarpusavyje. O jūs, blaškydamasis tarp Kolenkuro gatvės ir Sen Žermeno bulvaro, virtote tarsi šešėliu, kad turėtumėt šventą ramybę. Kokiu metu, kodėl, kokio susierzinimo, kokio už kitus smarkesnio pažeminimo paskatintas įvyko tas spragtelėjimas? Nežinau. Jūs vienas galėtumėt į tai atsakyti, ir tai nesu tikras. Šiaip ar taip - pradžioje miglotai, paskui vis aiškesnis jūsų galvoje brendo planas, kaip jums pasireiškus. Kaip pasireiškus? Ne profesijoje, kadangi žinojote visuomet buvęs nevykėlis, ar, dar blogiau, diletantas. Niekas į jus rimtai nežiūri. Tai kaip tada pasireikš-

ti? Kokiu žygdarbiu? Kadangi jūsų išdidumas reikalavo, jog tai būtų pritrenkiantis žygis, reikėjo poelgio, apie kurį visi kalbėtų, kuris priverstų jus pajusti, jog sklandote virš minios. Ar tada jums buvo atėjusi į galvą mintis nužudyti abi moteris? Pavojinga. Paieškos būtų automatiškai nukrypę į jus, ir neliktų kas jus palaiko, jums pataikauja, jus paremia. Tačiau juk jūs širdot ant jų, ant valdingųjų patelių. Ant patelių jūs ir išgiežėte apmaudą gatvėje, atsitiktinai. Ar jums palengvėjo, Monsenai, kai pamatėt, jog sugebate žudyti? Ar jums pasirodė, jog esat pranašesnis už kitus žmones ar paprasčiausiai - kad esate vyras?

Megrė taip atšiauriai žvelgė jam į akis, kad jo pašnekovas vos nenuvirto aukštielninkas su savo kėde.

- Žmogžudystė per amžių amžius, nuo tada, kai egzistuoja žmogus, laikoma pačiu didžiausiu nusikaltimu, todėl esama tokių, kurie mano, jog čia slypi išskirtinė drąsa. Spėju, kad pirmąjį sykį, vasario antrąją, tai atnešė jums palengvėjimą, akimirką svaigulio. Jūs griebėtės atsargumo priemonių, nes mokėti nenorėjote, neketinote lipti į ešefotą, sėst į kalėjimą ar kokį nors beprotnamį. Jūs - nusikaltėlis buržua, ponas Monsenai, išlepęs nusikaltėlis, kuriam reikia patogumų, reikia, kad apie jį šokinėtų. Štai kodėl nuo tada, kai jus pamačiau, man knieti griebtis tų metodų, dėl kurių taip priekaištaujama policijai. Jūs bijote smūgių, fizinės karčios. Jei užvežčiau atgalia ranka jums per fizionomiją, sukniubtumėt ir, kas žino - ar neprisipažintumėte, bijodamas antro smūgio.

Apakintas pykčio, kuris pamažėl jį užvaldė,

Megrė, turbūt pats to nenorėdamas, buvo baisus, nes Monsenas susigūžė, papilko kaip žemė.

- Nebijokit. Aš jūsų nemušiu. Apskritai - net svarstau, ar pykstu ant jūsų. Jūs įrodėte esąs protingas. Pasirinkote kvartalą, kurio menkiausius užkaborius pažįstat, kaip pažįsta tik tie, kurie ten yra praleidę vaikystę. Pasirinkote nebylų ginklą, o sykiu ginklą, kuris, kai smogėte, teikė jums fizinį pasitenkinimą. Nieko panašaus nepajusi, nuspaudęs revolverio leistuką ar įpylęs nuodų. Jums reikėjo ūmaus, brutalaus mosto. Reikėjo naikinti, pajust, kad naikinate. Jūs smogdavot, ir to nepakakdavo: paskui jums, kaip berniūkščiui, būtinai reikėjo išlieti savo įniršį. Peiliu draskydavote suknelę, baltinius - psichiatrai tikriausiai čia įžvelgs simbolį. Savo aukų jūs neprievartaudavote, nes to neįstengiate, - niekada iš tiesų nebuvote vyru.

Monsenas staiga kilstelėjo galvą, įtemptai pažvelgė į Megrė, sukandęs žandikaulius, tarsi ruošdamasis šokti jam į akis.

- Tos suknelės, tie apatiniai, liemenėlės, kelnaitės - jūs knežinote patį moteriškumą. Štai ką aš dabar svarstau: ar viena iš tų dviejų moterų jus įtarė - nebūtinai pirmąjį kartą, bet vėliau? Kai jūs taip išeidavote į Monmartrą, ar sakydavot žmonai, kad einate aplankyti motinos? Ar ji nejžvelgė ryšio tarp nusikaltimų ir tų vizitų? Žinote, ponas Monsenai, aš jus prisiminsiu visą gyvenimą, kadangi visos savo karjeros metu niekada jokia kita byla nekainavo man tiek rūpesčio, nepareikalavo iš manęs tiek manęs paties. Po jūsų arešto vakar nei viena, nei kita nemanė, kad jūs esat nekaltas. Ir viena jų pasiryžo jus gelbėti. Jei tai jūsų motina, jai paka-

ko poros žingsnių norint atsidurti Mestro gatvėje. Jei tai jūsų žmona, tai reiškia: tardama, kad mes jus paleisime, ji sutinka gyventi greta žudiko. Neatmetu nė vienos tų dviejų hipotezių. Jos čia, nuo ankstyvo ryto, dviese akis į akį kabinete, ir nė viena nepravėrė burnos. Ta, kuri nužudė, žino, kad nužudė. Nekaltoji žino, jog kita nėra nekalta, ir kažin, ar nejaučia anai slapto pavydo. Nejau ištisus metus nevyko tarp jų kova, katra labiau jus myli, katrai labiau priklausysite? Tačiau kaip labiau jus turėti, jei ne jus išgelbstint?

Jau pravėrusį burną, jį nutraukė telefono skambutis.

- Alio!.. Taip, tai aš... Taip, ponas tardytojau... Jis čia... Prašau atleisti, bet man dar reikalinga valanda... Ne, spauda nemelavo... Valanda!.. Jos abi Krantinėje...

Jis nekantriai pakabino ragelį, nuėjęs pravėrė inspektorių kabineto duris.

- Tegu atveda abi moteris.

Jam knietėjo baigti. Jeigu įkvėpimas, kuris ką tik buvo jį pagavęs, nepadės jam visko užbaigti, tąsyk jis suvoks, kad nebeįstengs susidoroti su šia byla.

Jis paprašė tiktai valandos ne todėl, kad būtų pasitikėjęs savimi, bet mažumą tarsi prašydamas išmaldos. Po valandos jis numos ranka, ir Komeljo galės veikti kaip tinkamas.

- Užeikite, ponios.

Jo susijaudinimas buvo justi tik iš balso virpesio, iš perdėtai santūrių tam tikrų judesių, pavyzdžiui, kai jis pastūmėjo joms kėdes.

- Nebandau jūsų apgauti. Uždaryk duris,

Žanvjė... Ne! Neišeik. Pasilik čia ir užrašinėk. Sakau, nebandau jūsų apgauti, įtikinti, kad Monsenas prisipažino. Būčiau galėjęs apklausti jus atskirai. Kaip matote, nusprendžiau atsisakyti smulkių amato gudrybių.

Motina, kuri atsisakė sėstis, žengė jo link, pravėrusi burną, o jis jai sausai sviedė:

- Tylėkit! Ne dabar...

Tuo tarpu Ivona Monsen kukliai prisėdo ant kėdės kraštelio, kaip jauna dama svečiuose. Greitomis dirstelėjusi į vyrą, dabar įdėmiai žvelgė į komisarą, tarytum jai nepakako jį girdėti, reikėjo dar sekt jo lūpų judesius.

- Prisipažinęs ar ne, jisai penkissyk nužudė, ir jūs abi tai žinote, nes pažįstate jo silpnąsias vietas geriau už visus kitus. Anksčiau ar vėliau tai bus nustatyta. Anksčiau ar vėliau jisai atsidurs kalėjime arba psichiatrijos ligoninėje. Viena iš jūsų nutarėte, kad įvykdžius naują žmogžudystę pavyks nukreipt nuo jo įtarimus. Mums lieka sužinoti, kuri iš judviejų šiąnakt nužudėt tokią Žaniną Loran Mestro gatvės kampo.

Motina galėjo pagaliau prabilti.

- Neturite teisės mus klausinėti, nedalyvaujant advokatui. Aš jiems abiems draudžiu kalbėti. Mes turim teisę į gynybą.

- Gal prisėstumėt, ponia, nebent turite ką prisipažinti.

- To betrūko, kad aš prisipažinčiau! Jūs elgiatės kaip... kaip storžievis, koks ir esate, ir jūs... jūs...

Per tas valandas, kurias praleido akis į akį su marčia, ji patylom taip pritvinko pagiežos, kad net nebeįstengė žodžio ištarti.

- Kartoju - sėskitės. Jei ir toliau šėlsite, liepsiu inspektoriui jus išvesti, ir jis jus apklaus, kol aš imsiuos jūsų sūnaus ir marčios.

Šita perspektyva staiga ją ataušino. Permaina buvo akivaizdi. Akimirką ji stovėjo, išsižiojusi iš nuostabos, paskui, atrodė, pratarė:

- Negi tikrai - norėčiau pamatyti!

Ar ji ne motina? Ar jos teisės nėra senesnės, labiau neginčytinos negu mergiūkštės, kurią jos sūnus viso labo tik vedė?

Ne iš Ivonos pilvo atkeliavo jisai į pasaulį - iš jos.

- Viena judviejų ne tik tikėjosi išgelbėt Monseną, - toliau kalbėjo Megrė, - įvykdydama panašų nusikaltimą tuo metu, kai jis buvo už grotų; ji - neabejoju - žinojo jau seniai. Taigi jai pakako drąsos diena iš dienos būti su juo vienai kambaryje, be apsaugos, be jokios galimybės pasprukti, jei jam būtų šovus į galvą mintis nužudyti ir ją. Ši savotiškai jį mylėjo - tiek, kad...

Žvilgsnis, kurį ponia Monsen sviedė į marčią, nepraslydo jam pro akis. Tikriausiai nė karto dar jis nebuvo matęs tiek neapykantos žmogaus akyse.

Tuo tarpu Ivona net nekrustelėjo. Rankos ant raudono tymo rankinuko - atrodė vis dar užhipnotizuota Megrė, nuo kurio veido nenuleido akių.

- Man telieka pasakyti štai ką. Monsenas, beveik neabejotina, savo galvą išgelbės. Kaip paprastai, psichiatrai dėl jo nesutars, susiginčys prisiekusiųjų akyse, tie nieko nesupras; visai galimas dalykas, kad jis išpeš naudos iš tų abejonių - tuokart iki gyvos galvos bus pasiųstas į ligoninę.

Vyriškio lūpos virptelėjo. Apie ką jis dabar galvoja? Turbūt siaubingai bijo giljotinos, taip pat kalėjimo. Bet ar dabar jis mintyse nemato psichiatrijos ligoninės scenų, kokias jas piešia žmonių vaizduotė?

Megrė buvo įsitikinęs: jei galėtų jam pažadėti, jog jis turės savo atskirą kambarį, slaugę, teisę į rūpestingą priežiūrą, kokio nors žymaus profesoriaus dėmesį - jis nedvejodamas prabiltų.

- Moteriškės laukia kas kita. Jau šeši mėnesiai Paryžius gyvena baimės apimtas. Žmonės niekada neatleis to siaubo, kurį jie patyrė. O prisiekusieji bus paryžiečiai - tėvai, vyrai tų moterų, kurios galbūt galėjo sukniubt nuo Monseno peilio smūgio kokiame nors gatvės užkampyje. Čia jau bus ne beprotystė. Aš manau - užmokės moteris. Ji tai žino. Tai viena iš judviejų. Viena iš judviejų, kad išgelbėtų vyriškį, tiksliau, kad neprarastų to, ką laikė tarsi savo nuosavybe, rizikavo galva.

- Man vis tiek, aš galiu mirti už sūnų! - staiga išpyškino ponia Monsen, kapodama skiemenis. - Tai mano vaikas. Nesvarbu, ką jisai padarė. Man nerūpi kekšės, naktimis besivalkiojančios Monmartro gatvėmis.

- Jūs nužudėte Žaniną Loran?

- Aš nežinau jos vardo.

- Jūs praeitą naktį įvykdėte žmogžudystę Mestro gatvėje?

Jinai padvejojo, žvilgtelėjo į Monseną, galiausiai ištarė:

- Taip.

- Tąsyk - ar galėtumėt man patikslinti aukos suknelės spalvą?

Šios detalės Megrė prašė spaudą neskelbti.

- Aš... Buvo pernelyg tamsu, ir aš...

- Atsiprašau! Jūs juk žinote, kad ji buvo užpulta netoli žibinto stulpo: iki jo - mažiau kaip penki metrai...

- Neatkreipiau dėmesio.

- Tačiau kada raižėte audinį...

Nusikaltimas buvo įvykdytas daugiau kaip per penkiasdešimt metrų nuo artimiausio gatvės žibinto.

Tada tyloje pasigirdo Ivonos Monsen balsas - ištarė ramiai, kaip mokinukė mokykloje:

- Suknelė buvo mėlyna.

Jinai šypsojosi, vis taip pat sustingusi, atsisukusi į savo anytą, su iššūkiu žvelgė į ją.

Ar, jos supratimu, ne ji laimėjo partiją?

- Iš tikrųjų mėlyna, - atsiduso Megrė, leisdamas pagaliau nervams atsipalaiduoti.

Ir atvanga buvo tokia ūmi, tokia smarki, kad ašaros plūstelėjo jam į akis - galbūt nuovargio ašaros?

- Tęsk toliau, Žanvjė, - murmtelėjo jis, keldamasis ir probėgšmais siekdamas pypkės nuo stalo.

Motina suglebo, staiga pasenusi dešimčia metų, tarytum iš jos ką tik būtų išplėšę vienintelį gyvenimo tikslą.

Megrė nė nežvilgtelėjo į Marselį Monseną, kurio galva nusviro ant krūtinės.

Komisaras prasiskverbė pro reporterių, fotografų minią, apnikusią jį koridoriuje.

- Kas tai padarė? Jau žinoma?

Jis linktelėjo, sumurmėjo:

- Tuojau... Po poros minučių...

Ir puolė prie mažų įstiklintų durelių, vedančių į Teisingumo rūmus.

Pas teisėją Komeljo jisai užtruko ne daugiau kaip ketvirtį valandos. Grįžo duoti nurodymų.

- Motiną, žinoma, paleisk. Komeljo nori matyti kitus du kuo greičiau.

- Kartu?

- Taip, pradžioje kartu. Jis ir padarys pareiškimą spaudai...

Vieną žmogų jis būtų norėjęs dabar pamatyti, tačiau ne kabinete, ne koridoriuose ar ligoninės salėse: profesorių Tiso, su kuriuo būtų ilgai šnekučiavęs, kaip tą vakarą Pardono svetainėje.

Negalėjo vėl prašyti Pardoną surengti vakarienę. Buvo pernelyg išvargęs vykti į Šv.Onos ligoninę ir tenai laukti, kol profesorius galės jį priimti.

Jis stumtelėjo inspektorių kabineto duris, kur visų žvilgsniai susmigo į jį.

- Baigta, vaikai...

Jisai padvejojo, apžvelgė savo bendradarbius, nusišypsojo jiems pavargusia šypsena ir prisipažino:

- O aš einu gulti.

Teisybė. Šitaip nedažnai pasitaikydavo, net kai praleisdavo čia visą naktį.

- Pasakykite šefui...

Paskui, koridoriuje, žurnalistams:

- Pas tardytoją Komeljo... Jisai jus informuos...

Jie matė, kaip jis leidžiasi laiptais, vienas, apsunkusia nugara; jis stabtelėjo pirmojoje laiptų aikštelėje ir lėtai prisidegė ką tik prikimštą pypkę.

Vienas vairuotojų paklausė, ar jam reikės automobilio; jis papurtė galvą.

Jam magėjo - pirmiausia - prisėsti Dofino aludės terasoje, kaip kad naktį ilgai buvo sėdėjęs kitoje terasoje.

- Bokalą alaus, komisare?

Tarytum pašaipiai - ta pašaipa buvo skirta sau pačiam - kilstelėjęs akis, jis atsiliepė:

- Du!

Miegojo iki šeštos valandos vakaro ant įdrėkusių paklodžių, langas buvo atvertas į Paryžiaus šurmulį, o kai galop pasirodė valgomajame, dar pabrinkusiomis nuo miego akimis, tai pranešė žmonai:

- Šįvakar mes einam į kiną...

Po paranke, kaip kad buvo įpratę.

Ponia Megrė jo neklausinėjo. Neaiškiai jautė, jog jis grįžta iš toli, jog jam reikia vėl įprasti į kasdieninį gyvenimą, pabūti tarp žmonių - kad atgautų ramybę.

1955 m. liepos 12 d.

Simenon, Georges.
Si 73 Komisaro Megrė istorijos : 15 t.
/Georges Simenon. - Vilnius : Saulabrolis, 1997 - 303 p.

T.1: Naktis kryžkelėje / iš pranc. k. vertė D. Povilavičiūtė. Komisaras Megrė spendžia spąstus : Romanai / iš pranc. k. vertė J. Ramunytė. - ISBN 9986-814-00-6

"Naktis kryžkelėje" - tiksliau, Trijų našlių kryžkelėje. Čia testovi trys namai, ir vieną rytą vieno jų garaže svetimoje mašinoje randamas nušautas atvykėlis - nekokios šlovės juvelyras iš Antverpeno. Atvyksta Megrė... "Komisaras Megrė spendžia spąstus" - Simenono ir Megrė istorija apie Monmartro Džeką Skerdiką - p. N.

UDK 840-3

Georges Simenon

Komisaro Megrė istorijos
I

Naktis kryžkelėje
Komisaras Megrė spendžia spąstus

Iš prancūzų kalbos vertė
DANA POVILAVIČIŪTĖ,
JONĖ RAMUNYTĖ.

Redaktorė AGNĖ IEŠMANTAITĖ.
Dailininkė ELZĖ GRAFAITĖ.

SL 2326 ir SL 1632. 1996 12 21. Leid. apsk. l. 16,7. Tiražas 3 000 egz.
Užsakymas Nr. 9
Leido *SAULABROLIO* leidykla ir *A. VARNO PERSONALINĖ ĮMONĖ*.
Knygą parengė *ASOCIACIJA BIBLION*, Lvovo 39-2, 2600 Vilnius.
Spausdino *PETRO OFSETAS*.
🕮
97'ASOCIACIJA BIBLION'1

TOMAS
I

NAKTIS KRYŽKELĖJE

"Naktis kryžkelėje",
- tiksliau, Trijų našlių kryžkelėje.
Čia testovi trys namai, ir vieną rytą
vieno jų garaže svetimoje mašinoje
randamas nušautas atvykėlis
- nekokios šlovės juvelyras
iš Antverpeno.
Atvyksta Megrė...

KOMISARAS MEGRĖ SPENDŽIA SPĄSTUS

"Komisaras Megrė spendžia spąstus" -
Simenono ir Megrė istorija
apie Monmartro
Džeką Skerdiką - p. N.